

การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
พื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต2



นางสาวสลักโหม สุพงศกร

สถาบันวิทยบริการ


วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF POSTMODERNISM IN ART ACTIVITY IN INSTRUCTIONAL MANAGEMENT AT
THE UPPER SECONDARY SCHOOL LEVEL UNDER BANGKOK EDUCATIONAL SERVICE AREA 2.



Miss Salakchome Supongsakorn

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491171

สลักใจม สุพงศกร : การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 (A STUDY OF POSTMODERNISM IN ART ACTIVITY IN INSTRUCTIONAL MANAGEMENT AT THE UPPER SECONDARY SCHOOL LEVEL UNDER BANGKOK EDUCATIONAL SERVICE AREA 2.) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อำไพ ตีรณสาร, 223 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 และศึกษาความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 70 คน และผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 373 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ ศ.1.1 และ ศ.1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบความคิดการบูรณาแนวคิดโพสต์โมเดิร์น 4 ด้าน ดังนี้ 1) แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 1: เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพ ทางความคิด 2) แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 2: เน้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเอง สร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม เป็นต้น 3) แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3: เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ 4) แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 4: เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรีย์ และแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมุติฐานเปรียบเทียบผู้สอนและผู้เรียนด้วยค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สอนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 1 ในระดับมาก (\bar{X} = 4.36) แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 2 ในระดับมาก (\bar{X} = 3.92) แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 ในระดับมาก (\bar{X} = 3.82) และแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 4 ในระดับมาก (\bar{X} = 3.79) และผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 1 ในระดับมาก (\bar{X} = 3.70) แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 2 ในระดับมาก (\bar{X} = 3.64) แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.33) และแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 4 ในระดับมาก (\bar{X} = 3.59)

2. ผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) แตกต่างกับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ทรรศนะที่น่าสนใจใน 2 ประเด็นมากที่สุด คือ 1)หลักสูตร: ควรจะมีการนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาปรับให้สอดคล้องกับปัจจุบันและท้องถิ่น และมีความทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 80 และ 2) การวัดและประเมินผล: ควรประเมินจากภาพรวมของพัฒนาการของผู้เรียน มากกว่าชิ้นงานที่สำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 80

ภาควิชา ศิลปะดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา.....
สาขาวิชา ศิลปศึกษา.....
ปีการศึกษา 2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4783746027 : MAJOR ART EDUCATION.

KEY WORD : POSTMODERNISM / UPPER SECONDARY STUDENTS / ART ACTIVITY / ART IN INSTRUCTIONAL MANAGEMENT / VISUAL ARTS.

SALAKCHOME SUPONGSAKORN: (A STUDY OF POSTMODERNISM IN ART ACTIVITY IN INSTRUCTIONAL MANAGEMENT AT THE UPPER SECONDARY SCHOOL LEVEL UNDER BANGKOK EDUCATIONAL SERVICE AREA 2.) THESIS ADVISOR: ASST. PROF. AMPAI TIRANASAR, Ph.D., 223 pp.

The purposes of this research were to study Postmodernism in Art Activity in instructional management at the upper secondary schools level under Bangkok Education Service Area 2, and to study the differences between teachers' opinions and learners' opinions on the activities of Art Education.

The samples in the study include 70 teachers and 373 students in upper secondary schools. The instruments used in this research were a set of questionnaire and an interview. The questionnaire was composed of 4 approaches in Postmodernism: 1) activities to promote creativity and freedom of thought, 2) activities to experiment new media, 3) activities that provide new learning process with alternatives for learners in according to their choice and identity, and 4) activities that feature their own culture, relationship with other cultures, local wisdom and aesthetics. The interview was in the form of semi-structure open-ended questions which composed of: 1) Curriculum, 2) Teachers and Students, 3) Art Activity, and 4) Elements of the instructional management in art education. The statistical analysis used to the research were percentage, means (\bar{X}), Standard Deviation (S.D.) and t-test.

Research findings are as follows:

1. The Art teachers agreed at high level in all 4 approaches: ($\bar{X} = 4.36$), ($\bar{X} = 3.92$), ($\bar{X} = 3.82$), and ($\bar{X} = 3.79$) respectively.

The students agreed at the high level in 3 approaches: approach 1, approach 2, and approach 4 ($\bar{X} = 3.70$), ($\bar{X} = 3.64$), and ($\bar{X} = 3.59$). They agreed at the moderate level in the third approach ($\bar{X} = 3.33$).

2. Two suggestions were given by most Art educators and most experts (80%): 1) In the aspect of curriculum, postmodernism approaches should be incorporated with the present and local circumstances, and 2) In the aspect of measurement and evaluation: Students' total learning development process should be evaluated rather than only from their art works.

3. The opinions of the Art teachers in upper secondary schools on visual art activities was significantly different from those of the students at 0.05 level.

Department Art, Music and Dance Education..... Student's signature *Salakchome*
Field of study Art Education..... Advisor's signature *Ampai Tiranasar*
Academic year 2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัมไพ ตีรณสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง และข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัย ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ตลอดจนช่วยการผลักดันและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเพื่อให้บรรลุความสำเร็จในวันนี้ด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจข้อแก้ไขที่บกพร่องต่างๆในวิทยานิพนธ์ อันเป็นผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลา ในการตรวจสอบและแก้ไข ตลอดจนให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นทั้งผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และคอยให้ความกรุณาแนะนำในเรื่องของความรู้แนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาตลอด

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ และกรุณาสละเวลา ที่ให้คำแนะนำและให้สัมภาษณ์ ให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างสูงในการทำวิจัย

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณครู และนักเรียนทุกท่านในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนที่ให้ความความร่วมมือและเสียสละเวลาในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนการศึกษา ดูแล และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดการทำวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงในวันนี้ ขอขอบคุณกำลังใจจากน้องชายที่น่ารัก ขอขอบคุณอาจารย์นรเศรษฐ์ ไชยกุล ที่เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำทางการศึกษาศิลปะมาตลอดกว่าสิบปี ขอขอบคุณเพื่อนๆที่ๆน้องๆทุกคน ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัย ตลอดจนผู้ที่มีส่วนที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง ที่มีได้กล่าวนามถึง ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งใจเป็นอย่างสูงในทุกๆเรื่องราว ที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยก็ดี หรือจากทุกๆปัญหาที่เข้ามาขณะดำเนินการวิจัยก็ดี เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักความอดทน การเสียสละ การแก้ปัญหา และเกิดความบากบั่นจนถึงวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ต
บทที่	
1	
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิด ทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับโพสต์โมเดิร์นที่สำคัญ.....	8
2.1.1 ความหมายของคำว่า“โพสต์โมเดิร์น” เชิงการศึกษาศิลปะ และสังคม อิทธิพลจากผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม.....	12
2.1.2 โพสต์โมเดิร์นและโมเดิร์น เชิงการศึกษาศิลปะและสังคม.....	15
2.1.3 ประโยชน์ในทางวิชาการตามแนวคิดหลังสมัยใหม่.....	18
2.1.4 จุดเริ่มต้นแนวคิดโพสต์โมเดิร์นต่อการศึกษาทางศิลปะ.....	20
2.1.5 รูปแบบงานศิลปะต่างๆตาม แนวคิดโพสต์โมเดิร์นและโมเดิร์น.....	21
2.1.6 โพสต์โมเดิร์นนิสม์และการศึกษา.....	21
2.2 ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา.....	26
2.2.1 หลักสูตรศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	

	พุทธศักราช 2544.....	26
2.2.2	จุดมุ่งหมายทั่วไปของการมัธยมศึกษา.....	27
2.2.3	สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	27
2.2.4	มาตรฐานการเรียนรู้.....	27
2.2.5	ความสำคัญกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	28
2.2.6	กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	28
2.2.7	แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ.....	29
2.2.8	กระบวนการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ.....	29
2.2.9	แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นทางศิลปะ.....	32
2.2.10	ยุทธศาสตร์การเรียนรู้กลุ่มศิลปะ.....	32
2.3	การเรียนการสอนศิลปะศึกษา.....	38
2.3.1	รูปแบบการเรียนการสอน.....	42
2.3.2	โฟลด์โมเดิร์นกับกระบวนการสร้างความคิดแบบ Mind Mapping.....	45
2.3.3	องค์ประกอบการเรียนการสอน.....	47
2.3.4	บทบาทของผู้สอน.....	49
2.3.5	บทบาทของผู้เรียน.....	52
2.3.6	แนวการวัดและประเมินผลตามแนวคิดโฟลด์โมเดิร์น	53
2.4	กิจกรรมการเรียนการสอน.....	55
2.4.1	กิจกรรมทางศิลปะ.....	56
2.4.2	รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	61
2.4.3	ลักษณะของการดำเนินกิจกรรมที่ดี.....	62
2.5	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70
2.5.1	งานวิจัยในประเทศ.....	70
2.5.2	งานวิจัยต่างประเทศ.....	74
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	82
3.1	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	82
3.2	กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	82

บทที่	หน้า
3.3	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....85
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....90
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล.....91
3.6	สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....92
3.7	การสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย.....94
3.8	การนำเสนองานการวิจัย.....95
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....96
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....156
	รายการอ้างอิง.....180
	ภาคผนวก.....189
	ภาคผนวก ก.....190
	ภาคผนวก ข.....192
	ภาคผนวก ค.....194
	ภาคผนวก ง.....202
	ภาคผนวก จ.....210
	ภาคผนวก ฉ.....215
	ภาคผนวก ช.....217
	ภาคผนวก ซ.....221
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....223

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ญ

ตาราง		หน้า
1	ยุคสมัยและปัจจัยวิวัฒนาการก่อนเกิดปรัชญาโพสต์โมเดิร์น.....	10
2	การเปรียบเทียบยุคโมเดิร์นและหลังโพสต์โมเดิร์นในบริบทของสังคมวิทยาที่ส่งผล.....	17
3	การเปรียบเทียบคุณลักษณะต่างๆในมุมมองศิลปะModernและPostmodern.....	24
4	การพัฒนาแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary).....	34
5	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ทัศนศิลป์ ศ1.1 และ ศ1.2.....	35
6	ความเคลื่อนไหวทางศิลปศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 20.....	40
7	บทบาทผู้สอนแบบสมัยใหม่ กับผู้สอนแบบสมัยเก่า.....	50
8	การวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นของนักวิชาการ ในแง่ศิลปะและวัฒนธรรมสู่แนวทางปฏิบัติศิลปศึกษา.....	64
9	วิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นด้านการศึกษาศิลปะ.....	67
10	สรุปการวิเคราะห์การบูรณาการแนวคิดโพสต์โมเดิร์นทั้ง 4 แนวคิด สู่กิจกรรมศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	68
11	จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย.....	98
12	ค่าความถี่ของระดับชั้นในการรับผิดชอบการสอนวิชาศิลปศึกษาของ ผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	99
13	จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย.....	100
14	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของ ผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสต์โมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพ ทางความคิด.....	101
15	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของ ผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสต์โมเดิร์น ใน ด้านการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ	

	อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเอง สร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม	103
16	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของ ผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพลต์โมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมเน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้าง ให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ ของตนเองได้เต็มที่.....	104
17	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของ ผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียน ศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพลต์โมเดิร์น เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมตนเองและความสัมพันธ์ ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ	107
18	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน จำแนกตามความถี่.....	110
19	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษา จำแนกตามความถี่.....	112
20	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการพัฒนากิจกรรมทางศิลปศึกษาภายใต้แนวความคิดโพลต์โมเดิร์น (Postmodern) จำแนกตามความถี่.....	114
21	ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามความถี่.....	115
22	จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้เรียนศิลปศึกษา ในระดับมัธยม ศึกษาตอนปลาย.....	117
23	ความสนใจต่างๆในเชิงการศึกษาเพิ่มเติมด้านทัศนศิลป์ของผู้เรียนจำแนกตาม ความถี่ และค่าร้อยละของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่	118
24	การหาแหล่งที่มาของการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	

ตาราง	หน้า
	จำแนกตามความถี่ และค่าร้อยละของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 119
25	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพลต์โมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด..... 120
26	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพลต์โมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม..... 122
27	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพลต์โมเดิร์น เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่..... 123
28	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพลต์โมเดิร์น เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมตนเองและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ..... 126
29	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน จำแนกตามความถี่..... 129
30	ความคิดเห็นเพิ่มเติมของความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษา จำแนกตามความถี่..... 130
31	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตาราง	หน้า
	ต่อการพัฒนากิจกรรมทางศิลปะศึกษาภายใต้แนวความคิดโพสต์โมเดิร์น (Postmodern) จำแนกตามความถี่.....
	132
32	ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย จำแนกตามความถี่.....
	133
33	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสต์โมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด.....
	134
34	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสต์โมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่วัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม.....
	135
35	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสต์โมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมที่เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่
	137
36	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสต์โมเดิร์น เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมตนเองและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ.....
	140

ตาราง	หน้า
37	จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์.....144
38	ค่าความถี่ของอาชีพปัจจุบันของผู้ให้สัมภาษณ์.....145
39	จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์ด้านอื่น.....145
40	ค่าร้อยละจากการสรุปทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ เรื่องแนวทางของ หลักสูตรต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....147
41	ค่าร้อยละจากการสรุปทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ เรื่องผู้สอน และผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....148
41.1	ทรรศนะในเรื่อง : เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโฟลด์โมเดิร์น.....148
41.2	ทรรศนะในเรื่อง : เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโฟลด์โมเดิร์น.....149
42	ค่าร้อยละจากการสรุปทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ เรื่องการจัด กิจกรรมศิลปะต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายเกี่ยวกับการนำแนวคิดโฟลด์โมเดิร์นมาประยุกต์ ในการจัดเนื้อหา กิจกรรมศิลปะให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประจำชาติตนเอง.....150
43	ความถี่และค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ เรื่ององค์ประกอบ การจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน ต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับทิศทางการนำเสนอรูปแบบ เกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนการสอนศิลปะ โดยใช้แนวคิดแบบโฟลด์โมเดิร์น.....152
43.1	ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน.....152
43.2	ด้านเนื้อหาวิชา.....152
43.2	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....153
43.3	ด้านสื่อและอุปกรณ์.....153
43.4	ด้านการวัดและประเมินผล.....154
43.5	ข้อเสนอแนะอื่นๆของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโฟลด์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....155

สารบัญแผนภูมิ

๓

แผนภูมิ

หน้า

- 1 มุมมองการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ ตามแนวคิดโพสตีโมเดิร์น
ในยุคปัจจุบันของ (Arthur D. Efland,2002.).....46
- 2 ผังแนวความคิดที่สัมพันธ์ในผลงานจิตรกรรมต่อประวัติศาสตร์ศิลป์,
สงครามเย็น, และวัฒนธรรมตามสมัยนิยมในปี 1950
โดยชี่วะประวัติของ Jasper John.....46
- 3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการเรียนการสอน.....49



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างมากมาย นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย ทำให้ผู้คนมีความเชื่อและความคิดเป็นปัจเจกชนมากขึ้น วิรุณ ตั้งเจริญ (2547) กล่าวว่า เมื่อสังคมเปลี่ยนไป การเรียนรู้และการสื่อสารระหว่างซีกโลกตะวันตกและตะวันออกมีการพัฒนายิ่งขึ้น ทั้งอิทธิพลที่เข้ามาในสังคม และอิทธิพลที่เข้ามาพร้อมกระบวนการศึกษา การจัดการศึกษาในกระแสสังคมปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับวัฒนธรรมของตนเอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542,2543)

เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาในด้านต่างๆดังกล่าวข้างต้นแล้ว การศึกษาในกระแสสังคมโลกในปัจจุบันยังต้องพัฒนาควบคู่ไปกับเศรษฐกิจ การเมือง สังคม กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ท่ามกลางสังคมมนุษย์ที่กำลังเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ที่ร้ายแรงในเรื่องระบบคุณค่า การแสวงหาความรู้ที่เคยเป็นแรงบันดาลใจให้มนุษย์ไปถึงจุดสูงสุดของความ เป็นมนุษย์และปัญญา ความรู้ได้แปรเปลี่ยนไป ความคิดที่ว่าศิลปะเป็นเรื่องของกิจกรรมยามว่างเป็น สิ่งที่ทำให้ศิลปะกลายเป็นช่องว่าง และเมื่อทราบใดที่วิชาศิลปะศึกษายังเป็นวิชาหน่วยเล็กๆที่ไม่ได้รับความสำคัญในโรงเรียนมากนัก และผู้สอนวิชาดังกล่าวนั้นไม่ได้รับการฝึกฝนหรือได้รับการศึกษาที่ จำเป็นต่อการสอนศิลปะ กิจกรรมการเรียนการสอนก็จะเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนแบบพอ ผ่านๆไปเพื่อให้ได้รับการประเมินผลหรือได้รับเกรด ทั้งที่จริงแล้วศิลปศึกษานั้นเป็นพื้นฐานของ การศึกษาที่สำคัญ (Davi Prasad,2531)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แนวทางจัดการศึกษามาตราที่ 22 ว่า ด้วยเรื่องจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542,2543) การ จัดการเรียนการสอนศิลปะนั้น ควรมีการมองถึงโครงสร้างการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้าน

ความคิด เป็นการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นกระบวนการเรียนการสอนแนวใหม่ นอกเหนือจากการมองเห็นถึงโครงสร้างหลักสูตรเพียงอย่างเดียว (อนุทิน วงศ์สรรคกร, 2543) หลักสูตรการศึกษาควรมีลักษณะเหมือนกำหนดการเดินทาง คือมีใช่เป็นเพียงแผนสำหรับเดินทางเท่านั้น แต่ยังบอกถึงเส้นทางในการเดินทาง รวมถึงคู่มือแนะนำต่างๆ จากแนวความคิดนี้ทำให้เราเข้าใจว่าหลักสูตรศิลปศึกษาคือการออกแบบระบบการศึกษาที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชอบและต้องการที่จะเรียนรู้สำรวจโลกแห่งศิลปะ ดังนั้นหลักสูตรควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของงานศิลปะ ชื่นชมในความงามของศิลปะ ทั้งที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมอื่นๆ ในโลกด้วย (Herold Osborne อ้างใน Ralph A. Smith, 2002)

จากการค้นคว้า อ้างอิงในวงการทางศิลปศึกษาถึงการอภิปรายเรื่องหลักสูตรศิลปศึกษาเมื่อ พ.ศ. 2530 (กรมวิชาการ, 2530) ได้พบข้อเสนอแนะ ทิศทางในอนาคตของศิลปศึกษาในหัวข้อหนึ่งว่า ควรกำหนดวิชาศิลปศึกษาให้สนองตอบวิถีชีวิตของสังคมไทย นั้นแสดงให้เห็นถึงการจัดการเรียนการสอนควรเป็นในทิศทางที่ควบคู่กับสังคม ดังนั้นเนื้อหาสาระในปัจจุบันจึงมีการจัดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระมาตรฐานการเรียนรู้สาระที่ 1 ทางด้านทัศนศิลป์ คือ ศ.1.1: การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และศ.1.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ ศิลป์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าทางทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กรมวิชาการ, 2544) ทั้งนี้ตามที่หลักสูตรศิลปศึกษาว่าควรจัดกิจกรรมตามความถนัดของผู้เรียน และมีความยืดหยุ่น คล่องตัว อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ทั้งนี้สังคมของเด็กไทยนั้น มีนิสัยชอบลอกเลียนแบบ ขาดความคิดสร้างสรรค์ (สุลักษณ์ ศรีบุรี, 2530) การสอนจึงควรเน้นกระบวนการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ที่ เกิดจากครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ และคิดเป็น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

เนื่องด้วยการเรียนการสอนศิลปะที่ผ่านมา ยังคงดำเนินการสอนและพัฒนาทางความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับศิลปะยังคงหยุดอยู่ที่ความคิดตามแบบของศิลปะแบบโมเดิร์น (Modern Art) อันเป็นกระแสความคิดความเชื่อทางศิลปะที่ดำเนินมามากกว่าหนึ่งศตวรรษแล้ว ซึ่งในแนวคิดในอดีตนั้นไม่ทันต่อกระแสความคิดของโลกในปัจจุบันนี้ (สันติ คุณประเสริฐ, 2547) และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวคิดทางด้านศิลปศึกษาก้าวเข้ามาสู่ศักยภาพของมนุษย์ (Humanizing potentials) ทางด้านศิลปะมากขึ้น การสร้างโลกให้มีสันติภาพขึ้นอยู่กับการพัฒนาขีดความสามารถในการสร้างสรรค์ผ่านเสรีภาพการแสดงออก จากการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาที่ผ่านมา นั้น ยังมีระบบระเบียบวิธีการเรียนการสอนแบบกระจัดกระจายอยู่ ดังนั้นการจัดการศึกษาศิลปศึกษาใน

ปัจจุบันควรมีการปฏิรูปวิธีเก่าๆ (Reconstruction) ให้มีวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทางวัฒนธรรมใหม่ของสังคม นั่นคือการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานทางสังคมที่ร่วมสมัย ที่เสนอแนวทางของสังคมที่เป็นเสมือนห้องทดลองในการเรียนรู้ (อุรวดี รุจิเกียรติกำจร,2535) องค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ที่ทำให้เกิดข้อสมมุติฐานหรือเกิดจากแรงบันดาลใจ (Efland, Feedman and Stuhr ,2539) โดยเชื่อว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ เกิดจากการได้เรียนรู้วิธีการทดลองมากกว่าเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เกิดจินตนาการหลายๆสิ่งหลายอย่างจากประสบการณ์ (Chapman,2546) การนำแนวคิดทฤษฎีโพสต์โมเดิร์น หรือ ที่นักวิชาการบ้างก็เรียกกันว่าเป็น ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่ (PMAE : Postmodern Arts Education) เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบบูรณาการทางศิลปศึกษา ที่สามารถพัฒนา และนำไปใช้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เกิดขึ้นจากแนวคิดในกระแสสากล การปฏิรูปการศึกษา เชื่อว่าทฤษฎีหลังสมัยใหม่หรือโพสต์โมเดิร์นสามารถนำมาประยุกต์และพัฒนาใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิรูปสังคมไทยได้ (วิรุณ ตั้งเจริญ,2548) ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 16-18 ปี เป็นวัยที่เรียกว่าวัยรุ่น เป็นวัยที่มีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็นอย่างมีเหตุผล และต้องการการแสดงออกเพื่อให้เกิดการยอมรับในสังคมตนเอง (สุชา จันทน์เอม,2536) การศึกษาเชิงใหม่จะเป็นตัวเชื่อมโยงให้โลกในความคิดของพวกเขาเหล่านั้นกว้างขึ้น ด้วยกระแสของศิลปะหลังสมัยใหม่มีมีนักวิชาการทางการศึกษาต่างให้ความสนใจมากมาย และกว้างขวางขึ้นเรื่อยๆเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแนวทางนี้ การนำแนวทางที่เหมาะสมกับยุคสมัยของการจัดการทางศิลปะที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่ และการเปิดโอกาสของสื่อต่างๆรอบตัวให้ผู้เรียนได้นำเสนอในชั้นเรียนศิลปะอย่างถูกต้อง โดยการเรียนรู้จะต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย (กรมวิชาการ,2544)

ปี พ.ศ.2541 ได้มีการจัดงานศิลปะในประเทศไทยภายใต้ชื่อโครงการชื่อกรุงเทพเมืองฟ้าอมร (Bangkok Art Project 1998) มหกรรมศิลปกรรมแห่งเอเชีย การแสดงผลงานศิลปะกลางแจ้ง ซึ่งมีศิลปินจาก 7 ประเทศในเอเชียและ 78 ศิลปินร่วมสมัยของประเทศไทยทุกรุ่น มาร่วมสร้างและเนรมิตชุมชนทั่วเกาะรัตนโกสินทร์ให้มีสีสันงดงามดั่งเมืองฟ้า ด้วยการนำเสนอถึงงานศิลปะภายใต้ความหมายของชื่อโครงการดังกล่าว ได้เข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของผู้คนตามชุมชนและท้องถิ่น นั่นเป็นการแสดงให้เห็นถึงการลดช่องว่างระหว่างศิลปะ ศิลปินและคนดูให้แคบลง ความน่าสนใจนี้มาจากแนวคิดเดียวกับที่โพสต์โมเดิร์นกำลังจะบอกถึงการใช้พื้นที่ในการอยู่ร่วมกันของสิ่งที่มีอยู่เดิม ประเพณี ศิลปกรรม และการมองหาความสมดุลย์และความคิดสร้างสรรค์ ยกเลิกเส้นแบ่งระหว่างผลงานศิลปะที่ต้องอยู่ในพิพิธภัณฑ์เท่านั้น กับผลงานศิลปะของศิลปินชั้นเยี่ยม จากมุมมอง

ที่กล่าวถึงนั้น ทำให้ต้องกลับมาทบทวนถึงสิ่งที่ศิลปศึกษาเป็นอยู่ในปัจจุบัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิถีชีวิตร่วมสมัย ที่เชื่อมโยงผู้เรียนให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และการปรับทัศนคติเสียใหม่ในการเรียนศิลปะ โดยเชื่อว่ามีหลากหลายวิธีที่จะจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนแบบทันยุคสมัย

มุมมองของแนวคิดโพสต์โมเดิร์นนั้น คือการพยายามที่จะหาความเป็นไปได้ของจุดประสงค์ของการเรียนรู้ โดยการตั้งสมมุติฐานที่ว่า การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้โดยตรง จึงจะทำให้ผู้ที่เรียนรู้นั้นสามารถเข้าถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงได้ (Lemke,2549) ทั้งนี้ในแนวทางจัดการศึกษามาตราที่ 24 ว่าด้วยเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542,2543) ฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาที่ประสบความสำเร็จว่าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ข้างต้นนั้น จะเกิดจากการคิด การตั้งหัวข้อ และการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียนอยากเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขสานตื้นตัวที่จะศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุปหาแนวคิดและแสดงออกอย่างอิสระภายใต้การดูแลแนะนำช่วยเหลือของครูผู้สอน (สันติ คุณประเสริฐ,2543) โดยวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชี้แนะ กระตุ้นผู้เรียนปลุกเร้าให้เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการ (Michael,2526)ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปัจจุบัน จึงเป็นการจัดการปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้(อาภรณ์ ใจเที่ยง,2540) ทั้งนี้ครูต้องรู้จักใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนากระบวนการสอน ใช้สื่อการสอนที่มีคุณภาพและน่าสนใจ (เกษร ธิตะจारी ,2543) ที่ช่วยบูรณาการการสร้างสรรคกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดความเหมาะสมกับองค์ประกอบการสอนและยุคสมัยที่เห็นมุมมองใหม่ เป็นบริบททางสังคมที่หลากหลายที่จะพัฒนาวัฒนธรรมทั้งศาสตร์และศิลป์ให้เข้าใจถึงกระบวนการทางความคิดแบบองค์รวม(วิรุณ ตั้งเจริญ ,2542)และเรื่องของการรับรู้เชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่ผู้สอนควรถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน (June King McFee,1998) เพื่อให้เป็นฐานของปัญญา คุณค่าทางสุนทรียะ และการวิเคราะห์ วิจัยในสังคมร่วมสมัยในปัจจุบัน

จากการประมวลความรู้ทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า หากนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาใช้ในการจัดการศึกษา ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จะมีความสอดคล้องกับสภาพของความเป็นไปในยุคสมัยใหม่ของโลกในปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ประกอบกับหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอน

ปลาย เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 ที่ผู้วิจัยจะนำเสนอนี้ ยังเป็นประเด็นหัวข้อที่มิ
นักวิชาการให้ความสนใจกันเป็นอย่างมาก ประกอบกับการศึกษาในเรื่องนี้ยังมีผู้ศึกษาวิจัยไม่มาก
นัก ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาผู้สอน และผู้เรียนศิลปศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางการเสนอรูปแบบ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะที่ทันสมัยในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ
เหมาะสมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 รวมถึงเห็นภาพรวมในการพัฒนา
ศิลปศึกษาให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นในเรื่องของการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) แตกต่างกับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) ที่มุ่งศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในเชิง
การศึกษาทางศิลปะ ต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมทางศิลปะในชั้นเรียนของผู้สอนและผู้เรียนในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย พื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 เพื่อทำให้เห็นรูปแบบในการจัด
กิจกรรมที่เห็นพ้องด้วยความต้องการตรงกันของผู้สอนและผู้เรียนให้เกิดเป็นระบบในการนำ
แนวคิดโพสต์โมเดิร์นต่อการจัดกิจกรรมไปใช้ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

ข้อดกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้สอนศิลปศึกษาและผู้เรียน คือ ผู้สอนศิลปศึกษาและผู้เรียนที่อยู่ในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. โพสต์โมเดิร์น หมายถึง ช่วงเวลาที่ต่อเนื่องจากยุคของโมเดิร์น (Modern) โพสต์โมเดิร์น
เป็นกระแสความคิดและความเชื่อซึ่งพัฒนามาตั้งแต่ราวทศวรรษ 1930 ปรากฏชัดเจนในทศวรรษ
1960 โดยนักวิจารณ์วรรณกรรม แนวคิดโพสต์โมเดิร์นเกิดจากผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม

เศรษฐกิจและการเมือง การได้รับอิทธิพลของชาติตะวันตก ศิลปะในแนวคิดโพสต์โมเดิร์นจะมีรูปแบบที่เต็มไปด้วย เรื่องของวัฒนธรรมร่วมสมัยที่หลากหลายกับการสร้างสรรค์ผลงานของตน ด้วยการผสมผสานความเป็นอัตลักษณ์ (art+politics+dentity) ซึ่งมีการนำเสนอผลงานที่หลากหลายรูปแบบ เปิดกว้างและให้ความสำคัญต่อกระบวนการคิด ทั้งการนำเสนอและเนื้อหาที่แสดงออก

2. ทักษะศิลป์ เป็นวิชาที่จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแขนงหนึ่ง ทักษะศิลป์ (visual arts) หมายถึง ผลงานศิลปกรรมที่ผู้ชมสามารถสัมผัส รับรู้ได้ด้วยการมองเห็น ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศิลปะภาพพิมพ์ และประเภทสื่อผสม

3.การจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วยพื้นฐาน 3 ด้านคือผู้เรียน เนื้อหา และผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติสร้างสรรค์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เป็นกระบวนการที่ผู้สอนต้องพิจารณาถึงสภาพภูมิภาวะและความพร้อมด้านต่างๆของผู้เรียน และควรกำหนดกิจกรรมที่มีความยากง่ายในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับความพร้อมด้านต่างๆ พิจารณาถึงเป้าหมายที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และจุดประสงค์ในทางผลงานทางศิลปะ

4.กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำใดๆก็ตาม ที่เกิดขึ้นในระหว่างบทเรียน อันเนื่องมาจากการที่ผู้สอนทำการสื่อความหมายติดต่อกับผู้เรียน โดยที่ใช้สื่อชนิดต่างๆเพื่อติดต่อกับสื่อความหมายเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ที่ผู้เรียนต้องศึกษาตามหลักสูตรที่ได้วางเอาไว้ การกระทำที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการวางแผนของผู้สอน ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามลำดับขั้น เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่กำหนดไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา และเป็นไปตามความต้องการของผู้สอนและผู้เรียนในปัจจุบัน
2. เพื่อให้เป็นแนวทางในการปรับหรือจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปะ เนื้อหาสาระ ทักษะศิลป์ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และความต้องการเชิงคุณภาพของผู้เรียนและสังคมในปัจจุบัน
3. เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนา ในด้านทักษะพิสัย พุทธิพิสัย และจิตพิสัย ที่เหมาะสม และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างผลงานศิลปกรรมของนักเรียนอย่างมีรูปแบบที่ทันสมัย
4. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาในการทำวิจัยเชิงทดลองตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในระดับอื่นๆต่อไป
5. เพื่อเสนอรูปแบบในการจัดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์ที่เป็นระบบ ในการนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นต่อการจัดกิจกรรมไปใช้ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มานำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับโพสต์โมเดิร์นที่สำคัญ
 - 1.1 ความหมายของคำว่า"โพสต์โมเดิร์น" เชิงการศึกษาศิลปะ และสังคม อิทธิพลจากผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม
 - 1.2 โพสต์โมเดิร์นและโมเดิร์น เชิงการศึกษาศิลปะและสังคม
 - 1.3 รูปแบบงานศิลปะต่างๆตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นและโมเดิร์น
2. ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา
 - 2.1 หลักสูตรศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2544
 - 2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 2.3 การเรียนการสอนศิลปศึกษา
 - 2.3.1 องค์ประกอบการเรียนการสอน
 - 2.3.2 รูปแบบการเรียนการสอน
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
 - 3.1 กิจกรรมทางศิลปะ
 - 3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปะ
 - 3.3 ลักษณะของการดำเนินกิจกรรมที่ดี
- 4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับโพสต์โมเดิร์นที่สำคัญ

ทฤษฎีในยุคหลังสมัยใหม่หรือโพสต์โมเดิร์นนิซึม (Postmodernism) เป็นแนวคิดที่ยังคงมีความคลางแคลงใจในความหมายที่ถูกต้อง โดยแนวคิดนักปรัชญาที่สำคัญชื่อ Jean-François Lyotard ผู้เขียนถึงแนวคิดนี้ ในหนังสือชื่อ *La condition postmodern* ที่ถูกตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสเมื่อปี 2522 และตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเมื่อปี 2527 Lyotard ได้เสนอว่า ขณะนี้เรากำลังอยู่ในยุคที่เรียกว่า แนวคิดแม่บท (Master narratives) ที่อยู่ในภาวะวิกฤตและความเสื่อมถอย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีปรัชญาแนวเคนท์ (Kantianism) เฮเกิล (Hegelianism) และ มาร์กซ์ (Marxism) รวมอยู่ด้วย ที่เชื่อว่ามนุษย์มีเสรีภาพที่สามารถพัฒนาความคิด และความรู้ต่างๆ ได้ และยังเชื่อว่าความรู้ทุกอย่างมีลักษณะเป็นเอกภาพ (Butler ,2545)

ลัทธิโพสต์โมเดิร์น(Post modernism) ประกอบไปด้วยแนวคิดที่แปลกใหม่ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประวัติศาสตร์ การศึกษา รวมถึงผลกระทบต่อทางด้านศิลปะวิทยาการต่างๆ และอีกหลายด้าน ที่กระแสโพสต์โมเดิร์นก้าวเข้าไปแทรกตัวในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน จนในวันนี้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ชีวิตที่สร้างมนุษย์ให้มีความฉลาดขึ้นไปพร้อมกับโลกที่หมุนไปอย่างไม่มีความหยุด ซึ่งความเกี่ยวพันกันหลายด้านเหล่านี้จะเห็นได้เด่นชัดจากการบริโภคของสังคมเมือง หรือแม้กระทั่งการขยายอิทธิพลความเป็นโพสต์โมเดิร์นไปสู่ชนบท เช่น ในด้านสังคมเศรษฐกิจ ที่แยกความสัมพันธ์กันไม่ออก การบริโภคการใช้อุปกรณ์สื่อสาร การมีค่านิยมใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือที่เรียกว่าโทรศัพท์มือถือในต่างจังหวัดและแหล่งที่ไกลออกไป การสร้างความเชื่อที่ว่า สภาพแวดล้อมและการผานความคิดที่เกิดจากเสรีภาพ โดยไม่จำกัดความคิดใดๆ ความคิดที่สามารถหลังไหลและดูดซับมารวมกันได้ ในสังคม ด้วยรูปแบบในทางศิลปะที่หลากหลายขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และเกิดองค์ความรู้ใหม่หรือข้อสมมุติฐานที่ค้นพบด้วยการทดลองที่ไม่มีทฤษฎีที่มากำหนด และสามารถปลดปล่อยจินตนาการตนเองได้อย่างเต็มที่ จุดเปลี่ยนก่อนเกิดแนวคิดโพสต์โมเดิร์นนั้น ในศตวรรษที่ 20 เริ่มมาจากงานศิลปะที่เรียกกันว่านามธรรม(Abstract Arts) (Efland, Freedman, Stuhr,2539) ซึ่งเป็นภาพวาดในศิลปะแบบโมเดิร์น (Modern Art) ภาพวาดแบบนามธรรมที่ว่านั้นมาจากความจริงที่ดำรงอยู่แต่ไม่สามารถนำเสนอได้และทำให้เห็นว่ามีบางสิ่งที่สามารถเข้าใจได้แต่ไม่สามารถเห็นหรือทำให้เห็นได้ คือหัวใจในภาพวาดในแนวคิดสมัยใหม่ และหนทางเดียวที่นำเสนอสิ่งที่สามารถเข้าใจได้แต่ไม่สามารถเสนอภาพตัวแทนได้คือสภาวะนามธรรม (Abstraction) (Appignanesi and Garratt ,2549) และนั่นเอง ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความคิดที่พยายามหาความหมายตามจินตนาการที่แท้จริง ทฤษฎีแนวคิดโพสต์โมเดิร์นนั้นเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่กระบวนการ (Style) ด้วยการแสดงเทคนิค ภาพของความคิดที่ปรากฏเป็นงานศิลปะ ส่วนงานศิลปะที่จัดว่าเป็นงานที่ได้รับพื้นฐานมาจากโพสต์โมเดิร์นในงานศิลปะร่วมสมัยต่างๆ เช่น

ศิลปะจัดวาง ศิลปะแบบที่เรียกว่าPerformance สังกัปปศิลป์ (Conceptual Art) ศิลปะร่างกาย (Body Art) Installation เป็นต้น (Efland, Freedman, Stuhr, 2539)

สมมุติฐานคำนิยามของโพสต์โมเดิร์นนั้นน่าจะมาจากความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องเกิดขึ้นมาจากความคิดของสิ่งใหม่ ความโดดเด่นเฉพาะตัวที่เป็นตัวของตัวเอง แม้การให้คำนิยามที่แท้จริงนั้นยังไม่ชัดเจน แม้จะมีนักเขียนหลายท่านก็พยายามที่จะหาคำจำกัดความ การนิยามความหมายของโพสต์โมเดิร์นให้เป็นที่แน่ชัด แต่โดยรวมนั้นก็สามารถให้ความหมายได้จากปัจจัยเด่นๆ นั่นคือ

โพสต์โมเดิร์นเกิดขึ้นในยุโรปและถูกอ้างขึ้นว่าเป็นผลของช่วงเวลาหลังยุคโมเดิร์น เมื่อประมาณปีค.ศ.1960 และเป็นกระแสความคิดเรื่อยมาจนมีนักทฤษฎีให้ความสนใจมากขึ้นราวค.ศ. 1970 ที่ประเทศฝรั่งเศส โดยมีนักคิดชาวฝรั่งเศสหลากหลายท่านอาทิเช่น Michel Foucault, Jacques Derrida, Jean Baudrillard หรือ Jean-Francois Lyotard เป็นต้น ให้ทรรศนะว่าโพสต์โมเดิร์นนั้นมาจากการเกิดความเบื่อหน่ายที่จะต้องเดินตามรอยตามวัฒนธรรมเดิมที่เคยเป็นมา จึงเกิดเป็นความต้องการที่จะเห็นอะไรใหม่ๆ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เคยเป็นมา และบุคคลกลุ่มก้าวหน้า (Avant-Garde) ก็ได้ตั้งทฤษฎีการสร้างเงื่อนไขของโพสต์โมเดิร์นขึ้นมา ซึ่งค่อนข้างแย้งกับทฤษฎีในแบบสมัยใหม่หรือโมเดิร์น(Modern) ทั้งนี้โพสต์โมเดิร์น เป็นการสร้างความแตกต่างขึ้นมา การที่นิยามความหมายของคำนั้นค่อนข้างแย้งกับทฤษฎีในแบบโมเดิร์น(Modern)เช่นกัน แต่สำหรับความคิดของLemke ความหมายของโพสต์โมเดิร์นนั้น เป็นมุมมองของกลุ่มคนที่มีแนวความคิดสมมุติฐานเบื้องต้นที่ต้องการท้าทายแนวความคิดเดิมของโมเดิร์น สิ่งที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นแนวความคิดใหม่ สิ่งที่เป็นจะมาเปิดประตูแห่งการเรียนรู้ และการฝึกฝนในบทเรียนใหม่นี้ นั่นคือประเด็นของโพสต์โมเดิร์น อยู่ที่ความท้าทายที่จะต้องก้าวเข้าไปถึงแนวความคิดกันบั้งของโมเดิร์นเสียก่อน โพสต์โมเดิร์นเรียกได้ว่าเป็นจุดเริ่มแรกสำหรับปรัชญาที่เกี่ยวกับการวิจารณ์ โดยเริ่มต้นเกี่ยวกับการตั้งสมมุติฐาน ที่มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันกับสิ่งที่เป็นอย่างมาก่อนหน้านั้น โดยที่ในทุกวันนี้ การวิจารณ์ได้เกิดขึ้นมาที่ละเล็กละน้อย และการวิจารณ์นี้ได้ถูกพยายามทำให้เข้ากับหลักเหตุและผลที่เป็นวิทยาศาสตร์มากยิ่งขึ้น โดยสมมุติฐานเบื้องต้นนี้จะมุ่งจากแก่นของการเรียนรู้ และความ เป็นจริงที่เกิดขึ้นจากโมเดิร์น(Lemke, 2549)

หากกล่าวถึงโพสต์โมเดิร์น ในเรื่องของสุนทรียศาสตร์ที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปในชีวิต ทุกวันจนเหมือนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน นั่นคือไม่ว่าอะไรก็ตาม สามารถเป็นโพสต์โมเดิร์นได้ทั้งนั้น ความเป็นโพสต์โมเดิร์นเริ่มจากการต้องการฉีกแนวความเป็นโมเดิร์นที่ทำให้เราเกิดกระบวนการทางความคิดที่หลุดออกมาจากแนวโมเดิร์น ซึ่งมีการลำดับความคิด ความรู้ การรับรู้ การกระทำที่ไม่มีความปะติดปะต่อกันออกมาเป็นลำดับเหตุการณ์ ที่ถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้ได้ด้วย มุมมองและวิธีการการนำเสนอที่แตกต่างออกไป คือเลือกที่จะพัฒนาจุดเด่นให้มีความสำคัญมาอยู่ที่ ส่วนเสี้ยวของเวลา สถานที่ ใจความสำคัญให้รวมกันเป็นหน่วยเดียวที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นของ

ตัวเอง หลักส่วนใหญ่ของโพสตีโมเดิร์นนั้นจะพยายามปฏิเสธ และขัดแย้งต่อความเป็นจริงที่ปรากฏแก่สายตา การสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเรา จากสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่เราให้ความสนใจต่อสิ่งรอบๆตัวเรานั้น แต่ความคิดที่มีนั้นยังกระจุกกระจายอยู่ ขาดการรวบรวม เพราะเนื่องจากมนุษย์ต่างคนสร้างสรรค์ก็ต่างมุมมองที่แตกต่างกัน ฉะนั้นแนวทางที่ปรากฏก็จะหลากหลายแนวทาง นั้นเป็นเพียงแค่เศษเสี้ยวหนึ่งในวัฒนธรรมอันหลากหลายที่ถูกหยิบยกขึ้นมา (Efland, Freedman, Stuhr, 2539)

โพสตีโมเดิร์นเป็นการพยายามสร้างรูปแบบที่ตรงข้ามความคิดเดิมของโมเดิร์น เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความคิดใหม่ๆเพื่อแทนสิ่งเดิม จุดเด่นของการเรียนรู้แบบวิธีโพสตีโมเดิร์นจะเป็นกระบวนการที่ถูกกระตุ้นให้เกิดความพยายามของความคิดที่ซ่อนอยู่ภายในให้ถูกแสดงออกมาเป็นวิธีการ อาจเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการหรือโครงสร้าง (Deconstruction) ความเป็นโมเดิร์นหรือพยายามสร้างความหมายในสิ่งที่แตกต่างและตรงกันข้ามกัน ซึ่งกระบวนการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้เกิดข้อสมมุติฐานหรือเกิดจากแรงบันดาลใจจากสิ่งที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจออกมาและเป็นจุดที่ทำให้เกิดกระบวนการการจินตนาการ การมโนภาพขึ้นมา ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดอำนาจผลักดันให้เกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์และการได้รับแรงบันดาลใจขึ้นมาได้ในทุกวันนี้ เกิดจากสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ที่พบเห็นจากสื่อแบบมวลชน (Mass Media) (Efland, Freedman, Stuhr, 2539) ความเกี่ยวเนื่องและความสัมพันธ์ต่างๆที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆทั้งหมดข้างต้นนี้ อาจอธิบายได้ถึงวิวัฒนาการก่อนเกิดปรัชญาโพสตีโมเดิร์นได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ยุคสมัยและปัจจัยวิวัฒนาการก่อนเกิดปรัชญาโพสตีโมเดิร์น (ธีรยุทธ บุญมี ,2547)

ยุคสมัย	ปัจจัยวิวัฒนาการ
50,000 ปี การเกิดภาษาสัญลักษณ์	↓ วิวัฒนาการทางวัฒนธรรม เพราะมนุษย์เกิดพัฒนาการความสามารถทางภาษาขึ้นเต็มที่
10,000 ปี การเกิดหมู่บ้านและเกษตรกรรม	↓ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
6,500 ปี ยุคอารยธรรมเก่า	↓ เพิ่มเครื่องมือในการพัฒนาการ โดยใช้โครงสร้างสังคม การเมืองและการแบ่งงาน เกิดอารยธรรมเมโสโปเตเมีย อียิปต์ สินธุ

ตารางที่ 1 ยุคสมัยและปัจจัยวิวัฒนาการก่อนเกิดปรัชญาโพสตีโมเดิร์น (ธีรยุทธ บุญมี .2547)(ต่อ)

ยุคสมัย	ปัจจัยวิวัฒนาการ
600 ปีก่อนคริสตกาล ยุคสร้างแกนหลักความคิดโลก (Axial Age)	↓ เพิ่มการใช้หลักคิดสากล เช่นปรัชญา จริยธรรม ศาสนปรัชญา จักรวรรดิเปอร์เซีย กรีก อินเดีย จีน
200 ปีก่อนคริสตกาล ค.ศ. 200	↓ การเชื่อมโลกครั้งที่ 1 เส้นทางสายไหมและ เส้นทางการค้าทางทะเลทำให้เกิดเครือข่าย การค้าย่อยๆ ไปทุกภูมิภาคทั่วโลก พร้อมการ รุ่งเรืองขึ้นของอาณาจักร ต่างๆรวมทั้งการเกิด และขยายตัวของศาสนาสากล เช่น พุทธมหายาน ศาสนาคริสต์ ฮินดู อิสลาม อาณาจักรไบแซนทีน อิสลาม อารยธรรมเอเชียอาคเนย์ รัสเซีย อินเดียใต้
ค.ศ. 1500	↓ เชื่อมโลกครั้งที่ 2 การขยายอาณานิคมของ ตะวันตก
ค.ศ. 1750	↓ โลกยุคสมัยใหม่ การปฏิวัติอุตสาหกรรม เศรษฐกิจทุนนิยม การเกิดประชาธิปไตยของ
ศตวรรษที่ 20 ค.ศ. 1950	อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส และลัทธิชาตินิยม เจ้าอาณานิคม/ประเทศอาณานิคม หลากหลายประเทศ การปฏิวัติประชาชาติต่างๆ ความหลากหลายทางสังคม ความเชื่อ วัฒนธรรม
ประมาณค.ศ. 1980	↓ การเชื่อมโลกครั้งที่ 3 ด้วยดาวเทียม อินเทอร์เน็ต การเงิน การแลกเปลี่ยน ความคิด วัฒนธรรม ข่าวสารมากขึ้น

ตารางที่ 1 ยุคสมัยและปัจจัยวิวัฒนาการก่อนเกิดปรัชญาโพสต์โมเดิร์น (ธีรยุทธ บุญมี ,2547)(ต่อ)

ยุคสมัย	ปัจจัยวิวัฒนาการ
↓	เกิดวัฒนธรรมประชานิยมและความหลากหลายมากขึ้น ปรัชญาโพสต์โมเดิร์น ↓ (Postmodern)

1.1 ความหมายของคำว่า“โพสต์โมเดิร์น” เชิงการศึกษาศิลปะและสังคม อิทธิพลจากผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

ความหมายของคำว่า “โพสต์โมเดิร์น” ในเชิงการศึกษาศิลปะและสังคม และอิทธิพลจากผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ได้มีนักวิชาการมากมายได้ให้คำนิยามและการตีความไว้หลากหลายทรรณะ ดังนี้

สุธี คุณาวิชยานนท์(2549) กล่าวว่า ในความคิดแบบลัทธิ “โพสต์โมเดิร์น” หรือ “Postmodernism” ของตะวันตก มักจะมีลักษณะที่คัดค้านความคิดแบบเส้นตรงและการคิดแบบแยกส่วนของลัทธิโมเดิร์น เช่น การคิดแบบเหตุผลตามลักษณะของวิทยาศาสตร์แนวเก่า ซึ่งเชื่อในความคิดที่ผูกขาดกับความถูกต้องที่มีเพียงหนึ่งเดียว แม้ว่าโพสต์โมเดิร์น จะมีวิธีคิดแบบเหตุผลอยู่ แต่ก็ให้ความสำคัญกับการพิจารณาถึงความผกผัน ไร้ระเบียบ และความไม่แน่นอน และมีวิธีคิดแบบองค์รวม เชื่อในความหลากหลายและความเป็นไปได้อื่นๆที่ไม่มีเพียงหนึ่งเดียว

Lemke (2549) กล่าวว่าโพสต์โมเดิร์นมุ่งประเด็นไปที่การหาความ ไม่ใช่ความจริงที่ปรากฏ โพสต์โมเดิร์นมุ่งที่จะบอกเกี่ยวกับสิ่งๆหนึ่งว่า เราจะสามารถบรรยายคำจำกัดความของปรากฏการณ์ของสิ่งๆนั้นที่เกิดขึ้นได้อย่างไร ไม่ใช่ว่าปรากฏการณ์นั้นสามารถอธิบายสิ่งใดออกมาให้เรารับรู้ได้บ้าง เป็นการเรียนรู้ หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณกับสิ่งที่เรียกว่าปรากฏการณ์ การกระทำคือความหมายของการฝึกฝน และความพร้อมของทรัพยากร บริบทการศึกษาในบทเรียนที่อยู่ในขอบเขตของสังคม วัฒนธรรมในเบื้องต้น ทำให้เห็นว่าระบบของสังคมและวัฒนธรรม แท้ที่จริงแล้วทำให้เห็นถึงระบบของการเรียนรู้ ระบบของการกระทำที่ไม่ใช่การเรียนรู้ที่ผู้กระทำ การกระทำเป็นรากฐานมาจากกิจกรรม ประกอบด้วย กระบวนการ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของกระบวนการ

ธีรยุทธ บุญมี (2547) กล่าวว่า ในช่วงศตวรรษที่ 20 เป็นศตวรรษที่มีการปฏิบัติความคิดที่สำคัญทั้งในวงการวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และปรัชญา ที่บางครั้งเรียกว่าการปฏิบัติปรัชญา

โพสต์โมเดิร์น ในต้นศตวรรษที่ 20 นักวิทยาศาสตร์ นักปรัชญา และศิลปินโดยส่วนใหญ่เริ่มมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันอย่างสังเกตเห็นได้ชัดเจน

ณัฐกานต์ ลิ้มสถาพร (2546) กล่าวว่า วิธีคิดแบบโพสต์โมเดิร์นในประเทศทางตะวันตกนั้นมีบริบทที่ต่างกัน 3 เรื่อง ดังนี้

1. โพสต์โมเดิร์นในบริบทของสภาพสังคม สังคมที่ตกอยู่ในสภาพที่เรียกว่า สภาพะหลังสมัยใหม่ (Postmoderncondition) หรือ (Postmodernity) ซึ่งในปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นสังคมร่วมสมัย เกิดเป็นความแปรปรวนที่แสดงให้เห็นถึงความเด่นในเรื่องวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่มากับระบบทุนนิยม (Capitalism)

2. โพสต์โมเดิร์นในบริบทของแนวทางสร้างศิลปะวรรณกรรม ที่ท้าทายแนวคิดและรสนิยมทางสุนทรียะของสังคมโมเดิร์น เช่นการแบ่งชั้นระหว่างศิลปะชั้นสูงกับต่ำ

3. โพสต์โมเดิร์นในบริบทของแนวคิดทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ หรือที่เรียกว่าแนวโครงสร้างนิยม (Poststructuralism) แนวคิดทางวิชาการที่ว่ามีลักษณะเฉพาะตัว ตรงที่จะเสนอมุมมองใหม่ๆ ที่เกิดจากการตั้งคำถามต่อพวกทฤษฎีและองค์ความรู้ทั้งหลาย

อิทธิพลทางแนวคิดโพสต์โมเดิร์นตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมนั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. ความเปลี่ยนแปลงในภาวะสังคม
2. การเปลี่ยนแปลงในเชิงปรัชญาว่าด้วยความรู้

Lyotard (Lyotard อ้างใน สมเกียรติ ตั้งนโม, 2545) กล่าวถึง ยุคสมัย ผลหรืออิทธิพลซึ่งได้ถูกนำไปสัมพันธ์กับลัทธิโพสต์โมเดิร์นนั้น คือ

1. โพสต์โมเดิร์นเป็นความสงสัยเกี่ยวกับยุคสว่าง(Enlightenment) ที่มองว่าเหตุผลอาจเป็นสิ่งที่เชื่อถือหรือวางใจได้บนรากฐานที่มั่นคง สำหรับการตัดสินระหว่างความจริงและความเท็จ อันเป็นชนบประเพณีหนึ่งที่ผูกพันอย่างใกล้ชิดกับวิทยาศาสตร์

2. โพสต์โมเดิร์นมองเห็นความไม่แน่นอนเกี่ยวกับลัทธิมนุษยนิยมเชิงชนบจารีต และความคิดต่างๆเกี่ยวกับความก้าวหน้าที่โมเดิร์นอ้างถึง

3. โพสต์โมเดิร์นเป็นยุคของพัฒนาการอันไม่เป็นที่ล่วงรู้หรือเคยมีมาก่อนอย่างสมบูรณ์ ในเรื่องของสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อภาพ (โทรทัศน์, ภาพยนตร์, งานโฆษณา ฯลฯ) นับจากปี ค.ศ. 1950 เป็นต้นมา

4. โพสต์โมเดิร์นได้สะท้อนภาพของความเจริญรุ่งเรืองอย่างกว้างขวาง และมีการแสดงตัวของมันเองออกมาในบริโภคนิยม

5. โพสต์โมเดิร์นเห็นถึงความอ่อนแอของอำนาจศูนย์กลางทางสังคมในทุกๆด้าน ซึ่งได้ไปสนับสนุนหรือหนุนช่วยความเป็นพหุนิยมในการยอมรับจริยธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่าง

ทั้งนี้ ศิโรตม์ คล้ามไพบูลย์ (2544) กล่าวว่า โพลสตโมเดิร์นนั้นเป็นที่มาของคำตอบ ความคลุมเครือของความเป็นโพลสตโมเดิร์นนั้นถือว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญของโพลสตโมเดิร์น เพราะโพลสตโมเดิร์นเป็นกระแสความคิดที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย แยกย่อย กระจัดกระจาย โพลสตโมเดิร์นเป็น"กระแสความคิด"และโพลสตโมเดิร์นเห็นว่าเป็นความจริงเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นมา ด้วยความรู้แบบวิทยาศาสตร์ ด้วยวิธีคิดแบบเหตุผลนิยม และด้วยวิธีการศึกษาแบบปฏิฐานนิยม ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นสิ่งที่วงการสังคมศาสตร์ถือว่าสูงส่งและเป็นกลางกว่าสิ่งใดๆ และเพราะฉะนั้น ความจริงที่ได้มาจากองค์ประกอบเหล่านี้ จึงเป็นความจริงที่จริงแท้แน่นอนและไม่มีวันผันแปรเป็นอื่นไปได้ ทั้งหมดนี้ทำให้โพลสตโมเดิร์นคล้ายกับปรัชญาแบบสัมพัทธนิยม ผู้คนจำนวนไม่น้อยจะคิดต่อไปว่าโพลสตโมเดิร์นเป็นสกุลความคิดแบบอะไรก็ได้ หรือใครอยากทำอะไรก็ได้เสมอ

Hans (2543) กล่าวว่า โพลสตโมเดิร์นคือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นของตนเอง และไม่เหมือนใคร งานศิลปะแบบโพลสตโมเดิร์นไม่จำเป็นต้องอยู่ในพิพิธภัณฑ์อย่างเดียว ไม่ต้องให้สถาบันเกี่ยวกับศิลปะยอมรับหรือให้การยกย่อง หรือสโตร์จะต้องเป็นนานาชาติหรือสากล สำหรับแนวคิดโพลสตโมเดิร์นนั้น งานที่มีรูปแบบในแบบท้องถิ่นหรือพื้นบ้านก็สามารถมีคุณค่าได้ เช่นเดียวกันกับศิลปะในยุคโมเดิร์น ที่กล่าวไว้ว่า ศิลปะต้องมีเอกภาพ แต่สำหรับโพลสตโมเดิร์นนั้นนั่นคือสิ่งที่โพลสตโมเดิร์นจะบอกว่า ไม่จำเป็น การสร้างงานศิลปะนั้น สามารถที่จะสร้างผลงานขึ้นมาโดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักเอกภาพ ศิลปะแบบแนวคิดโพลสตโมเดิร์นสามารถที่จะผสมผสานหรือปนเปได้อย่างเต็มที่ หรือที่เรียกกันว่า hybrid ลูกผสม หรือพันธุ์ผสม

วิรุณ ตั้งเจริญ(2542) กล่าวไว้ถึงความหมายของโพลสตโมเดิร์นว่าโพลสตโมเดิร์นอาจจะแสดงความคิดที่อยู่เหนือวัตถุ คือศิลปินสามารถใช้วัตถุที่หลากหลายที่มาจากความคิดและในหลากหลายที่ ความเชื่อในเรื่องการพัฒนาการจากมนุษยนิยม (Humanism) ที่ว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลาง ความสมดุลระหว่างสติ ปัญญา ของสมองทั้ง 2 ซีก คือซ้ายและขวา การใช้ความรู้สึกสัมผัส เพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอศิลปะ บางครั้งอาจรวมเป็นสิ่งเดียวกันกับร่างกาย เช่นในกรณีศิลปะร่างกาย(Body Art) ที่ใช้ร่างกายเป็นสื่อแสดงออก

Klages (2540) ศาสตราจารย์ภาควิชาภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยโคโลราโด กล่าวว่า โพลสตโมเดิร์น เป็นแนวคิดหนึ่งที่ปรากฏในความหลากหลายของกฎเกณฑ์หรือแขนงวิชาการต่างๆ รวมถึงศิลปะ สถาปัตยกรรม ดนตรี ภาพยนตร์ วรรณคดี สังคมวิทยา สื่อสารมวลชน แฟชั่น และเทคโนโลยี

สำหรับในด้านเทคโนโลยีต่างๆที่เข้ามาพร้อมยุคโพลสตโมเดิร์นจะเห็นได้ว่า Baudrillard, Lyotard และ Harvey (Baudrillard, Lyotard และ Harvey อ้างใน สมเกียรติ ตั้งนโม,2545) กล่าวว่า นักทฤษฎีโพลสตโมเดิร์นให้เหตุผลว่าการรับเอาเทคโนโลยีต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ รวมถึงสื่อรูปแบบใหม่ of ความรู้ เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคมเศรษฐกิจต่างๆที่กำลังเป็นรูปแบบของการแทรกซึมของทุนนิยม ที่จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงกันแบบเป็นเนื้อเดียวกัน

ข้ามโลก กระบวนการต่างๆเหล่านี้ จะเป็นการสร้างการแตกออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงในประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ว่างและเวลา ลักษณะใหม่ๆของประสบการณ์ ความเป็นตัวตน และวัฒนธรรมในแง่ของการให้มุมมองการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และภาวะจิตใจ

1.2 โพลสต์โมเดิร์นและโมเดิร์น เชิงการศึกษาศิลปะและสังคม

จากการศึกษาศิลปะศึกษาในช่วงกลางค.ศ.ที่ 20 ในต่างประเทศเช่นในประเทศอเมริกา เป็นกระแสการศึกษาแบบทฤษฎีร่วมสมัยของพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) จากคำกล่าวที่ว่า "ประสบการณ์เป็นที่มาของความรู้" ที่เน้นการรับรู้จากประสบการณ์ เน้นการรับรู้ด้วยวิธีการทดลอง การสังเกต การค้นคว้า และการสืบเสาะหาความรู้โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ การแสดงออกเฉพาะตัว เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้อยู่ตรงวิธีการสอนหรือกระบวนการหาความรู้ โดยยึดหลักการเรียนที่จอห์น ดิวอี้ เชื่อว่าเป็นวิธีที่จะให้ประสบการณ์ตรง ผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ และจดจำได้นานกว่าการท่องจำ คือการเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) แนวความคิดนี้อธิบายให้เห็นว่าหลักสูตรนั้นเป็นเพียงหัวข้อกว้างๆ ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าประกอบด้วยแนวทางของผู้สอนที่จะจัดกิจกรรมต่างๆให้กับผู้เรียน เพื่อที่จะพาผู้เรียนไปสู่บทเรียนที่น่าสนใจที่แปลกใหม่และปัญหาใหม่ๆ ดังนั้นหลักสูตรจะต้องสร้างร่วมกันในชั้นเรียนเป็นลำดับต่อกันไป อิทธิพลของกระแสการศึกษาแนวคิดโพลสต์โมเดิร์นเป็นกระบวนการเสรีภาพที่สอดคล้องกับการศึกษาแบบพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่ทำให้สังคมไทย มีการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548) เหตุนี้จึงทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางความคิดทางการศึกษา และเกิดหลักเกณฑ์สำหรับลัทธิโพลสต์โมเดิร์นกับการพัฒนาแกนสำคัญในการสอนศิลปะศึกษา 4 แกนตามแนวคิดของโพลสต์โมเดิร์นดังกล่าว จึงเกิดแนวการพัฒนาแกนสำคัญในการสอนศิลปะศึกษา 4 แกนที่เรียกว่า DBAE มาจากหลักเกณฑ์ ดังนี้ (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2545)

- 1.สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)
2. ศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism)
- 3.ประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History)
- 4.ศิลปะปฏิบัติ (Creating Art)

การเปลี่ยนแปลงระบบการสอนศิลปะที่สำคัญช่วงประมาณปีค.ศ. 1980 จึงเกิดหลักการศึกษานวัตกรรม DBAE ดังกล่าว ที่ย่อมาจาก (Discipline –Based Art Education) การเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดนี้ได้รับความสำเร็จและค่านิยมอย่างสูง แต่เป็นการตามแนวคิดแบบโมเดิร์น จากการที่เกิดการจัดการศึกษาศิลปะศึกษาแบบ DBAE ขึ้นนี้ทำให้เกิดแนวคิดโพลสต์โมเดิร์น

สืบเนื่องมา และนำไปสู่การเกิดศิลปะแนวใหม่ที่เรียกว่า แนวคิดโพสต์โมเดิร์นนิสม์ (Postmodernism) โดยต้องการส่งเสริมให้มีการศึกษาผลงานศิลปะที่หลากหลายวัฒนธรรมขึ้น (สันติ คุณประเสริฐ, 2547)

สำหรับ Efland, Feedman and Stuhr (2539) กล่าวถึงนักทฤษฎี Aronowitz & Giroux ที่ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีของโพสต์โมเดิร์น ให้เข้ากันกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมที่เป็นที่นิยมเหมือนกับอยู่ในกระแสเกี่ยวกับการศึกษา วัตถุประสงค์เหล่านั้นพยายามจะเน้นให้เห็นถึงการรวมกันระหว่างความเป็นโรงเรียน กับเรื่องของวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจการเมืองที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน คล้ายกับการใช้ชีวิตร่วมสมัย ในส่วนหนึ่งของการโต้เถียงในทฤษฎีนี้ได้มุ่งความสนใจในศิลปะป๊อป ทำให้การสนับสนุนการศึกษา และเป็นตัวแทนในสังคมที่หลากหลายในวัฒนธรรมหลากหลายกลุ่มทั้งคู่ได้เผยถึงสมมุติฐานนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาที่เกิดขึ้นได้ก่อตั้งขึ้นบนการตัดสินใจพื้นฐานการฝึกอบรมในโรงเรียน พวกเขาได้เรียกกระบวนการการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงกลายเป็น Critique ของความเป็นโรงเรียน และได้ส่งเสริมวัฒนธรรมของการเรียนรู้ ดังนี้

การวิเคราะห์การศึกษาในแนวโพสต์โมเดิร์นนั้นมีประเด็นของความต้องการในเรื่องโครงสร้าง การวิเคราะห์โดยบรรยายถึง 2 ส่วนที่เป็นองค์ประกอบและเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดความคิดและสถานการณ์ ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นหลักการมากยิ่งขึ้น การอ้างอิงในมุมมองถึงหลักการเรื่องการเมือง การปกครอง และในเรื่องของความเป็นจริง ในทางตรงกันข้ามสิ่งที่เกิดขึ้นจากการโต้เถียงที่เกิดสิ่งที่ขัดแย้งนั่นคือเรื่องของภาษา และบทเรียนทางสังคม แนวทางการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ ความเจริญมั่งคั่ง แสดงระดับขั้นในการพัฒนา ความพยายามที่จะเสนอสิ่งที่แปลกใหม่กว่าได้ทำให้เงื่อนไขการแสดงออกในเรื่องการสื่อสาร และการใช้ชีวิตที่ได้ขยายกว้าง โดยไม่ได้จำกัดถึงข้อผูกมัดหรือกฎเกณฑ์อันใดในชีวิต

จันทน์ เจริญศรี (2544) กล่าวถึงความหมายของการจำแนกความกระจ่างของลักษณะศิลปะโพสต์โมเดิร์นที่มีมิติที่หลากหลายได้ดังนี้

1. ด้านรูปแบบและลีลา (Style) ทางศิลปะ

1.1 พยายามที่จะลบล้างเส้นแบ่งระหว่างศิลปะกับชีวิตประจำวัน เช่นที่ปรากฏในผลงานของแอนดี้วอร์ฮอล (Andy Warhol) จิตรกรภาพประกอบเชิงพาณิชย์ผู้เป็นศิลปินที่เป็นต้นแบบของศิลปะสมัยใหม่

1.2 ยกเลิกการแบ่งลำดับชั้นระหว่างศิลปะชั้นสูงกับศิลปะชาวบ้าน คือไม่จัดศิลปะแบบใดแบบหนึ่งเป็นชั้นสูง มองแต่เพียงว่า มันคือ "ความแตกต่างที่เท่าเทียม"

1.3 เน้นรูปแบบและลีลาที่หลากหลาย ผสมผสานหลายรูปแบบเข้าด้วยกันเพื่อสร้างความรู้สึกประหลาดพิสดาร (Eclectic) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการผสมผสานลีลาทางศิลปะที่ดูแล้วไม่น่าจะเข้ากันได้

1.4 มีลักษณะเชิงละเล่น (Playfulness) ล้อเลียนแบบไม่วิพากษ์ (Blank Parody) โดยการนำรูปแบบทางศิลปะในอดีตมาผสมผสานกันโดยไม่เน้นความลึกซึ้งทางความคิด (Pastiche) สุดท้าย

1.5 เลิกเชิดชูศิลปินว่ามีความคิดริเริ่ม เป็นอัจฉริยะ โดยมองว่าเป็นเพียงสิ่งซ้ำซาก ที่วนเวียนอยู่กับการลอกเลียนสิ่งเก่าๆ

2. ด้านความซับซ้อนทางวัฒนธรรม การยึดมั่นในวัฒนธรรมหลัก แต่เต็มไปด้วยมวอลชนที่หลากหลาย อิทธิพลที่ส่งผลมาจากยุคสมัยใหม่ของทางตะวันตกแบบสุดขีด กล่าวได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตทางสังคมล้วนมีลักษณะเชิงวัฒนธรรมทั้งสิ้น

3. หมายถึงลายแทงของความเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางวัฒนธรรม และกำรขยายความสำคัญของวัฒนธรรมในสังคมตะวันตก ปัจจุบันมี 3ระดับคือ

3.1 ความเปลี่ยนแปลงในบริบทของศิลปะและวิชาการ

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในทางศิลปะกับบริบททางวัฒนธรรมที่กว้างกว่า เกิดการพึ่งพาระหว่างกลุ่ม

3.3 การเปลี่ยนแปลงในปฏิบัติการของชีวิตประจำวันและประสบการณ์ของคนต่างกลุ่ม

ทั้งนี้ได้มีการเปรียบเทียบยุคโมเดิร์นและยุคโพสต์โมเดิร์นในบริบทของสังคมวิทยาไว้ดังนี้ ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบยุคโมเดิร์นและโพสต์โมเดิร์นในบริบทของสังคมวิทยาที่ส่งผล (จันทน์ เจริญศรี, 2544)

ลำดับ	ยุคโมเดิร์น	ยุคโพสต์โมเดิร์น
1	เป็นระบบของการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดการแตกแยกและการกระจัดกระจาย	เข้าใจและมองเห็นการเปลี่ยนแปลง
2	กระบวนการตามที่เป็น สร้างให้เกิดเอกลักษณ์ขึ้นภายใน	ประสบการณ์สร้างเอกลักษณ์
3	ระบบเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนา	ความเป็นจริงขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย
4	ภาวะไร้อำนาจและเสริมอำนาจเป็นรูปแบบของการกระทำ	ผลของความรู้สึกร่วมกันของแต่ละบุคคลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
5	ปฏิกริยาของชีวิตประจำวันซับซ้อนและเกี่ยวพันกับการเข้าหากัน	ชีวิตที่ว่างเปล่ามาจากการล้าชงนามธรรม

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบยุคโมเดิร์นและโพสต์โมเดิร์นในบริบทของสังคมวิทยาที่ส่งผล
(จันทน์ เจริญศรี, 2544) (ต่อ)

ลำดับ	ยุคโมเดิร์น	ยุคโพสต์โมเดิร์น
6	โอกาสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวิทยาใหม่ เป็นภาวะที่เกิดในอนาคต	โอกาสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ที่ ปัจจุบันที่จะสร้างมนุษย์ให้เป็นปัจเจกบุคคล

ประโยชน์ในทางวิชาการตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์น (จันทน์ เจริญศรี, 2544)

1. เพื่อเป็นแนวโน้มการศึกษาเชิงคุณภาพ
 2. เพื่อลดช่องว่างระหว่างการศึกษาศิลปะในแบบแผนเก่าและการสร้างค่านิยมในการเปิดกว้างทางการศึกษาในแบบแผนใหม่
 3. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางด้านอารมณ์ หรือที่เรียกว่าจิตพิสัย สร้างและพัฒนาสุนทรียะที่ดี
 4. เพื่อการสนับสนุนวิทยาการใหม่ๆ โดยให้ความสำคัญในการรื้อและสร้างและให้ความสำคัญในการตีความเชิงความคิดของมนุษย์ให้มากขึ้น
 5. กระตุ้นให้การศึกษาเป็นไปในทางเชิงทดลองเพื่อทบทวนทฤษฎีที่มีอยู่
 6. ก่อให้เกิดเกณฑ์ใหม่ในวงการศิลปะที่จะใช้ในการประเมิน
- สำหรับแนวคิดโพสต์โมเดิร์นและโมเดิร์นในเชิงการศึกษาศิลปะได้มีผู้ให้ทรรศนะไว้ต่างๆ

ดังนี้

Appignanesi and Garratt (2549) กล่าวถึงแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่จริงแท้ว่า โพสต์โมเดิร์น เป็นปัญหาของสภาวะที่ผลงานศิลปะสามารถผลิตซ้ำได้ในยุคบริโภคนิยม กล่าวว่ายังผลิตซ้ำได้มากขึ้นเท่าไร ยิ่งจะทำให้ผลงานศิลปะตัวจริงยิ่งเป็นที่ต้องการมากขึ้นเท่านั้น

ทั้งนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2548) กล่าวว่า ศิลปะศึกษาเชิงแนวคิดศิลปะโพสต์โมเดิร์นมีรูปแบบ

ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้มีประสบการณ์ ในการสามารถเลือกใช้สื่อที่หลากหลายชนิด เพื่อการแสดงออกที่ปราศจากกรอบ
3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียน พัฒนาศักยภาพผู้เรียนในกระบวนการคิด (Thinking Process) อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ความสมดุลระหว่างการคิดหาเหตุผลและจินตนาการ ซึ่งจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างมีคุณค่า

4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพในการรับรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้เข้าใจในสุนทรียะอย่างหลังสมัยใหม่

5. กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ ในการที่จะเข้าใจความรู้ ความคิดสากลและนานาชาติ ขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้รู้จักตนเอง ชุมชน และสังคมที่ผู้เรียนดำรงอยู่

6. กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศิลปะประลึกและตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม ชีวิต และงานศิลปะ ได้ดียิ่งขึ้น

7. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้เรียน เรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความคิด การเข้าใจถึงความหลากหลาย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม

สันติ คุณประเสริฐ (2547) การจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นนิสม์ นั้นมีจุดเน้นอยู่ที่ความหลากหลายทางวัฒนธรรม(Multicultural) โดยต้องการเชื่อมโยงการเรียนการสอน ไปสู่ความสอดคล้องสัมพันธ์กับวัฒนธรรมที่มีอยู่หลากหลายทั่วโลกเป็นภาพลักษณ์ของการจัดการเรียนการสอนที่ผิดแปลกแตกต่างไปจากความเชื่อเก่าของแนวคิดเดิม หรือ Modernism

ลักษณะครูผู้สอนตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์น มีดังนี้

ครูผู้สอน เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะเด่นในการกล้าคิดและกล้าทำและกล้าตัดสินใจ

ครูผู้สอน ต้องค้นหาวิธีการใหม่ๆ พยายามเปลี่ยนวิธีการสอนไปในแนวทางที่ก้าวล้ำ นำสมัยกว่าเดิมที่เป็นอยู่ปกติทั่วไป

ครูผู้สอน ปรับเปลี่ยนทั้งตนเองและความคิดและวิธีการที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดแนวความเชื่อแบบเก่า

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้แนวคิดโพสต์โมเดิร์นนิสม์ ได้รับการยอมรับในวงการศึกษาเพราะ มีข้อดีและข้อได้เปรียบในด้านความหลากหลายวิธีการและทำให้มีความสะดวกและคล่องตัวในการจัดกิจกรรม ซึ่งแยกเป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้

- กิจกรรมเปิดกว้างทางความคิดและวิธีการปฏิบัติโดยไม่มีติดกฎระเบียบแบบแผน
- ไม่กำหนดข้อผิดข้อถูกอย่างชัดเจน
- สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร้ขอบเขต
- ขัดแย้งกับแนวทางเดิมโดยสิ้นเชิง
- สามารถแสดงออกทางความคิดให้ประจักษ์ได้ตลอดเวลาและสถานที่

ส่วนในด้านการศึกษานั้น ข้อคิดเห็นของJencks (2530),(Jencks,2530 อ้างใน Efland, Freedman and Stuhr,2539) ได้กล่าวไว้ว่า ความน่าสนใจของโพสต์โมเดิร์นอยู่ที่การตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งเดิมที่มีอยู่เพื่อความหวังในอนาคต ในความเท่าเทียมกัน และการตัดสินใจวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ ได้ช่วยสนับสนุนให้การศึกษาแนวโพสต์โมเดิร์นและโมเดิร์น ดังเช่น ความแตกต่างที่เป็น

รูปแบบและเอกลักษณ์ของโครงสร้างแบบโมเดิร์นและโพสต์โมเดิร์นนั้นว่า การศึกษาแบบโมเดิร์นนั้น ได้สอนให้เรียนรู้ในเรื่องการให้ความสนใจในรูปแบบพิจารณาความเป็นสากล ที่เป็นความตั้งใจที่ธรรมดาที่สุด สำหรับผู้เรียนที่เรียนในขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหนทางเดียวกันในวิถีทางทั่วไป ซึ่งครูสามารถใช้วิธีสอนวิธีเดียวกับผู้เรียนทุกคนได้เหมือนกัน และเป็นรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด และสามารถนำไปใช้ในหลักสูตรของทุกชั้นเรียนเหมือนกันทั้งหมด แต่ในทางตรงกันข้ามนั้นคือผู้สอนกับมุมมองแบบโพสต์โมเดิร์น จะใช้หลักสูตรเป็นแค่เพียงส่วนหนึ่งในการที่จำทำให้เข้าใจถึงหนทางของสังคม เพื่อช่วยให้เข้าใจ และเข้าใจถึงหนทางของการศึกษา รวมถึงสภาพแวดล้อมของผู้สอน ผู้เรียน นักการศึกษา หรือแม้แต่หลักสูตรเองก็ตาม ทั้งหมดจะเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้เป็นเป้าหมายที่สำคัญ ที่จะประเมินให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการสอน เช่น ครูพยายามที่จะแนะนำให้นักเรียนเข้าใจถึงอิทธิพลของชีวิตในสังคม บนวิถีทางการเรียนรู้ในตัวของเขาเอง ความเข้าใจในอิทธิพลดังกล่าวนี้ จะมีผลกระทบต่ออย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ของผู้เรียน ที่จะป็นขั้นตอนต่อไปในการทำความเข้าใจและการยอมรับความแตกต่างในสิ่งอื่นด้วย

จุดเริ่มต้นแนวคิดโพสต์โมเดิร์นต่อการศึกษาทางศิลปะ(วิรุณ ตั้งเจริญ,2542)

จุดเริ่มต้นแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่พยายามสร้างความเปลี่ยนแปลงให้วงการศึกษาศิลปะมีดังนี้

- 1.การสร้างพื้นฐานที่แปลกใหม่ตามกระแสความเป็นปัจจุบัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างงานศิลปะที่ตอบสนองความคิดหรือที่เรียกกันว่า (Idea)
- 2.เพื่อให้ได้รับความสุขทางสุนทรีย์ที่เกิดจากความแท้จริงในจิตใจไม่เน้นประโยชน์นิยม
- 3.การสร้างกระบวนการที่หลากหลาย ที่มาจากเทคนิคที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการทดลอง ที่มีมีลักษณะเชิงละเล่นเพื่อพัฒนาทางความคิดและอารมณ์
- 4.การสร้างงานที่แปลกใหม่โดยไม่จำเป็นต้องเริ่มจากการตั้งสมมุติฐานจากทฤษฎีแต่อาจจะย้อนผลรวมมาหาทฤษฎี
- 5.ศิลปะไม่จำเป็นต้องเป็นการวางตามแบบ (Section) การเปิดกว้างทางความคิดที่ว่าศิลปินสามารถเลือกใช้สื่อที่หลากหลายได้ อันเนื่องมาจากกระแสสังคมที่เปลี่ยนไป
- 6.การสร้างงานศิลปะที่แสดงออกมาด้วยสัญลักษณ์ทางความคิด การทำลายเส้นแบ่งระหว่างศิลปะกับชีวิตประจำวัน นั่นคือการสร้างความสัมพันธ์ต่างๆทางธรรมชาติของมนุษย์กับงานศิลปะที่สามารถสัมพันธ์กันได้
- 7.ศิลปะตามแนวหลังสมัยใหม่เป็นเชิงกระแสความคิดเชิงบูรณาการที่ผสมผสานความคิด ชีวิต ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศาสตร์ต่างๆไว้ด้วยกัน นั้นหมายถึงการคิดแบบองค์รวม ที่พึ่งพาอาศัยกัน

8. ศิลปะตามแนวคิดหลังสมัยใหม่มองเห็นว่า ผลงานศิลปะที่มีความแตกต่างกันเท่าเทียมกัน ลักษณะเป็นศิลปะมวลชน (Popular Arts, Mass Arts)

9. วัฒนธรรมเป็นปัจจัยการขยายตัวเข้าสู่สังคมที่เปลี่ยนลักษณะรูปแบบของการใช้ชีวิต รวมถึงเป็นพื้นฐานการเลือกที่จะตอบสนองออกมาเป็นกระบวนการ

10. การแลกเปลี่ยนความรู้จากมุมมองของผู้อื่นที่รอบรู้ สามารถทำให้ซึมซับส่วนหนึ่งของการกระตุ้นให้เกิดความคิดที่มองเห็นแบบในทางของตน

1.3 รูปแบบงานศิลปะต่างๆตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นและโมเดิร์น

ธีรยุทธ บุญมี (2547) กล่าวโดยเชิงเนื้อหาศิลปะโพสต์โมเดิร์น ว่ามีส่วนเชื่อมช้อนกับ ศิลปะแบบโมเดิร์นนิสม์อยู่มาก เช่นช้อนทับกับศิลปะแบบ Surrealism, Avant-garde หรือ Dada แต่โพสต์โมเดิร์น มีแนวที่ชัดเจนหลายมุมมองคือ

1. การปฏิเสธศูนย์กลาง (Centre) ซึ่งก็คือ การปฏิเสธอำนาจที่ครอบงำ เน้นชายขอบขอบ มุม (Margins) เพื่อปลดปล่อยความอบงำทางเวลา เทศะ อัตลักษณ์ที่ยังหลงเหลืออยู่ ดังปรากฏ ในงานสถาปัตยกรรมจำนวนมากที่เลิกเน้นจุดศูนย์กลาง

2. การปฏิเสธความเป็นเอกภาพ (Unity) หรือองค์รวม (totality) ภาพเขียนหรือ สถาปัตยกรรมจึงไม่จำเป็นต้องจบสมบูรณ์ อาจจะเป็นหลายเรื่องช้อนกัน

3. การปฏิเสธเอกภาพนี้อาจทำได้โดยแนว Eclectic คือ การผสมปนเป หลายกาละ เทศะ ยุคสมัย ปัจจุบัน อนาคต อดีต วัฒนธรรม เช่นสถาปัตยกรรมของ Charle Moore หรือที่พบเห็น อย่างแพร่หลายใน Music Video และโฆษณาต่างๆในยุคปัจจุบัน

4. มีลักษณะเป็นลูกผสม ทั้งสิ่งข้างเคียงหรือขัดแย้ง ทำให้เกิดลักษณะคำถามไม่ชัดเจน

5. เนื่องจากโพสต์โมเดิร์นมาจากโพสต์สตรัคทูเรลิสม์ (Post Structuralism) จึงมีแนวโน้ม คัดค้านโครงสร้าง ระเบียบ ลำดับ

6. โพสต์โมเดิร์นปฏิเสธจุดเริ่มต้น จึงปฏิเสธประวัติศาสตร์ แต่มีลักษณะคิดถึงอดีต (Nostalgia) เนื่องจากความไม่มั่นคงทางอัตลักษณ์ แต่อดีตของโพสต์โมเดิร์นไม่ใช่ประวัติศาสตร์ หากเป็นการทำลายประวัติศาสตร์ เพราะถูกนำมาอยู่ในปัจจุบัน หรือหลุดไปจากบริบทอย่าง ลื่นเชิง

โพสต์โมเดิร์นนิสม์และการศึกษา

ศิลปะโพสต์โมเดิร์นในมุมมองของ Jencks (2530), (Jencks, 2530 อ้างใน Efland, Freedman and Stuhr, 2539) ถึงลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ในการแสดงออกถึงความเป็น

โพสโตโมเดิร์นว่า

1. ศิลปินในลัทธิโพสโตโมเดิร์น ให้ความสนใจที่จะใช้ความงามของความขัดแย้ง ซึ่งตรงกันข้ามกันหรือ ที่เรียกว่าความขัดแย้งในความกลมกลืน ขจัดความคิดเก่าในเรื่องขององค์ประกอบในแบบของโมเดิร์น ดังเช่นการใช้ความคิดความรู้สึกที่จะพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบที่เป็นเพียงหนึ่งเดียวในผลงาน เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงคุณภาพในตัวเอง ให้กลายเป็นผลงานศิลปะ

2. วัฒนธรรมและสภาพสังคมที่หลากหลายที่มี เป็นส่วนสำคัญ ที่ความหลากหลายนั้น มักจะเสนอลักษณะที่แปลกใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์

3. วัฒนธรรมท้องถิ่นจะสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับและการใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ และจุดที่น่าสนใจอยู่ที่ความเป็นท้องถิ่น คือเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นวิถีชีวิต ดังเช่นการเป็นวัฏจักร

4. ศิลปินมีความต้องการและความสนใจในเรื่องของAnthropomorphism หรือการใช้รูปแบบของมนุษย์ในงานศิลปะ รวมถึงการตกแต่งที่เป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับร่างกาย

5. ความสัมพันธ์ระหว่างอดีตและปัจจุบัน ได้ให้แรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะของโพสโตโมเดิร์น

6. เนื้อหาและภาพเขียนได้รับการฟื้นฟูขึ้นมา แต่อย่างไรก็ตามโพสโตโมเดิร์นยังคงเต็มเปี่ยมไปด้วยความหลากหลาย ที่ได้นำไปสู่ความแตกต่างในแง่ของการสื่อความหมาย โดยพยายามที่จะสื่อถึงความเป็นมา สิ่งนั้นเป็นความเจตนาที่จะใช้ความหลากหลายมาพัฒนาเป็นผลงาน

7. สื่อสองเรื่องแบบมีนัยยะที่ถูกนำมาใช้บ่อยๆ คือ สิ่งที่ศิลปินให้ความสนใจที่นำมาสร้างสรรคงานแบบประชดประชันเสียดสี และความหมายในที่ให้สิ่งตรงกันข้าม โดยการนำมาเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน

8. คุณภาพของลักษณะ รูปลักษณ์ที่แสดงออกมานั้น ได้มาจากการพยายามที่จะเข้าถึงสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายในการอ้างอิงและความหลากหลายในการมีส่วนร่วมที่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการยอมรับ แนวคิดแบบโพสโตโมเดิร์นที่ไม่เพียงแต่แสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองเพียงอย่างเดียว

9. ศิลปินโพสโตโมเดิร์นพยายามที่จะแสดงความหมายของธรรมเนียมปฏิบัติอย่างที่เคยเป็นกันมา

10. ศิลปะการใช้สุนทรียศาสตร์ว่าทะศิลปะแบบใหม่ พยายามที่จะแสดงถึงความสร้างสรรค์ที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบเดิมๆของศิลปินเก่าๆ

11. การนำกลับมาของสิ่งที่ว่างเปล่า ในเรื่องของสถาปัตยกรรมแสดงให้เห็นถึงความปรารถนาที่ต้องการพื้นที่ว่างเพื่อใช้ทำอะไรบางอย่าง ซึ่งเป็นอย่างที่เขาใจ

นอกจากโพสโตโมเดิร์นจะมีรูปแบบต่างๆดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ในเชิงการศึกษาทางศิลปะโพสโตโมเดิร์นยังเป็นแนวคิดทางปรัชญาแขนงหนึ่งที่ทำให้เข้าใจหลักจิตวิทยาในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

อารี สุธธิพันธ์(2535) กล่าวถึง การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาศิลปะศึกษาที่จะศึกษาความเชื่อทางศิลปะศึกษาในปัญหาใหญ่ๆ 3 ประการคือ

- 1.ปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อในความจริง (Ontology)
- 2.ปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อในความรู้ (Epistemology)
- 3.ปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อในคุณค่า(Axiology)

แต่สำหรับแนวคิดในลัทธิทางปรัชญาอื่นๆนั้นเช่นกันที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดโพสโตโมเดิร์น พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544) กล่าวว่า โดยลักษณะทั่วไปในลัทธิอัตถิภาวนิยมมุ่งสร้างในด้านความคิด ประสบการณ์ ของบุคคลในชีวิต โลกและสังคม นาทองวิเคราะห์ ที่เชื่อว่าบุคคลย่อมมีคุณค่า ปัจจุบันเป็นเวลาของปัจเจกชนที่จะสร้างความดี เน้นเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ โดยเชื่อตามความคิดของไฟรตริช นิตซ์เซ่ (Friedrich Wilhelm Nietzsche) ว่าการพัฒนาคนให้เกิดความเจริญที่เรียกว่าวัฒนธรรมไม่จำเป็นต้องอาศัยเทพเจ้าหรือพรหมลิขิต

จิตวิทยาเกสตัลต์ โดยแมกซ์ เวิร์ธไมเออร์ (Max Wertheimer) ผู้นำของกลุ่ม ซึ่งคำว่าเกสตัลต์ (Gestalt) เป็นภาษาเยอรมัน มีความหมายทำนองเดียวกับคำว่า "Configuration" ในภาษาอังกฤษ โดยมีหลักฐานทฤษฎีที่ว่า ในการรับรู้ บุคคลมีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งต่างๆ ในภาวะที่ได้ทำให้ง่ายลงหรือที่ได้ลดความซับซ้อนลง และในภาวะที่มีเสถียรภาพในขณะหนึ่ง สิ่งที่ได้รับผ่านเข้าสู่สมองในสภาพดังกล่าว การรับรู้ทฤษฎีเกสตัลต์ได้เน้นการที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะเห็นในลักษณะที่สมบูรณ์ ให้ความสำคัญต่อสภาวะแวดล้อมที่อาจมีอิทธิพลต่อการรับรู้ได้ แนวความคิดของกลุ่มเกสตัลต์นั้นจะให้ความสำคัญกับการศึกษาพฤติกรรมโดยส่วนรวมทั้งหมดไม่ได้แยกเป็นส่วนย่อยๆ โดยกลุ่มเกสตัลต์มีความเห็นว่าการเรียนรู้ (learning) ไม่ใช่ผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (stimulus) กับการตอบสนอง (response) ดังเช่นแนวกลุ่มพฤติกรรมนิยม แต่การเรียนรู้เป็นการรับรู้และแปลความหมายของสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่เป็นส่วนรวมทั้งหมด โดยอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องแปล นอกจากนี้จากการทดลองของกลุ่มเกสตัลต์เกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์และสัตว์ ยังพบว่าการหยั่งเห็น (insight) เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการรับรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่สั่งสมไว้ ดังนั้นทฤษฎีของกลุ่มเกสตัลต์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จึงให้ความสำคัญกับปัจจัยสำคัญ 2 ประการได้แก่ การรับรู้และการหยั่งเห็น

1.การรับรู้ (Perception) เป็นการแปรผลการรับสัมผัสจากสิ่งเร้าโดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่แต่ละคนสะสมไว้เป็นเครื่องแปลความหมาย ด้วยเหตุนี้บุคคลอาจรับรู้สิ่งเร้าหนึ่งได้แตกต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละคนมีประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกันนั่นเอง

2.การหยั่งเห็น (Insight) นักจิตวิทยาในกลุ่มเกสตัลต์เชื่อว่าการแก้ปัญหาของมนุษย์และสัตว์ชั้นสูงนั้นจะต้องอาศัยประสบการณ์จากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานที่สำคัญ เกสตัลต์เชื่อว่าการจะเกิดการหยั่งเห็นได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์เดิมที่ตัวบุคคลนั้นได้สั่งสมไว้มากพอสมควรจนสามารถรวบรวมประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้วนั้นมาประยุกต์เพื่อใช้ในการหาหนทางเพื่อ แก้ปัญหาใหม่

จากการอธิบายถึงรูปแบบงานศิลปะตามแนวคิดโพสตีโมเดิร์นและแนวทางการศึกษาของโมเดิร์นมาบ้างแล้วข้างต้น การเปรียบเทียบคุณลักษณะต่างๆในมุมมองศิลปะโมเดิร์น และ โพสตีโมเดิร์น จะสามารถทำให้เห็นมุมมองศิลปะทั้งสองลักษณะได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะต่างๆในมุมมองศิลปะModern และPostmodern (Efland, Freedman and Stuhr, 1996)

Modern	Postmodern
ศิลปะมีมุมมองต่อปรากฏการณ์ใด ปรากฏการณ์หนึ่งที่เป็นเฉพาะด้าน มีเอกลักษณ์ เป็นเพียงหนึ่งเดียว จุดเด่นจะนำเสนอถึง ประสบการณ์ในด้านสุนทรียศาสตร์ ที่เนื้อหา เกี่ยวกับการตัดสินใจอย่างเด็ดขาดในมุมมอง เพียงด้านเดียวในเรื่องของมนุษย์ และเรื่องทั่วไป ที่เกี่ยวกับสังคม	ศิลปะเป็นรูปแบบของศิลปะวัตถุของ วัฒนธรรมและการนำรูปแบบเดิมมาใช้ใหม่ โดยที่ไม่ต้องมีคำอธิบาย เพื่อช่วยให้เข้าใจ โพสตีโมเดิร์นความคิดที่พยายามจะคัดค้าน การให้คุณค่าในรูปแบบดั้งเดิมที่เป็นมาของ โมเดิร์น
โมเดิร์นจะยอมรับแนวความคิดแบบเดิม อย่างที่เคยเป็นมา ตามกระบวนการที่มันเคยเป็น แต่ละรูปแบบของศิลปะใหม่ๆที่แสดงออกมา พยายามสื่อถึงความก้าวหน้าของตนเองในเรื่อง ของคุณภาพและขีดความสามารถทางการแสดง ออกทางศิลปะด้วยกระบวนการที่สนับสนุน ความก้าวหน้าล้ำยุค	ปฏิเสธแนวความคิด ตามกระบวนการ อย่างที่เคยปฏิบัติกันมา ได้แย้งว่าแนวความคิดวิธีเก่าๆ ไม่ได้ทำให้เกิดความก้าวหน้า ขึ้นมา ในขณะเดียวกันได้สนับสนุน แนวความคิดที่ไม่มีที่ตั้งของกระบวนการ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะต่างๆในมุมมองศิลปะModern และPostmodern
(Efland, Freedman and Stuhr,1996) (ต่อ)

Modern	Postmodern
<p>การใช้ประโยชน์จากนามธรรมนั้น สนับสนุนในเรื่องของการแสวงหาความ สัมพันธ์ที่เป็นพื้นฐานที่เกิดจากแรงบันดาลใจทางด้านสุนทรียศาสตร์ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นตรงข้ามกับความเป็นจริงของความหมายในบุคคลที่ซ่อนอยู่ และขึ้นอยู่กับความคิดที่เป็นจุดสำคัญของศิลปะมาจากความตีแบบชั้นเอกและรูปแบบอื่นๆ</p>	<p>ความเป็นจริงในลัทธินี้ ต้องการที่จะฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะแต่ไม่เหมือนกับโมเดิร์นที่ยึดติดกับความเป็นจริงของธรรมชาติที่เกิดขึ้น แต่โพสต์โมเดิร์นจะขึ้นอยู่กับความเป็นจริงในการเรียนรู้ของสังคม วัฒนธรรม หนทางในการนำเสนอที่เป็นจุดน่าสนใจ</p>
<p>รูปแบบของโมเดิร์นจะสนับสนุน รูปแบบของโพสต์โมเดิร์น ที่ความไม่เหมือนไม่ตรงกัน การตกแต่งจะขึ้นอยู่กับความคิดที่เป็นจุดสำคัญของศิลปะ มาจากความตีแบบชั้นเอก และรูปแบบอื่นๆ</p>	<p>รูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะอยู่ที่ความไม่เหมือนไม่ตรงกัน การตกแต่งจะขึ้นอยู่กับความคิด ที่เป็นจุดสำคัญของศิลปะ มาจากความตีแบบชั้นเอก และรูปแบบอื่นๆ หมายถึงในบุคคลที่ซ่อนอยู่ในความปรารถนา และในพฤติกรรมของมนุษย์</p>
<p>โมเดิร์นพัฒนามาจากการวิจัยในรูปแบบที่เป็นหนึ่งเดียว หมายถึงความเป็นจริงในจักรวาลที่นอกเหนือจากธรรมชาติ ซึ่งจะเป็นไปตามกฎระเบียบและตามแนวทางการแสดงออก</p>	<p>รูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะมีอยู่หลากหลาย ในหนทางของแนวความคิด เราอาจจะพบหนทางแสดงออกที่หลากหลาย รวมทั้งการมองข้ามความสามารถ ที่จะสื่อความหมายที่หลากหลายได้เช่นกัน</p>

2. ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ ในฐานะเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาสำหรับระดับมัศึกษานั้น ควรจะมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่พิจารณาถึงวุฒิภาวะของสภาพของวัย ซึ่ง วุฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาสำคัญวิชาหนึ่งในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบของศิลปะ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในคุณค่าของสุนทรียภาพ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศิลปศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิดและการทำงาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพของตน ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตามการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้นมีระดับที่แบ่งไว้ตามระดับผู้เรียนดังนี้

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. การศึกษาระดับประถมศึกษา
3. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
4. การศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.1 หลักสูตรศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2544

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มีหลักการ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ และ สังคม
2. เพื่อสนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น หรือการศึกษาต่อ
3. ส่งเสริมการนำกระบวนการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท้องถิ่นและประเทศชาติ

จุดมุ่งหมายทั่วไปของการมัธยมศึกษา ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคคล ส่งเสริมผู้เรียนให้มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม
2. เพื่อพัฒนาสังคม เป็นจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี รู้จักพัฒนาสังคม รู้สึกรับผิดชอบต่อครอบครัว
3. เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม จุดมุ่งหมายนี้เป็นจุดมุ่งหมายที่เตรียมความพร้อมเพื่อไปประกอบอาชีพที่เหมาะสม
4. เพื่อเตรียมผู้เรียนในการศึกษาต่อในระดับสูง การศึกษาในระดับมัธยมเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับอุดม การให้ความรู้พื้นฐานจึงจำเป็นต่อการศึกษาในขั้นสูงขึ้นไป

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ
3. สามารถเป็นผู้นำ และผู้บริการชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
4. สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน
5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเท่าเทียมกัน
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชน
7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
8. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีทักษะในการจัดการ
9. เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศ ตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์ และเสริมสร้างทรัพยากรศิลปวัฒนธรรมของประเทศ

2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

มาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กรมวิชาการ(2544) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการ

เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถ พัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความสำคัญกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งเน้น ส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.กลุ่มศิลปะ เป็นกลุ่มที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ
- 2.การชื่นชมในความงาม การมีมีสุนทรียภาพ การเห็นคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิต
- 3.พัฒนาการในด้านต่างๆ (ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและกระบวนการรับรู้) เจริญออกงามอย่างประสมประสานและมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
- 4.มีความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความภูมิใจในตนเอง
- 5.การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ อิสระ สื่อสารความรู้ สำนึกคิด
- 6.การสังเกต การแยกแยะ การวิเคราะห์ การวิพากษ์วิจารณ์
- 7.ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความละเอียด รอบคอบ ความปราณีต
- 8.การค้นพบศักยภาพของตนเอง ความถนัด ความสนใจ
- 9.ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน
- 10.การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมในสังคม และสิ่งแวดล้อม
- 11.การเรียนรู้ และเห็นคุณค่า ชื่นชมนิยมในเอกลักษณ์ของศิลปะวัฒนธรรมไทย

ดังนั้นกิจกรรมศิลปะจึงสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทางศิลปะ การมองเห็น การสังเกต สามารถค้นพบศักยภาพตนเอง อันเป็นพื้นฐานของการศึกษาหรือประกอบอาชีพได้ และสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2. ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1. เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่า ของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3. นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1. เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ(กรมวิชาการ,2544)

กลุ่มศิลปะมุ่งส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้รู้จัก แสวงหาความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้และห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหา ความรู้อย่างเพียงพอ และเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งนอก สถานศึกษาด้วย เช่นชุมชนใกล้ๆบริเวณสถานศึกษา ตลาด วัด หรือสถานที่สำคัญๆในชุมชน

กลุ่มศิลปะมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ และสามารถคิดสร้างสรรค์ และวิเคราะห์ วิจารณ์ แก้ปัญหา และทำสิ่งที่แตกต่างให้ดีขึ้น

กระบวนการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ

การจัดการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ ต้องการการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของทุกๆฝ่าย ตั้งแต่ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียนต้องเรียนให้ครบถ้วนด้วยสมอง ใจ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ด้วยการจัดการให้ผู้เรียนชวนหาความรู้ เพิ่มความรับผิดชอบกล้าแสดงออกและเน้น การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดสร้างแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นกลุ่มศิลปะจึง เพิ่มประสบการณ์การทำงานจริงตามสถานการณ์ให้มากยิ่งขึ้นไปตามช่วงชั้น

ในการจัดการเรียนรู้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์ ให้เห็นคุณค่าของตนเองเพื่อการแสดงออกอย่างอิสระ เพิ่มการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติได้จริง เพิ่ม โครงงานตามศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีความสุข มีเสรีภาพในการเรียนและแสวงหาความรู้ได้ตาม ความต้องการ

เมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นผู้เรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

- สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เล่าเกี่ยวกับผลงานของตนให้ผู้อื่นรับรู้ โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะได้
- รับรู้ทางศิลปะ ได้แก่ ทศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ เล่าให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะได้
- ระบุสิ่งแวดล้อมหรือเงื่อนไขที่ทำให้เกิดผลงานศิลปะได้
- ใช้ความรู้ทางศิลปะสาขาต่างๆในการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นๆ
- สนใจในการปฏิบัติงานศิลปะ ฟังพอใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน รับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
- สังเกต รับรู้ สนใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม งานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

- สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การสังเกตทางศิลปะ ได้แก่ ทศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ทักษะในการใช้เทคนิคให้เกิดผลตามความต้องการของตนเอง และอธิบายให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นทางศิลปะได้
- รับรู้ทางศิลปะ ได้แก่ ทศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ซึ่งสามารถช่วยวิเคราะห์งานศิลปะ และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ในปัจจุบันมีผลหรือได้รับอิทธิพลจากงานศิลปะได้
- นำความรู้ทางศิลปะสาขาต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นๆ
- สนใจสร้างงานศิลปะ มีความสุขกับการทำงาน มั่นใจในการแสดงออก ยอมรับความสามารถของผู้อื่น
- ตระหนัก ชื่นชมในคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

- สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะ โดยเลือกและประยุกต์ ทักษะธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ และทักษะพื้นฐานให้ได้ผลตามที่ต้องการ ตลอดจนสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจผลงานตนเองได้
- รู้ว่าการจัดทัศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ จะช่วยให้งานศิลปะสามารถสื่อความคิดและความรู้สึกได้ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจในความสวยงามและความไพเราะของศิลปะได้
- บรรยายและอธิบายงานศิลปะสาขาต่างๆ ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม โดยอภิปรายเปรียบเทียบผลงานศิลปะจากยุคสมัยวัฒนธรรมต่างๆ และให้ความสำคัญในเรื่องบริบททางวัฒนธรรม
- นำความรู้ทางศิลปะที่ตนถนัดและสนใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นๆ
- เห็นความสำคัญของการสร้างสรรค์งานศิลปะ เชื่อมมัน ภาคภูมิใจในการแสดงออก รับผิดชอบ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น
- ช่างซึ่ง เห็นคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รัก ห่วงแหนมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

- สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะ โดยเลือกใช้การผสมผสานของทัศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ และทักษะทางเทคนิคให้ได้ผลตามที่ต้องการ ประเมินผลงานของตนเอง และอธิบายให้ผู้อื่นรับรู้ได้
- วิเคราะห์การจัดทัศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ที่มีผลต่อการสื่อความคิด ความรู้สึก และผลกระทบต่องานศิลปะสาขาต่างๆ อธิบายหลักและความงามของศิลปะในการสร้างงานศิลปะได้
- วิเคราะห์งานศิลปะสาขาต่างๆ โดยวิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างของงานศิลปะจากกาลเวลา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อธิบายเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อผลงานศิลปะได้
- นำความรู้ทางศิลปะที่ตนถนัดและสนใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เห็นคุณค่าของการสร้างสรรค์งานศิลปะ รับผิดชอบและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานศิลปะร่วมกับผู้อื่น
- เห็นคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รัก ห่วงแหน ภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล การสืบทอดงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย

แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นทางศิลปะ ที่ผู้เรียนจะได้รับ มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) การจัดการเรียนรู้ต้องสนองต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้น ที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเองและมีความมั่นใจในการแสดงออก สามารถสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3) การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มี หลักการ ทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน และควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ การนำความรู้ที่ตนเองถนัดและสนใจไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ซึ่งเป็นช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการจัดการ เรียนรู้เฉพาะทางมากขึ้น ศิลปะเป็นแบบการเรียนรู้ที่มีการวิเคราะห์เทคนิคการจัดทัศนธาตุ มีผลต่อ ความรู้สึกความคิด มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของ ผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อ

ยุทธศาสตร์การเรียนรู้กลุ่มศิลปะ (กรมวิชาการ,2544)

1.การเรียนรู้แบบพัฒนาความสามารถในกระบวนการคิดของผู้เรียน

เป็นยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมีการใช้ข้อมูลทางศิลปะกับกระบวนการคิดของตนเอง และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการตัดสินใจ เลือกยุทธศาสตร์ กระบวนการ ประเมินตนเอง วางแผนปฏิบัติงาน ลงมือปฏิบัติงาน ตรวจสอบและปรับปรุงผลงานอยู่เสมอ

ก.คิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ด้วยการสร้างแนวความคิดใหม่ แสวงหา พิจารณาทางเลือกอย่างหลากหลาย ประยุกต์ปรับเข้าหาแนวทาง สืบรวจทางเลือกที่เหมาะสม ตั้ง ข้อตกลงร่วมกัน

ข.คิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ด้วยกระบวนการตรวจสอบ ทำให้ชัดเจน จัดระบบให้เหตุผล วิเคราะห์ ทำให้กระจ่างชัด ตั้งสมมติฐาน ทำนาย ประเมินและสังเคราะห์

ค.คิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) คิดด้วยการตั้งคำถาม ถามตนเอง เชื่อมโยงความคิด ก่อนหน้าความคาดหวังและประสบการณ์ปัจจุบันเข้าด้วยกัน ประเมิน วิเคราะห์ตั้งสมมติฐาน แสวงหาพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสม

2. การเรียนรู้เป็นแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

เป็นยุทธศาสตร์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยการปฏิบัติ ทดลองหาเหตุผลด้วยตนเอง สัมผัสจริงด้วยตนเอง สรุปด้วยตนเองเป็นประสบการณ์ตรง

3.การเรียนรู้แบบการประเมินตนเอง (Self Assessment)

เป็นยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่มีการลำดับขั้นตอนไว้ชัดเจน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง หรือประเมินเพื่อนในชั้นเรียน อย่างมีเหตุมีผล

4.การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา (Problem-Based Learning)

เป็นยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเอง หาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตั้งแต่การกำหนดปัญหาและค้นหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีและขั้นตอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5.การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงบูรณาการความรู้สหสาขา (Multidisciplinary Approach)

เป็นยุทธศาสตร์การเรียนรู้ ที่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้และกระบวนการทั้งในกลุ่มสาระและระหว่างกลุ่มสาระ

การนำการบูรณาการภายในกลุ่มสาระและระหว่างกลุ่มสาระ ด้านสุนทรียภาพ เช่น

1. ศิลปะ : สุนทรียภาพในงานศิลปะระหว่างสาระทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์
2. สังคมศึกษา : สุนทรียภาพในวิถีชีวิตไทย
3. คณิตศาสตร์ : ความงามของรูปร่างรูปทรง
4. วิทยาศาสตร์ : ความงามในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
5. เทคโนโลยี : การใช้คอมพิวเตอร์สร้างสรรค์งานศิลปะ/ ศิลปะในเทคโนโลยีสารสนเทศ
6. เกษตรกรรม : ความงามของภูมิทัศน์ และพรรณไม้
7. ภาษาไทย /ภาษาต่างประเทศ : ความงามของศิลปะกับวัฒนธรรมทางภาษา
8. พลานามัย : ความงามของลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย

จากแนวทางการนำสาระศิลปะมาบูรณาการภายในกลุ่มสาระและระหว่างกลุ่มสาระ ด้านสุนทรียภาพ ของกรมวิชาการข้างต้น ทำให้เห็นถึงแนวคิดโพสตีโมเดิร์นที่มีรูปแบบการบูรณาการอย่างหนึ่งในการเรียนศิลปศึกษาซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ (2548) ยังได้สนับสนุนถึงแนวคิดโพสตีโมเดิร์นว่าเป็นทฤษฎี ซึ่งมีรูปแบบการบูรณาการสำหรับศิลปศึกษา ที่มีวิธีการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาสำหรับสังคมไทย 5 ทฤษฎี มีดังนี้

1. ทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษาเชิงแบบแผน DBAE: Discipline-Based Arts Education.
2. ทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษาเชิงพหุปัญญา MIAE: Multiple-Intelligences Arts Education.
3. ทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย TWAE: Thai Wisdom Arts Education.
4. ทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่ PMAE : Postmodern Arts Education.
5. ทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ GCAE : Gifted Child Arts Education.

จากการนำการบูรณาการข้างต้นสามารถพัฒนารูปแบบแนวคิดการบูรณาการได้ ดังนี้
 ตารางที่ 4 การพัฒนาแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary) (กรมวิชาการ,2544)

วิชา	แนวคิด	เนื้อหา
ศิลปะ	สุนทรียภาพในงานศิลปะระหว่าง สาระทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์	การถ่ายทอดความงามด้วย เส้นสาย สีลา ท่าทาง
สังคมศึกษา	สุนทรียภาพในวิถีชีวิตไทย	หัตถกรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
คณิตศาสตร์	ความงามของรูปร่างรูปทรง	สร้างภาพจากรูปร่าง รูปทรง
วิทยาศาสตร์	ความงามในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม นิเวศวิทยา
เทคโนโลยี	การใช้คอมพิวเตอร์สร้างสรรค์งาน ศิลปะ / ศิลปะในเทคโนโลยี สารสนเทศ	คอมพิวเตอร์กราฟิก ออกแบบ Web Page
เกษตรกรรม	ความงามของภูมิทัศน์ และ พรรณไม้	ออกแบบจัดสวนหย่อม สวนแก้ว สวนภาค
ภาษาไทย /	ความงามของศิลปะกับ	บัตรอวยพรในวาระต่างๆ
ภาษาต่างประเทศ	วัฒนธรรมทางภาษา	ประกอบคำอวยพร
พลานามัย	ความงามของลีลาการเคลื่อนไหว ร่างกาย	กิจกรรมเข้าจังหวะ/ลีลาศ

ตามมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐาน สาระทัศนศิลป์ ศ1.1 และศ1.2 มีดังนี้

ตารางที่ 5 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ทัศนศิลป์ ศ1.1 และ ศ1.2

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องาน ศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
1.สื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ด้วยวิธีการต่างๆ อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน	1.สื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ด้วยวิธีการต่างๆ อย่างมั่นใจ	1.รู้วิธีสื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เทคนิค วิธีการ ทางศิลปะ และ สื่อความหมายได้	1.เข้าใจวิธีสื่อ ความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เทคนิค และสื่อ ความหมายได้
2.สังเกต รับรู้สิ่งที่ อยู่รอบตัว ใช้ ทัศนธาตุ สร้างสรรค์งาน ทัศนศิลป์ โดยใช้ วิธีการต่างๆ ตามความสนใจ	2.สำรวจ ทดลอง สร้างสรรค์งาน ทัศนศิลป์ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ใช้ ทัศนธาตุ เทคนิค วิธีการใหม่ๆ ใน การสร้างงาน ทัศนศิลป์ตาม ความสนใจ	2.คิดริเริ่ม ดัดแปลง ใช้ทัศนธาตุ และ องค์ประกอบทาง ทัศนศิลป์ เทคนิค วิธีการ รูปแบบ ใหม่ๆในการสร้าง งานทัศนศิลป์ ตาม ความถนัด และ ความสนใจ	2.คิดริเริ่ม ดัดแปลง ยืดหยุ่นใช้ทัศนธาตุ และหลัก องค์ประกอบ ทางทัศนศิลป์ เทคนิค วิธีการ รูปแบบใหม่ๆ ในการพัฒนางาน ทัศนศิลป์ ตาม ความถนัด และ ความสนใจ

ตารางที่ 5 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ทักษะศิลป์ ศ1.1 และ ศ1.2 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
3.ใช้วัสดุอุปกรณ์ ในการทำกิจกรรม ทัศนศิลป์อย่าง ปลอดภัย และ มี ความรับผิดชอบ	3.เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ ในการทำ กิจกรรม ทัศนศิลป์ ได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย และมี ความรับผิดชอบ	3.ใช้กระบวนการ สร้างสรรค์งาน ทัศนศิลป์ ประยุกต์ ใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีได้ อย่างเหมาะสม และมีความ รับผิดชอบ	3.ใช้กระบวนการ สร้างสรรค์งาน ทัศนศิลป์และ ประยุกต์ใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และ เทคโนโลยี ได้อย่าง มีประสิทธิภาพและ มีความรับผิดชอบ
4.การแสดงออกถึง ความรู้สึกในการ รับรู้ความงาม	4.การแสดงออกถึง ความรู้สึกในการรับรู้ ความงามด้วยวิธีการ ต่างๆตามความ สนใจ	4.การแสดงออกถึง ความรู้สึกใน การ รับรู้ความงามจาก ประสบการณ์ จินตนาการโดยใช้ หลักและความงาม ของศิลปะตาม ความถนัดและความ สนใจ	4.การแสดงออกถึง ความรู้สึกในการ รับรู้ความงาม จาก ประสบการณ์ จินตนาการโดยใช้ หลักและความงาม ของศิลปะตาม ความถนัดและ ความสนใจ
5.แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ผลงานทัศนศิลป์ ของตนเองและ ผู้อื่น	5.แสดงความคิดเห็น อธิบายความหมาย ของงานทัศนศิลป์ ทัศนธาตุ และความ งามของศิลปะ	5.แสดงความคิดเห็น อธิบายความหมาย จำแนกความแตกต่าง ของงานทัศนศิลป์ เกี่ยวกับทัศนธาตุ และความงามของ ศิลปะ	5.แสดงความคิดเห็น ต่อผลงาน ทัศนศิลป์โดย วิเคราะห์ทัศนธาตุ และความงามของ ศิลปะ

ตารางที่ 5มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ทักษะศิลป์ ศ1.1 และ ศ1.2 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
6.นำความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และชีวิตประจำวัน	6.นำความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ไปใช้กับ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและชีวิตประจำวัน	6.นำความรู้และวิธีการ ประสพการณ์ทางทัศนศิลป์ที่ตนถนัด และสนใจไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้	6.นำความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ที่ตนถนัด และสนใจไป ใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นๆ และ ชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
1.รู้ความเป็นมาของสิ่งที่อยู่รอบตัวที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์	1.รู้ความเป็นมาและความสำคัญของศิลปะในท้องถิ่นและศิลปะไทย	1.เข้าใจความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปะ	1.เข้าใจรูปแบบยุคสมัยและวิวัฒนาการทางศิลปวัฒนธรรมของไทย และสากล
2.สนใจงานทัศนศิลป์ อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่น	2.พึงพอใจและยอมรับในภูมิปัญญาของการสร้างงานทัศนศิลป์ การสืบทอดการทำงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับ	2. ชาบซึ่ง เห็นคุณค่าศิลปะ วัฒนธรรมไทย มีส่วนร่วมในการสร้างงานทัศนศิลป์ ที่สะท้อนวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	2. เห็นคุณค่า รักและภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย เข้าใจการสืบทอดการทำงาน

ตารางที่ 5 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ทศนศิลป์ ศ1.1 และ ศ1.2 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
	วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และ สากล	ภูมิปัญญาไทย และ สากล	ทัศนศิลป์ที่ เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม ระดับชาติ และนานาชาติ

2.3. การเรียนการสอนศิลปศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตราที่ 4 "การศึกษา" หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะโลกในปัจจุบันนี้ได้รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ด้วยมีกระแสทางการศึกษาที่ไร้พรมแดน ที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ข่าวสารในการศึกษาได้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน โดยเชื่อว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถในการศึกษาค้นคว้า และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามการเลือกจากแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพ เพื่อรองรับตามกระแสสังคม วัฒนธรรมอื่นๆ เพื่อให้เกิดศักยภาพ และคุณภาพที่ดีในขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงควรให้ความสำคัญในปัจจัยต่างๆ ในด้านของ

- 1) หลักสูตร
- 2) การจัดการเรียนการสอน
 - 2.1 ผู้เรียน
 - 2.2 ผู้สอน
 - 2.3 กิจกรรม

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ (2547) กล่าวว่า การจัดการศึกษา ควรที่จะต้องเข้าใจความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างการเรียนรู้ กับการศึกษา ก็คือการศึกษานั้นเป็นเรื่องของการจัดการให้คนเกิดการเรียนรู้ขึ้น จึงต้องมีครูซึ่งจะทำบทบาทเป็นผู้สอน มีหลักสูตร มีแนวการสอน มีเรื่องที่จะสอน วิธีที่จะ

สอน รวมทั้งการจัดการประเมินผลว่า คนที่เรียนได้เรียนรู้จริงหรือไม่ในขณะที่การเรียนรู้เป็นมุมมองของผู้เรียน ซึ่งมีอิสระที่จะเรียนตามที่ตนเองสนใจ

สุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ของตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษา คิด ค้นคว้า ทดลอง ระดมสมอง เชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นกับความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่แล้ว โดยผู้สอนจะเป็นผู้ช่วยเหลือในการตรวจสอบความรู้ใหม่

องค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. การเชื่อมต่อของความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
2. โครงสร้างของแนวคิด(ความรู้)ที่สร้างขึ้นใหม่
3. การตรวจสอบความรู้ใหม่
4. การนำแนวคิด (ความรู้) ใหม่ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

อาภรณ์ ใจเที่ยง(2540) ได้เสนอรูปแบบการสอนว่า รูปแบบการสอนของไทเลอร์(Tyler , 1950) ว่าระบบการสอนของไทเลอร์มี 3 ส่วนคือ

1. จุดมุ่งหมายการเรียนการสอน
2. กิจกรรมการเรียนการสอน
3. การประเมินผลการเรียนการสอน

ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะที่ตั้นั้น ควรคำนึงถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีและเหมาะสม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ชั้น ม.4- ม.6 : อายุ 15-18 ปี) เป็นวัยที่ควรเรียนรู้ในการยอมรับความสามารถและสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดของตนเอง ซึ่งมีพัฒนาการทางด้าน ลักษณะทางร่างกาย (Physical Characteristics) ลักษณะทางสังคม (Social Characteristics) และลักษณะทางอารมณ์ (Emotional Characteristics)(ศรีเรือน แก้วกังวาน,2530)

อาจกล่าวได้ว่าพัฒนาการทางแนวคิดโพลต์โมเดิร์นที่สามารถนำมาบูรณาการเชื่อมโยงกับการจัดการทางศิลปศึกษาได้นั้น เริ่มมีจุดเริ่มต้นมาในช่วงศ.ต.ที่ 20 ซึ่งได้มีการแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางศิลปศึกษาตามแนวทางของศิลปะแบบโพลต์โมเดิร์นไว้ ดังนี้

ตารางที่ 6 ความเคลื่อนไหวทางศิลปศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 20 (Efland, Freedman, Stuhr ,2539)

ความเคลื่อนไหวทางศิลปศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 20			
ช่วงเวลา	ธรรมชาติของศิลปะ	ข้อจำกัดและวิธีการ	คุณค่าของศิลปะ
โรงเรียนศิลปะในช่วง ศตวรรษ 17-19	ในมุมมองของการล้อเลียน ศิลปะเป็นการเลียนแบบธรรมชาติ	พื้นฐานของกระบวนการสอนขึ้นอยู่กับ กับการลอกเลียนแบบจากศิลปิน หรือ การลอกเลียนแบบจากธรรมชาติ	คุณค่าที่สามารถพบได้ในผลงาน คือความละเอียดลออในผลงาน ศิลปะคือการลอกเลียนแบบที่ดี
องค์ประกอบของ งานออกแบบในช่วง ศตวรรษ 20	ในมุมมองของแบบอย่างที่เคยเป็นมา ศิลปะเป็นสิ่งที่ทำตามความต้องการ หรือเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญ	การสอนในเรื่องเส้นและสี ตลอดจน ระเบียบวิธีการฝึกฝน	คุณค่าของศิลปะคือ สุนทรียศาสตร์ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ที่ไม่ใช่สังคม หรือศีลธรรม จะเป็นการค้นพบใน คุณค่าของการทำงาน
การสร้างสรรคด้วย การแสดงออกของตนเอง ในช่วงกลางของ ศตวรรษ 20	ศิลปะเป็นรูปแบบดั้งเดิมของ การแสดงออกของของขวัญที่มีอยู่ อันเดียวในโลกคือ ความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของศิลปิน	อิสระของศิลปินหรือจินตนาการของ เด็ก การแยกแยะกฎเกณฑ์ ไม่ควร บังคับความคิดของความเป็น ผู้ใหญ่	คุณค่าของศิลปะได้สร้างขึ้นมาจากได้ ความเป็นรูปแบบดั้งเดิม หรือความเป็น หนึ่งเดียวของการแสดงออกเฉพาะตัว ของศิลปิน

ตารางที่ 6 ความเคลื่อนไหวทางศิลปศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 20 (Efland, Freedman, Stuhr ,2539) (ต่อ)

ความเคลื่อนไหวทางศิลปศึกษาในช่วงศตวรรษที่ 20			
ช่วงเวลา	ธรรมชาติของศิลปะ	ข้อจำกัดและวิธีการ	คุณค่าของศิลปะ
ศิลปะกับชีวิตประจำวัน ในช่วงปี 1930 - 1960	ศิลปะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริม ในเรื่องคุณภาพของสุนทรีย์ ของสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล	การประยุกต์การเรียนรู้ของศิลปะและ กฎการออกแบบ เพื่อปัญหาคุณภาพ ในเรื่องของรูปแบบทัศนศิลป์	คุณค่าของศิลปะสร้างขึ้นมาเพื่อการ ส่งเสริมคุณภาพของชีวิต โดยใช้ความ ฉลาดในงานออกแบบมาประยุกต์ใช้ ให้เป็นประโยชน์
ศิลปะเป็นเหมือน การฝึกหัด ในช่วง ปี 1960 - 1990	ศิลปะเป็นเหมือนแนวความคิด คือปัญหาของจุดประสงค์หลัก ในการทำงานของศิลปิน และเต็มไปด้วย การสืบหาทางแก้ไขปัญหาคด้วยความรู้	พื้นฐานของกิจกรรมบนวิธีของ การเสาะหาคำตอบ โดยใช้ความเป็น ศิลปินและการฝึกหัดที่เต็มไปด้วย ด้วยความรู้	คุณค่าของศิลปะมีอยู่ในการเพิ่มของ ความเข้าใจในศิลปะ

2.3.1 รูปแบบการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนทางศิลปศึกษานั้น ควรจะเน้นการพัฒนาการของผู้เรียนได้ครอบคลุม การสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาทางศิลปะที่แยกย่อยได้ 7 ด้าน ดังนี้ (สุลักษณ์ ศรีบุรี,2548)

- 1.ด้านอารมณ์ (Emotional Growth)
- 2.ด้านสติปัญญา (Intellectual Growth)
- 3.ด้านร่างกาย (Physical Growth)
- 4.ด้านการรับรู้ (Perceptual Growth)
- 5.ด้านสังคม (Social Growth)
- 6.ด้านสุนทรียะ (Aesthetic Growth)
- 7.ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative Growth)

การเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น สามารถทำให้ผู้เรียนได้รับกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นประชาธิปไตยที่สุด ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ว่า

พิมพันธ์ เดชะคุปต์(2542) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นวิธีที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้คิด สืบเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณ แก้ปัญหาเป็น มีความตระหนัก มีจิตสำนึก และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานได้

1.การสอนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง คือ การสอนที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางตรง (Direct Method) นั่นก็คือผู้สอนจะอธิบายเนื้อหาให้ผู้เรียนเกิดความรู้เป็นพื้นฐานในการค้นคว้าหรือนำไปปฏิบัติ การสอนแบบนี้เรียกว่า เช่น การสอนแบบบรรยาย เป็นต้น

2.การสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือที่เรียกว่า Child Center การเรียนการสอนแบบนี้ผู้เรียนจะมีอิสระในการเรียนรู้ตามความสนใจของตน ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะเท่านั้น เรียกว่า การจัดการสอนแบบทางอ้อม (Indirect Method) และเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรจัดการสอนที่หลากหลายวิธีเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแก่ผู้เรียน

John Dewey (จอห์น ดีวอี้ อ่างใน วุฒิ วัฒนสิน,2541)ได้ให้หลักการพัฒนาการศึกษาดังนี้

1.ด้านการเรียนรู้

โดยเชื่อว่ามนุษย์จะพัฒนาไปตามอิทธิพลทางสภาพของสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการศึกษาจึงไม่ควรมีลักษณะคงที่ หรือเป็นไปในแนวทางตามข้อจำกัดและทฤษฎีเก่าๆ เพราะการศึกษาคือชีวิต

และต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) การศึกษาในแบบนี้ควรจัดการสอนโดยปรับเปลี่ยนและใช้หลักการใหม่ที่เชื่อว่าสิ่งแวดล้อม และการดำรงชีวิตประจำวัน และการแก้ปัญหาจะทำให้เกิดพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดี

2.ด้านตัวครู

ครูควรเลือก และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้แก่เด็ก นั่นคือผู้สอนจะต้องเป็นผู้รอบรู้ มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางในสิ่งที่จะสอน ผู้สอนจะต้องเป็นบุคคลที่วางตัวเป็นกลางและยอมรับในความแตกต่างของเด็กในแต่ละบุคคล

3.ด้านเนื้อหา

เนื่องจากการศึกษาในยุคนี้เป็นแบบประชาธิปไตย การปลูกฝังในเรื่องของความเสรีทางความคิด จะสามารถทำให้เกิดความร่วมมือ และก่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ๆ เนื้อหาควรจะต้องจัดให้มีกิจกรรมที่สามารถมองเห็นร่วมกันในเรื่องของความสัมพันธ์กับความคิดรวบยอด

4.ด้านวิธีการสอน

เน้นการสอนในแบบการแก้ปัญหา (Problem Solving) ใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ ชี้แนะให้ผู้เรียนรู้จักหาสาเหตุ และเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จริงด้วยการค้นพบด้วยตนเอง

การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ (เกษร ธิตะจารี,2541)

1.การสอนแบบแก้ปัญหา(Problem Solving) วิธีนี้ผู้สอนจะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้หลักการแก้ปัญหา วิธีการสอนแบบนี้คล้ายแบบสัมมนา คือ ผู้เรียนจะเกิดการระดมสมอง ผู้สอนอาจจะใช้วิธีตั้งโจทย์ในการเรียน ตั้งคำถาม ใช้กระตุ้นความจำและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด และเกิดการค้นพบด้วยตนเอง

2.การสอนแบบสืบสอบ (Inquiry Teaching) เป็นการสอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดการคิดแก้ปัญหา ผู้สอนอาจจะตั้งคำถามหรือยกคำตอบมาเพื่อให้ผู้เรียนไปค้นคว้าหาคำตอบหรือที่มาของคำตอบเป็นต้น เกิดประสบการณ์ตรงซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบด้วยตัวเอง ทำให้ผู้เรียนมีการตื่นตัวในการเรียนรู้ มีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น รู้จักคิดแบบวิธีที่มีเหตุผล

3.การสอนแบบให้ความร่วมมือ (Co'operative Teaching) เป็นการสอนแบบให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยกันคิด ผู้เรียนจะพบความแตกต่างในทักษะการทำงานร่วมกันของเพื่อนร่วมชั้น จะทำให้เกิดการรับรู้ที่หลากหลาย เกิดปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน และทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

4. การสอนแบบร่วมมือ (Team Teaching) เป็นการสอนร่วม ที่มีผู้สอนตั้งแต่ 2 คนในชั้นเรียน ช่วยอธิบายในเรื่องที่มีความชำนาญเฉพาะด้านในวิชาเดียวกัน วิธีการสอนนี้จะแตกต่างกับการสอนแบบให้ความร่วมมือ (Co'operative Teaching) ผู้สอนจะสามารถให้ความรู้ที่ตนถนัด โดยแลกเปลี่ยนกันและทำให้เกิดกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนกับผู้เรียนและผู้สอน และผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ที่สูงสุด

วิธีสอนลักษณะนี้มีประโยชน์แก่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมากมายเช่น

- พัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติที่กว้างไกล
- สามารถสนองการเสาะแสวงหาความรู้ที่พึงประสงค์
- มองเห็นถึงประเด็นการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน
- สามารถประเมินผลเพื่อปรับปรุงแผนการสอน และกระบวนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น

5. การสอนแบบกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning) เป็นการสอนที่ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด การสอนแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนมีการจดจำ เพราะผู้เรียนจะค้นพบวิธีการที่สนใจศึกษา อาจจะเป็นวิธีทดลองเทคนิคที่เกิดจากการเรียนปฏิบัติ การค้นคว้า หรือการเรียนรู้จากสื่อต่างๆที่หลากหลาย ดังเช่น Bruner ที่กล่าวว่า การค้นพบด้วยตนเองนั้นจะทำให้ลืมยาก

6. การสอนแบบวิจัย คือการตั้งประเด็น ตั้งกระทู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบ ผู้เรียนจะต้องลงมือเรียนรู้ปฏิบัติแบบเป็นขั้นตอน การสอนด้วยวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่และเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม วิธีการสอนมีดังนี้

- ให้ผู้เรียนรู้จักตั้งคำถามว่าต้องการศึกษาอะไร
- ให้ผู้เรียนรู้จักตั้งประเด็น
- ให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ปัญหา
- ให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาอย่างฉลาด
- ให้ผู้เรียนรู้จักค้นหาคำตอบอย่างมีระบบ
- ให้ผู้เรียนรู้จักอภิปรายให้ผู้อื่นรับรู้อีก

7. การสอนแบบDBAE ย่อมาจาก Discipline Based Art Education เป็นการสอนที่เป็นแบบแผน และสามารถเรียนรู้โดยการบูรณาการวิชาต่างๆได้ ซึ่งวิชาทางศิลปะต่าง ๆ นั้นได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ และศิลปะทักษะ คือสอนให้ท่องจำและวิจารณ์ตามหลักการ

8. การสอนแบบสัมมนา (Seminar) เป็นการสอนเพื่อต้องการความคิดเห็นจากผู้ร่วมชั้นเรียน หรือ เพื่อระดมความคิดจากสมาชิก เพื่อหาข้อสรุปในเรื่องที่แสดงความคิดเห็นให้ได้ข้อมูลในเรื่องใด เรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การสอนแบบนี้นิยมในกลุ่มนักการศึกษา นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพต่างๆในระดับมหาวิทยาลัย

9. การสอนแบบโครงการ (Project Based) การสอนวิธีนี้จะคล้ายกับการสอนแบบแก้ปัญหา ในวิชาศิลปะผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนสร้างโครงการแบบทำร่วมกันเป็นกลุ่ม และนำเสนอผลงานของกลุ่มตน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการแสดงออกในทางที่ถูก และมีการวางแผนงานเป็นขั้นตอนในการ นำเสนอ หรือการเรียนเน้นกิจกรรม เป็นการเรียนการสอนที่เป็นแบบฝึกทดสอบให้แก่ผู้เรียน

10. การสอนแบบฝึกปฏิบัติ (Studio) การเรียนการสอนฝึกปฏิบัติ จะเน้นทักษะของผู้เรียน ผู้เรียนจะเกิดการฝึกฝน เกิดความชำนาญและเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ในอนาคตของตนเอง

การทำให้เห็นถึงภาพรวมของแนวคิดทั้งสองแนวคิดนั้น ไม่ว่าจะโปสเตอร์โมเดิร์นก็ดี หรือ โมเดิร์นก็ดีนั้น การใช้การบูรณาการทางความคิดที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้จัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน แผนภูมิแสดงการพัฒนาองค์ความรู้นี้จะแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเป็นสำคัญในการบูรณาการความรู้ความจำ ในมุมมองของนักปรัชญาร่วมสมัยชาวเยอรมัน Jürgen Habermas ในแบบโมเดิร์นสู่DBAE. ก่อนที่จะพัฒนาเป็นแนวคิดแบบโปสเตอร์โมเดิร์น ซึ่งเรียกกันว่า “กระบวนการสร้างความคิดแบบMind Mapping.”

โปสเตอร์โมเดิร์นกับกระบวนการสร้างความคิดแบบMind Mapping.

การจัดการเรียนการสอนโดยผู้สอนรู้จักใช้เครื่องมือในการสอนโดยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง โดยการสร้างโมเดล หรือ แผนผังกระบวนการคิด ซึ่งส่วนหนึ่งทำให้ผู้สอนคาดหวังในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ สำหรับการสร้างกระบวนการคิดตามแบบโปสเตอร์โมเดิร์นในชาติตะวันตก ซึ่งเป็นตัวอย่างของความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงต่อกัน

แผนภูมิที่ 1 มุมมองการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ ตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในยุค
ปัจจุบันของ (Efland,2002.)



แผนภูมิที่ 2 มุ่งแนวความคิดที่สัมพันธ์ในผลงานจิตรกรรมต่อประวัติศาสตร์ศิลปะ, สงคราม
เย็น, และวัฒนธรรมตามสมัยนิยมในปี 1950 โดย Jasper John แบ่งประเภท
ความสัมพันธ์กัน ดังนี้ (Efland ,2002)



John's Target Paintings.

วงจรดังกล่าวประกอบด้วย

ผลของวัฒนธรรมตามสมัยนิยม

- วัฒนธรรมหลังการเกิดสงคราม
- ความสัมพันธ์ของความเฟื่องฟูในวัดดุติบ
- และความวิตกในการเกิดสงครามเย็น
- การให้ความสำคัญในเนื้อหาของความนิยมของข้อตกลงกับความหวาดวิตก
- ความวิตกในอำนาจของ Communism

ผลของงานศิลปะ

- ศิลปินอาทิเช่น John, Warhol และ Rosenquist ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาของวัดดุติบ
- การแบ่งระหว่างศิลปะชั้นสูงกับวัฒนธรรมที่เลื่อนหาย
- หัวข้อของ Art World ที่ทับซ้อนกับความนิยมของวัฒนธรรม

ผลทางสังคม

- ศิลปะสมัยใหม่ที่ถูกยอมรับโดยการสถาปนาทางวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกา
- การครอบครองสภาวะเศรษฐกิจของคนอเมริกันหลังเกิดสงคราม

ลักษณะของผลรวมของ John

- กล่าวว่า "เขาไม่ต้องการให้ผลงานของเขาได้แสดงออกมาซึ่งความรู้สึกของเขา"
- ความวิตกที่เปิดเผยเกิดขึ้นไปพร้อมกับความวิตกในการเกิด Communism

2.3.2 องค์ประกอบการเรียนการสอน

องค์ประกอบการสอนประกอบไปด้วยการสอนที่สมบูรณ์ด้วยเหตุผลที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

องค์ประกอบการสอนประกอบไปด้วย (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2546)

1. การตั้งจุดประสงค์การสอน

เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรกของการสอน ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนอะไร ให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใดบ้าง มากน้อยเพียงใด เป็นการสอนที่มีเป้าหมาย ขณะเดียวกันการตั้งจุดประสงค์การสอนจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการเตรียมเนื้อหาการสอน การเลือกใช้วิธีสอน การเลือกใช้สื่อการสอน และการวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

2. การกำหนดเนื้อหา

การเลือกและการจัดลำดับเนื้อหาที่สอนด้วย การกำหนดเนื้อหาจะทำให้ผู้สอนได้ทราบว่าสอนอะไร ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ใดบ้าง ประสบการณ์ใดควรได้รับก่อน และในขอบเขตมาก

น้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม การกำหนดเนื้อหาไว้ล่วงหน้าจะทำให้การสอนมีสาระคุ้มค่ากับเวลาที่ผ่านไปและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

3.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนอย่างไร ใช้วิธีการใดในการเสนอหรือสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม อาจจะใช้วิธีเดียวหรือหลายวิธีในการสอนแต่ละครั้ง โดยจะต้องเป็นวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชากับผู้เรียน กับสภาพห้องเรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

4.การใช้สื่อการสอน

สื่อการสอนเป็นส่วนใหญ่ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ชัดเจนและรวดเร็วขึ้น ตลอดจนช่วยสร้างความสนใจได้ดี สื่อการสอนที่ดีจะช่วยให้การสอนดำเนินไปได้ราบรื่นและสะดวกคล่องตัวแก่ผู้เรียน การเตรียมสื่อการสอนทำให้ผู้สอนทราบว่าควรใช้อะไรเป็นสื่อช่วยสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

5.การวัดผลประเมินผล

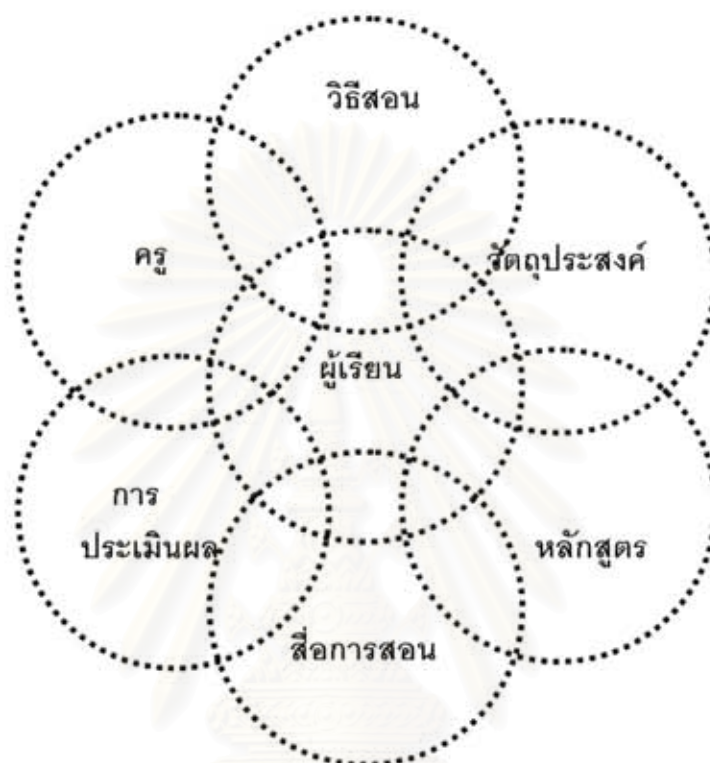
ช่วยให้ผู้สอนทราบว่าการสอนที่ผ่านมามีผลหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนจะเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีตอนใดหรือจุดประสงค์ข้อใดบ้างที่ยังไม่บรรลุ ทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด การวัดผลนี้มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนจึงต้องทำการวัดและประเมินผลทุกครั้งการสอน

ลำพอง บุญช่วย(2530) กล่าวถึงองค์ประกอบการสอนไว้ 7 ประการ ดังนี้

- 1.ครูผู้สอน
- 2.ผู้เรียน
- 3.หลักสูตร
- 4.วิธีสอน
- 5.วัตถุประสงค์ของการสอน
- 6.สื่อการสอน
- 7.การประเมินผล

จากองค์ประกอบทั้ง 7 ประการข้างต้น สามารถแสดงออกเป็นแผนภูมิที่ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการเรียนการสอนได้ ดังนี้

แผนภูมิที่3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการเรียนการสอน(ลำพอง บุญช่วย,2530)



ผู้สอนและผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญดังที่ปรากฏจากองค์ประกอบทั้ง 7 ประการข้างต้น ทั้งนี้ในองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนศิลปะที่สำคัญส่วนหนึ่ง บทบาทที่ควรจะเป็นของผู้สอนและผู้เรียนตามแนวคิดโพลต์โมเดิร์นนั้น อาจกล่าวได้ดังนี้

บทบาทของผู้สอน

บทบาทของผู้สอนในยุคปัจจุบันที่เชื่อมโยงกับแนวคิดโพลต์โมเดิร์นซึ่งถือว่ามีไม่ได้เป็นเรื่องของความใหม่ในวงการการศึกษา โดยผู้สอนนั้นควรจะมีหลักเกณฑ์ และแนวทางง่ายๆที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดการคิดที่สร้างสรรค์ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าได้ลึกซึ้ง และฝึกให้เข้าใจและเห็นคุณค่าความหมายต่อกระบวนการต่างๆ การจัดการเรียนการสอน รวมถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องในยุคหลังสมัยใหม่จึงเรียกว่าเป็นยุคปัจจุบันที่ต้องการการพัฒนาไปตามกระแสของสื่อที่หลากหลายต่างๆ ด้วยการรับเอาวัฒนธรรมของต่างสังคม ไม่ว่าจะเป็สังคมเมือง สังคมของโลกที่ก้าวเข้าการแสวงหาความรู้แบบไร้พรมแดน เข้ามาสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งที่เกิดการพัฒนาทางความคิดยิ่งขึ้น โดย

ในยุคของหลังสมัยใหม่นั้น เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนก็คือ

- 1.การจัดการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการทางเนื้อหา ทางความคิดและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นจินตนาการผู้เรียน
 - 2.การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนเลือกใช้สื่อที่ทันสมัย มีความหลากหลาย และมีมุมมองที่เป็นประเด็นความแตกต่างในโครงสร้างที่หลากหลายทางวัฒนธรรม
 - 3.การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) โดยผู้สอนเป็นผู้วางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามความแตกต่างของบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความเป็นปัจเจกบุคคล
 - 4.กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีการแก้ปัญหา และวิธีกระบวนการกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน (Share Experience) ปล่อยให้ผู้เรียนตัดสินใจเอง โดยผู้สอนจะเป็นเพียงผู้แนะนำ
 - 5.กิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน ที่เกิดจากรับรู้ที่หลากหลายด้าน รวมถึงการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ในสังคม ชุมชนของตนเอง
 - 6.เปิดกว้างกับการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยสร้างทัศนคติ และทำลายข้อจำกัดทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 7.การเรียนการสอนที่เสริมสร้างจิตพิสัย คุณค่า และสุนทรียภาพ อันมีพื้นฐานจากความคิดและเหตุผล
- ชาติ แจ่มนุช และคณะ ม.ป.ท. (ชาติ แจ่มนุช และคณะ ม.ป.ท. อ่างใน ทิศนา แชนมณี, 2546) อธิบายถึง บทบาทผู้สอนแบบสมัยใหม่ กับผู้สอนแบบสมัยเก่า ดังนี้

ตารางที่ 7 บทบาทผู้สอนแบบสมัยใหม่ กับผู้สอนแบบสมัยเก่า

ลำดับ	ผู้สอนสมัยใหม่	ผู้สอนสมัยเก่า
1	สอนนักเรียนโดยวิธีบูรณาการเนื้อหาวิชา	สอนแยกเนื้อหา
2	แสดงบทบาทในฐานะผู้แนะนำ(Guide)	มีบทบาทในฐานะตัวแทนของเนื้อหาวิชา (knowledge)
3	กระตือรือร้นในบทบาทความรู้สึกรักของนักเรียน	ละเลยและเฉยเมยต่อบทบาทของนักเรียน
4	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนของหลักสูตร	นักเรียนไม่มีส่วนร่วมแม้แต่จะพูดเกี่ยวกับหลักสูตร

ตารางที่ 7 บทบาทผู้สอนแบบสมัยใหม่ กับผู้สอนแบบสมัยเก่า (ต่อ)

ลำดับ	ผู้สอนสมัยใหม่	ผู้สอนสมัยเก่า
5	ใช้เทคนิคการค้นพบตนเองของนักเรียน เป็นกิจกรรมหลัก	ใช้เทคนิคการเรียนโดยการท่องจำเป็นหลัก
6	มีการเสริมแรงหรือให้รางวัลมากกว่า การลงโทษ มีการใช้แรงจูงใจภายใน	มุ่งเน้นการให้รางวัลภายนอก เช่น เกียรติ แรงจูงใจภายนอก
7	ไม่เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการ มากเกินไป	เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการ
8	มีการทดสอบเล็กน้อย	มีการทดสอบสม่ำเสมอเป็นระยะ
9	มุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ	มุ่งเน้นการแข่งขัน
10	การสอนโดยไม่ยึดติดกับผู้เรียน	สอนในขอบเขตของผู้เรียน
11	มุ่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้นักเรียน	เน้นย้ำประสบการณ์ใหม่เพียงเล็กน้อย
12	มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ และทักษะ ด้านจิตพิสัยเท่าเทียมกัน	มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการเป็นสำคัญ ละเลยความรู้สึก ด้านจิตพิสัยหรือทักษะ
13	มุ่งเน้นการประเมินกระบวนการเป็นสำคัญ	ประเมินกระบวนการเล็กน้อย

สันติ คุณประเสริฐ (2543) กล่าวว่าครูผู้ที่มีความชำนาญการสอน ย่อมรู้ดีว่าควรกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนศิลปศึกษาตามความสนใจ โดยวิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนลอกเลียนแบบจากตัวอย่างผลงานของศิลปินโดยตรงนั้น เป็นกิจกรรมที่ไม่สมควรเกิดขึ้นอย่างยิ่ง

พีระพงศ์ กุลพิศาล(2531) กล่าวว่า บทบาททางด้านการสอนของครูสอนศิลปะในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 8 หัวข้อใหญ่ๆ ดังนี้

1. มีลักษณะสร้างสรรค์ คิดค้นสิ่งใหม่ ปรับตัว

ก. พร้อมทั้งจะทุ่มเทเพื่อสร้างความเข้าใจในเหตุผลพื้นฐานของสิ่งต่างๆ ค้นหาเทคนิคทางศิลปะแบบต่างๆ มีกระบวนการที่ดีในการวัดและประเมินผลการสร้างสรรค์ของเด็ก

ข. รู้จักหาวัสดุสำหรับสร้างงานศิลปะ รู้จักใช้เครื่องมือชนิดต่างๆ ใช้สถานที่ ที่เหมาะสมกับกิจกรรม และมีเวลาสำหรับทำผลงานตัวอย่างให้นักเรียนในชั้นเรียนได้รู้เห็นจริงๆ

ค. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักนำประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของตนเอง มาใช้ในการคิดค้นสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในบางโอกาส

ง. คิดค้นแนวคิด และวิธีการใหม่ๆ ในการทำงานศิลปะเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายขณะทำงาน

จ. ส่งเสริมกิจกรรมต่างๆที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ถึงแนวทางในการคิดออกแบบเกี่ยวกับสี,รูปทรง,จังหวะ,พื้นที่ว่าง,พื้นผิว,ความสมดุล ตลอดจนลักษณะลีลาการจัดภาพที่ปรากฏในธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอื่นๆรอบตัวเด็ก

ฉ. สนใจเด็ก คอยช่วยเหลือและใกล้ชิดกับเด็กๆเสมอ

ช. แสดงความตื่นเต้นยินดี เมื่อเห็นความก้าวหน้าทางความคิด ฝีมือ และการค้นพบแปลกๆของเด็ก และในทางตรงกันข้ามเมื่อเห็นเด็กไม่ก้าวหน้าขึ้น หรือประสบปัญหาระหว่างการทำงานศิลปะ ก็ต้องให้กำลังใจและคอยสนใจด้วยความเต็มใจ

2. มีแนวความคิดในการจัดกิจกรรมด้านการถาม-ตอบพูดคุยเกี่ยวกับศิลปะเด็ก ไม่เพียงแต่ชั่วโมงปฏิบัติเท่านั้น

3. มีการจัดรวบรวมสื่อทางศิลปะได้อย่างทันสมัย

4. มีไหวพริบในการแยกแยะหาจุดเด่นในผลงานของเด็ก

5. ทำตัวเป็นคนร่าเริง มีอารมณ์ขัน เปิดเผย และรับฟังความคิดเห็นบุคคลอื่น

6. จัดห้องเรียนและห้องปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรม

7. จัดเวลาให้เหมาะสมกับบทเรียนและกิจกรรม

8. กำหนดกิจกรรมด้วยความพิจารณาไม่ว่าด้านเรื่องราวหรือเนื้อหา ตลอดจนวัสดุและเทคนิคที่ใช้

บทบาทของผู้เรียนในยุคปัจจุบันนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมที่ผู้สอนจะเน้นการฝึกฝนกระบวนการคิดสร้างสรรค์และแปลกใหม่ให้ทัน ผู้เรียนควรจะต้องมีความเป็นคนมีทักษะ ไหวพริบ และความชำนาญต่อการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะที่สามารถตอบสนองความต้องการทางความคิดที่เป็นอิสระของตนเองได้ด้วย ดังเช่นบทบาทของผู้เรียนในยุคสมัยใหม่ มีดังนี้

บทบาทของผู้เรียน

1. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เกิดจากการทดลอง ให้ความสำคัญกับกรรมวิธี ที่เกิดจากกระบวนการคิดที่เป็นระบบ

2. ผู้เรียนสามารถเลือกใช้สื่อที่หลากหลายในการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความคิดได้

3. เรียนรู้และเข้าใจกับผลงานศิลปะที่เป็นสากลและในขณะเดียวกัน รู้และเข้าใจศิลปะในวัฒนธรรมของตนเอง

4. ผู้เรียนต้องรู้จักกระตือรือร้น แสวงหาสิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

5. ผู้เรียนรู้วิธีการมองคุณค่าและความงามในศิลปะด้วยการเปิดกว้างทางความคิดและลดภาพการยึดแบบอย่าง

แนวการวัดและประเมินผลตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์น

ในการนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนคงต้องคำนึงถึงผลของการประเมินหรือสิ่งที่คาดหวังจากผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมที่มีวิธีที่หลากหลายตามมา ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ลักษณะความหมายของการประเมินที่สอดคล้องกับแนวโพสต์โมเดิร์นไว้ดังนี้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2547) กล่าวว่า ในระบบการเรียนการสอนศิลปะศึกษาตามแนวคิดของโพสต์โมเดิร์นจะมุ่งเน้นการวัดและประเมินผลจากผู้เรียนทุกด้าน คือ ด้านอารมณ์ สติปัญญา ร่างกาย การรับรู้ สังคม สุนทรียะ และความคิดสร้างสรรค์ การประเมินผลการเรียนการสอนแบบโพสต์โมเดิร์นเชื่อกันว่า “กระบวนการทำงานเป็นสิ่งสำคัญและมีความมากกว่าชิ้นงานที่สำเร็จ” เหตุนี้ผู้สอนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการคิด การทำงานของผู้เรียนเป็นหลัก อีกทั้งเกณฑ์การประเมินควรจะเป็นเกณฑ์ที่เปิดกว้าง มิใช่เกณฑ์แบบวัดผลแบบวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดแบบโมเดิร์น ผู้สอนต้องเชื่อเรื่องความหลากหลาย และความแตกต่างเป็นหัวใจสำคัญ

สันติ คุณประเสริฐ (2547) กล่าวว่า ในการวัดและประเมินผลนั้น ควรมีการประเมินแนวใหม่ที่ควรยกเลิกการประเมินในรูปแบบเดิมที่เคยเป็นมาหรือแบบโมเดิร์น และการวัดผลแบบโพสต์โมเดิร์นควรเป็นการวัดผลที่ทันสมัย

กรมวิชาการ (2544) กล่าวถึงการประเมินทางศิลปะว่า รูปแบบการประเมินผลงานแบ่งการประเมินเป็น ประเมินด้วยการนำเสนอผลงาน ประเมินด้วยแบบประเมินตนเองในด้านต่างๆ ทางศิลปะหรือ ประเมินระดับคุณภาพ หรือการให้คะแนน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544) กล่าวว่า ในการประเมินผลงานทางศิลปะการที่เชื่อว่า “กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญและมีความมากกว่าชิ้นงานที่สำเร็จ” ซึ่งมีกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดนี้คือกลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์(GestaltTheory) เสนอแนว ความคิดที่ว่า “สภาพส่วนรวมมีค่ามากกว่าผลรวมของส่วนย่อยหรือความสัมพันธ์ระหว่างส่วน ย่อย”(The whole is more than the sum of its part or of the relations between its parts.)

เกษร ธิตะจาวี (2541) กล่าวถึงการประเมินศิลปะไว้ว่า

1. ประเมินทางด้านจิตพิสัย โดยใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการประเมิน เช่นการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน

2.ประเมินทางด้านทักษะพิจารณาตัวผลงาน เช่น ความสมบูรณ์ของงาน การแสดงออกในเรื่องต่างๆ พิจารณาฝีมือจากผลงาน รวมทั้งเทคนิคในการสร้างงาน พิจารณาความคิดสร้างสรรค์ เรื่องการแสดงออกทางด้านความคิดริเริ่ม ความคล่อง ความละเอียดลออ และความยืดหยุ่นเป็นต้น

ชาติ แจ่มนุช และคณะ ม.ป.ท. (ชาติ แจ่มนุช และคณะ ม.ป.ท.อ้างใน ทิศนา แชนมณี,

2546) ครูสมัยใหม่มุ่งเน้นการประเมินแบบกระบวนการเป็นสำคัญ

พระพงศ์ กุลพิศาล(2531) เกณฑ์การวัดผลควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 1.เข้าใจลักษณะที่เป็นธรรมชาติของเด็กแต่ละคนตลอดจนลักษณะผลงานของเด็ก
- 2.สนใจการทำงานของเด็กแต่ละคนอย่างใกล้ชิด
- 3.ระลึกอยู่เสมอว่า เด็กที่เก่งคือเด็กที่มีพัฒนาการดีขึ้นกว่าที่เขาเคยเป็น
- 4.อย่าหวังคะแนนสูงๆไว้เฉพาะเด็กที่มีฝีมือ
- 5.อย่าเข้าใจว่าการให้คะแนนต่ำๆกับเด็กจะช่วยให้เขาเกิดความพยายามขึ้น
- 6.ศึกษาเด็กแต่ละคนในทุกๆสถานการณ์และทำโดยต่อเนื่องกัน
- 7.สำรวจตัวครูก่อนว่ามีวิธีสอนที่ช่วยพัฒนาความสามารถของเด็กอย่างเพียงพอหรือไม่

องค์ประกอบสำคัญของการวัดผลและประเมินผลตามแนวคิดดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้

วัดผล และสิ่งที่จะวัด ดังนี้

1.ผู้วัดผล

- เด็กวัดผลตนเอง สามารถทำให้เข้าใจเด็กมากกว่าผลงานของเขาเพียงอย่างเดียวโดยวิธีการเปิดเผยความคิดของเด็ก
- ครูศิลปะเป็นผู้วัดผล ครูศิลปะจะมองเห็นและจำลักษณะเฉพาะในผลงานศิลปะของเด็ก
- ครูประจำชั้นเป็นผู้วัดผล ในบางชั่วโมงเด็กอาจจะทำงานศิลปะไม่เสร็จ ครูประจำชั้นจึงเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีบทบาท

2.สิ่งที่จะวัด

- พัฒนาการเฉพาะบุคคล
- พัฒนาการทางสังคม
- พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์
- พัฒนาการทางสุนทรีย์ภาพและทักษะฝีมือ

3. กิจกรรมการเรียนการสอน

เนื่องด้วยความพร้อมของผู้เรียนแต่ละช่วงวัยนั้นต่างกัน การจัดเงื่อนไขในการเรียนการสอนที่สำคัญจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดลักษณะการเรียนการสอน และการฝึกปฏิบัติที่เหมาะสม เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลิกทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมไปพร้อมๆกัน ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

ทิสนา แชมณี(2548) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment) คือผู้สอนต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด องค์ประกอบในการสอนที่ขาดไม่ได้ในการจัดกิจกรรมคือ

1. ผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. ปัญหาและสมมุติฐานในการทดลอง
4. มีการทดลอง
5. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน
3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ
4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา
5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน
6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ
7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม
8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ทำทลายความคิดความสามารถของผู้เรียน
9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย
10. จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง
11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง

วไลพร คุโณทัย (2530) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึง สภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์ และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

วารี ธีระจิตร (2530) กล่าวว่า ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้หลายประการ ดังนี้

1. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจของเด็ก
2. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
4. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว
7. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
8. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวาง
10. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของเด็ก
11. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
12. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
13. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่
14. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทเรียน
15. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่างๆ

3.1 กิจกรรมศิลปะ

การจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยพื้นฐาน 3 ด้านคือผู้เรียน เนื้อหา และผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติสร้างสรรค์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เป็นกระบวนการที่ผู้สอนต้องพิจารณาถึงสภาพวุฒิภาวะและความพร้อมด้านต่างๆของผู้เรียน และควรกำหนดกิจกรรมที่มีความยากง่ายในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับความพร้อมด้านต่างๆ พิจารณาถึงเป้าหมายที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และจุดประสงค์ในทางผลงานทางศิลปะ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2539) ทั้งนี้การจัดกิจกรรมทางศิลปะได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

โครงร่างหลักสูตรของChapman(2521) (Chapmanอ้างในมะลิฉัตร เชื้ออานันท์,2545) ว่า กิจกรรมการเรียนนั้นเป็นการผสมผสานระหว่างรูปแบบของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ทั่วๆไปที่ใช้ในการรับรู้ และทำผลงานศิลปะ

วุฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน รายวิชาศิลปศึกษา เพื่อให้ ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ มีชีวิต ที่เป็นสุขในสังคม ครูศิลปะจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ทั้งด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชาและวิธี สอน วิธีสอนศิลปศึกษาที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก จะต้องตอบสนองความ ต้องการในการเคลื่อนไหวของนิ้วมือ มือ แขน ขา และสายตา ทำให้อวัยวะต่างๆของร่างกายถูก กระตุ้นให้มีความคล่องแคล่วของการเคลื่อนไหว ส่งผลดีทำให้เกิดการเรียนรู้เติบโตทางด้าน ร่างกายอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมศิลปศึกษาควรมุ่งส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในทุกๆด้าน ได้แก่

- 1.ความเจริญงอกงามทางด้านร่างกาย (Physical Growth)
- 2.ความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา (Intellectual Growth)
- 3.ความเจริญงอกงามทางด้านสังคม (Social Growth)
- 4.ความเจริญงอกงามทางด้านอารมณ์ (Emotional Growth)
- 5.ความเจริญงอกงามทางการรับรู้ (Perceptual Growth)
- 6.ความเจริญงอกงามทางด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Growth)

การจัดกิจกรรมศิลปะจึงเป็นส่วนหนึ่งในของการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนต้องการ เพิ่มพูนทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบสิ่งที่แปลกใหม่ด้วยตนเอง โดยการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันต้องคำนึงถึงหลักดังนี้

ต้องดำเนินตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ที่เน้นการวัดด้านการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลักใหญ่ๆ ด้วยกัน 3 ด้านคือ

1.ทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain) เน้นการพัฒนาการฝึกหัดของร่างกาย การปฏิบัติ เทคนิควิธี

2.พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ในเนื้อหา

3.จิตพิสัย (Affective Domain) เน้นการพัฒนาทางด้านความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรม เจตคติ

วิรัตน์ พิชญไพบุลย์ (วิรัตน์ พิชญไพบุลย์ อ้างในวุฒิ วัฒนสิน,2536) กล่าวว่า ศิลปศึกษา คือ กิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาส่งเสริมสติปัญญาของผู้เรียนได้จากการปฏิบัติงาน ผู้เรียนจะมีประสบการณ์ตรงด้วยตนเองในการสำรวจค้นคว้า ทดลองสร้างสรรค์แก้ปัญหาทำงาน

และวัสดุนานาชาติ ศิลปศึกษาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญ และกิจกรรมทางศิลปศึกษาก่อให้เกิดความเจริญเติบโตพัฒนาขึ้นในตัวเด็กให้ได้สมดุลทุกด้าน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน ในสาขาวิชาชีพต่างๆ ตามความถนัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม

นิลบล ทับทิมทอง (2547) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะคือการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างงานศิลปะที่มาจากความคิดของตนเอง ศิลปะสำหรับเด็ก ไม่ใช่การวาดภาพระบายสี หรือประดิษฐ์ตามคำบอกเล่าของครู ดังนั้น การที่ครูให้เด็กทำงานศิลปะในกรอบ เช่น การใช้สมุดภาพที่มีภาพร่างสำเร็จรูปแล้วให้เด็กระบายสี จัดเป็นศิลปะเทียม สิ่งที่จะควรเกิดขึ้นคือ การปล่อยให้เด็กได้สร้างสรรค์ชิ้นงานของตัวเองตามจินตนาการอย่างอิสระ สำหรับหลักการจัดกิจกรรมศิลปะนั้น ได้ให้ทรรศนะไว้ ดังนี้

1. เน้นที่กระบวนการขณะที่เด็กได้ลงมือทำงานศิลปะ ไม่ใช่เน้นที่ผลงาน เพราะศิลปะแสดงออกถึงประสบการณ์และความรู้สึกของเด็ก

2. คำนึงถึงอายุ ความสามารถ ความต้องการและความสนใจของเด็ก

3. ส่งเสริมความคิดริเริ่มและความคิดที่เป็นอิสระ

4. ให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ การทำงานอย่างอิสระและยืดหยุ่น

5. ยอมรับอัตราพัฒนาการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กแต่ละคน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544) อ้างถึงทฤษฎีพัฒนาการของบรูเนอร์ (Jerome Bruner) เกี่ยวกับกิจกรรมว่า กิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้แก่ผู้เรียนจะต้องมีการปรับให้เกิดความเหมาะสมกับการรับรู้และพัฒนาการที่ได้จากการทำกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งเน้นการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยลักษณะ 3 ลักษณะคือ

1. Enactive representation เป็นลักษณะที่เด็กแสดงออกด้วยสติปัญญาด้วยการกระทำ

2. Iconic representation พัฒนาการทางความคิดขึ้นอยู่กับ การมองเห็นและการใช้ประสาทสัมผัส การมีภาพแทนในใจ การถ่ายทอดประสบการณ์มาเป็นสัญลักษณ์

3. Symbolic representation การถ่ายทอดเหตุการณ์ด้วยภาษาที่แสดงให้เห็นถึงความคิด การหาเหตุผล

เกษร จิตะจारी (2543) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะหมายถึง งานศิลปะที่นักเรียนศิลปะจะต้องฝึกปฏิบัติหลังจากเรียนภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติเพื่อฝึกให้เกิดความชำนาญ ทั้งด้านฝีมือและความคิด การเรียนศิลปะจะขาดการฝึกปฏิบัติไม่ได้เลย ดังนั้นทุกครั้งที่เรียนเนื้อหาจบก็ต้องปฏิบัติกิจกรรมออกมาเพื่อแสดงให้เห็นว่าเข้าใจเนื้อหานั้นๆ โดยการกำหนดกิจกรรมศิลปศึกษาให้แก่ผู้เรียนนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. มีความสอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตามแผนการสอน
2. สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละเรื่องและมีความสัมพันธ์
3. กิจกรรมศิลปะนั้นๆต้องน่าสนใจท้าทายผู้เรียน ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมนั้นๆ
4. กิจกรรมทางศิลปะต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และมีอิสระในการทำงานก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ
5. ผู้เรียนสามารถประยุกต์กิจกรรมได้ตามความเหมาะสม
6. กิจกรรมจะต้องไม่ยาก และง่ายจนเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม
7. กิจกรรมศิลปะจะต้องสอดคล้องกับวุฒิภาวะความสนใจของผู้เรียน เช่น สอดคล้องกับเพศและวัย เป็นต้น

วุฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน คือ การกระทำใดๆก็ตาม ที่เกิดขึ้นในระหว่างบทเรียน อันเนื่องมาจากการที่ผู้สอนทำการสื่อความหมายติดต่อกับผู้เรียน โดยที่ใช้สื่อชนิดต่างๆเพื่อติดต่อสื่อความหมายเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ที่ผู้เรียนต้องศึกษาตามหลักสูตรที่ได้วางเอาไว้ การกระทำที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการวางแผนของผู้สอน ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามลำดับขั้น เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่กำหนดไว้ แผนที่ได้กำหนดไว้เรียกว่า แผนการสอน แผนการเรียน หรือแผนดำเนินกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และรูปแบบของกิจกรรมในรายวิชาศิลปศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

สำหรับกิจกรรมแบบโพสต์โมเดิร์น ในชั้นเรียนของArthur Efland, Feedman and Stuhr (2539) ได้จัดหัวข้อหลักๆของแนวคิดโพสต์โมเดิร์นต่อกิจกรรมในชั้นเรียนศิลปศึกษาว่า ภาพรวมโดยทั่วไปในการใช้แนวคิด โพสต์โมเดิร์นในบทเรียนต่างๆต่อกิจกรรมนั้นคือ

1. กิจกรรมที่เน้นเรื่องของคุณสัมพันธ์ของศิลปะกับวัฒนธรรม และผลกระทบของสภาพวัฒนธรรม
2. กิจกรรมที่เน้นเรื่องของแนวความคิดใหม่ๆในการเปลี่ยนแปลงของเวลาและสถานที่
3. กิจกรรมที่มองถึงการทำให้เป็นประชาธิปไตย ในการพิจารณาความหลากหลายทางวัฒนธรรม
4. กิจกรรมที่มีการยอมรับในวัฒนธรรมที่ขัดแย้ง ในการที่มีความหลากหลายอยู่ในโรงเรียน

5. กิจกรรมที่เน้นความหมายที่หลากหลายต่อสื่อสองเรื่องที่มีนัยยะได้อีกมุมมองหนึ่ง ซึ่งจะ
ทำให้ช่วยค้นพบความหลากหลายในอีกแง่มุม

ดุซงึ่ แก้วกำเนิด (2530) กล่าวว่า การให้ความหมายของคำว่ากิจกรรมนั้น เป็นการที่
นักเรียนรวมตัวกันทำกิจกรรมร่วมกันโดยทางโรงเรียนควรมีการจัดหลักสูตร กำหนดขอบข่าย
กิจกรรมที่ชัดเจน

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) กล่าวว่า กิจกรรมควรมุ่งเน้นถึงความหลากหลายทั้งรูปแบบ เนื้อหา
และกรรมวิธี เน้นถึงกิจกรรมที่ท้าทายความคิด การปฏิบัติ และการแก้ปัญหา เน้นถึงกิจกรรมที่
ส่งเสริมการแสดงออก จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลอย่างกว้างขวาง
ทั้งผลโดยตรงในรูปของผลงาน และผลสะท้อนในแง่สร้างสรรค์บุคลิกภาพที่ดึงดูดใจแก่ผู้เรียน
ลักษณะการจัดกิจกรรม ต้องพิจารณาถึงสภาพวุฒิภาวะความพร้อมด้านต่างๆของผู้เรียน กำหนด
กิจกรรมที่มีความยากง่ายในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับความพร้อมด้านต่างๆ เมื่อ
ได้กิจกรรมต้องพิจารณาเป้าหมายให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

John A. Michael(2526) กล่าวว่า การเรียนรู้ในชั้นสูงนั้น พัฒนาการที่เหมาะสม ควร
พิจารณาเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆเข้ามาใช้ในการวางแผนหลักสูตร รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางใน
การพัฒนา ในการจัดกิจกรรมศิลปะที่บรรลุผล และนำไปใช้ได้ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้บนพื้นฐานที่ขึ้นอยู่กับ การรับรู้และความรู้สึก เช่น การมองเห็น การสัมผัส
รับรู้ ได้กลิ่น และการเคลื่อนไหว
2. ความต้องการและความสนใจ คือ พื้นฐานของประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรม
ในการเรียนการสอนนั้น รวมถึงสื่อการเรียนรู้ต้องมีความสำคัญ ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้น
และมีใจจดจ่อต่อการเรียน
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการ โดยมีทั้งความปลอดภัยและผจญภัย
กิจกรรมไม่ควรที่จะยากหรือง่ายเกินไปสำหรับผู้เรียน
4. ความไม่ชัดเจนและความคลุมเครือของบางสิ่ง ควรถูกรวมเข้าไว้ในการเรียนรู้ เพราะ
งานที่ใช้ความคิดจะมีความเหมาะสมเมื่อผู้เรียนนั้นไม่รู้ และไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่า จะต้องทำ
อย่างไรต่อไป การเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากขอบเขตที่กว้างในการทำความเข้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผล
ความเข้าใจในที่สุดและเป็นการได้เรียนรู้ในสิ่งใหม่
5. การเรียนรู้จะมีความหมาย เมื่อผู้เรียนได้ทำงานใหม่ๆตามความต้องการในการเรียน
และมีความมั่นใจอย่างเพียงพอที่จะแสดงศักยภาพของตนออกมา และเอาชนะต่ออุปสรรค
ในการเรียน

6. การเรียนรู้จะมีความสำคัญเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนและประเมินผล
7. การเรียนรู้จะมีความหมาย เมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจด้วยตัวเอง และชี้นำตนเอง ไปสู่ความมั่นใจที่มากขึ้นและประสบผลสำเร็จ
8. การเรียนรู้จะเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ผ่อนคลายความกังวล และมีแรงแข่งขัน การพิจารณาถึงข้อบกพร่อง และตระหนักในความพยายาม เมื่อผู้เรียนละตนเองจากปัญหาส่วนตัว และสิ่งดึงดูดใจอื่นที่ทำให้หันเห และเมื่อนักเรียนไม่อยู่ในขอบเขตบางสิ่ง ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนควรที่จะทราบล่วงหน้า
9. การเรียนรู้ควรรวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคาดหวังในเชิงบวก
10. ทักษะและความรู้ควรที่จะเรียนตามหลักเกณฑ์ของศิลปะ ประสบการณ์ศิลปะ และการดำรงชีวิตจะไม่เป็นประสบการณ์ที่แยกออกจากกัน
11. การเรียนรู้จะมีมากขึ้น เมื่อผลสรุปหรือการปฏิบัติงานศิลปะ ได้บรรลุผล ก่อนที่แรงกระตุ้นในการเรียนหมดไป

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปะ

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปะที่เหมาะสมนั้น ควรจะมีรูปแบบที่เป็นกิจกรรม การเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ครูเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติกิจกรรม ครูเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่านักเรียน โดยผู้สอนเป็นผู้วางแผนการสอน อีกทั้ง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง คือ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนครูจะเป็นผู้ ประสานงาน ให้คำแนะนำ กระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรม

วีระเดช เชื้อนาม (2549) กล่าวว่า เพื่อช่วยให้ครูมีแนวทางในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างผูกพัน จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มีรูปแบบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาท การรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัย สำคัญในการเรียนรู้ หากผู้เรียนไม่มีความพร้อมในการรับรู้ แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดีๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ซึ่งจะเห็นจากเหตุการณ์ที่พบเสมอ ๆ คือ หากผู้เรียนต้องนั่งนาน ๆ ไม่เข้าผู้เรียนอาจ หลับ หรือคิดไปเรื่องอื่น ๆ ได้ การเคลื่อนไหวทางกายมีส่วนช่วยให้ประสาทการรับรู้ ตื่นตัวพร้อมที่จะ

รับและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

2.กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา หรือพูดง่าย ๆ ว่า เป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียน เกิดการเคลื่อนไหวช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด ซึ่งกิจกรรมจะมีลักษณะดังกล่าวได้ ก็จะต้องมีเรื่องให้ ผู้เรียนคิด โดยเรื่องนั้นจะต้องไม่ง่ายและไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เรียน เพราะถ้าง่ายเกินไปผู้เรียน ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ความคิด แต่ถ้ายากเกินไป ผู้เรียนก็เกิดความท้อถอยที่จะคิด ดังนั้นครูจะต้องหาประเด็นการคิดที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3.กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม ซึ่งจะส่งผลถึงการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจึงควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

4.กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายต่อตนเอง กิจกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้เรียนนั้น มักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์และความเป็นจริงของผู้เรียน จะต้องเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนโดยตรงหรือใกล้ตัวผู้เรียน

ลักษณะของการดำเนินกิจกรรมที่ดี

ลักษณะของการดำเนินกิจกรรมที่ดีสำหรับในวัยรุ่นนั้นที่มีอายุในช่วงระหว่าง 14-17 ปี ซึ่งเป็นวัยแห่งการตัดสินใจ จะมีลักษณะของพัฒนาการศิลปะในการวาดรูป ดังนี้ (มะลิฉัตร เชื้ออาพันธ์, 2545)

- ถ้าปราศจากการสอน ผลงานก็จะดูคล้ายกับเด็ก 12 ปีเท่านั้น
- ตระหนักถึงพัฒนาการด้านทักษะทางศิลปะ
- หากเป็นเด็กที่มีความถนัดเชิงทัศน์ (Visually Minded) จะชอบวาดภาพที่แสดง

รายละเอียดและแสงเงา

-หากเป็นเด็กที่มีความถนัดเชิงผัสสะ(Haptic Minded)จะเน้นที่การผูกเรื่องราวในผลงานศิลปะ

-สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ชำนาญขึ้น

-ควบคุมวิถีทางการแสดงออกอย่างมีเป้าหมาย

ดังนั้นด้วยประเด็นดังกล่าว การจัดกิจกรรมดังกล่าว ผู้สอนจึงต้องดูความเหมาะสมของพัฒนาการและคุณลักษณะของการดำเนินกิจกรรมที่ดี ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งนิลบล ทับทิมทอง (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะของการดำเนินกิจกรรมที่ดี ว่า

1. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ
2. เป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระที่เรียน
3. เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจผู้เรียนตลอดทั้งบทเรียน ดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจได้เน้นรูปแบบที่ไม่ซ้ำซากจำเจ
4. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับระยะเวลา และแบ่งเนื้อหาให้เหมาะสมเช่นในบางกิจกรรมบางกิจกรรมอาจต้องใช้เวลามาก ผู้สอนสามารถหาข้อสรุปให้เสร็จสิ้นเพื่อจะได้ประเมินผลได้ครบตามขั้นตอนได้
5. เป็นกิจกรรมที่แสดงถึงความชัดเจนของขั้นตอนการเรียนรู้ อันได้แก่ ขั้นตอนปัญหา ขั้นศึกษาข้อมูล ขั้นพยายาม อันเป็นการนำข้อมูลไปทดลองไว้และขั้นตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการจะต้องวางแผนอย่างชัดเจน ให้ตรงตามเป้าหมายของขั้นตอน การเรียนรู้ในแต่ละขั้น
6. เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ง่ายต่อการเตรียมการตลอดจนคุ้มค่าต่อการลงทุนลงแรง กิจกรรมที่ดีไม่จำเป็นต้องลงทุนอย่างมหาศาล การวางแผนดำเนินกิจกรรมทุกครั้งจะต้องมีการศึกษาอย่างรอบคอบ โดยจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมหลายๆประการเช่น ในด้านอาคารสถานที่ เครื่องมือ จำนวนผู้เรียน ตลอดจนความปลอดภัย
7. กิจกรรมนั้นควรที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งสามด้าน อันได้แก่ พุทธิพิสัย เจตพิสัยและทักษะพิสัย ผู้สอนจะต้องวางแผนให้สามารถประเมินผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่เกี่ยวกับโพสต์โมเดิร์นนั้น สามารถสรุปเนื้อหาที่สำคัญที่เป็นที่มาของแนวคิดโพสต์โมเดิร์นและเสนอความหมายเป็นตารางได้ดังนี้ ตารางที่ 8 การวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นของนักวิชาการ ในแง่ศิลปะและวัฒนธรรมสู่แนวทางปฏิบัติศิลปศึกษา

แนวคิดของ	แนวคิดโพสต์โมเดิร์น
1. Richard Appignanesi and Chris Garratt (2549)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นปฏิปักษ์ต่อเหตุผลของโมเดิร์นนิสม์ (Modernism) - การผสมและเข้าคู่กันของบางสิ่งหรือความหมายของสิ่งนั้นๆ - ความรู้แบบโมเดิร์นได้ผ่านและล่วงเลยไปเรียบร้อยแล้ว โดยยุคใหม่ - โพสต์โมเดิร์นเป็นผลพวงจากโมเดิร์น - โพสต์โมเดิร์นเป็นการพัฒนาจากโมเดิร์น - การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในยุคใหม่ทำให้พบข้อค้นพบในโพสต์โมเดิร์น - สภาวะที่ผลิตซ้ำได้ในยุคบริโภคนิยม
2. สุธี คุณาวิชยานนท์ (2549)	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะที่คัดค้านความคิดแบบเส้นตรงและการคิดแบบแยกส่วนของลัทธิสมัยใหม่ (Modernism)
3. วิรุณ ตั้งเจริญ (2548)	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดและแนวทางของลัทธิสมัยใหม่ (Modernism) - ให้ความสำคัญกับการบูรณาการความคิดในการสร้างงานศิลปะ - มีรูปแบบที่ไม่เหมือนกัน - ปฏิวัติทางศิลปะที่หลากหลาย - แสวงหาอัตลักษณ์ในการคิด - เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม - พันฟูความร่วมมือ - ศิลปะไม่จำเป็นต้องอยู่ในพิพิธภัณฑ์ - สร้างสรรค์งานที่เป็นองค์รวมกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม - ภูมิปัญญาร่วมสมัย
4. สาครินทร์ เครืออ่อน (2548)	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงออกถึงกระบวนการคิดในสมองมากกว่าผลสำเร็จของ สิ่งที่ทำออกมา

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นของนักวิชาการ ในแง่ศิลปะและวัฒนธรรมสู่แนวทางปฏิบัติ
ศิลปศึกษา (ต่อ)

แนวคิดของ	แนวคิดโพสต์โมเดิร์น
5.ธีรยุทธ บุญมี (2547)	<ul style="list-style-type: none"> -มุมมองของศิลปะอีกด้านหนึ่งที่มีนัยยะแฝง -เกิดความหลากหลายในรูปแบบ -ความเสมอภาคทางโอกาส -การเปลี่ยนแปลงแบบประนีประนอมของโมเดิร์นเป็นผลพวงในแนวคิดแบบโพสต์โมเดิร์น -ศิลปะในโลกยุคโมเดิร์นทำให้มนุษย์ถอยห่างจากโลกความจริง -ผลของการแสดงออกถึงเสรีภาพทางความคิดจากสิ่งที่ถูกปิดกั้นในยุคโมเดิร์น ทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์สมบูรณ์ขึ้น -ปฏิเสธการแบ่งแยก เชื่อเรื่องการที่ศิลปะไม่แบ่งชนชั้น -เปลี่ยนมุมมองจากความพยายามหาความสดใหม่ตลอดเวลาจากโมเดิร์น ไปในการหาความต่างในทางเลือก -ปฏิเสธกรอบ โครงสร้าง ระเบียบ รูปลักษณะที่ยึดติด
6. สันติ คุณประเสริฐ (2547)	<ul style="list-style-type: none"> -ความหลากหลายทางวัฒนธรรมโลกส่วนรวม -ความหลากหลายทางวัฒนธรรมโลกส่วนรวม -อิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้า -การไม่ยึดติดกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง -เน้นกระบวนการสร้าง วิธีการสังเคราะห์ -ปฏิเสธกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนที่เคร่งครัดทางสังคม -ปฏิเสธความคิดแบบโมเดิร์น(Modern) -ล้มเลิกเส้นแบ่งงานศิลปะชนชั้นสูง -ละทิ้งแนวนิยมดั้งเดิมของศิลปะที่มุ่งเน้นการผลิตผลงานเพื่อนำไปจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ -การเปลี่ยนแปลงจากโมเดิร์นมาสู่โพสต์โมเดิร์น

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นของนักวิชาการ ในแง่ศิลปะและวัฒนธรรมสู่แนวทางปฏิบัติ
ศิลปศึกษา (ต่อ)

แนวคิดของ	แนวคิดโพสต์โมเดิร์น
7. จันทน์ เจริญศิริ (2544)	<ul style="list-style-type: none"> -ลบล้างเส้นแบ่งระหว่างศิลปะกับชีวิตประจำวัน -เน้นรูปแบบที่หลากหลาย -มองความเปลี่ยนแปลงเป็นแบบประนีประนอม -ยกเลิกการแบ่งระดับชั้นระหว่างศิลปะชั้นสูงกับศิลปะชาวบ้าน -การผสมผสานแบบไม่ลึกซึ้ง -เลิกเชิดชูศิลปินว่าเป็นอัจฉริยะ
8. R.L Jones, Jr. (2540)	<ul style="list-style-type: none"> -การใช้สื่อแสดงออกอย่างเรียบง่ายแต่สามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน -โพสต์โมเดิร์นเป็นช่วงเวลาที่ยังคงดำเนินอยู่ในปัจจุบัน -ปลดปล่อยศิลปินโพสต์โมเดิร์นออกจากความซ้ำซากจำเจของสิ่งที่เคยเป็นมา -รูปแบบที่หลากหลายสามารถกระตุ้นความคิด -ความกระจัดกระจายทำให้เกิดพัฒนาการ -ความเสมอภาพของมนุษย์ -มุมมองความคิดที่วินิจฉัยความสัมพันธ์ต่างๆในโลก -ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับศิลปะ หรือสังคมร่วมสมัย . -ต่อต้านความเฉพาะเจาะจงของรูปแบบ -พลังแห่งความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ -รูปแบบความสัมพันธ์และอิสรภาพในตัวบุคคล
9. Mary Klages (2540)	<ul style="list-style-type: none"> -แนวคิดที่ปรากฏความหลากหลายของกฎเกณฑ์
10. Tom Anderson (2540)	<ul style="list-style-type: none"> -เป็นผลต่อเนื่องมาจากยุคของโมเดิร์นช่วงก่อนศ.ต.ที่ 20 -การรื้อโครงสร้างเก่าๆจากโมเดิร์น
11. Aruthur Efland,	<ul style="list-style-type: none"> -ชีวิตร่วมสมัย
Kerry Freedman and	<ul style="list-style-type: none"> -ความหลากหลายในแนวคิดที่ถูกแสดงออก
Patricia Stuhr (2539)	<ul style="list-style-type: none"> -ปฏิเสธแนวความคิดตามกระบวนการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นของนักวิชาการ ในแง่ศิลปะและวัฒนธรรมสู่แนวทางปฏิบัติ
ศิลปะศึกษา (ต่อ)

แนวคิดของ	แนวคิดโพสต์โมเดิร์น
	<ul style="list-style-type: none"> -ฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะ -ขึ้นอยู่กับความเป็นจริงในการเรียนรู้ของสังคมและวัฒนธรรม -รูปแบบที่มีอยู่นั้นมีหนทางการแสดงออกที่หลากหลาย -การทำให้เป็นประชาธิปไตย -ยอมรับความเป็นไปได้กับการเปลี่ยนแปลง -การสร้างงานศิลปะที่มีมุมมองของศิลปะที่มีนัยยะแฝง -ความคิดของสิ่งใหม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ -อำนาจผลักดันทำให้เกิดพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ -แรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อม

จากตารางที่ 8 สามารถนำมาวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นในประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้
ตารางที่ 9 การวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นด้านการศึกษาศิลปะ

ข้อ	แนวคิดโพสต์โมเดิร์น ในด้านการศึกษาศิลปะ	นักวิชาการ										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	ปฏิเสธแนวคิดแบบโมเดิร์น	✓	✓	✓			✓		✓	✓	✓	✓
2	การให้ความสำคัญต่อเสรีภาพ ของมนุษย์			✓		✓	✓		✓			✓
3	มีความหลากหลาย และหลีกเลี่ยง ความซ้ำซาก			✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
4	ฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะ	✓		✓			✓					✓
5	ความเป็นปัจเจกทางด้าน ความคิด			✓	✓	✓	✓		✓			✓
6	ปฏิเสธการแบ่งแยกศิลปะ	✓		✓		✓	✓	✓				

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นด้านการศึกษาศิลปะ (ต่อ)

ข้อ	แนวคิดโพสต์โมเดิร์น ในด้านการศึกษาศิลปะ	นักวิชาการ											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
7	ความสัมพันธ์ระหว่าง วัฒนธรรมท้องถิ่นและ วัฒนธรรมชาติอื่น			✓		✓	✓		✓				✓
8	ปฏิเสธกฎเกณฑ์แบบโมเดิร์น			✓		✓	✓			✓	✓		✓
9	การให้เสรีภาพในสื่อศิลปะที่ หลากหลาย			✓	✓		✓		✓				✓
10	ชีวิตร่วมสมัย	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓

หมายเหตุ : เรียงลำดับนักวิชาการจากการลำดับเลขดังนี้

- | | |
|---|---|
| 1. Richard Appignanesi and Chris Garratt (2549) | 7. จันทน์ เจริญศรี (2544) |
| 2. สุธิ คุณาวิชยานนท์ (2549) | 8. R.L Jones, Jr. (2540) |
| 3. วิรุณ ตั้งเจริญ (2548) | 9. Mary klages (2540) |
| 4. สาครินทร์ เครืออ่อน (2548) | 10. Tom Anderson (2540) |
| 5. ธีรยุทธ บุญมี (2547) | 11. Aruthur Efland, Kerry Freedman
and Patricia Stuhr (2539) |
| 6. สันติ คุณประเสริฐ (2547) | |

จากตารางวิเคราะห์แนวคิดโพสต์โมเดิร์นของนักวิชาการในแง่ศิลปะและวัฒนธรรมสู่แนวทางปฏิบัติศิลปะศึกษาสู่ตารางการแสดงผลการวิเคราะห์แนวคิดที่ตัดทอนด้านการศึกษาศิลปะทำให้เห็นถึงแนวคิดที่จำกัดให้แคบลงเพื่อการทำให้เห็นถึงรูปแบบที่ชัดเจนขึ้น สรุปได้ว่าแนวคิดของ วิรุณ ตั้งเจริญ (2548), สันติ คุณประเสริฐ (2547), Efland, Freedman and Stuhr (2539) และ Jones (2540) มีความสอดคล้องทางด้านศิลปะศึกษามากที่สุดตามลำดับ

ทั้งนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2548) ได้ให้แนวทางของการจัดกิจกรรมทางศิลปะศึกษาทางด้านทัศนศิลป์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ครอบคลุมไว้ ดังนี้

ตารางที่ 10 สรุปการวิเคราะห์การบูรณาการแนวความคิดโพสต์โมเดิร์นทั้ง 4 แนวคิด
สู่กิจกรรมศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

แนวความคิดโพสต์โมเดิร์น	แนวทางกิจกรรมศิลปศึกษา
<p><u>แนวคิดที่ 1</u> การคิดแบบโพสต์โมเดิร์นมีอยู่หลากหลาย และให้เสรีภาพทางความคิด →</p>	<p>กิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์ การให้เสรีภาพทางความคิด</p>
<p><u>แนวคิดที่ 2</u> ปฏิเสธแนวความคิดที่มีรูปแบบที่จำเจตาม กระบวนการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา การ มองผลรวมของกระบวนการมากกว่าผล สำเร็จที่เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ →</p>	<p>กิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการ การทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่ การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของ ร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะ แบบสื่อประสม เป็นต้น</p>
<p><u>แนวคิดที่ 3</u> รูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะอยู่ที่ ความไม่ เหมือนกัน การให้อิสระในการเลือกที่จะ แสดงออกด้วยความเป็นปัจเจก →</p>	<p>กิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิด กว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และ แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่</p>
<p><u>แนวคิดที่ 4</u> การฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะ คุณค่าของ วัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และการ แสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยในสังคม →</p>	<p>ความหลากหลายในวัฒนธรรมตนเองและ ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ</p>

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วีณา ธนาไชยสกุล (2547) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชา จิตรกรรม โดยบูรณาการวิธีการสอนศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาศิลปศึกษา โดยบูรณาการวิธีการสอนศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน หรือ DBAE ในด้านครูผู้สอน ผู้เรียน ด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล มีประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ผู้สอนวิชาจิตรกรรม จำนวน 11 คน และ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ของสาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 40 คน โดยให้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบแบบประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผู้สอน : ควรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในกระบวนการสร้างงานจิตรกรรม และด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ รวมทั้งหลักการด้านสุนทรียศาสตร์เป็นพื้นฐานในการวิจารณ์ผลงานอย่างมีเหตุผล และเชื่อถือได้
- 2) ผู้เรียน : ควรมีความรู้พื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ องค์ประกอบ และหลักสุนทรียศาสตร์เป็นพื้นฐาน รวมถึงมีทักษะการปฏิบัติงานจิตรกรรม มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการยอมรับคำแนะนำและข้อวิจารณ์จากผู้อื่น
- 3) วัตถุประสงค์ : ควรเป็นการเน้นกระบวนการคิดควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานทั้งความรู้ที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วิธีการและทฤษฎีทางศิลปะ เน้นความเข้าใจในกระบวนการสร้างผลงานจิตรกรรมอย่างเป็นขั้นตอน
- 4) เนื้อหาวิชา : ควรประกอบไปด้วยด้านทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักการทางสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และการปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน
- 5) ด้านวิธีการสอน : ควรใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิด ค้นคว้าในสิ่งที่ตนเองสนใจ และมีอิสระในการแสดงออก มีการใช้วิธีการพาผู้เรียนไปดูขั้นตอนกระบวนการทำงานของศิลปิน และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานของตนเอง
- 6) ด้านสื่อการเรียนการสอน : มีการใช้ผลงานจิตรกรรมจริง ตำราและเอกสาร มีการใช้บทวิเคราะห์ วิจารณ์ของศิลปินมาประกอบอ้างอิง และมีการใช้คอมพิวเตอร์และสื่อสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้

- 7) ด้านการวัดและประเมินผล : ควรวัดและประเมินจากกระบวนการศึกษาค้นคว้า เอกสารบันทึกประกอบการทำงานผลงาน ความสามารถในการถ่ายทอดแนวคิด ออกมาเป็นผลงานได้อย่างมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน รวมถึงมีการประเมินถึง พฤติกรรมในระหว่างเรียนด้วย

ฐิติคันส์ พากย์สุชี (2547) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนทัศนศิลป์โดยบูรณาการการจัดการศึกษานอกสถานที่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัด กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ที่เรียนวิชาทัศนศิลป์ จำนวน 48 คน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทัศนศิลป์โดยบูรณาการการจัดการศึกษานอกสถานที่ ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมความพร้อมผู้เรียน ขั้นตอนเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ ขั้นตอนสรุปผลและประยุกต์ใช้ และใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แบบประเมินผลงานนักเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าผลการวิจัย ผลของการสอนทัศนศิลป์โดยบูรณาการการจัดการศึกษานอกสถานที่ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาดูงานศิลปะนอกลสถานที่ช่วยขยายขอบเขตความรู้และความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อผลงานทัศนศิลป์ให้กว้างขวางขึ้น การได้สัมผัสกับผลงานศิลปะต้นฉบับ มีส่วนปลูกใจให้นักเรียนเกิดความสนใจใคร่รู้และทำการสำรวจวิเคราะห์ผลงาน ด้วยการร่างภาพ จดบันทึก และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันในขณะที่ชมผลงานศิลปะ ในด้านการนำความรู้ที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ พบว่า วิธีการสร้างงานของนักเรียนส่วนใหญ่ มีทั้งการการเลียนแบบและดัดแปลง ผลงานของนักเรียนมีโครงสร้าง ทางองค์ประกอบศิลป์คล้ายคลึงกับผลงานศิลปะต้นฉบับ แต่มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาเรื่องราว ทัศนธาตุ และเทคนิคบางประการในการสร้างงาน

คณิงหา สุภานันท์ (2544) ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามทฤษฎี DBAE ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบประเมินค่าและแบบปลายเปิดซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นโดยภาพรวมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามทฤษฎี DBAE ในระดับเห็นด้วย และเมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจำแนกตามแกนความรู้ ตามทฤษฎี DBAE พบว่าครูศิลปศึกษามีความ

คิดเห็นในแกนความรู้ต่างๆ ตามลำดับดังนี้ แกนความรู้ที่ครูศิลปศึกษาแสดงความคิดเห็นในระดับสูงสุดคือ แกนความรู้ทางด้านศิลปะปฏิบัติ รองลงมาคือความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ แกนความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ และแกนความรู้ที่ครูศิลปศึกษาแสดงความคิดเห็นในระดับต่ำสุดคือ แกนความรู้ด้านศิลปะวิจารณ์ ตามลำดับ

นุติยาพร วงษ์เนร (2544) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสอนเรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยวัสดุต่างๆในวิชาศิลปศึกษา โดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหาดสนุกราษฎร์บำรุง จำนวน 30 คน โดยใช้แผนการสอน เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้แบบประเมินผล การเรียนแบบโครงงาน แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบประเมินตนเอง จากผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยวัสดุต่างๆในวิชาศิลปศึกษาสูงขึ้น หลังจากที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงาน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกจากนี้ยังพบว่า การเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงานสามารถพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน ทั้ง 4 ด้าน ตามวัตถุประสงค์ของวิธีการสอนแบบโครงงาน คือ 1.การพัฒนากระบวนการคิดของตนเอง 2.การลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง 3.การแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ 4.การเห็นคุณค่าในตนเอง

สน วัฒนสิน (2544) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 16 คน ครูศิลปศึกษาจำนวน 36 คน และปราชญ์ท้องถิ่นจำนวน 7 คน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

- 1.ผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาปานกลางในด้านนโยบาย การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน
- 2.ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาปานกลางในด้านการดำเนินการและการวัดและประเมินผล และมีปัญหาน้อยในด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน
- 3.ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ปราชญ์ท้องถิ่นขาดการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียน ขาดความชำนาญในวิธีการสอน ไม่มีเวลาว่างมาสอนในโรงเรียน นักเรียนไม่ซาบซึ้งในความงามและคุณค่างานศิลปะพื้นบ้าน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ตั้งใจ

เรียนเพราะถูกบังคับให้มาเรียนมากกว่าเลือกเสรี ปราชญ์ท้องถิ่นไม่มีโอกาสแนะนำเรื่องศิลปะที่บ้านให้กับครูศิลปศึกษา ปราชญ์ท้องถิ่นไม่นำนักเรียนไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และปราชญ์ท้องถิ่นพบว่าไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะปราชญ์ท้องถิ่นไม่ใช่ผู้ประเมินผลงานนักเรียนด้วยตนเอง

อภิวรรณ คงพัฒน์ (2542) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ด้าน1)วัตถุประสงค์ 2)เนื้อหาสาระ 3)กระบวนการเรียนรู้ 4)การวัดและประเมินผล โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนศิลปศึกษา จำนวน 335 คน และนักวิชาการด้านศิลปศึกษา จำนวน 15 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1.ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ เห็นด้วยมากที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาทุกด้าน คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

2.ครูศิลปศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์ : ในทุกระดับชั้น ควรมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความซาบซึ้ง ความภูมิใจในศิลปะไทย และศิลปะท้องถิ่น ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ เพื่อแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางผ่านกระบวนการการทำงานของตน

ด้านเนื้อหาสาระ : ควรส่งเสริมการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมที่ได้มาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ นอกห้องเรียน และให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ : ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานศิลปะตามความต้องการ ความถนัด ความสนใจของตนเอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และวุฒิภาวะ

ด้านการวัดและประเมินผล : ควรประเมินผลตามสภาพจริง และเน้นความมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม

3.นักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์ : ควรมีความสอดคล้องระหว่าง หลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่น

ด้านเนื้อหาสาระ : ควรจัดเนื้อหาสาระแยกตามสาระการเรียนรู้ ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

ด้านการจัดการเรียนรู้ : ควรเน้นการจัดกิจกรรมทั้งใน และนอกห้องเรียน ใช้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และบูรณาการวิธีสอนที่หลากหลาย

ด้านการวัดและประเมินผล : การประเมินผลควรเป็นไปตามสภาพจริง ควรมีการประเมิน โดยครูเป็นผู้ประเมินผล นักเรียนประเมินตนเอง ครูและนักเรียนประเมินร่วมกัน

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

Griffiths ,Jenny Ann. (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง The influence of a curriculum shift towards postmodern art instruction on student empathy การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาที่ศึกษาวิชาการวาดเส้นและระบายสีเบื้องต้นจำนวน 2 ห้อง กลุ่มทดลองจะ ได้รับบทเรียนเกี่ยวกับศิลปะการแสดงอารมณ์ความรู้สึกร่วม (emphatic art) ซึ่งเป็นการปฏิรูปการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดแบบโพสต์โมเดิร์น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มระดับการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียน ทั้งนี้จะมีการวัดผลโดยใช้เครื่องมือในการทดสอบรวมทั้งการวาดภาพที่แสดงอารมณ์ทั้งก่อนการทดสอบและหลังการทดสอบ การควบคุมกลุ่มผู้เรียนจะได้รับบทเรียนแบบดั้งเดิมที่เน้นไปที่ศิลปินในอดีต

นักเรียนกลุ่มควบคุม 27 คน และกลุ่มทดลอง 23 คน ทำการตอบแบบสอบถามที่ใช้วัดผล ทั้งระดับพุทธิสัยและจิตพิสัยของการแสดงอารมณ์ ทั้งนี้ได้จัดทำกรณีศึกษาของกลุ่มทดลอง จำนวน 4 คน โดยมีรายละเอียดของแต่ละกรณีศึกษาและการวิเคราะห์ภาพวาดจัดทำโดยผู้ตัดสินอิสระ

ไม่พบสหสัมพันธ์ระหว่างการทดสอบและระดับของการแสดงอารมณ์ภายหลังการทดสอบ ถึงแม้ว่าในการวิเคราะห์จะพบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับมาก ภาพวาดแสดงอารมณ์ของกรณีศึกษา 3 กรณีจาก 4 กรณีแสดงให้เห็นว่าระดับการแสดงอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังจากการทดสอบ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนั้นเล็กเกินไปสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ

Margaret Meban (2545) ได้ทำวิจัยเชิงทดลองเรื่อง The Postmodern Artist in the School : Implication for Arts Partnership Programs ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมทางศิลปะโดยใช้ศิลปินเป็นต้นแบบหรือเป็นผู้ถ่ายทอด ให้แก่นักเรียนระดับประถม ได้เสนอว่า ผู้วิจัยสะท้อนประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะศิลปินที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนประถม และในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมของการมีส่วนร่วมทางศิลปะ โดยเฉพาะผู้วิจัยได้ถกเถียงกันถึงการทำงานศิลปะในพื้นที่สาธารณะในโรงเรียน ผู้วิจัยค้นพบตัวเอง และกำลังตรวจสอบเนื้อหาของงานตัวเอง ผลลัพธ์ในการยกระดับรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของการทำงานศิลปะของผู้วิจัย และผลสรุปสุดท้ายได้มีการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของการรับรู้ประสบการณ์การศึกษาสำหรับนักเรียน การทำงานจากมุมมองที่หรือโครงสร้างของความคิดแบบโพสต์โมเดิร์นของการฝึกฝนทางสุนทรียะ ในรากฐานของ

โรงเรียนรัฐ ที่ได้ประกาศใช้หลักสูตรแบบเดิมๆ ที่ล้าหลัง ข้าพเจ้าค้นพบตัวเองหมยมันให้ในขั้นตอนของการตรวจสอบตัวเองโดย แก่นของเรื่องที่คัดสรร และปล่อยออกมาโดยไม่ได้พิจารณา ควบคุม ถึงความขัดแย้งและการโต้เถียงในรากฐานของโรงเรียนประถมนั้นๆ ที่ถูกทำให้สับสน โดยการกำหนดทิศทางของงานของผู้วิจัย และหน้าที่ของการศึกษา ผู้วิจัยได้เริ่มต้นที่จะจัดการและปรับความสนใจแรกๆ ของนักเรียน ที่ส่งผลมาแล้วในโปรแกรมภาคปฏิบัติ ที่ถูกเน้นหนักที่ ทักษะพื้นฐานของการวาดเส้น และจิตรกรรม ด้วยการให้ความตั้งใจเพียงเล็กน้อย ต่อหน้าที่ทางสังคมของศิลปะ โดยหลักสูตรที่ถูกพิจารณาแล้ว โดยโรงเรียนอาจจะบัญญัติ และให้คุณค่า และสมมุติฐานทางปรัชญาที่เสริมสร้างรากฐานพวกนั้น ไปในแนวทางเดียวกันกับจุดยืน ของโลกศิลปะหลังสมัยใหม่ในปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้โต้ตอบความซับซ้อนที่ศิลปินครอบคลุมโรงเรียนที่เข้าร่วมในโปรแกรมความร่วมมือทางศิลปะ

โปรแกรมความร่วมมือระหว่างศิลปิน องค์กรทางศิลปะ และโรงเรียนที่มีความตั้งใจจะนำเสนอมุมมองทางศิลปะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในทวีปอเมริกาเหนือ โดยผ่านโปรแกรมความร่วมมือทางศิลปะนั้น นักเรียนและครูมีปฏิสัมพันธ์กับ ศิลปินและนักดนตรีที่ทำงานอยู่ในปัจจุบัน, การสร้างเครือข่าย ด้วยชุมชนศิลปะ และเข้าร่วมในการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานทักษะทางศิลปะของชุมชนทางศิลปะ แม้กระทั่งความไม่ธรรมดาหนักที่ได้ยินการเรียกร้องเกี่ยวกับโปรแกรมความร่วมมือทางศิลปะที่เป็นผลกระทบในทางบวก ที่เคยมีอยู่ในโรงเรียน ความตั้งใจเพียงเล็กน้อย ที่เคยให้กับทักษะทางศิลปะเกี่ยวกับมุมมองแบบศิลปิน และส่งอิทธิพลอย่างเป็นธรรมชาติของประสบการณ์ทางการศึกษานี้

อย่างไรก็ตามศิลปินมีการเพิ่มมูลค่าให้กับการศึกษาศิลปะ เหล่านั้นคือการโต้ตอบที่เล็กน้อยมาก ของประสบการณ์ศิลป์ในการจัดการแบบระบบโรงเรียน สิ่งที่สำคัญคือ การลงหลักปักฐานทางการวิจัยอย่างที่ว่าศิลปินจะต้องปรับตัวให้เข้ากับบรรยากาศของโรงเรียนและการทำงานในบริบทของโรงเรียนที่มีผลกระทบต่อธรรมชาติของทักษะทางศิลปะของพวกเขา นั้นเป็นการตอบสนองต่อช่องว่างเหล่านั้น ในบทความวิจัยที่สำคัญ ผู้วิจัยได้ทบทวนข้อคิดเห็นพื้นฐานของหลักการโมเดิร์น และโพสต์โมเดิร์นที่มีอยู่ในโลกศิลปะ และความคิดแบบจารีตทางสุนทรียะในทั้งสองแนวคิดของมุมมองทางศิลปะ ผู้วิจัยได้สะท้อนพื้นฐานของประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ในฐานะศิลปินที่ทำงานจากมุมมองของยุคโพสต์โมเดิร์นในโรงเรียนประถม และฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาร์ตพาร์ทเนอร์ชิปโปรแกรม

Ishibashi, Midiori Joy. (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Applications of postmodern pedagogy in a high school art class : A qualitative action research study การศึกษาวิจัยลักษณะเชิงคุณภาพนี้วิเคราะห์การใช้วิธีการสอนแบบโพสต์โมเดิร์นในชั้นเรียนของครูสอนศิลปะปีที่

หนึ่ง โดยใช้กับบทเรียนศิลปะการพิมพ์ภาพ (printmaking) และการพิมพ์หนังสือ (bookmaking) ที่เน้นในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น (collaboration) การให้อำนาจแก่นักเรียน (empowerment) และศิลปะในฐานะที่เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสาร เป้าหมายสำคัญสามประการของการสอนแบบโพลีโมเดิร์นนั่นก็คือ เพื่อค่อยๆกระตุ้นให้นักเรียนต้องการที่จะได้รับมอบหมายอำนาจ เพื่อจุดประกายความต้องการที่จะเปลี่ยนลักษณะแบบเหมารวม (stereotype) และแนวคิดที่บิดเบือนไป (misconception) ของวัยรุ่นโดยการเล่าประสบการณ์ของตนเอง (personal narrative) สู่การรับรู้ที่ว่าศิลปะเป็นปัจเจกภาพส่วนบุคคลโดยให้เข้าใจถึงการทำงานร่วมกัน สำหรับวัตถุประสงค์ส่วนตัวของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครู ผู้วิจัยหวังที่จะสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่น่าเชื่อถือและปลอดภัยผ่านการใช้กลยุทธ์การสอนแบบโพลีโมเดิร์น การศึกษาเรื่องนี้เน้นประสบความสำเร็จโดยบรรลุเป้าหมายทุกข้อยกเว้นเพียงสองข้อเท่านั้น สิ่งที่เป็นจุดอ่อนที่สุดคือการใช้ศิลปะในรูปแบบของการสื่อสารและการเปลี่ยนลักษณะแบบเหมารวม (stereotype) อย่างไรก็ตามผลของการศึกษาชี้ให้เห็นว่านักเรียนและครูตอบสนองถึงการสอนแนวโพลีโมเดิร์น

Siegesmund, Richard Evans (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Reasoned perception: Art education at the end of art ได้เสนอไว้ว่า ตามทฤษฎีของโพลีโมเดิร์นในเบื้องต้นของศิลปะนั้น ศิลปะจะเป็นสิ่งนำพาสู่ความชื่นชมทางสุนทรียะทางด้านรูปทรงของความคิดที่เกิดขึ้นมา การแสดงการเรียนรู้ในครั้งนี้เป็นรูปแบบหนึ่งของความคิดของทัศนศิลป์ ความคิดลักษณะนี้ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องภาษา หรือต้นเหตุของการเรียนรู้ เหตุผลของการรับรู้แบบนี้ก่อให้เกิดการเปรียบเทียบและการตัดสินใจระหว่างเรื่องของลักษณะความสัมพันธ์ หลักสูตรการเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่ครูใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน ภายใต้เหตุผลที่ว่า การรับรู้เป็นรากฐานสำคัญในการทำงานศิลปะทางด้านทัศนศิลป์ สิ่งที่สามารถค้นพบได้สิ่งแรกนั่นคือ ประสบการณ์ในเรื่องของความรู้ความเข้าใจโลกที่ไม่ต้องใช้ภาษาในการสื่อสาร การสัมผัสในความประทับใจเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดจินตนาการ โดยความรู้สึกที่ก่อเกิดขึ้นนั้นจะเกิดได้ก็มาจากการประทับใจ ที่ก่อตัวขึ้นด้วยการรับรู้ภายในจิตใจของเราเอง จิตใจนั้นประกอบด้วยความหมายในตัวของมันเอง เนื่องจากเหตุนี้เอง ความสามารถของเรานั้นได้สร้างสรรค์ความหมายและความเข้าใจเป็นรากฐานของความสามารถที่จะรับรู้ถึงสัมผัสและความรู้สึกได้ ความคิดเรื่องสื่อสารที่ไม่ต้องใช้ภาษาเป็นสื่อกลางนั้นได้กลายมาเป็นเหตุผลในเรื่องของการรับรู้เป็นรูปแบบความสามารถของมนุษย์ มันยังคงอยู่กับมนุษย์เสมอมา จนกระทั่งได้มีการใช้ภาษาเป็นสื่อกลางเกิดขึ้น การพัฒนาต้นเหตุของการรับรู้นี้มีขึ้นมาเรื่อยๆ และแน่นอนมันได้กลายมาเป็นเป้าหมายสำคัญในเรื่องของศิลปศึกษา การแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ได้มีการโต้แย้งขัดแย้งกันในเรื่องของการกำหนดเป้าหมายที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน ได้มีครูทั้งหมด 3 คนด้วยกันที่ทำการสำรวจภายในระยะเวลา 16 สัปดาห์ด้วยกัน ตลอดจนด้วยเรื่อง

เกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องของศิลปวิจารณ์ หนึ่งในบทเรียนที่ได้จากครูแต่ละคนนั้นเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องของการค้นหาคำตอบ วิชาที่ครูยังคงเป็นตัวอย่งที่ดีที่แสดงถึงการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน มุมมองของการตามหาเหตุผลของการรับรู้, แนวความคิด, การแสดงออก และผลที่เกิดขึ้น ความสมบูรณ์ที่เกิดขึ้นของวงจรการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ได้ด้วยประสบการณ์ทางด้านสุนทรียศาสตร์ มุมมองทางด้านสุนทรียศาสตร์นี้มีความสำคัญสำหรับการส่งเสริมในระดับสากล ประสบการณ์สุนทรียศาสตร์จะพัฒนาทักษะในเรื่องของการรับรู้สาเหตุ ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะสามารถกระตุ้นให้เกิดส่วนประกอบต่างๆขึ้นมาได้ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปศึกษา ความเป็นครูจะเป็นผู้ชี้แนะนักเรียนกระทั่งเป็นผู้ที่ช่วยในการค้นหาคำตอบ ครูจะต้องนำกฎ 5 ข้อนำมาใช้อย่างชัดเจน คือ หนึ่ง การเป็นผู้ชี้แนะ(ผู้นำ) และอีก 4 ข้อที่เกี่ยวกับการวิจารณ์ ครูจะต้องปฏิบัติตนอย่างเป็นธรรมชาติในการนำกฎ 5 ข้อเหล่านั้นมาใช้ สิ่งที่ได้ชี้ให้เห็นถึงการเรียนรู้ของนักเรียนได้ผสมกลมกลืนกัน โดย 3 ปีของการศึกษาการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น ได้สนับสนุนในเรื่องของหลักสูตรของการเรียนรู้ ซึ่งดูเหมือนจะกลายมาเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน ที่แสดงออกมาให้เห็นว่าได้มีการใช้การหาเหตุผลของการรับรู้ออกมาในการทำกิจกรรม

Brackett, Edmund C. (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Alternative postmodern perspective of higher education วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การศึกษาสภาพของเงื่อนไขโพสตีโมเดิร์นที่วิวัฒนาการขึ้น และเพื่อพิจารณาจากมุมมองทางเลือกอื่นๆ ในด้านผลกระทบ และแนวทางการนำไปใช้งานในอนาคตของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาวตะวันตก แห่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary sources) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คืองานเขียนของชาวอเมริกัน Richard Rorty และนักโพสตีโมเดิร์นนิสต์ (postmodernist) ชาวฝรั่งเศส ชื่อ Jean-Francois Lyotard โดยงานเขียนของ Lyotard ได้แก่ The Postmodern Condition : A Report on Knowledge ได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

Rorty ได้สนับสนุนคำอธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีโพสตีโมเดิร์นของ Lyotard ที่กล่าวว่าทฤษฎีโพสตีโมเดิร์นคือ "ความไม่เชื่อถือในการเล่าแก่นของเรื่อง (Metanarrative)" ที่ได้รับแรงขับเคลื่อนจากการพัฒนาที่รวดเร็ว และเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง "การคืนชีวิตชีวาให้แก่ทุนนิยมแบบเสรี (liberal capitalism) " และลัทธิบริโภคนิยม (Consumerism) ที่กำลังเติบโตขึ้น - ความหมกมุ่นในการบริโภคสินค้าและบริการที่แพร่หลายในสังคม นักคิดทั้งสองคนยังเห็นด้วยอีกว่า จุดสำคัญของลัทธิโพสตีโมเดิร์นนิสต์ จะคัดค้านรวมถึงเปลี่ยนรากฐาน และทำลายอนาคตของการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบบร่วมสมัยของชาวตะวันตก ซึ่งเป็นรากฐานของนักคิดสมัยใหม่ และเป็นสถาบันอันทรงเกียรติทางวิทยาศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลมาแทนที่การปลดปล่อย

มนุษย์ให้เป็นอิสระ และการรวมเอาความรู้ว่าด้วยการแสดงออก (performativity) ซึ่งถือเป็น วัตถุประสงค์หลักของมหาวิทยาลัยและเป็นอำนาจที่ถูกกฎหมาย ถึงแม้ว่า Lyotard และ Rorty มี วิสัยทัศน์บางอย่างที่เหมือนกัน แต่การประเมินวิสัยทัศน์นั้นค่อนข้างจะแตกต่างกันในด้านมูลฐาน การทำงานเป็นนักปฏิรูปเสรี (liberal reformist) Rorty ต้องการที่จะรักษาและทำให้มหาวิทยาลัย สมัยใหม่มีความเข้มแข็งขึ้น ถึงแม้ว่าจะจะเป็นลักษณะที่ต่างไปจากเดิมอย่างมากก็ตาม โดยการ ขยายและสร้างความเข้มแข็งให้กับหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปะเสรี มหาวิทยาลัยของ Rorty จะ เรียนตามตำราเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวนิยาย และคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยนั้นได้รับอิสระ อย่างมาก ในทางกลับกัน Lyotard ทำงานเป็นนักปฏิวัติหลังสมัยใหม่ ให้คำแนะนำว่ามหาวิทยาลัย สมัยใหม่และคณะต่างๆ นั้นมีความล้าสมัย และเป็นการปิดกั้นอิสรภาพของผู้เรียน รวมทั้งความคิด สร้างสรรค์ จึงควรจะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ ถึงแม้ว่าจะไม่มีการ นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาถูกขอให้พิจารณาข้อโต้แย้ง ของ Lyotard และ Rorty โดยเข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับแนวคิดสมัยใหม่ / แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Modern / Postmodern)

Ran,Faye.(2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Technology,time and space in modern and postmodern art from Cubism to Installation Art ทฤษฎีนิเวศวิทยาสื่อ (Media ecology theory) เกี่ยวข้องกับบทบาทของเทคโนโลยีการสื่อสารในการปฏิรูปแนวคิด คุณค่า และหลักปฏิบัติทาง วัฒนธรรม ในขอบเขตของสุนทรียศาสตร์(aesthetic) ทฤษฎีนิเวศวิทยาสื่อไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับ วิธีที่เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลต่อแนวคิดทางวัฒนธรรมของศิลปะแต่ยังเกี่ยวข้องกับวิธีการที่ งานศิลปะสื่อสารและมีผลกระทบต่อการรับรู้ ความรู้สึก ความกังวล ความเข้าใจ และคุณค่าของ มนุษย์ วัตถุประสงค์ของข้าพเจ้าในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือเพื่อสำรวจคำถามเหล่านี้โดยอ้างอิงกับการ ปรากฏ การพัฒนาโครงสร้างและหน้าที่ของรูปแบบศิลปะในยุคโพสต์โมเดิร์นที่เรียกว่า "การจัดวาง" หรือ "ศิลปะรูปแบบการจัดวาง" (installation art) ถ้าจะกล่าวให้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น วัตถุประสงค์ของผู้วิจัยคือการตามรอย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 19 และ 20 นำเสนอประสบการณ์ในรูปแบบของนามธรรม จำลองรูปแบบของนามธรรม และถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ข้าม พื้นที่ และเวลาที่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางวัฒนธรรมในด้านพื้นที่และเวลา และ วิธีการที่เทคโนโลยีเหล่านี้และแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่-เวลาร่วมกันสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ของมุมมองของโลกที่เรียกกันว่า "แนวคิดโพสต์โมเดิร์น" และการพัฒนาศิลปะรูปแบบการจัดวางให้ เป็นรูปแบบของสุนทรียศาสตร์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของยุคโพสต์โมเดิร์น ด้วยเหตุนี้การศึกษานี้จะ สำรวจการทำปฏิกริยาต่อกันระหว่างเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีของการนำเสนอ การ จำลอง และการถ่ายทอดเชิงนามธรรม, แนวคิดทางวัฒนธรรมด้านพื้นที่ – เวลา และวิวัฒนาการ

ของรูปแบบศิลปะผ่านกรณีศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของศิลปะรูปแบบการจัดวางโดยเริ่มตั้งแต่รูปแบบศิลปะบาบิกนิยมมาจนถึงรูปแบบศิลปะในปัจจุบัน สำหรับกรณีศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้เสนอคำจำกัดความเกี่ยวกับบรรทัดฐาน (norm) และ/หรือเกณฑ์ปรนัย (objective criteria) ของศิลปะรูปแบบการจัดวาง ศึกษาคำถามต่างๆ เกี่ยวกับศิลปะรูปแบบการจัดวาง และนำเสนอการแปลความหมายที่ศิลปะการจัดวางพยายามที่จะสร้างและสื่อสาร

Weggler, Karen Anne.(2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Reconstructive postmodernism : Alternative paths for art education. ข้าพเจ้าขอให้เหตุผลเกี่ยวกับการรวมของการหรือโครงสร้างการทำงานศิลปะแนวคิดยุคโพสต์โมเดิร์นที่สร้างขึ้นใหม่เข้ากับหลักสูตรศิลปศึกษา สิ่งนี้เป็นการยอมรับและลดความแตกต่างและรวบรวมสิ่งที่เหมือนกันของผู้ที่ทำงานด้านศิลปะ (artistic practices) และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนและการหมุนเวียนข่าวสารและประสบการณ์อย่างกว้างขวาง คุณลักษณะร่วมกันที่มีความแตกต่างกัน (differential commonality), การรวบรวม การเชื่อมต่อระหว่างกัน การอ้างอิงระหว่างกัน ของแนวคิดและการปฏิบัติทางศิลปะที่แตกต่างกัน จะใช้แนวการเขียนแบบ "โพสต์โมเดิร์น" หรือ ความหลากหลายในเนื้อความ (intertextual) คือการผสมผสานระหว่างคำอ้างอิงจากหนังสือและงานศิลปะที่แทรกซึมในวิทยานิพนธ์ทั้งหมด แนวการเขียนแบบนี้ กอปรกับกระบวนทัศน์โพสต์โพสิทิฟ (post-positivists) หลังที่เป็นผลในแง่บวกและรูปแบบของการตรวจสอบ นำผู้วิจัยไปสู่การตรวจสอบงานของศิลปินและนักวิจารณ์ทางวัฒนธรรมหลายๆ ท่านที่ใช้ทฤษฎีเชิงปฏิเสธที่ส่งเสริมการปฏิบัติแบบครอบงำที่ยังคงมีอยู่ เปิดเผยความต้องการและความเป็นไปได้ของข้าพเจ้าและโครงสร้างทางอำนาจที่ทำให้ทฤษฎีต่างๆ ที่อยู่นอกเหนือ "ศูนย์กลาง" ที่อธิบายไว้ปราศจากความสำคัญ

เมื่อมีความสนใจเพิ่มมากขึ้น แต่หัวข้อการสนทนายังคงอยู่และยึดอยู่กับความเงียบ การตั้งชื่อ ไม่ตั้งชื่อ การกำหนดขอบเขต/ข้ามขอบเขต และการพิจารณาเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับทางเลือกทางประวัติศาสตร์ การบรรยาย ประวัติศาสตร์อย่างเป็นทางการของ "ศูนย์กลาง" ทำให้กล่าวถึงการต่อต้านและพลังของทางเลือกในการปฏิบัติอย่างไม่เต็มทีนัก รวมถึงเรื่องราวที่จะบอกผู้ที่ทำงานด้านศิลปะ เช่นเดียวกันกับการล่าอาณานิคม ประวัติศาสตร์อย่างเป็นทางการและผู้ที่ทำงานด้านศิลปะที่ไม่ยอมรับงานและวิธีการด้านสหวิทยาการ (interdisciplinary) ทำการโต้แย้งอย่างแข็งขันในการอภิปรายเกี่ยวกับศิลปศึกษา พื้นที่ที่มีการสลายเส้นแบ่งเปิดกว้างขึ้น ขณะที่การกำหนดเขตแดนของความแตกต่างเส้นแบ่งเขตนั้นเลือนลาง มีการตีความเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษากันอย่างแพร่หลายและข้าพเจ้าตั้งสมมติฐานว่าจากการแบ่งเขตที่กำลังเลือนลางไป ผู้เรียนสามารถเชื่อในความเป็นไปได้จากการมีประสบการณ์ที่หลากหลาย วิธีการในการเข้าใจ

และการสื่อสารงานศิลปะโดยปราศจากความนึกคิดที่คลุมเครือเกี่ยวกับ "บรรทัดฐาน" ที่เป็นเอกเทศ แยกออกไป

Delia, Mary Alice.(2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Killer English :Postmodern theory and the high school classroom ขณะที่ทฤษฎีโพสต์โมเดิร์นได้ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการวิเคราะห์ของเรา และทฤษฎีโพสต์โมเดิร์นก็วิจารณ์การใช้งานของวิธีการสอน(implication of pedagogy) เรื่องจริงและเรื่องสมมติที่รวบรวมไว้ในบทสนทนาที่แลกเปลี่ยนกันของการทดลองครั้งนี้เป็นเรื่องราวของการค้นหาหลักปฏิบัติในชั้นเรียนซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณค่าและเนื้อหาของทฤษฎียุคโพสต์โมเดิร์น โดยในบทที่หนึ่งนั้นจะเริ่มด้วยบทวิจารณ์เกี่ยวกับการสร้างทฤษฎีและกฎต่างๆ ที่เป็นรากฐานของการเรียนการสอนภาคฤดูร้อนเป็นเวลา 4 สัปดาห์ บทที่สองที่กล่าวถึงปัญหาพิเศษเกี่ยวกับเสียงสะท้อน (Voice) ทฤษฎีโพสต์โมเดิร์นสร้างขึ้นให้นักเรียนระดับปริญญาโท และการรื้อโครงสร้าง (reconstruct) ของการส่งเอกสารในการประชุมเกี่ยวกับแนวคิดโพสต์โมเดิร์นและวิธีการสอน บทที่สามอธิบายถึงการทดลองเกี่ยวกับทฤษฎีสตรีนิยม (feminist) และการตอบสนองของผู้อ่านในชั้นเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและแสดงวิธีการในการปรับทฤษฎีเหล่านี้สำหรับผู้เรียนซึ่งมีพัฒนาการในลักษณะดูโอลิสติก (dualistic) ผ่านการแสดงบทเวทีและการสาธิต บทที่สี่แสดงอธิบายวิธีการที่จดหมายส่วนตัวและแบบฝึกหัดการสอนแบบสั้นสามารถทำหน้าที่เป็นทั้งเครื่องมือสำหรับทั้งการรื้อโครงสร้างของวิธีการสอนและช่วยให้นักเรียนในห้องเข้าร่วมในการสนทนามากขึ้น บทที่ห้าและหกแสดงให้ครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับอุดมศึกษาเห็นว่าอุปกรณ์ประกอบฉาก ตัวหนังสือ และฉากสามารถช่วยเปลี่ยนลักษณะนามธรรม (abstraction) ของทฤษฎียุคโพสต์โมเดิร์นให้กลายเป็นกิจกรรมและโครงการการทดลองที่เป็นรูปธรรม (concrete) ซึ่งทำลายความคิดของนักเรียนได้อย่างไร งานเขียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทฤษฎีโพสต์โมเดิร์นและวิธีการสอนดูเหมือนจะแนะนำว่าการสอนว่าอะไรที่ผู้เรียนควรจะคิดนั้น มีความสำคัญมากกว่าการสอนวิธีการคิดให้กับนักเรียน ซึ่งสิ่งนี้มีใช้หน้าที่ของวิธีการสอนในแนวคิดของโพสต์โมเดิร์น อย่างไรก็ตามการสอนนักเรียนในมโนคติ (ideology) ของแนวคิดสตรีนิยม การรื้อประวัติศาสตร์ขึ้นมาใหม่ และการรื้อโครงสร้าง โดยการใช้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (insights) จากทฤษฎีเหล่านี้เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนซึ่งผู้เรียนสามารถ "เล่น" และลองเสี่ยงได้อย่างปลอดภัย วิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าซึ่งมีการกล่าวนำไปในบทที่หนึ่งใช้หลักเกณฑ์ของทฤษฎีภาษาศาสตร์ (linguistics) ของ Derrida และทฤษฎี critique power of relation ของ Foucault ความหมายในลักษณะของกิจกรรมในห้องเรียนที่พัฒนาอย่างเหมาะสมสามารถช่วยให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนระดับอุดมศึกษาเข้าร่วมในการเดินทางแห่งการพัฒนาสู่ความเข้าใจของความรู้ในเชิงของความสัมพันธ์ ในขณะที่ผู้เรียนหลายคนมีความคิดที่กระจ่างชัด ก็ยังมี

ผู้เรียนบางกลุ่มที่ไม่ได้เป็นเช่นนั้น การต่อต้านของผู้เรียน และความผิดพลาดของผู้วิจัยได้รับการบันทึกและวิเคราะห์ด้วย

Wolcott, Anne G. (2534) ได้ทำวิจัยเรื่อง Aesthetic experience, postmodern art, and contemporary art education. ได้เสนอว่า ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา มีการปรับปรุงทางด้านศิลปศึกษา ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายในการสอนศิลปะ โดยทั่วไปในการสอนศิลปะนั้นให้ความสำคัญของการสอนศิลปะแบบการฝึกฝนทั้งสิ้น แก่นคือการสอนแบบ DBAE คือ วิชาสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และตัวผลงาน หรือศิลปะปฏิบัติ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาตัวผู้เรียนให้มีความสามารถในการเข้าใจและซาบซึ้งในศิลปะ ส่วนหนึ่งของการตั้งสมมุติฐานลักษณะของ DBAE คือ เนื้อหาในการที่ศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ทางผลงานศิลปะ พร้อมไปกับการได้รับการขัดเกลาของผู้เรียนด้วยผลงานศิลปะ ผู้เรียนจะแสดงความสามารถสื่อความหมายในข้อความที่เป็นผลงานศิลปะ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สำรวจทัศนคติของความชำนาญทางสุนทรียศาสตร์ คือ จุดมุ่งหมายที่เหมาะสมสำหรับการเรียนศิลปศึกษาที่ผ่านมานั้น การฝึกฝนในด้านศิลปศึกษาจะมีพื้นฐานอยู่กับนักทฤษฎีศิลปะ โพลสตโมเดิร์นที่มีความชำนาญทางด้านสุนทรียศาสตร์ อ้างโดย จอนห์ ดิวอี้ และ มอนโรล เบรดสเลย์ จุดรวมของทฤษฎีนี้อยู่บนความแตกต่างทางประสบการณ์ที่แผ่ซ่านไปด้วยอารมณ์ความสัมพันธ์ที่จะทำให้เกิดการเข้าถึง ด้วยเหตุนี้การแสดงออกถึงการฝึกฝน การอธิบายในการเรียนศิลปศึกษา คือ การวิเคราะห์ทัศนธาตุ หลักการทางการออกแบบและอารมณ์ในเนื้อหา การเห็นด้วยถึงศิลปะร่วมสมัยที่เป็นไปตามนักทฤษฎีชื่อ อาร์เธอร์ เดนโต้ ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับบางสิ่งที่จะทำให้เห็นภาพของโลก และผลกระทบทัศนคติและการมองโลก เดนโต้เสนอว่าทฤษฎีของศิลปะเป็นส่วนที่เราก็สามารถเข้ามาร่วมได้ เดนโต้มีทัศนคติว่าวัสดุเป็นชิ้นส่วนเพียงส่วนประกอบ บางส่วนของงานศิลปะที่จะต้องมองไปถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และปรัชญาเนื้อหาต่างๆที่จะให้เข้าใจถึงความหมายของงาน ในการพิจารณานี้ ทฤษฎีศิลปะของเดนโต้เป็นพื้นฐานการรับรู้และทำความเข้าใจกับผลงานทางศิลปะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพื้นที่การศึกษากทม.นครเขต 2 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
- 2.กลุ่มตัวอย่างประชากร
- 3.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4.การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5.การวิเคราะห์ข้อมูล
- 6.การสรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย
- 7.การนำเสนองานวิจัย

1.การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล แนวคิดโพสต์โมเดิร์น และทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางด้านทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดโพสต์โมเดิร์น จากเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย

2.กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้เรียนที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสอบถามกลุ่มแรก ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามสัดส่วน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549) ในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนครูที่แน่นอนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษากทม.นครเขต 2 ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนที่อยู่ใน 18 เขต ของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากทม.นครเขต 2 ทั้งหมด ดังนี้

- 1.เขตห้วยขวาง

- 2.เขตจตุจักร
- 3.เขตลาดพร้าว
- 4.เขตบางเขน
- 5.เขตสายไหม
- 6.เขตบึงกุ่ม
- 7.เขตบางกะปิ
- 8.เขตวังทองหลาง
- 9.เขตเขตดอนเมือง
- 10.เขตหลักสี่
- 11.เขตเขตลาดกระบัง
- 12.เขตสะพานสูง
- 13.เขตคันนายาว
- 14.เขตมีนบุรี
- 15.เขตคลองสามวา
- 16.เขตหนองจอก
- 17.เขตประเวศ
- 18.เขตสวนหลวง

ซึ่งในเขตพื้นที่ดังกล่าวนี้ มีโรงเรียนอยู่ในสังกัดด้วยกัน 3 สังกัด โดยแบ่งเป็น 3 สังกัด ดังนี้

1.ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 36 โรงเรียน เลือกเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสิ้น จำนวน 35 โรงเรียน สุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งชั้น ตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขนาด ตามการจัดขนาดของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (ซึ่งโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงมาอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต2)

ในการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสอนศิลปศึกษา โรงเรียนละ 2 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีห้องเรียนตั้งแต่จำนวนห้อง 72 ห้องเรียนขึ้นไป เลือกครูศิลปศึกษาโรงเรียนละ 3 คนรวมครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ 21 โรงเรียน จำนวนครู 52 คน และเลือกแบบเจาะจงโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก โรงเรียนละ 1 คน ทั้งหมดได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนศิลปศึกษาจำนวน 14 คน ทั้งนี้รวมกลุ่มตัวอย่างครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมด 66 คน

2. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนสังกัดเอกชน มีจำนวนโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 41 โรงเรียน เลือกเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสิ้น จำนวน 16 โรงเรียน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่างครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนสังกัดเอกชนทั้งหมด 16 คน

3. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวนโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 36 โรงเรียน เลือกเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมด 3 โรงเรียน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งหมด 3 คน

ทั้งนี้รวมกลุ่มตัวอย่างครูสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 3 สังกัด มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 85 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสอบถามกลุ่มที่สอง ได้แก่ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนและมีจำนวนมาก โดยเลือกจากการใช้สูตรการเลือกกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (ยุทธ ไทยวรรณ, 2546) ทั้งนี้จากจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4-5 และ 6 ในทั้ง 3 สังกัดทั้งหมดมีจำนวน 41,310 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเท่ากับ 396 คน จากนั้นเลือกเฉพาะนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 จำนวน 396 คน และเนื่องจากนักเรียนที่สุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสังกัดมีจำนวนแตกต่างกัน ซึ่งในสังกัดสำนัก งานเขตพื้นฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีจำนวนนักเรียนมากกว่าสังกัดเอกชนและสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามอัตราส่วนเช่นกัน แบ่งได้ดังนี้

1. นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนัก งานเขตพื้นฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 36 โรงเรียน เลือกเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสิ้น จำนวน 35 โรงเรียน สุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งเลือกแบบโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 24 โรงเรียน และใช้วิธีเลือกสุ่มด้วยวิธีจับฉลากได้ 2 โรงเรียน โดยกำหนดตามอัตราส่วนของนักเรียน ได้โรงเรียนละ 100 คน ทั้งหมด 2 โรงเรียน ได้จำนวนการสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 จำนวน 200 คน

2. นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเอกชน มีจำนวนโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 41 โรงเรียน เลือกเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสิ้น จำนวน 16 โรงเรียน แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเอกชนมีจำนวนน้อย จึงเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนที่มีนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด และมีนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่

5 ด้วยนั้น ได้จำนวน 1 โรงเรียน ได้จำนวนการสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่5 จำนวน 100 คน

3. นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวนโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 36 โรงเรียน เลือกเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมด 3 โรงเรียน แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีจำนวนน้อย จึงเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกโรงเรียนที่มีนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและมีนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่5 มากที่สุดด้วยนั้น ได้จำนวน 1 โรงเรียน ได้จำนวนการสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่5 จำนวน 100 คน

ทั้งนี้รวมกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 3 สังกัด มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 400 คน

2.3 กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ได้แก่

1.ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านการสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการสอนศิลปศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2.ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์สอนศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนด้านทัศนศิลป์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี และเป็นศิลปินร่วมสมัยที่เป็นที่รู้จัก โดยมีผลงานทางศิลปะแสดงอย่างต่อเนื่อง จำนวน 1 คน

3.ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์สอนสาขาจิตรกรรมในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นนักวิชาการที่มีผลงานเผยแพร่ด้านศิลปะ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

4.ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์สอนด้านทัศนศิลป์ ที่มีประสบการณ์ในการสอนด้านทัศนศิลป์ในโรงเรียนระดับวิชาชีพชั้นสูงเฉพาะทางด้านศิลปะ ไม่ต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งเป็นศิลปินร่วมสมัยที่เป็นที่รู้จัก โดยมีผลงานทางศิลปะแสดงต่อเนื่อง จำนวน 1 คน

5.ศิลปินผู้เชี่ยวชาญงานศิลปะร่วมสมัยตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่มีผลงานแสดงอย่างต่อเนื่องและเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ จำนวน 1 คน

(ดูรายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ในภาคผนวก)

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นครูสอนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 ชุด และแบบสอบถามผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 ชุด เป็นชุดแบบสอบถามที่ใช้วิธีการบวกรวมการสร้างเพื่ออ้างอิงกลับไป

กลับมา (Referring back and forth) จากการบ่งชี้ (Identify) ยืนยัน (Confirmation) และรับรู้ตรงกัน (Recognising) เพื่อให้สามารถอ้างอิงถึงสิ่งเดียวกันระหว่างทั้งสองฝ่าย (จันทน์ เจริญศรี, 2544) และส่วนที่สองเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้การสร้างเครื่องมือทั้ง 2 แบบประกอบไปด้วย

3.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบสอบถามในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ ศ1.1และ ศ1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และ ความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกันศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้แบ่งส่วนรายการการจัดกิจกรรมในข้อที่1-26

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ทั้งนี้แบ่งส่วนรายการการจัดกิจกรรมในข้อที่1-26

แบบสอบถามความคิดเห็นนี้ มีรูปแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบความคิด การบูรณาการแนวคิดโพสต์โมเดิร์น 4 แนวคิด ดังนี้

1.แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 1 : การคิดแบบโพสต์โมเดิร์นมีอยู่หลากหลาย และให้เสรีภาพทางความคิด เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 1-7

2.แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 2 : โพสต์โมเดิร์นปฏิเสธแนวความคิดที่มีรูปแบบที่จำเจตามกระบวนการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา การมองผลรวมของกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จที่เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ เน้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเอง สร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม เป็นต้น ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมใน

ข้อที่ 8-15

3. **แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 :** โพสต์โมเดิร์นมีรูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะอยู่ที่ ความไม่เหมือนกัน การให้อิสระในการเลือกที่จะแสดงออกด้วยความเป็นปัจเจก เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 16-26

4. **แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 4 :** โพสต์โมเดิร์นกล่าวถึงการฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะ คุณค่าของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และการแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยในสังคม เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม และความสัมพันธ์ ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 27-41

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดหัวข้อตามกรอบงานวิจัย เพื่อให้เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended)

3.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบสอบถามทั้งปลายเปิดและปลายปิดในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แยกเป็นข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสต์โมเดิร์น ลักษณะเช่นเดียวกับผู้สอนข้างต้น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดหัวข้อตามกรอบงานวิจัย เพื่อให้เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended)

3.3 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้ มีลักษณะเป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง(Semi-Structure Interview) เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended) โดยกำหนดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์มาแตกประเด็นเป็นคำถามย่อย โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้มีลักษณะเป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง(Semi-Structure Interview) เป็นคำถามปลายเปิด โดยแยกเป็นประเด็นคำถามในเรื่องการจัดกิจกรรมศิลปะ ซึ่งมีกรอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามมาตรฐานสาระการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ ที่ 1 : ทัศนศิลป์ ดังนี้

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกานศิลปะ อย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

- 1.แนวทางของหลักสูตร
- 2.ผู้สอนและผู้เรียน
- 3.การจัดกิจกรรมศิลปะ
- 4.องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 5 ด้านดังนี้
 - 4.1 ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน
 - 4.2 ด้านเนื้อหาวิชา
 - 4.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4.4 ด้านสื่อและอุปกรณ์
 - 4.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิด โฟสต์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ก.การสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

- 1.ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือจาก
 - 1.1 หลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2544
 - 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.3 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดโฟสต์โมเดิร์น

1.4 หนังสือแบบเรียนวิชาศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามโดยมีแนวทางจากการศึกษา และภายใต้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบ และทดสอบความถูกต้องเหมาะสม ความเที่ยงตรง (validity) ของเครื่องมือโดยการสร้างเครื่องมือดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้ จะผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ในการศึกษาวิจัย โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะใช้ในการศึกษาแบ่งได้ดังนี้

3.1 อาจารย์ที่สอนศิลปะ หรือ ศิลปะศึกษาโดยมีเกณฑ์การพิจารณาคือ ต้องมีประสบการณ์สอนศิลปะ หรือ ศิลปะศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่นต่ำกว่า 5 ปี และเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ยุค โฟสต์โมเดิร์น จำนวน 1 ท่าน

3.2 อาจารย์ที่สอนศิลปะศึกษา และเป็นนักวิชาการ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคือ ต้องมีประสบการณ์สอน ศิลปะศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่นต่ำกว่า 5 ปี และเป็นนักวิชาการที่มีผลงานด้านแนวคิดโฟสต์โมเดิร์นจำนวน 1 ท่าน

3.3 อาจารย์ที่สอนศิลปะ และเป็นศิลปินร่วมสมัย โดยมีเกณฑ์พิจารณาคือ ต้องมีประสบการณ์สอน ศิลปะศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่นต่ำกว่า 5 ปี และมีผลงานทางศิลปะแสดงอย่างต่อเนื่อง จำนวน 1 ท่าน

3.4 อาจารย์ที่สอนวิชาศิลปะศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคือ มีประสบการณ์สอนวิชาศิลปะศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 ท่าน

3.5 ศิลปินร่วมสมัยและเป็นอาจารย์ ที่มีประสบการณ์ในการสอนด้านทัศนศิลป์ที่มีผลงานแสดงทางศิลปะเป็นที่รู้จัก จำนวน 1 คน

(ดูรายนามผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก)

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อตรวจสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือครูสอนศิลปะศึกษาจำนวน 11 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 จำนวน 16 คน ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรจริง โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

5. นำผลของการตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด (แบบสอบถามผู้สอนและผู้เรียน) เฉพาะตอนที่ 2 ที่ได้ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบราซ (Cronbach's Alpha) ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum si^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 k = จำนวนข้อ
 si^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_x^2 = ความแปรปรวน

(ประครอง กรรณสูตร, 2542)

ทั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผู้สอน เท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามผู้เรียน เท่ากับ 0.73

6. นำแบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ต้องการศึกษา

ข. การสร้างแบบสัมภาษณ์

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ ตามโครงสร้างมาตรฐานสาระการเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์ และแนวคิดโพสต์โมเดิร์น และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity)

3. นำแบบสัมภาษณ์ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อตรวจสอบ

4. นำแบบสัมภาษณ์ มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ต้องการศึกษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยดำเนินการเพื่อเดินเรื่องส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ต่อโรงเรียนที่ต้องเก็บข้อมูล และส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์บางส่วนนั้น ผู้วิจัยทำตามขั้นตอน โดยขอให้ทางบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยไปยังหน่วยงานทุกต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสังกัด ทั้งนี้เพื่อขอหนังสือรับรองขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย เพื่อทางต้นสังกัดจะออกหนังสือถึงผู้อำนวยการ

สถานศึกษาที่ผู้วิจัยจะไปเก็บข้อมูลกับครูสอนศิลปศึกษาและนักเรียนในระดับมัธยม ศึกษาตอนปลายปีที่ 5 ยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ ขอบหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ

1) ผู้วิจัยเดินทางไปเพื่อเดินเรื่องส่งแบบสอบถามพร้อมแนบหนังสือขอความร่วมมือ

ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามถึงมือครูผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเก็บข้อมูลแบบสอบถามผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 ยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังครูสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการจัดส่งทางไปรษณีย์ พร้อมคำแนะนำในการส่งแบบสอบถามกลับคืน และสอดซองเปล่าโดยเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัยและติดแสตมป์ส่งไปด้วย เพื่อความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการส่งทางไปรษณีย์นั้นผู้วิจัยส่งไปยังโรงเรียนที่ครูสังกัด ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามทางไปรษณีย์ด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยเลือกส่งเฉพาะแบบสอบถามผู้สอนเท่านั้น

ในการส่งแบบสอบถามแยกเป็น แบบสอบถามผู้สอนศิลปศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 85 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาจำนวน 70 ชุด ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ทั้งนี้แบบสอบถามของผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 82.35 และส่งแบบสอบถามผู้เรียนทั้งสิ้นจำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามผู้เรียน คืนกลับมาจำนวน 373 ชุด ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และเฉพาะแบบสอบถามของผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 93.25

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็น 3 ตอน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 แบบสอบถามตอนที่ 1เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ผู้วิจัยนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์(Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer : SPSS/PS+)มาแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ และนำผลมาเสนอลักษณะเป็นรูปตาราง และคำประกอบบรรยาย

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

5.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) และความคิดเห็นของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แจกแจงความถี่ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดความหมายของตัวเลือกไว้ดังนี้

การทำเครื่องหมาย	✓	ลงในช่องระดับความคิดเห็น		
ระดับความคิดเห็น	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด	
ระดับความคิดเห็น	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก	
ระดับความคิดเห็น	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง	
ระดับความคิดเห็น	2	หมายถึง	เห็นด้วยเล็กน้อย	
ระดับความคิดเห็น	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด	

เมื่อได้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้ว นำมาจัดเทียบอันดับโดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	ความหมาย
4.50 - 5.00	มีความคิดเห็นว่า ปฏิบัติได้รับการจัดอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	มีความคิดเห็นว่า ปฏิบัติได้รับการจัดอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	มีความคิดเห็นว่า ปฏิบัติได้รับการจัดอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	มีความคิดเห็นว่า ปฏิบัติได้รับการจัดอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	มีความคิดเห็นว่า ปฏิบัติได้รับการจัดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มาจัดอันดับและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

หาค่ามัชฌิม (ค่าเฉลี่ย) เลขคณิตจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยของของคะแนน(ค่าเฉลี่ยเลขคณิต)

$\sum fx$ = ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

(บุทธิ ไกยวรรณ, 2546)

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum fx - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลรวมของความถี่กับคะแนน

$(\sum fx)^2$ = ผลรวมของความถี่กับคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n = จำนวนประชากร

(ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของครู(ผู้สอน)และนักเรียน(ผู้เรียน)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{S_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

โดยที่ $S_p^2 = \frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$

เมื่อ

\bar{x}_1, \bar{x}_2 = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2

S_p^2 = ความแปรปรวนรวม

S_1^2, S_2^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2

n_1, n_2 = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2

สมมุติฐานทางสถิติ

$$H_0 : \mu_{ครู} = \mu_{นักเรียน}$$

$$H_1 : \mu_{ครู} \neq \mu_{นักเรียน}$$

(ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549)

5.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์เนื้อหา เป็นแบบนำมาจัดอันดับและแจกแจงความถี่ และเสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.4 แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ผู้วิจัยนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer : SPSS/PS+) มาแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ และนำผลมาเสนอลักษณะเป็นรูปตาราง และคำประกอบบรรยาย เช่นเดียวกับวิเคราะห์ในแบบสอบถามข้างต้น

5.5 แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 เกี่ยวกับทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เป็นคำถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เป็นความเรียงและเสนอเป็นคำร้อยละ และเสนอในรูปแบบตารางและคำประกอบบรรยาย

5.6 แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์เนื้อหา เป็นแบบนำมาหาค่าร้อยละ และเสนอในรูปแบบตารางและคำประกอบบรรยาย

6. การสรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถิติที่กำหนดไว้ สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นการสรุปรวมผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้รับจากการวิเคราะห์และสาระจากการเก็บข้อมูล และผู้วิจัยได้อภิปรายถึงข้อสังเกตต่างๆที่ได้รับจากดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

7.การนำเสนองานวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนองานวิจัยในรูปแบบ ดังนี้

6.1 ข้อมูลแบบสอบถามของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและข้อมูลแบบสอบถามของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) นำผลการวิเคราะห์ความถี่ ค่าร้อยละมาเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิเคราะห์ และนำมาจัดอันดับหาค่าความถี่และร้อยละ และเสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์เนื้อหาเป็นแบบนำมาจัดอันดับและแจกแจงความถี่ เสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

6.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ นำผลในตอนที่ 1 มาวิเคราะห์หาความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นการบรรยายความเรียง

ตอนที่ 2 ทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแยกเป็นประเด็นคำถามในเรื่องการจัดกิจกรรมศิลปะ เสนอเป็นความเรียง และนำมาวิเคราะห์เนื้อหาแสดงเป็นแบบจัดอันดับและแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโพสต์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแบบนำมาจัดอันดับและหาค่าร้อยละ เสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต2 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางประกอบความเรียงเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ1.1และ ศ1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสต์โมเดิร์น 4 แนวคิด ดังนี้

1.แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 1 : การคิดแบบโพสต์โมเดิร์นมีอยู่หลากหลาย และให้เสรีภาพทางความคิด เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 1-7

2.แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่2 : โพสต์โมเดิร์นปฏิเสธแนวความคิดที่มีรูปแบบที่จำเจตามกระบวนการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา การมองผลรวมของกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จที่เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ เน้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม เป็นต้น ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่8-15

3.แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 : โพสต์โมเดิร์นมีรูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะอยู่ที่ ความไม่เหมือนกัน การให้อิสระในการเลือกที่จะแสดงออกด้วยความเป็นปัจเจก เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 16-26

4.แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 4 : โพสต์โมเดิร์นกล่าวถึงการฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะ

คุณค่าของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และการแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยในสังคม เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 27-41

ตอนที่ 3 **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม** เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 11 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	29	41.4
หญิง	41	58.6
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	10	14.3
31-40 ปี	21	30.0
41-50 ปี	23	32.9
51-60 ปี	16	22.9
3.วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาเอก	-	-
ปริญญาโท	9	12.9
ปริญญาตรี	59	84.3
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	2.9
4.สาขาที่สำเร็จการศึกษา		
ศิลปศึกษา	43	61.4
ศิลปกรรม	18	25.7
ประยุกต์ศิลป์	2	2.9
อื่นๆ	7	10.0
5.ประสบการณ์ในการสอนศิลปศึกษา		
1-5 ปี	23	32.9
6-10 ปี	9	12.9
11-15 ปี	7	10.0
16-20 ปี	9	12.9
20 ปี ขึ้นไป	22	31.4

จากตารางที่ 11 พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 58.6 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.4 ผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมา มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.0 มีอายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.9 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.3 ตามลำดับ

ผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 84.3 ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 12.9 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ และผู้สอนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 61.4 ศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 25.7 ประยุกต์ศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 2.9 และอื่นๆคิดเป็นร้อยละ 10.0

ผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนศิลปศึกษา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมา 20 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.4 และมีจำนวนเท่ากัน คือ 6-10 ปี และ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.9 และลำดับสุดท้าย 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตารางที่ 12 ค่าความถี่ของระดับชั้นในการรับผิดชอบการสอนวิชาศิลปศึกษาของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
6.	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4	28
	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5	29
	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 6	46
	อื่นๆ	50

จากตารางที่ 12 พบว่าค่าความถี่ของระดับชั้นในการรับผิดชอบการสอนวิชาศิลปศึกษาของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ ต้องรับผิดชอบในงานสอนระดับอื่นๆด้วย ซึ่งผู้สอนระบุว่ารับผิดชอบสอนอยู่ในระดับประถมศึกษา 1-6 และมัธยมศึกษาตอนต้น 1-3 (ความถี่ = 50) รับผิดชอบในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 6 (ความถี่ = 46) รับผิดชอบในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 (ความถี่ = 29) และรับผิดชอบในการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 (ความถี่ = 28) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
7.สาขาที่ท่านรับผิดชอบในรายวิชาศิลปศึกษา		
ทัศนศิลป์เท่านั้น	55	78.6
ทัศนศิลป์ – ดนตรี	2	2.9
ทัศนศิลป์ – นาฏศิลป์	4	5.7
ทัศนศิลป์ – ดนตรี – นาฏศิลป์	9	12.9
8.หน้าที่อื่นๆที่นอกเหนือจากการสอนศิลปศึกษา		
ไม่มี	33	47.1
มี	37	52.9
9.โครงการที่ร่วมการอบรม ประชุม สัมมนา ทางศิลปศึกษา		
ไม่มี	30	42.9
มี	40	57.1

จากตารางที่ 13 พบว่าผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่สอนเฉพาะทัศนศิลป์เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 78.6 รองลงมาสอน ทัศนศิลป์ – ดนตรี – นาฏศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 12.9 สอนทัศนศิลป์ – นาฏศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 5.7 และสอนทัศนศิลป์ – ดนตรี คิดเป็นร้อยละ 2.9 ซึ่งผู้สอนส่วนใหญ่ มีหน้าที่อื่นๆที่นอกเหนือจากการสอนศิลปศึกษาคิดเป็นร้อยละ 52.9 และไม่มีหน้าที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 47.1 และเคยร่วมโครงการ การอบรม ประชุม สัมมนา ต่างๆทางศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.1 และรองลงมาไม่เคยมีการการอบรม ประชุม สัมมนา ต่างๆทางศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.9

ตอนที่ 2 ข้อมูลถามความความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ.1 และ ศ.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสตีโมเดิร์น

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และ ความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกันศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสตีโมเดิร์นที่ 1 ในด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
	กิจกรรมที่ท่านปฏิบัติ			
1	การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อแสดงออกมาเป็นงานศิลปะได้อย่างเต็มศักยภาพ	4.44	0.65	มาก
2	การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายนอกเหนือจากในชั้นเรียน	4.47	0.63	มากที่สุด
3	การกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ให้ถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยวิธีสร้างสรรค์	4.43	0.67	มาก
4	การพัฒนาศักยภาพกระบวนการคิดของผู้เรียน (thinking process) ให้เกิดแนวทางใหม่ๆที่แปลกออกไปจากรูปแบบเดิมๆ	4.3	0.75	มาก
5	การเน้นทักษะกระบวนการคิดและสร้างสรรค์ ทั้งระบบมากกว่าคุณภาพของผลงานที่สมบูรณ์	4.3	0.67	มาก
6	การสร้าง ความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างที่เป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม	4.2	0.55	มาก

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอน ศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะใน ชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 1 ในด้านกิจกรรมที่ส่งเสริม กระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
7	มีความยืดหยุ่นในกิจกรรมไม่จำกัดขอบเขตที่ ต้องเป็นไปตามทฤษฎี	4.36	0.61	มาก
	รวม	4.36		มาก

จากตารางที่ 14 พบว่าผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสโตโมเดิร์นที่ 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.36$) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ แต่พบรายข้อที่ 2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งแต่ละข้อมีความเห็นที่มีการให้ความสำคัญในการที่ปฏิบัติกิจกรรมซึ่งมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อที่ 1. การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อแสดงออกมาเป็นงานศิลปะได้อย่างเต็มศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) ข้อ 2 การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายนอกเหนือจากในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) ข้อ 3. การกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ให้ถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยวิธีสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ข้อ 4. การพัฒนาศักยภาพกระบวนการคิดของผู้เรียน (thinking process) ให้เกิดแนวทางใหม่ๆที่แปลกออกไปจากรูปแบบเดิมๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ข้อ 5. การเน้นทักษะกระบวนการคิดและสร้างสรรค์ทั้งระบบมากกว่าคุณภาพของผลงานที่สมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ข้อ 6. การสร้างความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างที่เป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และข้อ 7. มีความยืดหยุ่นในกิจกรรมไม่จำกัดขอบเขตที่ต้องเป็นไปตามทฤษฎี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้สอน ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะใน ชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโมเดิร์นที่ 2 ในด้านกิจกรรมที่มุ่งเน้นความ เป็นไปของกระบวนการ ทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่วัสดุส่วนต่างๆ ของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
8	การวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนอง เนื้อหา และรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง	4.10	0.68	มาก
9	การให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างงานศิลปะ ที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้	4.34	0.72	มาก
10	การทดลองใช้เทคนิคที่หลากหลายอย่างไม่มี ชีตจำกัด	4.04	0.86	มาก
11	การเขียนภาพโดยวิธีการอื่นๆ นอกเหนือจาก ระบาย บนกระดาษ และ ผืนผ้าใบ	3.61	0.95	มาก
12	การทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ๆ ตลอดเวลา	3.77	0.84	มาก
13	การเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลกใหม่ที่มีความ เหมาะสมเพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน	3.90	0.73	มาก
14	การสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุง่ายๆ จากธรรมชาติรอบๆตัว นำมาสร้างผลงาน เช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น	3.96	0.81	มาก
15	การเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่น บอดี้เพ้นท์ (Body Paint) เป็นต้น	3.61	0.91	มาก
รวม		3.92		มาก

จากตารางที่ 15 พบว่าผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎี

โพสต์โมเดิร์นที่ 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายข้อพบว่าทั้งหมดไม่มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่ในรายข้อที่ 11 และข้อที่ 15 มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ซึ่งแต่ละข้อมีความเห็นที่มีการให้ความสำคัญในการที่ปฏิบัติกิจกรรมและมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อ 8. เกิดการวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนองเนื้อหา และรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ข้อ 9. การให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างงานศิลปะที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ข้อ 10. การทดลองใช้เทคนิคที่หลากหลายอย่างไม่มีขีดจำกัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ข้อ 11. การเขียนภาพโดยวิธีการอื่นๆ นอกเหนือจากระนาบบนกระดาษ และ ผืนผ้าใบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ข้อ 12. การทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ๆ ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) ข้อ 13. การเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลกใหม่ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ข้อ 14. การสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุต่างๆ จากธรรมชาติรอบๆ ตัว นำมาสร้างผลงาน เช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) และข้อ 15. การเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่น บอดี้เพ้นท์ (Body Paint) เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้สอน ศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
16	การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน	2.91	1.14	ปานกลาง
17	การสร้างเสรีภาพในการเลือกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างผลงานทางทัศนศิลป์ เช่น การใช้โปรแกรมกราฟิก (Graphic) ต่างๆ โดยคอมพิวเตอร์	3.63	1.02	มาก
18	การไม่เน้นการเรียนรู้เทคนิคทางศิลปะด้วยวิธี			

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอน ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะใน ชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสดีโมเดิร์นที่ 3 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มี รูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็น เอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
19	การถอดแบบงานต้นแบบ หรือที่เรียกว่า Reproduction มากจนเกินไป เช่นการเขียน รูปขึ้นมาใหม่ด้วยการสังเกตเทคนิคจากภาพ ของ Van Gogh เป็นต้น	3.57	0.67	มาก
20	การที่ทำให้ผู้เรียนมีวิธีจัดสรรวิธีเรียนได้เอง โดย ปราศจากผู้สอนคอยสั่งการ	3.73	0.74	มาก
21	การไม่มุ่งเน้นการแสดงผลงานทางศิลปะแต่ เพียงเฉพาะในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์เท่านั้น	3.74	0.81	มาก
22	การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนมีความคิด สร้างสรรค์ให้มีลักษณะเฉพาะตน (individual)	4.11	0.69	มาก
23	การสร้างควมหลากหลายให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเข้าใจใน สถานการณ์ที่ผู้สอนให้	4.03	0.80	มาก
24	การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกัน และรู้จักการแก้ปัญหา	4.17	0.68	มาก
25	การเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผู้เรียนด้วย กันและต่อผู้สอน และมีการกระตุ้นการแสดงออก ถึงการยอมรับความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม	4.00	0.85	มาก
26	การสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผลและจินตนาการ	4.13	0.72	มาก
	การมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระให้ผู้เรียนเกิด ประสบการณ์	4.41	0.66	มาก
	รวม	3.86		มาก

จากตารางที่ 16 พบว่าผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสท์โมเดิร์นที่ 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายชื่อพบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ แต่พบรายชื่อที่ 16 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเพียงข้อเดียว ซึ่งแต่ละข้อมีความเห็นที่มีการให้ความสำคัญในการที่ปฏิบัติกิจกรรมซึ่งมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อ 16. การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$) ข้อ 17. การสร้างเสรีภาพในการเลือกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างผลงานทางทัศนศิลป์ เช่น การใช้โปรแกรมกราฟิก (Graphic) ต่างๆ โดยคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) ข้อ 18. การไม่เน้นการเรียนรู้เทคนิคทางศิลปะด้วยวิธีการถอดแบบงานต้นแบบ หรือที่เรียกว่า Reproduction มากจนเกินไป เช่น การเขียนรูปขึ้นมาใหม่ด้วยการสังเกตเทคนิคจากภาพของ Van Gogh เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) ข้อ 19. การที่ทำให้ผู้เรียนมีวิธีจัดสรรวิธีเรียนได้เอง โดยปราศจากผู้สอนคอยสั่งการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) ข้อ 20. การไม่มุ่งเน้นการแสดงผลงานทางศิลปะแต่เพียงเฉพาะในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์เท่านั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.74$) ข้อ 21. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ให้มีลักษณะเฉพาะตน (individual) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ข้อ 22. การสร้างความหลากหลายให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้สอนให้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ข้อ 23. การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกันและรู้จักการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) ข้อ 24. การเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผู้เรียนด้วยกันและต่อผู้สอน และมีการกระตุ้นการแสดงออกถึงการยอมรับความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ข้อ 25. การสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผลและจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และข้อ 26. การมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้สอน ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสดีโมเดิร์นที่ 4 ในด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
27	การพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียน	3.99	0.81	มาก
28	การสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง	3.92	0.73	มาก
29	การเน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นงานศิลปะ	3.93	0.79	มาก
30	การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม	3.88	0.78	มาก
31	การนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัยหรือแบบผสมผสาน	3.91	0.78	มาก
32	การเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบโลกาภิวัตน์	4.00	0.68	มาก
33	การมีเนื้อหาที่อธิบายถึงประวัติศาสตร์ศิลปะ หลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังโมเดิร์น (Modren Art)	3.43	0.79	ปานกลาง
34	การพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach)	3.90	0.75	มาก

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอน ศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 4 ในด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมใน สังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ(ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
35	จัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อเกิดการเรียนรู้ต่อ สิ่งรอบตัว	3.51	1.07	มาก
36	การให้อิสระความเป็นประชาธิปไตยในการร่วม วิจัยงานร่วมกับผู้อื่น	3.86	0.91	มาก
37	การวิจารณ์คุณค่าทางสุนทรียะโดยใช้เกณฑ์ที่ ทันสมัย โดยให้การเปรียบเทียบทาง ประวัติศาสตร์และรูปแบบทางวัฒนธรรม	3.64	0.90	มาก
38	การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงคุณค่าศิลปะ ร่วมสมัยในแขนงต่างๆ	3.63	0.82	มาก
39	การอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันในชั้นเรียน ถึงแนวโน้มศิลปะแบบมวลชน (mass art)	3.34	0.88	ปานกลาง
40	การเน้นให้มีประสบการณ์เปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างศิลปะประจำชาติและ ศิลปะสากล	3.81	0.91	มาก
41	การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ	4.21	0.78	มาก
	รวม	3.79		มาก

จากตารางที่ 17 พบว่าผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบทฤษฎี โพสโตโมเดิร์นที่ 4 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับเป็น รายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ แต่พบรายข้อที่ 33 และข้อ 39 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแต่ละข้อมีความเห็นที่มีการให้ความสำคัญในการที่ปฏิบัติกิจกรรมซึ่งมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อ 27. การพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) ข้อ 28. การสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.9$) ข้อ 29. การเน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ข้อ 30. การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ข้อ 31. การนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัย หรือแบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ข้อ 32. การเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบ

โลกาภิวัตน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ข้อ 33. การมีเนื้อหาที่อธิบายถึงประวัติศาสตร์ศิลปะ หลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังโมเดิร์น(Modren Art) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) ข้อ 34. การพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ข้อ 35. จัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อเกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งรอบตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) ข้อ 36. การให้อิสระความเป็นประชาธิปไตยในการร่วมวิจารณ์งานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ข้อ 37. การวิจารณ์คุณค่าทางสุนทรียะโดยใช้เกณฑ์ที่ทันสมัย โดยใช้การเปรียบเทียบทางประวัติศาสตร์ และรูปแบบทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) ข้อ 38. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงคุณค่าศิลปะร่วมสมัยในแขนงต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) ข้อ 39. การอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันในชั้นเรียนถึงแนวโน้มศิลปะแบบมวลชน (mass art) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) ข้อ 40. การเน้นให้มีประสบการณ์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างศิลปะประจำชาติและศิลปะสากล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และข้อ 41. การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน จำแนกตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1	<p>ด้านการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน -ปรับเนื้อหาที่มีความทันสมัย -เน้นเนื้อหาหลากหลายโดยยึดสภาพท้องถิ่นเป็นตัวกำหนด -การจัดสาระเนื้อหาร่วมกันกับผู้เรียน -การใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่ายต่อผู้เรียน -การเพิ่มเนื้อหาสาระทางงานประยุกตศิลป์ -ควรเน้นเรื่องวิธีการสอน -ควรเน้นเรื่องทฤษฎีศิลปะ -เพิ่มสาระทางการเรียนศิลปะทางโปรแกรมกราฟิกต่างๆทางศิลปะ -จัดเนื้อหาเน้นเป็นวิชาเฉพาะโดยตรง -เนื้อหาสาระปัจจุบันไม่แปลกใหม่ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ -จัดเนื้อหาสาระตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน -จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลิน -เนื้อหาสาระการสอนขึ้นอยู่กับนโยบายและการสนับสนุนของผู้บริหาร -เนื้อหาไม่ตรงกับสภาพสังคมปัจจุบัน -มีกรอบมากจนเกินไป -ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะสอนเป็นส่วนใหญ่ 	47
2	การให้อิสระทางความคิดและจินตนาการโดยไม่จำกัดขอบเขต	27
3	การจัดกิจกรรมต่างๆ	17
	<ul style="list-style-type: none"> -การใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่ายต่อผู้เรียน -การเพิ่มเนื้อหาสาระทางงานประยุกตศิลป์ 	

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัด
เนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน จำแนกตามความถี่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
	<ul style="list-style-type: none"> -ควรเน้นเรื่องวิธีการสอน -ควรเน้นเรื่องทฤษฎีศิลปะ -เพิ่มสาระทางการเรียนศิลปะทางโปรแกรมกราฟิกต่างๆทางศิลปะ -จัดเนื้อหาเน้นเป็นวิชาเฉพาะโดยตรง -เนื้อหาสาระปัจจุบันไม่แปลกใหม่ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ -จัดเนื้อหาสาระตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน -จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลิน -เนื้อหาสาระการสอนขึ้นอยู่กับนโยบายและการสนับสนุนของผู้บริหาร -เนื้อหาไม่ตรงกับสภาพสังคมปัจจุบัน -มีกรอบมากจนเกินไป -ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะสอนเป็นส่วนใหญ่ 	.
2	การให้อิสระทางความคิดและจินตนาการโดยไม่จำกัดขอบเขต	. 27
3	การจัดกิจกรรมต่างๆ	17
	<ul style="list-style-type: none"> -จัดสาระให้ความสำคัญในการแสดงออกทางผลงานของผู้เรียนมากกว่าความสวยงามของผลงาน -จัดกิจกรรมที่สามารถให้ผู้เรียนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน -มุ่งเน้นการทำกิจกรรมด้วยวิธีอิสระ -เนื้อหาสาระกิจกรรมควรเปิดกว้างมากขึ้น -การจัดให้ผู้เรียนแสดงงานศิลปะของตน 	
4	การจัดเวลาให้เหมาะสมและมีความต่อเนื่อง	5
5	การเสนอแนะว่าการจัดเนื้อหาศิลปศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสมดีแล้ว	3

จากตารางที่ 18 ด้านความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษา

ในปัจจุบัน ผู้เรียนได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้ ข้อ 1.ด้านการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรม (ความถี่ = 47) ซึ่งผู้สอนมีความคิดเห็นในประเด็นย่อยดังนี้ จัดเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน,ปรับเนื้อหาที่มีความทันสมัย,เน้นเนื้อหาหลากหลายโดยยึดสภาพท้องถิ่นเป็นตัวกำหนด,การจัดสาระเนื้อหาร่วมกันกับผู้เรียน,การใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่ายต่อผู้เรียน,การเพิ่มเนื้อหาสาระทางงานประยุกต์ศิลป์,ควรเน้นเรื่องวิธีการสอน,ควรเน้นเรื่องทฤษฎีศิลปะ,เพิ่มสาระทางการเรียนศิลปะทางโปรแกรมกราฟิกต่างๆทางศิลปะ,จัดเนื้อหาเน้นเป็นวิชาเฉพาะโดยตรง,เนื้อหาสาระปัจจุบันไม่แปลกใหม่ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ,จัดเนื้อหาสาระตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน,จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลิน,เนื้อหาสาระการสอนขึ้นอยู่กับนโยบายและการสนับสนุนของผู้บริหาร,เนื้อหาไม่ตรงกับสภาพสังคมปัจจุบัน,มีกรอบมากเกินไป,ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะสอนเป็นส่วนใหญ่ ข้อ 2.การให้อิสระทางความคิดและจินตนาการโดยไม่จำกัดขอบเขต (ความถี่ = 27) ข้อ 3.การจัดกิจกรรมต่างๆ (ความถี่ = 17) ซึ่งผู้เรียนมีความคิดเห็นในประเด็นย่อยดังนี้ จัดสาระให้ความสำคัญในการแสดงออกทางผลงานของผู้เรียนมากกว่าความสวยงามของผลงาน,จัดกิจกรรมที่สามารถให้ผู้เรียนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน,มุ่งเน้นการทำกิจกรรมด้วยวิธีอิสระ,เนื้อหาสาระกิจกรรมควรเปิดกว้างมากขึ้น,การจัดให้ผู้เรียนแสดงงานศิลปะของตน และข้อ 4.การจัดเวลาให้เหมาะสมและมีความต่อเนื่อง (ความถี่ = 5) และข้อ 5.การเสนอแนะว่าการจัดเนื้อหาศิลปะศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสมดีแล้ว (ความถี่ = 3) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปะศึกษาจำแนกตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1	ขาดสื่อและอุปกรณ์ในการดำเนินการเรียนการสอนศิลปะ	11
2	เวลาในการเรียนมีน้อย	10
3	นักเรียนขาดความสนใจในชั้นเรียน	5
4	ผู้ปกครองไม่ให้การสนับสนุน	3
5	นักเรียนไม่มีพื้นฐานทางศิลปะ ขาดทักษะและความสามารถ	3
6	ผู้บริหารให้ความสำคัญในศิลปศึกษาน้อย	3
7	ขาดครูผู้สอนที่จบศิลปศึกษา	3
8	บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้	3
9	สถานที่เรียนไม่มีความพร้อม ไม่มีห้องปฏิบัติงานศิลปะ	2
10	โรงเรียนไม่ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมนอกสถานที่	2

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษาจำแนกตามความถี่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
11	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะมีเวลาน้อยต่อคาบ	2
12	ค่าใช้จ่ายในการจ้างวิทยากร	2
13	ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์	3
14	ผู้เรียนแต่ละคนมีความพร้อมและแต่ละบุคคลแตกต่างกันมาก	2

จากตารางที่ 19 ด้านความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษา ผู้สอนได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้ ข้อ 1.ขาดสื่อและอุปกรณ์ในการดำเนินการเรียนการสอนศิลปะ (ความถี่ = 11) ข้อ 2.เวลาในการเรียนมีน้อย (ความถี่ = 10) ข้อ 3.นักเรียนขาดความสนใจในชั้นเรียน (ความถี่ = 5) ข้อ 4.ผู้ปกครองไม่ให้การสนับสนุน (ความถี่ = 3) ข้อ 5.นักเรียนไม่มีพื้นฐานทางศิลปะ ขาดทักษะและความสามารถ (ความถี่ = 3) ข้อ 6.ผู้บริหารให้ความสำคัญในศิลปศึกษาน้อย (ความถี่ = 3) ข้อ 7.ขาดครูผู้สอนที่จบศิลปศึกษา (ความถี่ = 3) ข้อ 8.บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ (ความถี่ = 3) ข้อ 9.สถานที่เรียนไม่มีความพร้อม ไม่มีห้องปฏิบัติงานศิลปะ (ความถี่ = 2) ข้อ 10.โรงเรียนไม่ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ (ความถี่ = 2) ข้อ 11.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะมีเวลาน้อยต่อคาบ (ความถี่ = 2) ข้อ 12.ค่าใช้จ่ายในการจ้างวิทยากร (ความถี่ = 2) ข้อ 13.ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ (ความถี่ = 2) และข้อ 14.ผู้เรียนแต่ละคนมีความพร้อมและแต่ละบุคคลแตกต่างกันมาก (ความถี่ = 2) ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการพัฒนา
กิจกรรมทางศิลปศึกษาภายใต้แนวความคิดโพสต์โมเดิร์น (Postmodern) จำแนกตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1	การเปิดกว้างและให้อิสระทางด้านแนวคิดที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์	6
2	จัดกิจกรรมโดยเน้นที่ความต้องการของผู้เรียน(ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง)	5
3	ความทันสมัยในกิจกรรม	3
4	การจัดแสดงผลงานของผู้เรียนออกสู่ที่สาธารณะ	2
5	การส่งเสริมกิจกรรมทางศิลปะ	2
6	การไม่ยึดติดกับแนวการสอนของตนเอง	1
7	เน้นกระบวนการปฏิบัติงาน	1
8	ส่งเสริมกิจกรรมมีสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย	1
9	การเรียนรู้แบบพัฒนาร่วมกันทั้งผู้สอนและผู้เรียน	1
10	เน้นผู้เรียนด้วยกันมีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียน	1
11	การให้การศึกษาด้านเทคโนโลยี	1
12	การจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	1
13	ศิลปะไม่ควรมีรูปแบบที่ตายตัว	1
14	การฝึกให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเอง ไม่ทำตามความชอบของครูผู้สอน	1

จากตารางที่ 20 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการพัฒนากิจกรรมทางศิลปศึกษาภายใต้แนวความคิดโพสต์โมเดิร์น (Postmodern) ผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ข้อ 1.การเปิดกว้างและให้อิสระทางด้านแนวคิดที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ (ความถี่ = 6) ข้อ 2.จัดกิจกรรมโดยเน้นที่ความต้องการของผู้เรียน(ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง) (ความถี่ = 5) ข้อ 3.ความทันสมัยในกิจกรรม (ความถี่ = 3) ข้อ 4.การจัดแสดงผลงานของผู้เรียนออกสู่ที่สาธารณะ (ความถี่ = 2) ข้อ 5.การส่งเสริมกิจกรรมทางศิลปะ (ความถี่ = 2) ข้อ 6.การไม่ยึดติดกับแนวการสอนของตนเอง (ความถี่ = 1) ข้อ 7.เน้นกระบวนการปฏิบัติงาน (ความถี่ = 1) ข้อ 8.ส่งเสริมกิจกรรมมีสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย (ความถี่ = 1) ข้อ 9.การเรียนรู้แบบพัฒนาร่วมกันทั้งผู้สอนและ

ผู้เรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 10.เน้นผู้เรียนด้วยกันมีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 11. การให้การศึกษาด้านเทคโนโลยี (ความถี่ = 1) ข้อ 12.การจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (ความถี่ = 1) ข้อ 13.ศิลปะไม่ควรมีรูปแบบที่ตายตัว (ความถี่ = 1) ข้อ 14.การฝึกให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเอง ไม่ทำตามความชอบของครูผู้สอน (ความถี่ = 1)

ตารางที่ 21 ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1	ขาดวัสดุอุปกรณ์ทำให้ผู้เรียนขาดคุณภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	5
2	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน	2
3	เน้นกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้เรียน	1
4	การใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน	1
5	ควรออกตำราด้านศิลปศึกษามากขึ้นเพื่อเพิ่มความรู้ของผู้เรียน	1
6	ปัญหาเรื่องแนวทางการสอน	1
7	การเน้นวิชาศิลปะให้มีบทบาทมากขึ้น	1
8	วุฒิการศึกษาของผู้สอนต่ำ	1
9	เทคโนโลยีและสื่อการเรียนมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการเรียน	1
10	การจัดกิจกรรมที่ทันสมัย น่าสนใจ	1

จากตารางที่ 21 ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ข้อ 1.ขาดวัสดุอุปกรณ์ทำให้ผู้เรียนขาดคุณภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะ(ความถี่ = 5) ข้อ 2.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน (ความถี่ = 2) ข้อ 3.เน้นกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้เรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 4.การใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน (ความถี่ = 1) ข้อ 5.ควรออกตำราด้านศิลปศึกษามากขึ้นเพื่อเพิ่มความรู้ของผู้เรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 6.ปัญหาเรื่องแนวทางการสอน (ความถี่ = 1) ข้อ 7.การเน้นวิชาศิลปะให้มีบทบาทมากขึ้น (ความถี่ = 1) ข้อ 8.วุฒิการศึกษาของผู้สอนต่ำ (ความถี่ = 1) ข้อ 9.เทคโนโลยีและสื่อการเรียนมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการเรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 10.การจัดกิจกรรมที่ทันสมัย น่าสนใจ (ความถี่ = 1)

2. ข้อมูลผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปลาย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ.1.1 และศ.1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสโตโมเดิร์น 4 แนวคิด ดังนี้

1.แนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 1 : การคิดแบบโพสโตโมเดิร์นมีอยู่หลากหลาย และให้เสรีภาพทางความคิด เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 1-7

2.แนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 2 : โพสโตโมเดิร์นปฏิเสธแนวความคิดที่มีรูปแบบที่จำเจตามกระบวนการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา การมองผลรวมของกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จที่เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ เน้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม เป็นต้น ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 8-15

3.แนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 3 : โพสโตโมเดิร์นมีรูปแบบของโพสโตโมเดิร์นจะอยู่ที่ ความไม่เหมือนกัน การให้อิสระในการเลือกที่จะแสดงออกด้วยความเป็นปัจเจก เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 16-26

4.แนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 4 : โพสโตโมเดิร์นกล่าวถึงการฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะคุณค่าของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และการแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยในสังคม เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 27-41

ตอนที่ 3 ความความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

และ ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสโตโมเดิร์น 4 แนวคิด

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 22 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้เรียนศิลปะศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	153	41.0
หญิง	220	59.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	15	4.0
16 ปี	187	50.1
17 ปี	152	40.8
18 ปี	19	5.1
3. สาขาวิชาเรียนที่ศึกษาในปัจจุบัน		
ศิลป์-ภาษา	122	32.7
ศิลป์-คำนวณ	104	27.9
วิทย์-คณิต	127	34.0
อื่นๆ	20	5.4
4. คะแนนเฉลี่ยสะสม		
มากกว่า 3.5 ขึ้นไป	78	26.5
มากกว่า 3.0 - 3.5	85	28.9
มากกว่า 2.5 - 3.0	66	22.4
มากกว่า 2.0 - 2.5	46	15.6
ต่ำกว่า 2.0	19	6.5

จากตารางที่ 22 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 59.0 เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 41.0 นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.1 รองลงมา มีอายุ 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.8 มีอายุ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.1 และมีอายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

นักเรียนส่วนใหญ่เรียนอยู่ในสายวิชาวิทย์ –คณิต คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมาอยู่ในสาย ศิลป์ –ภาษา คิดเป็นร้อยละ 32.7 อยู่ในสายศิลป์ –คำนวณ คิดเป็นร้อยละ 27.9 และอยู่ในสายวิชา อื่นๆ ซึ่งระบุเป็นสายวิชาการจัดการทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5.4 ตามลำดับ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากกว่า 3.0 - 3.5 คิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมาอยู่ในระดับมากกว่า 3.5 ขึ้นไป คิด เป็นร้อยละ 26.5 อยู่ในระดับมากกว่า 2.5 – 3.0 คิดเป็นร้อยละ 22.4 อยู่ในระดับมากกว่า 2.0 – 2.5 คิดเป็นร้อยละ 15.6 และอยู่ในระดับต่ำกว่า 2.0 คิดเป็นร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ความสนใจต่างๆในเชิงการศึกษาเพิ่มเติมด้านทัศนศิลป์ของผู้เรียนจำแนกตามจำนวนและ ค่าร้อยละของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
5. ประเภทของงานทัศนศิลป์ที่สนใจ		
จิตรกรรม	169	45.3
ประติมากรรม	55	14.7
สื่อประสม	113	30.3
ภาพพิมพ์	36	9.7
6. เทคนิคการใช้สีที่สนใจ		
สีน้ำ	167	44.8
สีน้ำมัน	73	19.6
สีอะครายลิก	99	26.5
อื่นๆ	34	9.1
7. เคยไปดูนิทรรศการศิลปะหรือไม่		
เคย	125	33.5
ไม่เคย	248	66.5
8. เคยส่งผลงานเข้าร่วมประกวดหรือไม่		
เคย	52	13.9
ไม่เคย	321	86.1
9. เคยได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตรทางศิลปะหรือไม่		
เคย	37	9.9
ไม่เคย	336	90.1

จากตารางที่ 23 นักเรียนส่วนใหญ่ มีความสนใจในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในประเภทจิตรกรรมมากที่สุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมาเป็นประเภทประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ 14.7 ประเภทสื่อประสม คิดเป็นร้อยละ 30.3 และประเภทภาพพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 9.7 ตามลำดับ ส่วนประเภทของเทคนิคการใช้สีนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในประเภทของสีน้ำ คิดเป็นร้อยละ 44.8 มากที่สุด รองลงมาเป็นประเภทสีน้ำมันคิดเป็นร้อยละ 19.6 ประเภทสีอะครายลิก คิดเป็นร้อยละ 26.5 และอื่นๆที่ระบุประเภทเช่น สีโปสเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 9.1 ตามลำดับ

การเข้ามนิทรรศการศิลปะของนักเรียน ปรากฏว่า คิดเป็นร้อยละ 33.5 เคยไปดูนิทรรศการศิลปะ และอีกร้อยละ 66.5 ไม่เคยไป การส่งผลงานเข้าร่วมประกวดของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.9 เคยส่งประกวด และคิดเป็นร้อยละ 86.1 ไม่เคยส่งผลงานเข้าร่วมประกวดทางศิลปะ การได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตรทางศิลปะ นักเรียนส่วนใหญ่เคยได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตรทางศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 9.9 และนักเรียนที่ไม่เคยได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตรทางศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 90.1

ตารางที่ 24 การหาแหล่งที่มาของการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ จำแนกตามค่าร้อยละของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อความ	ร้อยละ
10. การหาแหล่งที่มาในการสร้างแรงบันดาลใจ	
- จากนิตยสารสิ่งพิมพ์	49.1
- จากอินเทอร์เน็ต	48.5
- จากนิทรรศการศิลปะ	24.1
- จากสิ่งแวดล้อมที่พบเห็น	62.7
- จากการเข้าอบรมทางศิลปะ	10.2
- จากโทรทัศน์	47.5
- จากการพูดคุยกับศิลปินหรืออาจารย์	20.1
- จากสูจิบัตร	2.7
- จากงานของศิลปินที่เป็นต้นแบบ	33.2
- อื่นๆ	5.4

จากตารางที่ 24 การหาแหล่งที่มาของการสร้างแรงบันดาลใจเมื่อได้รับมอบหมายงานศิลปะ ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อนั้น เรียงลำดับจากแหล่งที่มาที่เลือกใช้มากที่สุด คือ จากสิ่งแวดลอมที่พบเห็น คิดเป็นร้อยละ 62.7 รองลงมาเป็นจากนิตยสาร สิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 49.1 จากอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 48.5 จากโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 47.5 จาก งานของศิลปินที่เป็นต้นแบบ คิดเป็นร้อยละ 33.2 จากนิทรรศการศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 24.1 จากการพูดคุยกับศิลปินหรืออาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 20.1 จากการเข้าอบรมทางศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 10.2 จากอื่นๆ ซึ่งนักเรียนระบุว่า มาจากการ์ตูน และจินตนาการ คิดเป็นร้อยละ 5.4 และ จากสูจิบัตร คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลถามความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ.1.1 และ ศ.1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสตีโมเดิร์น

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และ ความคิดสร้างสรรค์

วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะ อย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสตีโมเดิร์น ที่ 1 ในด้านการส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพ

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1	กิจกรรมที่ท่านปฏิบัติ การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อแสดงออกมาเป็นงานศิลปะได้อย่าง เต็มศักยภาพ	3.71	0.86	มาก
2	การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ ที่มีอยู่หลากหลายนอกเหนือจากในชั้นเรียน	3.89	0.85	มาก
3	การกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ให้ถ่ายทอด			

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียน ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสตีโมเดิร์น ที่ 1 ในด้านการส่งเสริม กระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
4	ผลงานออกมาด้วยวิธีสร้างสรรค์	3.73	0.88	มาก
4	การพัฒนาศักยภาพกระบวนการคิดของผู้เรียน (thinking process) ให้เกิดแนวทางใหม่ที่แปลกออกไปจากรูปแบบเดิมๆ	3.70	0.92	มาก
5	การเน้นทักษะกระบวนการคิดและสร้างสรรค์ ทั้งระบบมากกว่าคุณภาพของผลงานที่สมบูรณ์	3.62	0.85	มาก
6	การสร้างควมหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ ความแตกต่างที่เป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม	3.60	0.86	มาก
7	มีความยืดหยุ่นในกิจกรรมไม่จำกัดขอบเขต ที่ต้องเป็นไปตามทฤษฎี	3.64	0.93	มาก
รวม		3.70		มาก

จากตารางที่ 25 พบว่าผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียน จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสตีโมเดิร์นที่ 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายข้อพบว่า ทั้งหมดไม่มีข้อแตกต่างในค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละข้อมีความเห็นที่มีการให้ความสำคัญในการที่ปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อที่ 1 การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อแสดงออกมาเป็นงานศิลปะได้อย่างเต็มศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) ข้อ 2 การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายนอก เนื่องจากในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ข้อ 3. การกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ให้ถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยวิธีสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) ข้อ 4. กพรพัฒนา ศักยภาพกระบวนการคิดของผู้เรียน (thinking process) ให้เกิดแนวทางใหม่ที่แปลกออกไปจากรูปแบบเดิมๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ข้อ 5. การเน้นทักษะกระบวนการคิดและ

สร้างสรรค์ทั้งระบบมากกว่าคุณภาพของผลงานที่สมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$)
 ข้อ 6. การสร้างความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างที่เป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และข้อ 7. มีความยืดหยุ่นในกิจกรรมไม่จำกัดขอบเขตที่ต้องเป็นไปตามทฤษฎี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียน ศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 2 ในด้านการจัดกิจกรรมที่ มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการ ทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
8	การวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนอง เนื้อหา และรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง	3.70	0.86	มาก
9	การให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างงานศิลปะ ที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้	3.83	0.94	มาก
10	การทดลองใช้เทคนิคที่หลากหลายอย่าง ไม่มีขีดจำกัด	3.82	0.91	มาก
11	การเขียนภาพโดยวิธีการอื่นๆ นอกเหนือจาก ระบาย บนกระดาษ และ ผืนผ้าใบ	3.50	1.05	มาก
12	การทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีมากกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ๆ ตลอดเวลา	3.50	0.98	มาก
13	การเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลกใหม่ที่มีความ เหมาะสมเพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน	3.64	0.94	มาก
14	การสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุต่างๆ จากธรรมชาติรอบๆ ตัว นำมาสร้างผลงาน เช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น	3.61	0.93	มาก
15	การเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่น บอดี้เพ้นท์ (Body Paint) เป็นต้น	3.49	1.03	ปานกลาง
	รวม	3.64		มาก

จากตารางที่ 26 พบว่าผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียน จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสต์โมเดิร์นที่ 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายชื่อพบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ แต่พบรายชื่อที่ 15 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเพียงข้อเดียว ซึ่งแต่ละข้อมีความเห็นที่มีการให้ความสำคัญในการที่ปฏิบัติกิจกรรมซึ่งมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อ 8. เกิดการวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนองเนื้อหา และรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ข้อ 9. การให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างงานศิลปะที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) ข้อ 10. การทดลองใช้เทคนิคที่หลากหลายอย่างไม่มีขีดจำกัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) ข้อ 11. การเขียนภาพโดยวิธีการอื่นๆ นอกเหนือจากระนาบบนกระดาษ และ ผืนผ้าใบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) ข้อ 12. การทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ๆ ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) ข้อ 13. การเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลกใหม่ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) ข้อ 14. การสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุต่างๆ จากธรรมชาติรอบๆ ตัวนำมาสร้างผลงาน เช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) และข้อ 15. การเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่น บอดี้เพ้นท์ (Body Paint) เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) ตามลำดับ

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
16	การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน	3.65	1.01	มาก
17	การสร้างเสรีภาพในการเลือกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างผลงานทางทัศนศิลป์ เช่น การใช้โปรแกรมกราฟิก (Graphic) ต่างๆ โดยคอมพิวเตอร์	3.53	0.89	มาก

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียน ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 3 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มี รูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็น เอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
18	การไม่เน้นการเรียนรู้เทคนิคทางศิลปะด้วยวิธีการถอดแบบงานต้นแบบ หรือที่เรียกว่า Reproduction มากจนเกินไป เช่น การเขียนรูปขึ้นมาใหม่ด้วยการสังเกตเทคนิค จากภาพของ Van Gogh เป็นต้น			
19	การที่ทำให้ผู้เรียนมีวิธีจัดสรรวิธีเรียนได้เอง โดยปราศจากผู้สอนคอยสั่งการ	3.61	0.93	มาก
20	การไม่มุ่งเน้นการแสดงผลงานทางศิลปะแต่เพียงเฉพาะในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์เท่านั้น	3.62	0.94	มาก
21	การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ให้มีลักษณะเฉพาะตน (individual)	3.70	0.92	มาก
22	การสร้างควมหลากหลายให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้สอนให้	3.65	0.89	มาก
23	การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกัน และรู้จักการแก้ปัญหา	3.69	0.83	มาก
24	การเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผู้เรียนด้วยกันและต่อผู้สอน และมีการกระตุ้นการแสดงออกถึงการยอมรับความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม การสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผลและ	3.71	0.84	มาก
25	จินตนาการ	3.72	0.91	มาก

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียน ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสตีโมเดิร์นที่ 3 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มี รูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็น เอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
26	การมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระ ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์	3.74	0.98	มาก
	รวม	3.33		ปานกลาง

จากตารางที่ 27 พบว่าผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียน จำแนกตามกรอบทฤษฎี โพสตีโมเดิร์นที่ 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) และเมื่อพิจารณา เรียงลำดับเป็นรายข้อพบว่าทั้งหมดไม่มีข้อแตกต่างในค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละ ข้อมีความเห็นที่มีการให้ความสำคัญในการที่ปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อ 16. การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.38$) ข้อ 17. การสร้างเสรีภาพในการเลือกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างผลงานทางทัศนศิลป์ เช่น การใช้ โปรแกรมกราฟิก (Graphic) ต่างๆโดยคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) ข้อ 18. การไม่เน้นการเรียนรู้เทคนิคทางศิลปะด้วยวิธีการถอดแบบงานต้นแบบ หรือที่เรียกว่า Reproduction มากจนเกินไป เช่น การเขียนรูปขึ้นมาใหม่ด้วยการสังเกตเทคนิคจากภาพของ Van Gogh เป็นต้น มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ข้อ 19. การที่ทำให้ผู้เรียนมีวิธีจัดสรรวิธีเรียนได้เอง โดย ปราศจากผู้สอนคอยสั่งการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ข้อ 20. การไม่มุ่งเน้นการ แสดงผลงานทางศิลปะแต่เพียงเฉพาะในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์เท่านั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) ข้อ 21. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ให้มีลักษณะเฉพาะ ตน (individual) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ข้อ 22. การสร้างความหลากหลายให้ ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้สอนให้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.65$) ข้อ 23. การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกันและรู้จักการแก้ปัญหา มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) ข้อ 24. การเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผู้เรียนด้วยกันและ ต่อผู้สอน และมีการกระตุ้นการแสดงออกถึงการยอมรับความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม มีค่าเฉลี่ย

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) ข้อ 25. การสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผลและจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) และข้อ 26. การมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระ ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้เรียน ศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 4 ในด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
27	การพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียน	3.65	0.91	มาก
28	การสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง	3.65	0.91	มาก
29	การเน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นงานศิลปะ	3.53	0.89	มาก
30	การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม	3.64	0.91	ปานกลาง
31	การนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัยหรือแบบผสมผสาน	3.61	0.88	มาก
32	การเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบโลกาภิวัตน์	3.60	0.87	มาก
33	การมีเนื้อหาที่อธิบายถึงประวัติศาสตร์ศิลปะ หลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังโมเดิร์น (Modren Art)	3.59	0.93	มาก

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความความคิดเห็นของผู้เรียน ศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดในกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 4 ในด้านความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
34	การพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach)	3.60	0.93	มาก
35	จัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อเกิดการเรียนรู้ ต่อสิ่งรอบตัว	3.55	1.05	มาก
36	การให้อิสระความเป็นประชาธิปไตยในการร่วม วิจารณ์งานร่วมกับผู้อื่น	3.70	0.94	มาก
37	การวิจารณ์คุณค่าทางสุนทรียะโดยใช้เกณฑ์ที่ ทันสมัย โดยใช้การเปรียบเทียบทาง ประวัติศาสตร์และรูปแบบทางวัฒนธรรม	3.51	0.89	มาก
38	การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงคุณค่าศิลปะ ร่วมสมัยในแขนงต่างๆ	3.46	0.95	ปานกลาง
39	การอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันในชั้นเรียน ถึงแนวโน้มศิลปะแบบมวลชน (mass art)	3.53	0.95	มาก
40	การเน้นให้มีประสบการณ์เปรียบเทียบความ แตกต่างระหว่างศิลปะประจำชาติและ ศิลปะสากล	3.59	0.95	มาก
41	การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ	3.70	0.97	มาก
	รวม	3.59		มาก

จากตารางที่ 28 พบว่าผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียนที่ได้ปฏิบัติ จำแนกตามกรอบ

ทฤษฎีโพลีโมเดิร์น ในด้านการฟื้นฟูความร่วมสมัยของศิลปะ และสุนทรียะ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายชื่อพบว่า มีค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ แต่พบรายชื่อที่ 30 และข้อ 38 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเพียงข้อเดียว ซึ่งแต่ละข้อมีความเห็นที่มีการให้ความสำคัญในการที่ปฏิบัติกิจกรรมซึ่งมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อ 27. การพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) ข้อ 28. การสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) ข้อ 29. การเน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ข้อ 30. การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) ข้อ 31. การนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัย หรือแบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ข้อ 32. การเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบโลกาภิวัตน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) ข้อ 33. การมีเนื้อหาที่อธิบายถึงประวัติศาสตร์ศิลปะ หลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังโมเดิร์น(Modern Art) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) ข้อ 34. การพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) ข้อ 35. จัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อเกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งรอบตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) ข้อ 36. การให้อิสระความเป็นประชาธิปไตยในการร่วมวิจารณ์งานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ข้อ 37. การวิจารณ์คุณค่าทางสุนทรียะโดยใช้เกณฑ์ที่ทันสมัย โดยใช้การเปรียบเทียบทางประวัติศาสตร์ และรูปแบบทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) ข้อ 38. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงคุณค่าศิลปะร่วมสมัยในแขนงต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) ข้อ 39. การอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันในชั้นเรียนถึงแนวโน้มศิลปะแบบมวลชน (mass art) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ข้อ 40. การเน้นให้มีประสบการณ์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างศิลปะประจำชาติและศิลปะสากล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.59$) และข้อ 41. การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน จำแนกตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1	<p>ด้านการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> -จัดเนื้อหาที่มีความหลากหลาย -เนื้อหาประยุกต์ใช้ได้จริง -เน้นให้ผู้สอนมีการสาธิตก่อนปฏิบัติกิจกรรมจริง -การเพิ่มเนื้อหาสาระให้เข้มข้นไม่่ง่ายจนเกินไป -การใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่ายต่อผู้เรียน -การเน้นเทคนิคหรือรูปแบบที่ทันสมัยในการสอน และมีความแปลกใหม่ -ควรเน้นเรื่องวิธีการสอน -ควรเน้นเรื่องทฤษฎีศิลปะ -จัดเนื้อหาทางอินเตอร์เน็ต -ผู้เรียนต้องการให้สอนเรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะ -ผู้เรียนต้องการให้สอนเรื่องออกแบบตกแต่งภายใน(ต้องใช้สอบเข้ามหาวิทยาลัย) -จัดเนื้อหาสาระตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน -จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลิน -การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับสังคมและสิ่งแวดล้อม 	44
2	การให้อิสระทางความคิดและจินตนาการโดยไม่จำกัดขอบเขต	17
3	<p>การจัดกิจกรรมต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> -การจัดกิจกรรมในโรงเรียน -การจัดกิจกรรมนอกสถานที่ -การจัดให้มีการดูงานที่หอศิลป์ หรือนิทรรศการ -การจัดให้ผู้เรียนแสดงงานศิลปะของตน 	11

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน จำแนกตามความถี่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
4	การจัดให้มีวิทยากรหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงมาสอน	2
5	การเสนอแนะว่าการจัดเนื้อหาศิลปศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสมดีแล้ว	16

จากตารางที่ 29 ด้านความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน ผู้เรียนได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้ ข้อ 1.ด้านการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรม (ความถี่ = 44) ซึ่งผู้เรียนมีความคิดเห็นในประเด็นย่อยดังนี้ การจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ,เนื้อหาประยุกต์ใช้ได้จริง,เน้นให้ผู้สอนมีการสาธิตก่อนปฏิบัติกิจกรรมจริง,การเน้นเทคนิคหรือรูปแบบที่ทันสมัยในการสอน และมีความแปลกใหม่,การใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่ายต่อผู้เรียน,การเพิ่มเนื้อหาสาระให้เข้มข้นไม่ง่ายจนเกินไป,ควรเน้นเรื่องวิธีการสอน,ควรเน้นเรื่องทฤษฎีศิลปะ,จัดเนื้อหาทางอินเทอร์เน็ต,ผู้เรียนต้องการให้สอนเรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะ,ผู้เรียนต้องการให้สอนเรื่องออกแบบตกแต่งภายใน(ต้องให้สอบเข้ามหาวิทยาลัย),จัดเนื้อหาสาระตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน,จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลิน,จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อ 2. การให้อิสระทางความคิดและจินตนาการโดยไม่จำกัดขอบเขต (ความถี่ = 17) ข้อ 3.การจัดกิจกรรมต่างๆ (ความถี่ = 11) ซึ่งผู้เรียนมีความคิดเห็นในประเด็นย่อยดังนี้ การจัดกิจกรรมในโรงเรียน,การจัดกิจกรรมนอกสถานที่,การจัดให้มีครูงานที่หอศิลป์ หรือนิทรรศการ,การจัดให้ผู้เรียนแสดงงานศิลปะของตน ข้อ 4.การเสนอแนะว่าการจัดเนื้อหาศิลปศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสมดีแล้ว (ความถี่ = 16) และข้อ 5.การจัดให้มีวิทยากรหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงมาสอน (ความถี่ = 2) ตามลำดับ

ตารางที่ 30 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษาจำแนก ตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1	เวลาในการเรียนมีน้อย	19
2	ขาดอุปกรณ์ในการดำเนินการเรียนการสอนศิลปะ	12
3	นักเรียนไม่มีพื้นฐานทางศิลปะ ขาดทักษะและความสามารถ	12

ตารางที่ 30 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษาจำแนก ตามความถี่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
4	สถานที่เรียนไม่มีความพร้อม ไม่มีห้องเรียนศิลปะ	8
5	ความไม่เข้าใจในเรื่องที่สอน	3
6	การขาดความร่วมมือในชั้นเรียน	2
7	บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้	2
8	ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียนวิชาศิลปะ	1
9	ครูผู้สอนขาดความเข้าใจในตัวผู้เรียน	1
10	โรงเรียนไม่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมทางด้านศิลปะ	1
11	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะมีเวลาน้อยต่อคาบ	1
12	นักเรียนขาดความสนใจในชั้นเรียน	1
13	การสอนโดยจำกัดรูปแบบทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์	1
14	ผู้เรียนขาดแรงบันดาลใจ	1

จากตารางที่ 30 ด้านความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษา ผู้เรียนได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้ ข้อ 1.เวลาในการเรียนมีน้อย (ความถี่ = 19) ข้อ 2.ขาดอุปกรณ์ในการดำเนินการเรียนการสอนศิลปะ (ความถี่ = 12) ข้อ 3. นักเรียนไม่มีพื้นฐานทางศิลปะ ขาดทักษะและความสามารถ (ความถี่ = 12) ข้อ 4.สถานที่เรียนไม่มีความพร้อม ไม่มีห้องเรียนศิลปะ (ความถี่ = 8) ข้อ 5.ความไม่เข้าใจในเรื่องที่สอน (ความถี่ = 3) ข้อ 6.การขาดความร่วมมือในชั้นเรียน (ความถี่ = 2) ข้อ 7.บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ (ความถี่ = 2) ข้อ 8.ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียนวิชาศิลปะ (ความถี่ = 1) ข้อ 9. ครูผู้สอนขาดความเข้าใจในตัวผู้เรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 10.โรงเรียนไม่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมทางด้านศิลปะ (ความถี่ = 1) ข้อ 11.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะมีเวลาน้อยต่อคาบ (ความถี่ = 1) ข้อ 12.นักเรียนขาดความสนใจในชั้นเรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 13.การสอนโดยจำกัด

รูปแบบทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์ (ความถี่ = 1) และข้อ 14. ผู้เรียนขาดแรงบันดาลใจ (ความถี่ = 1) ตามลำดับ

ตารางที่ 31 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการพัฒนา กิจกรรมทางศิลปศึกษาภายใต้แนวความคิดโพสต์โมเดิร์น(Postmodern) จำแนกตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1	การเปิดกว้างและให้อิสระทางด้านแนวคิดที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์	5
2	การส่งเสริมกิจกรรมทางศิลปะ	4
3	การจัดนิทรรศการผลงานของผู้เรียน	3
4	ความทันสมัยในกิจกรรม	3
5	การประเมินผลด้วยวิธีที่ไม่ใช่รูปแบบการให้คะแนนหรือเกรด	3
6	การสร้างงานศิลปะที่ใช้เทคนิคที่หลากหลาย	2
7	การจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่	2
8	การศึกษารวมถึงธรรมเนียมและความสำคัญของสิ่งรอบๆตัว	1
9	การให้ความสำคัญทางด้านอารมณ์ที่มีผลต่อการสร้างงานศิลปะ	1
10	การสอนให้รู้จักแก้ปัญหา	1
11	การสอนให้ศึกษาได้หลากหลายวิธี	1
12	การฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจและความชำนาญ	1

จากตารางที่ 31 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตร ศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการพัฒนา กิจกรรมทางศิลปศึกษาภายใต้แนวความคิด โพสต์โมเดิร์น (Postmodern) ผู้เรียนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ข้อ 1.การเปิดกว้างและให้อิสระ ทางด้านแนวคิดที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ (ความถี่ = 5) ข้อ 2.การส่งเสริมกิจกรรมทางศิลปะ (ความถี่ = 4) ข้อ 3.การจัดนิทรรศการผลงานของผู้เรียน (ความถี่ = 3) ข้อ 4.ความทันสมัยใน กิจกรรม (ความถี่ = 3) ข้อ 5.การประเมินผลด้วยวิธีที่ไม่ใช่รูปแบบการให้คะแนนหรือเกรด (ความถี่ = 3) ข้อ 6.การสร้างงานศิลปะที่ใช้เทคนิคที่หลากหลาย (ความถี่ = 2) ข้อ 7.การจัดให้มีการศึกษา นอกสถานที่ (ความถี่ = 2) ข้อ 8.การศึกษารวมถึงธรรมเนียมและความสำคัญของสิ่งรอบๆตัว (ความถี่

- = 1) ข้อ 9.การให้ความสำคัญทางด้านอารมณ์ที่มีผลต่อการสร้างงานศิลปะ(ความถี่ = 1) ข้อ 10. การสอนให้รู้จักแก้ปัญหา (ความถี่ = 1) ข้อ 11.การสอนให้ศึกษาได้หลากหลายวิธี (ความถี่ = 1) ข้อ 12.การฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจและความชำนาญ (ความถี่ = 1)

ตารางที่ 32 ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1	การจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่	4
2	การจัดให้มีการดูงานที่หอศิลป์ หรือนิทรรศการ	4
3	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน	2
4	การใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน	1
5	การสอนโดยให้ผู้เรียนชื้องานมาส่งแทนการทำงานเอง	1
6	การส่งเสริมเรื่องจินตนาการและการแสดงออกของผู้เรียน	1
7	การเน้นวิชาศิลปะให้มีบทบาทมากขึ้น	1
8	นำศิลปินมาร่วมสอน	1
9	เทคโนโลยีและสื่อการเรียนมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการเรียน	1
10	การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีน้อย	1

จากตารางที่ 32 ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ข้อ 1.การจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ (ความถี่ = 4) ข้อ 2.การจัดให้มีการดูงานที่หอศิลป์ หรือนิทรรศการ (ความถี่ = 4) ข้อ 3.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 4.การใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน (ความถี่ = 1) ข้อ 5.การสอนโดยให้ผู้เรียนชื้องานมาส่งแทนการทำงานเอง (ความถี่ = 1) ข้อ 6.การส่งเสริมเรื่องจินตนาการและการแสดงออกของผู้เรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 7.การเน้นวิชาศิลปะให้มีบทบาทมากขึ้น (ความถี่ = 1) ข้อ 8.นำศิลปินมาร่วมสอน (ความถี่ = 1) ข้อ 9. เทคโนโลยีและสื่อการเรียนมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการเรียน (ความถี่ = 1) ข้อ 10.การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีน้อย (ความถี่ = 1)

ผลการเปรียบเทียบ

ตารางที่ 33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะจำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 1 ในด้านส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อแสดงออกมาเป็นศิลปะได้อย่างเต็มศักยภาพ	4.44	0.65	3.71	0.86	6.70	*0.00*
2	การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายนอกเหนือจากในชั้นเรียน	4.47	0.63	3.89	0.86	5.41	0.00*
3	การกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียนให้ถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยวิธีสร้างสรรค์	4.43	0.67	3.74	0.89	7.47	0.00*
4	การพัฒนาศักยภาพกระบวนการคิดของผู้เรียน(thinking process) ให้เกิดแนวทางใหม่ๆ ที่แปลกออกไปจากรูปแบบเดิมๆ	4.30	0.75	3.71	0.92	5.08	0.00*
5	การเน้นทักษะกระบวนการคิดและสร้างสรรค์ที่ระบบมากกว่าคุณภาพของผลงานที่สมบูรณ์	4.30	0.67	3.62	0.85	7.44	0.00*
6	การสร้างความหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างที่เป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม	4.20	0.55	3.61	0.87	7.43	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะจำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 1 ในด้านส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด(ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
7	มีความยืดหยุ่นในกิจกรรมไม่จำกัดขอบเขตที่ต้องเป็นไปตามทฤษฎี	4.36	0.61	3.64	0.93	8.15	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 33 พบว่า ความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านของการส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันทุกข้อ โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอนทั้งหมดมากกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียน

ตารางที่ 34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 2 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่ออุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
8	การวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนองเนื้อหาและรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง	4.10	0.68	3.70	0.86	4.27	0.00*
9	การให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างงานศิลปะที่หลากหลายเพื่อสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้	4.34	0.72	3.84	0.94	5.09	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 2 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่ออุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
10	การทดลองใช้เทคนิคที่หลากหลาย อย่างไม่มีขีดจำกัด	4.04	0.86	3.83	0.91	1.82	0.07
11	การเขียนภาพโดยวิธีการอื่นๆนอกเหนือ จากระนาบ บนกระดาษและ ผ้าใบ	3.61	0.95	3.50	1.06	0.81	0.48
12	การทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีการ นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ตลอดเวลา	3.77	0.84	3.51	0.99	2.36	0.02*
13	การเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลก ใหม่ ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิด เอกภาพในผลงาน	3.90	0.73	3.64	0.94	2.58	0.01*
14	การสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุ ง่ายๆจากธรรมชาติรอบๆตัวนำมาสร้าง ผลงานเช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น	3.96	0.81	3.61	0.93	3.18	0.00*
15	การเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียน สนใจ เพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่นบอดี้เพ้นท์ (Body Paint) เป็นต้น	3.61	0.91	3.49	1.04	0.93	0.35

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 34 พบว่า ความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในด้านการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันเกินครึ่งหนึ่งของด้านนี้ โดยมีข้อที่แตกต่างโดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอนในข้อที่แตกต่างทั้งหมดมากกว่าความคิดเห็นของผู้เรียน โดยมีรายชื่อดังนี้ ข้อ 8. เกิดการวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนองเนื้อหาและรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง, ข้อ 9. การให้เสรีภาพในการเลือกสื่อสร้างงานศิลปะที่หลากหลายใช้เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้, ข้อ 12. การทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่(Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ๆตลอดเวลา, ข้อ 13. การเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลกใหม่ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน และข้อ 14. การสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุต่างๆจากธรรมชาติรอบๆตัวนำมาสร้างผลงานเช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 3 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
16	การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน	2.91	1.14	3.38	1.14	-3.14	0.00*
17	การสร้างเสรีภาพในการเลือกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างผลงานทางทัศนศิลป์ เช่น การใช้โปรแกรมกราฟิก (Graphic) ต่างๆโดยคอมพิวเตอร์	3.63	1.024	3.65	1.01	-0.19	0.84
18	การไม่เน้นการเรียนรู้เทคนิคทางศิลปะด้วยวิธีการถอดแบบงานต้นแบบหรือที่เรียกว่า Reproduction มากจนเกินไป เช่นการเขียนรูปขึ้นมาใหม่ด้วยการสังเกตเทคนิคจากภาพของ Van Gogh เป็นต้น	3.57	0.67	3.54	0.90	0.35	0.73

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 3 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
19	การที่ทำให้ผู้เรียนมีวิธีจัดสรรวิธีเรียน ได้เอง โดยปราศจากผู้สอนคอยสั่งการ	3.73	0.74	3.61	0.94	1.16	0.25
20	การไม่มุ่งเน้นการแสดงผลงานทาง ศิลปะแต่เพียงเฉพาะในหอศิลป์หรือ พิพิธภัณฑ์เท่านั้น	3.74	0.81	3.62	0.94	1.11	0.27
21	การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ให้มีลักษณะ เฉพาะตน(individual)	4.11	0.69	3.70	0.92	4.31	0.00*
22	การสร้างควมหลากหลายให้ผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบ ความเข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้สอนให้	4.03	0.80	3.66	0.89	3.51	0.00*
23	การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงาน ซึ่งกันและกันและรู้จักการแก้ปัญหา	4.17	0.68	3.69	0.83	5.18	0.00*
24	การเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดต่อ ผู้เรียนด้วยกันและต่อผู้สอนและมีการ กระตุ้นการแสดงออกถึงการยอมรับ ความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม	4.00	0.85	3.71	0.85	2.59	0.01*
25	การสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผล และจินตนาการ	4.13	0.72	3.72	0.91	4.15	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 3 ในด้านการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
26	การมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์	4.41	0.63	3.75	0.98	7.40	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 35 พบว่า ความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบเปิดกว้างให้ผู้เรียนมีความหลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ส่วนมากมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันของด้านนี้ โดยมีข้อที่แตกต่าง โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอนในข้อที่ 16 น้อยกว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียน แต่ในข้ออื่นๆที่แตกต่าง ดังนี้ ข้อ 21. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ให้มีลักษณะเฉพาะตน (individual), ข้อ 22. การสร้างความหลากหลายให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้สอนให้, ข้อ 23. การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกันและรู้จักการแก้ปัญหา, ข้อ 24. การเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผู้เรียนด้วยกันและต่อผู้สอน และมีการกระตุ้นการแสดงออกถึงการยอมรับความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม, ข้อ 25. การสร้างตุลย์ภาพในการใช้เหตุผลและจินตนาการ และข้อ 26. การมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์

ตารางที่ 36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 4 ในด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
27	การพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียน	3.99	0.81	3.66	0.91	3.06	0.00*
28	การสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง	3.91	0.73	3.65	0.92	2.79	0.00*
29	การเน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นศิลปะ	3.93	0.79	3.53	0.90	3.77	0.00*
30	การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม	3.87	0.78	3.46	0.91	3.90	0.00*
31	การนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัยหรือแบบผสมผสาน	3.91	0.78	3.61	0.89	2.93	0.00*
32	การเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบโลกาภิวัตน์	4.00	0.68	3.61	0.88	4.20	0.00*
33	การมีเนื้อหาที่อธิบายถึงประวัติศาสตร์ศิลปะหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังโมเดิร์น(Modren Art)	3.43	0.79	3.60	0.93	1.41	0.16
34	การพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach)	3.90	0.75	3.60	0.93	2.96	0.00*
35	จัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อเกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งรอบตัว	3.51	1.07	3.55	1.06	0.29	0.77

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและความคิดเห็นผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 4 ในด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ครู		นักเรียน		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
36	การให้อิสระความเป็นประชาธิปไตย วิจารณ์งานร่วมกับผู้อื่น	3.86	0.91	3.70	0.95	1.26	0.21
37	การวิจารณ์คุณค่าทางสุนทรียะโดยใช้ เกณฑ์ที่ทันสมัย โดยใช้การเปรียบเทียบ ทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม	3.64	0.90	3.52	0.89	1.08	0.28
38	การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึง คุณค่าศิลปะร่วมสมัยในแขนงต่างๆ	3.63	0.82	3.45	0.96	1.32	0.19
39	การอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันใน ชั้นเรียนถึงแนวโน้มศิลปะแบบมวลชน (mass art)	3.34	0.88	3.53	0.96	1.54	0.12
40	การเน้นให้มีประสบการณ์เปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างศิลปะประจำชาติ และ ศิลปะสากล	3.81	0.91	3.59	0.96	1.79	0.07
41	การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีใน การสร้างสรรคผลงานศิลปะ	4.21	0.78	3.71	0.97	4.81	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 36 พบว่า ความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการฟื้นฟู ความร่วมสมัยของศิลปะ ความสัมพันธ์ในวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสุนทรียะ ครั้งหนึ่งมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันของด้านนี้ โดยมีข้อที่แตกต่าง โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอนมากกว่าค่าเฉลี่ยของผู้เรียน ในข้อ 27.การพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียนในการ

เรียนรู้ในสังคมตนเอง ,ข้อ 28.การสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง, ข้อ 29.การเน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นงานศิลปะ, ข้อ30.การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม, ข้อ31.การนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัย หรือแบบผสมผสาน, ข้อ32.การเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบโลกาภิวัตน์,ข้อ34.การพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach) และข้อ41.การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ถามทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ

(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแยกเป็นประเด็นคำถามในเรื่องการจัดกิจกรรมศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ1.1และ ศ1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

- 1.แนวทางของหลักสูตร
- 2.ผู้สอนและผู้เรียน
- 3.การจัดกิจกรรมศิลปะ
- 4.องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 5 ด้านดังนี้
 - 4.1 ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน
 - 4.2 ด้านเนื้อหาวิชา
 - 4.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4.4 ด้านสื่อและอุปกรณ์
 - 4.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิด โพลีโมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์
 ตารางที่ 37 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	3	60
หญิง	2	40
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
31-40 ปี	3	60
41-50 ปี	2	40
51-60 ปี	-	-
61ปี ขึ้นไป	-	-
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาเอก	1	20
ปริญญาโท	3	60
ปริญญาตรี	1	40
อื่นๆ	-	-

จากตารางที่ 37 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตารางที่ 38 ค่าความถี่ของอาชีพปัจจุบันของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
5.อาชีพ		
	อาจารย์	4
	นักวิชาการ	2
	ศิลปิน	4
	อื่นๆ	-
6.สาขาในการรับผิดชอบทางด้านอาชีพ		
	ปริญญาเอก	-
	ปริญญาโท	2
	ปริญญาตรี	2
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	1
	ปวส.	1

จากตารางที่ 38 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีอาชีพอาจารย์และศิลปินในระดับความถี่ที่เท่ากันที่ (ความถี่ = 4) และนักวิชาการ (ความถี่ = 2) มีสาขาในการรับผิดชอบทางด้านอาชีพส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับปริญญาโท และระดับปริญญาตรีเท่ากันที่ (ความถี่ = 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ความถี่ = 1) และปวส. (ความถี่ = 1) ตามลำดับ

ตารางที่ 39 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์ด้านอื่น

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
7.หน้าที่อื่นๆนอกเหนือจากอาชีพประจำที่รับผิดชอบอยู่		
ไม่มี	2	40
มี	3	60
8.โครงการที่ท่านร่วมการอบรม ประชุม สัมมนา ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ		
ไม่มี	2	40
มี	3	60

ตารางที่ 39 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์ด้านอื่น (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
9.เกียรติประวัติผลงาน		
ไม่มี	-	-
มี	5	100

จากตารางที่ 39 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีหน้าที่อื่นนอกเหนือจากอาชีพประจำที่รับผิดชอบ อยู่ คิดเป็นร้อยละ 20 และไม่มีหน้าที่อื่นนอกเหนือจากอาชีพประจำที่รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 40 และผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมการอบรม ประชุม สัมมนาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 60 และไม่มีการเข้าร่วมการอบรม ประชุม สัมมนาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับและ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีเกียรติประวัติผลงาน คิดเป็นร้อยละ 100 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลามทรรณะของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์)ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแยกเป็นประเด็นคำถามในเรื่องการจัดกิจกรรมศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ.1.1และ ศ.1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

1.แนวทางของหลักสูตร ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามมาตรฐานสาระการเรียนรู้กลุ่มศิลปะที่ 1 : ทัศนศิลป์ มาตรฐานศ.1.1 และศ.1.2 : ท่านเห็นด้วยหรือไม่?เกี่ยวกับการนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาใช้เป็นแนวทางการปรับหลักสูตรศิลปะที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผลสัมภาษณ์พบว่า การนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาใช้เป็นแนวทางการปรับหลักสูตรศิลปะที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ต้องดูความสอดคล้องกับสาระของศิลปะใช้จัดกิจกรรมในปัจจุบัน หากนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาปรับใช้ในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ความเป็นไปได้ควรนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในสาระศ.1.1 ได้มากกว่าศ.1.2 เพราะในศ.1.1 ผู้สอน จะสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิด

ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะสามารถทำอะไรที่เป็นแสดงความคิดของตนเองกับกิจกรรมศิลปะ ที่ให้ได้เต็มที่ แต่ในศ.1.2 หากนำแนวคิดนี้มาใช้จัดกิจกรรมจึงสามารถจัดได้ยาก เพราะเป็นเรื่องของคุณค่า วัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของความละเอียดอ่อน อีกทั้งการสอนจริงนั้น ต้องเน้นในเรื่องของพื้นฐานความเหมาะสมคือ การสอนในสิ่งที่ท้องถิ่นตนเองนั้นมีทรัพยากรอะไร ทั้งนี้ทั้งนั้นถึงแม้หลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ค่อนข้างไม่เปลี่ยนแปลง แต่ผู้สอนทุกวันนี้ ก็สอนโดยไม่ได้ยึดหลักสูตรอย่างเข้มงวดนัก แต่จัดการเรียนการสอนโดยมองภาพรวมมากกว่า ว่าในปัจจุบันนั้น ผู้เรียนต้องการอะไร ผู้สอนเองก็ปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะนั้นๆ

ตารางที่ 40 คำร้อยละจากการสรุปทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ เรื่องแนวทางของหลักสูตรต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับการนำแนวคิด โฟสต์โมเดิร์นมาใช้เป็นแนวทางการปรับหลักสูตรศิลปะที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ข้อ	ทรรศนะ	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	ควรเปลี่ยนให้สอดคล้องกับปัจจุบันและท้องถิ่น และมีความทันสมัย	4	80
2	หลักสูตรควรปรับไปพร้อมกับสถานการณ์จริงของกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน	2	40
3	ควรปรับเนื้อหา สาระโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1	20
4	นำแนวคิดโฟสต์โมเดิร์นปรับเฉพาะสาระการเรียนรู้ศ.1.1	1	20

จากตารางที่ 40 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีทรรศนะที่เห็นด้วยในเรื่องของการนำแนวคิด โฟสต์โมเดิร์นมาใช้เป็นแนวทางการปรับหลักสูตรศิลปะที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ ข้อ1. ควรเปลี่ยนให้สอดคล้องกับปัจจุบันและมีความทันสมัย คิดเป็นร้อยละ80 ข้อ2. หลักสูตรควรปรับไปพร้อมกับสถานการณ์จริงของกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 40 ข้อ 3.ควรปรับเนื้อหา สาระโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คิดเป็นร้อยละ 20 และข้อ4. นำแนวคิดโฟสต์โมเดิร์นปรับเฉพาะสาระการเรียนรู้ศ.1.1 คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

2.ผู้สอนและผู้เรียน : ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร? เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอน และบทบาทของผู้เรียนศิลปะในปัจจุบัน และท่านมองภาพบทบาทของทั้งผู้สอนและผู้เรียนภายใต้แนวคิดโฟสต์โมเดิร์นว่าควรเป็นเช่นไร?

จากการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์พบว่า ผู้สอนในปัจจุบันและบทบาทที่ผู้สอนควรจะเป็นคือ ครู จะต้องเป็นผู้ปลุกเร้าให้แก่ผู้เรียน และในขณะเดียวกันนั้น ผู้สอนควรจะมีความเข้าใจในตัวผู้เรียน เข้าใจในธรรมชาติของแต่ละคน ว่ามีนิสัยอย่างไร ละเอียดอ่อนหรือหยาบต่างกันอย่างไรและเป็นผู้ แนะนำให้คำปรึกษาสร้างมุมมองให้ผู้เรียน ผักผ่อนตนเองหาความรู้เพิ่มเติม อีกทั้งยังต้องเป็นผู้ที่ต้อง ทำงานศิลปะอยู่ตลอดเวลา ผู้สอนควรมีความเป็นทั้งนักวิชาการและนักสร้างสรรค์ และทำตัวเป็นนัก ทดลอง ไม่ยึดติดกับเทคนิควิธีแบบเดิมๆเพียงอย่างเดียวเพื่อเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดวิธีการ ทำงานศิลปะให้แก่ผู้เรียน และมีวิธีการสอนแบบยืดหยุ่นไปตามความคิดของผู้เรียน ซึ่งต้องดูสภาพ สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน ว่ามีบริบทอย่างไรด้วย

ตารางที่ 41 คำร้อยละจากการสรุปทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโพสตีโมเดิร์น

ตารางที่ 41.1 คำร้อยละจากการสรุปทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโพสตีโมเดิร์น

ข้อ	ทฤษฎี	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	ผู้สอนต้องมีวิธีกระตุ้นหรือปลุกเร้าผู้เรียน	3	60
2	ผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติและความคิดแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน	3	60
3	ปรับตัวเป็นนักทดลอง และทำงานศิลปะอยู่เสมอ	2	40
4	ไม่ยึดหลักสูตรจนเกินไปแต่สอนโดยดูความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก	1	20
5	ผู้สอนต้องมีความทันสมัย สนใจความเปลี่ยนแปลงในสังคม	1	20
6	ผู้สอนควรมีบทบาทในการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียน	1	20
7	สอนแบบให้อิสระ ครูเป็นเพื่อนเหมือนเพื่อน	1	20

จากตารางที่ 41.1 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีทฤษฎีที่เห็นด้วยเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโพสตีโมเดิร์น ดังนี้ ข้อ1.ผู้สอนต้องมีวิธีกระตุ้นหรือปลุกเร้าผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 60 ข้อ2. ผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติและความคิดแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 60 ข้อ 3.ปรับตัวเป็นนักทดลอง และทำงานศิลปะอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 40 ข้อ4. ไม่ยึดหลักสูตรจนเกินไปแต่สอนโดยดูความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 20 ข้อ 5. ผู้สอนต้องมีความทันสมัย สนใจความเปลี่ยนแปลงในสังคม คิดเป็นร้อยละ20 ข้อ 6.ผู้สอนควรมี

บทบาทในการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ20และข้อ 7.สอนแบบให้อิสระ ครูเป็นเป็นเสมือนเพื่อน คิดเป็นร้อยละ20 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในเรื่องบทบาทผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนควรจะมีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เรียนรู้ด้วยความจริงจัง รู้วิธีการจัดสรรการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้โดยงาม คุปตะบุตร(2550) กล่าวว่า ผู้เรียนในปัจจุบันที่ขาดความสามารถ ไม่ฝึกฝนตนเอง มักจะเกิดจากพื้นฐานที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ทั้งนั้นการที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ความตั้งใจนั้น เชื่อว่าขึ้นอยู่กับผู้สอนด้วยว่ามีวิธีป้อนความรู้ให้ผู้เรียนด้วยวิธีใด เชื่อว่าผู้สอนสอนอย่างไร ผู้เรียนก็จะได้รับอย่างนั้น เพราะผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการนี้ศึกษากับผู้สอน 2คน กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน ครูคนแรกเป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่กับการสอนเป็นอย่างมากและเป็นคนชวนหาความรู้ใหม่ๆ เด็กจะเกิดการถูกกระตุ้น ถึงแม้ผู้สอนจะเหนื่อยมาก แต่ผลลัพธ์ที่ออกมาจะแตกต่างกับผู้สอนอีกประเภทหนึ่งที่มีพฤติกรรมตรงกันข้ามกับอย่างแรก ผลก็คือผู้เรียนจะอ่อนทางด้านความรู้ตาม เป็นเป็นเด็กที่มีความเจือยมาก และจะกลายเป็นเด็กที่ขาดความสนใจในการเรียนศิลปะวิชานั้นไปเลยย่อมเป็นไปได้

ตารางที่ 41.2 คำร้อยละจากการสรุปพรรณนะของผู้เชี่ยวชาญด้านผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโพสดีโมเดิร์น

ข้อ	พรรณนะ	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	ผู้เรียนต้องมีความกระตือรือร้น ใคร่รู้ตลอดเวลา	2	40
2	รู้จักและเข้าใจตนเองมีพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัย	1	20
3	รู้จักการบริหารเวลาของตนเอง	1	20
4	ต้องมีความจริงจังในการเรียนรู้	1	20
5	ผู้เรียนต้องมีความศรัทธาในตัวผู้สอน	1	20
6	เปิดโอกาสให้ตนเองได้เรียนรู้เท่าเทียมคนอื่น	1	20

จากตารางที่ 41.2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีพรรณนะที่เห็นด้วยเกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโพสดีโมเดิร์น ดังนี้ ข้อ1.ผู้เรียนต้องมีความกระตือรือร้น ใคร่รู้ตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ40 ข้อ2. รู้จักและเข้าใจตนเองมีพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัย คิดเป็นร้อยละ20 ข้อ 3.รู้จักการบริหารเวลาของตนเอง คิดเป็นร้อยละ20 ข้อ4. ต้องมีความจริงจังในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ20 ข้อ 5.ผู้เรียนต้องมีความศรัทธาในตัวผู้สอน คิดเป็นร้อยละ20 ข้อ 6.เปิดโอกาสให้ตนเองได้เรียนรู้เท่าเทียมคนอื่น คิดเป็นร้อยละ20 ตามลำดับ

3.การจัดกิจกรรมศิลปะ : ท่านมีวิธีการจัดเนื้อหากิจกรรมศิลปะอย่างไร? หากนำแนวคิด โพลตีโมเดิร์นมาประยุกต์ใช้ ให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประจำชาติตนเอง

จากการวิเคราะห์ผลสัมภาษณ์พบว่า ผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความร่วมมือ ทั้งนี้ พัชริน สงวนผลไพโรจน์ (2550) ให้สัมภาษณ์โดยยกตัวอย่างถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนครั้งหนึ่งว่า นักเรียนในปัจจุบันนี้มีความคิดเป็นของตนเองค่อนข้างมาก และมีความคิดสร้างสรรค์สูง การทำงานศิลปะของพวกเขา มักจะเกิดจากการเลือกรูปแบบงานเก่าๆที่เคยทำมาของ ตนเอง ซึ่งงานศิลปะจะมีลักษณะงานที่ออกนอกกรอบ ที่ผู้เรียนต้องการสร้างปรากฏการณ์ขึ้น การทำงานเช่นนี้จะทำให้พวกเขามีความต้องการที่จะร่วมกิจกรรมศิลปะเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้สอนจะต้องเป็นผู้คอยแนะนำถึงความเหมาะสมของงานศิลปะบางชิ้นที่กับเรื่องของวัฒนธรรมด้วยอย่างใกล้ชิด

การจัดเนื้อหากิจกรรมศิลปะในการนำแนวคิดโพลตีโมเดิร์นมาประยุกต์ใช้ ควรมีการจัดรูปแบบการสอนที่หลากหลายวิธี เน้นธรรมชาติผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปลดปล่อยอิสระ ทางด้านความคิด และประยุกต์ใช้วิธีอื่นๆให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมประจำชาติ ทั้งนี้ต้องดูจากสิ่งแวดล้อมแล้วทำให้เป็นรูปธรรมขึ้น และในการจัดกิจกรรมทางศิลปะ ควรทำให้ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์กัน พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งจะสามารสรสร้างความรู้ใหม่ๆและเป็นวิธีซึมซับวัฒนธรรมในธรรมชาติของบุคคลนั้นได้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้กันเอง ทั้งนี้ ต้องมีการพิจารณาปัจจัยของผู้เรียนถึงพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

ตารางที่ 42 คำร้อยละจากการสรุปทระณะของผู้เชี่ยวชาญ เรื่องการจัดกิจกรรมศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการนำแนวคิดโพลตีโมเดิร์นมาประยุกต์ในการจัดเนื้อหากิจกรรมศิลปะ ให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประจำชาติตนเอง

ข้อ	ทระณะ	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	การจัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	2	40
2	จัดการทำงานศิลปะให้มีวิธีแบบร่วมสมัยสอดคล้องกับจารีต	2	40
3	การจัดกิจกรรมศิลปะให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ และท้องถิ่นตนเอง	2	40
4	การจัดกิจกรรมด้วยการปล่อยให้ผู้เรียนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	1	20
5	การจัดการเรียนด้วยวิธีสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน	1	20
6	การเรียนศิลปะไม่ควรเน้นหลักการมากเกินไป ควรทำให้คล่องตัว	1	20

จากตารางที่ 42 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีทรรศนะที่เห็นด้วยเกี่ยวกับการนำแนวคิด โฟสต์โมเดิร์นมาประยุกต์ในการจัดเนื้อหากิจกรรมศิลปะ ให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประจำชาติตนเอง ดังนี้ ข้อ1.การจัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคิดเป็นร้อยละ40 ข้อ2. จัดการทำงานศิลปะให้มีวิธีแบบร่วมสมัยสอดคล้องกับจารีตคิดเป็นร้อยละ40 ข้อ 3.การจัดกิจกรรมศิลปะให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ และ ท่องถิ่นตนเองคิดเป็นร้อยละ40 ข้อ4. การการจัดกิจกรรมด้วยการปล่อยให้ผู้เรียนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน คิดเป็นร้อยละ20 ข้อ 5.การจัดการเรียนด้วยวิธีสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ20 และข้อ 6. การเรียนศิลปะไม่ควรเน้นหลักการมากเกินไป ควรทำให้คล่องตัว คิดเป็นร้อยละ20 ตามลำดับ

4.องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน ดังนี้ : ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร และมีทิศทางการนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนศิลปะอย่างไร?

จากการวิเคราะห์ผลสัมภาษณ์พบว่า เรื่องขององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดโฟสต์โมเดิร์นโดยรวมนั้น เน้นในเรื่องของวัตถุประสงค์ที่มีทิศทางที่คาดหวังด้านกระบวนการคิดเป็นสำคัญ และการจัดกิจกรรมศิลปะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจ ผู้สอนควรพิจารณาในเรื่องของเป้าหมายเป็นหลัก พิจารณาโครงสร้าง ปรับเนื้อหาไปตามความเหมาะสมของผู้เรียน เน้นการเรียนแบบการทดลอง จัดกิจกรรมกับผู้เรียนกลุ่มเล็กจะเกิดการปฏิสัมพันธ์มากกว่า จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ นำผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มองความสัมพันธ์ของเนื้อหากิจกรรมที่มีรูปแบบการเชื่อมโยงอย่างง่ายให้แก่ผู้เรียน

สำหรับการประเมินการเรียนศิลปะนั้น ควรจะให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เช่นการรายงาน

ความก้าวหน้าของผู้เรียน อย่าประเมินโดยใช้มาตรฐานจากครู และผู้สอนจำเป็นต้องเรียนรู้ตัวผู้เรียนด้วย คือต้องรู้ว่าเด็กคนนั้นเป็นคนอย่างไร จึงจะหาวิธีประเมินที่เหมาะสม และมีวิธีการประเมินผลแบบข้อมูลย้อนกลับกัน คือผู้สอนประเมินผลผู้เรียนและผู้เรียนประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และการประเมินของผู้เรียนด้วยกันเอง เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การประเมินผลวิชาศิลปะควรดูพัฒนาการของผู้เรียน หากงานของผู้เรียนมีพัฒนาการเท่ากับผู้เรียนที่มีฝีมือดี อาจะวัดผล โดยการให้เกรดที่เท่ากันได้ และนอกเหนือจากการใช้กฎเกณฑ์ในการประเมินนั้น จะใช้กับผู้เรียนที่วุฒิภาวะไม่พอเท่านั้น

ตารางที่ 43 คำร้อยละจากการสรุปพรรณนาของผู้เชี่ยวชาญ เรื่ององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน ต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับทิศทางการนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบ การเรียนการสอนศิลปะ โดยใช้แนวคิดแบบโพสต์โมเดิร์นในด้านต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 43.1 ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

ข้อ	พรรณนา	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	มีทิศทางที่คาดหวังด้านกระบวนการคิดเป็นสิ่งสำคัญ	4	80
2	เน้นการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง	3	60
3	เปิดกว้างและไม่มีกฎเกณฑ์มากเกินไป	2	40
4	การให้ความรู้จากผู้สอนอย่างเต็มที่ ในสิ่งที่มุ่งหวังกับผู้เรียน	2	40
5	ต้องมีความครอบคลุมในด้านพฤติกรรมผู้เรียน	1	20

จากตารางที่ 43.1 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีพรรณนาที่เห็นด้วยเกี่ยวกับทิศทางการนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนการสอนศิลปะ โดยใช้แนวคิดแบบโพสต์โมเดิร์น ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ดังนี้ ข้อ1.มีทิศทางที่คาดหวังด้านกระบวนการคิดเป็นสิ่งสำคัญ คิดเป็นร้อยละ80 ข้อ2. เน้นการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ60 ข้อ 3.เปิดกว้างและไม่มีกฎเกณฑ์มากเกินไป คิดเป็นร้อยละ40 ข้อ4. การให้ความรู้จากผู้สอนอย่างเต็มที่ ในสิ่งที่มุ่งหวังกับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ40 ข้อ5. ต้องมีความครอบคลุมในด้านพฤติกรรมผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ20 ตามลำดับ

ตารางที่ 43.2 ด้านเนื้อหาวิชา

ข้อ	พรรณนา	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	ควรปรับเนื้อหา สาระโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4	80
2	มีความทันสมัย น่าสนใจ	3	60
3	บูรณาการเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว	3	60
4	มีเนื้อหาสัมพันธ์กับโลก มีความใหม่	1	20

จากตารางที่ 43.2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีทรรศนะที่เห็นด้วยเกี่ยวกับทิศทางการนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนการสอนศิลปะ โดยใช้แนวคิดแบบโพสต์โมเดิร์น ด้านเนื้อหาวิชา ดังนี้ ข้อ1.ควรปรับเนื้อหา สาระโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คิดเป็นร้อยละ80 ข้อ2. มีความทันสมัย น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ60 ข้อ 3.บูรณาการเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว คิดเป็นร้อยละ 60 และ ข้อ4. มีเนื้อหาสัมพันธ์กับโลก มีความใหม่ คิดเป็นร้อยละ20 ตามลำดับ

ตารางที่ 43.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อ	ทรรศนะ	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	ให้เสรีภาพในการแสดงออก	4	80
2	ให้เสรีภาพในการทดลองวิธีต่างๆ	4	80
3	จัดรูปแบบที่น่าสนใจ เนรมิตวิชาที่น่าเบื่อให้ผู้เรียนสนุกสนาน	3	60
4	บูรณาการศาสตร์ทั้งหลายมาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม	2	40
5	ใช้วิถีทางธรรมชาติสร้างเงื่อนไขในการเรียนรู้	1	20
6	เปิดกว้างเรื่องรูปแบบการแสดงออก ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนต่อศิลปะ	1	20

จากตารางที่ 43.3 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีทรรศนะที่เห็นด้วยเกี่ยวกับทิศทางการนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนการสอนศิลปะ โดยใช้แนวคิดแบบโพสต์โมเดิร์น ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ ข้อ1. ให้เสรีภาพในการแสดงออก คิดเป็นร้อยละ80 ข้อ2. ให้เสรีภาพในการทดลองวิธีต่างๆ คิดเป็นร้อยละ80 ข้อ 3.จัดรูปแบบที่น่าสนใจ เนรมิตวิชาที่น่าเบื่อให้ผู้เรียนสนุกสนาน คิดเป็นร้อยละ 60 ข้อ 4. บูรณาการศาสตร์ทั้งหลายมาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 40 ข้อ5.ใช้วิถีทางธรรมชาติสร้างเงื่อนไขในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 20 และข้อ 6.เปิดกว้างเรื่องรูปแบบการแสดงออก ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนต่อศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตารางที่ 43.4 ด้านสื่อและอุปกรณ์

ข้อ	ทรรศนะ	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	ใช้สื่อจากธรรมชาติ ให้ผู้เรียนใกล้ชิดธรรมชาติที่สุด	3	60
2	การใช้สื่อที่น่าสนใจในการสอน	2	40
3	ใช้เทคโนโลยีประยุกต์สำหรับบทเรียนที่น่าเบื่อ	1	20
4	สื่อในปัจจุบันต้องพิจารณาความเหมาะสม	1	20

จากตารางที่ 43.4 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีทรรศนะที่เห็นด้วยเกี่ยวกับทิศทางการนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนการสอนศิลปะ โดยใช้แนวคิดแบบโพลีโมเดิร์น ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ดังนี้ ข้อ1. ใช้สื่อจากธรรมชาติ ให้ผู้เรียนใกล้ชิดธรรมชาติที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 ข้อ2. การใช้สื่อที่น่าสนใจในการสอน คิดเป็นร้อยละ 40 ข้อ 3. ใช้เทคโนโลยีประยุกต์สำหรับบทเรียนที่น่าเบื่อ คิดเป็นร้อยละ 20 ข้อ4. สื่อในปัจจุบันต้องพิจารณาความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตารางที่ 43.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ข้อ	ทรรศนะ	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	ประเมินโดยภาพรวมของพัฒนาการของผู้เรียน	4	80
2	ใช้วิธีให้ผู้เรียนประเมินตนเอง	3	60
3	ไม่ใช้การประเมินด้วยเกณฑ์ใดๆทั้งสิ้น ผลประเมินอยู่ที่ผลของกระบวนการทำงานศิลปะเท่านั้น	2	40
4	การประเมินร่วมกัน แบบประเมินข้อมูลย้อนกลับทั้งผู้สอนและผู้เรียน	1	20
5	ใช้เกณฑ์ในการประเมินกับผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะไม่มากพอเท่านั้น	1	20
6	ประเมินแบบใช้แบบประเมินรายงานความก้าวหน้าของกระบวนการทำงาน	1	20

จากตารางที่ 43.5 พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ มีทรรศนะที่เห็นด้วยเกี่ยวกับทิศทางการนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนการสอนศิลปะ โดยใช้แนวคิดแบบโพลีโมเดิร์น ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ดังนี้ ข้อ1. ประเมินโดยภาพรวมของพัฒนาการของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 80 ข้อ2. ใช้วิธีให้ผู้เรียนประเมินตนเอง คิดเป็นร้อยละ 60 ข้อ 3. ไม่ใช้การประเมินด้วยเกณฑ์ใดๆทั้งสิ้น ผลประเมินอยู่ที่ผลของกระบวนการทำงานศิลปะเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 40 ข้อ4. การประเมินร่วมกัน แบบประเมินข้อมูลย้อนกลับทั้งผู้สอนและผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 20 ข้อ5. ใช้เกณฑ์ในการประเมินกับผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะไม่มากพอเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 20 และข้อ6. ประเมินแบบใช้แบบประเมินรายงานความก้าวหน้าของกระบวนการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโพสต์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 46 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโพสต์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อ	พรรณนา	จำนวน (N = 5)	ร้อยละ
1	ผู้บริหารไม่สนับสนุนการเรียนศิลปะ	3	60
2	ผู้เรียนในกลุ่มแต่ละคนมีความแตกต่างกันมากเกินไปคาดหวังผลการสอนยาก	2	40
3	ผู้เรียนขาดความจริงจังในการแสวงหาในการเรียนรู้	1	20
4	การรู้จักเชื่อมโยงในการคิด	1	20
5	การสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้เรียน เช่นศิลปะช่วยลดความกระด้างในวิธีคิด วิธีดำเนินชีวิต	1	20

ตารางที่ 46 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโพสต์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้ ข้อ 1. ผู้บริหารไม่สนับสนุนการเรียนศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 60 ข้อ 2. ผู้เรียนในกลุ่มแต่ละคนมีความแตกต่างกันมากเกินไป คาดหวังผลการสอนยาก คิดเป็นร้อยละ 40 ข้อ 3. ผู้เรียนขาดความจริงจังในการแสวงหาในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 20 ข้อ 4. การรู้จักเชื่อมโยงในการคิด คิดเป็นร้อยละ 20 และ ข้อ 5. การสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้เรียน เช่นศิลปะช่วยลดความกระด้างในวิธีคิด วิธีดำเนินชีวิตคิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง "การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2" เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) แตกต่างกับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนศิลปะศึกษานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรคือ ครูผู้สอนศิลปะศึกษาจำนวน 85 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด 3 สังกัดในเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2 ทั้งสิ้น 54 โรงเรียน และผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 จำนวน 373 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด 3 สังกัดในเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2 ทั้งสิ้น 54 โรงเรียน ด้วยกัน (เกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างดูในบทที่ 3)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2" ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ 1 ชุด และสร้างแบบสอบถามขึ้น จำนวน 2 ชุด เป็นแบบสอบถามผู้สอน 1 ชุด และ

แบบสอบถามผู้เรียน 1 ชุด จากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลที่ทันสมัยจากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ในอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อการขอพิจารณาตรวจสอบแก้ไข จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มครูผู้สอนศิลปศึกษาและผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรจริงเพื่อหาความเที่ยงของแบบสอบถาม(Reliability) ซึ่งแบบสอบถามทั้งผู้สอนและผู้เรียน จะเป็นแบบสอบถามที่มี 3 ตอนด้วยกัน เฉพาะในส่วนของตอนที่ 1 จะตั้งข้อคำถามแตกต่างกัน ส่วนตอนที่ 2 และ 3 นั้นจะมีข้อคำถามเหมือนกัน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้ง 2 กลุ่ม ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) โดยแบ่งแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1** สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2** ความความคิดเห็น(ของผู้สอนและผู้เรียน)ศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ ศ1.1 และ ศ1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
- มาตรฐาน ศ 1.1 :** สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- มาตรฐาน ศ 1.2 :** เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็น คุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบความคิด การบูรณาแนวคิด โฟสต์โมเดิร์น 4 แนวคิด ดังนี้

- 1.แนวคิดโฟสต์โมเดิร์นที่ 1 :** การคิดแบบโฟสต์โมเดิร์นมีอยู่หลากหลาย และให้เสรีภาพทางความคิด เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพ ทางความคิด ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 1-7
- 2.แนวคิดโฟสต์โมเดิร์นที่ 2 :** โฟสต์โมเดิร์นปฏิเสธแนวความคิดที่มีรูปแบบที่จำเจตามกระบวนการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา การมองผลรวมของกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จที่เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ เน้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของ

ร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม เป็นต้น ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 8-15

3.แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 : โพสต์โมเดิร์นมีรูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะอยู่ที่ความไม่เหมือนกัน การให้อิสระในการเลือกที่จะแสดงออกด้วยความเป็นปัจเจก เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ ได้แก่รายการการจัดกิจกรรมในข้อที่ 16-26

4.แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 4 : โพสต์โมเดิร์นกล่าวถึงการฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะคุณค่าของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และการแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยในสังคม เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ ได้แก่รายการการจัดกิจกรรม ในข้อที่ 27-41

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้สอนศิลปศึกษา ซึ่งเป็นกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้นจำนวน 85 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.35 และผู้เรียนซึ่งเป็นกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้นจำนวน 400 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 373 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.25

ในส่วนของแบบสัมภาษณ์มีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์เช่นเดียวกันกับแบบสอบถามคือ ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความต่างๆรวมถึงข้อมูลที่ทันสมัยจากแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ในอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อการขอพิจารณาตรวจสอบแก้ไขก่อนจะนำไปใช้สัมภาษณ์จริง โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแยกเป็นประเด็นคำถามในเรื่องการจัดการจัดกิจกรรมศิลปะ ซึ่งมีกรอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามมาตรฐานสาระการเรียนรู้กลุ่มศิลปะที่ 1 : ทัศนศิลป์ มีประเด็น ดังนี้

1.แนวทางของหลักสูตร

2. ผู้สอนและผู้เรียน
3. การจัดกิจกรรมศิลปะ
4. องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 5 ด้านดังนี้
 - 4.1 ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน
 - 4.2 ด้านเนื้อหาวิชา
 - 4.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4.4 ด้านสื่อและอุปกรณ์
 - 4.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโฟสต์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลแบบสอบถามที่ได้ทั้งตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer : SPSS/PS+) มาแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ และนำผลมาเสนอลักษณะเป็นรูปตาราง และคำประกอบบรรยาย ส่วนตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาเป็นแบบนำมาจัดอันดับและแจกแจงความถี่ และเสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย และในแบบสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลแบบสัมภาษณ์ที่ได้ทั้งตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ไปวิเคราะห์ลักษณะเช่นเดียวกับแบบสอบถาม และตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาแบบหาค่าร้อยละ และเสนอในรูปแบบตารางและคำประกอบบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการสรุปผลการวิจัยแบ่ง 3 ตอน ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญ

จากผลการวิจัยเรื่อง "การศึกษาแนวคิดโฟสต์โมเดิร์นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต2" สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลของผู้สอน

- 1) ผลสรุปจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 41.4 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.6 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.9 และน้อยที่สุดมีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.3 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.3 และน้อยที่สุดในระดับปริญญาเอก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้สอนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 61.4 และน้อยที่สุดสำเร็จการศึกษาในสาขาประยุกต์ศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 2.9 มีประสบการณ์ด้านการสอนศิลปศึกษา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.9 และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ด้านการสอนศิลปศึกษา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.0 การรับผิดชอบการสอนวิชาศิลปศึกษา ผู้สอนรับผิดชอบการสอนในระดับอื่นซึ่งไม่ใช่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระดับค่าความถี่อยู่ที่ = 51 ผู้สอนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในรายวิชาศิลปะในสาระทัศนศิลป์เพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 78.6 และน้อยที่สุดหน้าที่รับผิดชอบในสาระทัศนศิลป์-ดนตรี คิดเป็นร้อยละ 2.9 มีหน้าที่อื่นๆ นอกเหนือจากงานสอนศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52.9 และเคยได้ร่วมโครงการการอบรม ประชุม สัมมนาทางศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.1

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แยกเป็นข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทัศนศิลป์

ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในหัวข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทัศนศิลป์ ศ.1.1 ในรายข้อ 1-26 พบว่า ในข้อ 2. การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย นอกเหนือจากในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.47$) และในข้อ 16. การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย ($\bar{X} = 2.91$)

ในหัวข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทัศนศิลป์ ศ.1.2 ในรายข้อ 27-41 พบว่า ในข้อ 41. การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 4.21$) และในข้อ 39. การอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันในชั้นเรียนถึงแนวโน้มศิลปะ

แบบมวลชน (Mass Art) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดที่เห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในข้อคำถามทั้งหมดโดยรวมของผู้สอนพบว่า ในข้อ2.การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย นอกเหนือจากในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษาทั้งสาระศ1.1และศ1.2 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดที่เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.47$) และข้อ16.การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดที่เห็นด้วยน้อย ($\bar{X} = 2.91$)

ตอนที่ 2 สรุปผลของผู้เรียน

1) ผลสรุปจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.0 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.0 ส่วนใหญ่มีอายุ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.1 และน้อยที่สุดมีอายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.0 ผู้เรียนศึกษาอยู่ในสายวิชาวิทย์-คณิต เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 34.0 และน้อยที่สุดอยู่ในสายวิชาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.4 ซึ่งสายวิชาอื่นๆระบุว่าเป็นสายวิชาการจัดการทั่วไป ทั้งนี้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.0-3.5 คิดเป็นร้อยละ 28.9 และน้อยที่สุดต่ำกว่า 2.0 คิดเป็นร้อยละ 6.5 ผู้เรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับประเภทงานจิตรกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.3 และสนใจประเภทงานทัศนศิลป์ภาพพิมพ์น้อยที่สุด 9.7 สนใจการใช้เทคนิคสีน้ำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.8 และมีความสนใจเทคนิคอื่นๆ ซึ่งระบุว่าสีโปสเตอร์ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.1 ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่เคยไปดูนิทรรศการทางศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 66.5 ไม่เคยส่งผลงานเข้าร่วมประกวด คิดเป็นร้อยละ 86.1 และไม่เคยได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตรทางศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 90.1

จากการสร้างสรรคงานศิลปะของผู้เรียนนั้น ผู้เรียนมีแหล่งที่มาในการสร้างแรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นมากที่สุด ซึ่งมีความถี่อยู่ที่ = 62.7 และจากสูจิบัตรในระดับความถี่ที่ต่ำที่สุดอยู่ที่ = 2.7

ตอนที่ 2 ความความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แยกเป็นข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทัศนศิลป์

ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในหัวข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทัศนศิลป์ ศ1.1 ในรายข้อ 1-26 พบว่า ใน

ข้อ 2.การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย นอกเหนือจากในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 3.89$) และในข้อ 15.การเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่น บอดี้เพ้นท์ (Body Paint) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$)

ในหัวข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทักษะศิลป์ ศ.1.2 ในรายชื่อ 27-41 พบว่า ในข้อ 41.การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 3.70$) ทั้งนี้พบค่าเฉลี่ยเท่ากันข้อ 30.การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม และข้อ 38. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงคุณค่าศิลปะร่วมสมัยในแขนงต่างๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในข้อคำถามทั้งหมดโดยรวมของผู้เรียนพบว่า ในข้อ2.การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย นอกเหนือจากในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาทั้งสาระศ.1.1และศ.1.2 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 3.89$) และพบค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่เท่ากันข้อ 30. การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม และข้อ 38. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงคุณค่าศิลปะร่วมสมัยในแขนงต่างๆมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$)

ตอนที่ 3 สรุปผลของผู้เชี่ยวชาญ

1) ผลสรุปจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 และรองลงมา มีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 60 ปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 40 และระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นอาจารย์ และเป็นศิลปิน ซึ่งมีความถี่ = 4 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีหน้าที่อื่นๆนอกเหนือจากอาชีพประจำที่รับผิดชอบอยู่ คิด

เป็นร้อยละ 60 เคยร่วมโครงการเกี่ยวกับการอบรม สัมมนา ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 60 และมีเกียรติประวัติผลงาน คิดเป็นร้อยละ 100

การอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยแบ่ง 2 ตอน ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 อภิปรายความคิดเห็นของ ดังนี้ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 อภิปรายเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สอน และ ผู้เรียน

ตอนที่ 1 อภิปรายความคิดเห็นของผู้สอน

- 1) ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์)

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอในการอภิปรายผลการวิจัยในโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสต์โมเดิร์น ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์)

ใน **แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 1** : การคิดแบบโพสต์โมเดิร์นมีอยู่หลากหลาย และให้เสรีภาพ ทางความคิด เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิด จากผลการวิจัยพบว่า ในแนวคิดโพสต์โมเดิร์นด้านนี้ เมื่อพิจารณาโดยรวมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนนั้น ในเรื่องของการส่งเสริมกระบวนการสร้างสรรค์มีระดับที่ผู้สอนคิดเห็นว่าได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมทางศิลปะนั้น ผู้สอนจะเน้นในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ เน้นทักษะกระบวนการคิด การกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ซึ่งตรงตามมาตรฐานสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับในเรื่องความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544) เรื่อง การจัดการเรียนการสอนมาตรฐานสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดรายชื่อเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นในด้านนี้นั้น ผู้สอนส่วนมากได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมมากที่สุด ในเรื่องของการให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายนอกเหนือจากชั้นเรียนการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อแสดงออกมาเป็นงานศิลปะได้อย่างเต็มศักยภาพ และการกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ให้ถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยวิธีสร้างสรรค์ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าการที่ผู้สอนได้ให้เสรีภาพต่างๆที่ช่วยฝึกในเรื่องของกระบวนการคิด การสร้างความหลากหลายในการคิด การสร้างผลงานทางศิลปะเป็นไปด้วย

แนวทางที่ผู้เรียนเลือกสรรได้เองเหล่านี้ผู้สอนจะสามารถเป็นเสมือนผู้กระตุ้นจินตนาการผู้เรียน ซึ่งในโลกยุคปัจจุบันคงไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่า สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว รวมไปถึงโลกนอกชั้นเรียนก็ตาม มีความหลากหลายอยู่ในสังคมไทยมากมาย ดังนั้นผู้สอนสามารถให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้เอง แต่ช่วยผลักดันในเรื่องของฝึกการสร้างจินตนาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดโพสท์โมเดิร์นที่ได้บ่งบอกถึงความชัดเจนของการให้ความสำคัญในเรื่องของการให้เสรีภาพในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ เสรีภาพทางในเรื่องต่างๆ ในเนื้อหาของ Jones (2540) กล่าวว่าแนวทางการทำงานสำหรับความเข้าใจในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ รูปแบบที่พบเห็นนั้นสามารถสนับสนุนให้เกิดผลกระทบของมุมมองความคิดของผู้เรียนได้ และรายงานการวิจัยของ Siegesmund (2543) กล่าวสรุปในเรื่องการสัมผัสในความประทับใจเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดจินตนาการ โดยความรู้สึกที่ก่อเกิดขึ้นนั้นจะเกิดได้ก็มาจากความประทับใจ และในส่วนตัวผู้สอนได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมน้อยที่สุด คือการสร้างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างที่เป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่ออื่นๆ ในด้านเดียวกันนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าจัดอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าในการจัดกิจกรรมในระดับมัธยมศึกษา นั้นควรจะสร้างความหลากหลายให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักคิดเปรียบเทียบ วิเคราะห์หาเหตุผล และปรับวิธีคิดและเข้าใจสภาพความเป็นจริงบ้าง นั่นหมายถึงการฝึกกระบวนการพัฒนาทางสมองด้วยการสร้างเงื่อนไขที่แตกต่างออกไปเพื่อใช้ในการนำมาประยุกต์ความคิดให้เข้ากับการพัฒนางานทัศนศิลป์ตามความสนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าด้วยมาตราที่ 4 ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในแนวคิดโพสท์โมเดิร์นที่ 2 : โพสท์โมเดิร์นปฏิเสธแนวความคิดที่มีรูปแบบที่จำเจตามกระบวนการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา การมองผลรวมของกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จที่เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ เน้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม จากผลการวิจัยพบว่า ในแนวคิดโพสท์โมเดิร์นด้านนี้ เมื่อพิจารณาโดยรวมผู้สอนส่วนมากได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมมาก ในเรื่องของการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ มี ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าในการจัดกิจกรรมทางศิลปะนั้นผู้สอนคงจะให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน ตื่นเต้น เพลิดเพลิน น่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ ทั้งนี้ก็เพราะจะทำให้การสอนเป็นไปอย่างบรรลุวัตถุประสงค์ทางพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย และพุทธิพิสัย ซึ่งทำให้เกิด

กระบวนการคิด เกิดการแก้ปัญหาไปในเวลาเดียวกัน เพราะศิลปะเป็นเรื่องของการพัฒนาสมองและจิตใจไปพร้อมๆกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิ วัฒนสิน (2541) ว่าด้วยเรื่อง การจัดกิจกรรมศิลปะ การปฏิบัติที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบสิ่งที่แปลกใหม่ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะพิสัย และพุทธิพิสัย อีกทั้งที่สำคัญการจัดกิจกรรมในด้านนี้จะเห็นว่าผู้สอนมีรูปแบบการสอนที่ทำให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิด และการแก้ปัญหา ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544) เรื่อง การจัดการเรียนการสอนมาตรฐานสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และสอดคล้องกับเนื้อหาของ เกษร ธิตะจาวี (2541) กล่าวว่าการสอนแบบกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning) เป็นการสอนที่ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด และผู้เรียนจะค้นพบวิธีการที่สนใจศึกษา อาจจะเป็นวิธีทดลองเทคนิคที่เกิดจากการเรียนปฏิบัติ การค้นคว้า หรือการเรียนรู้จากสื่อต่างๆที่หลากหลาย ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่ากระบวนการทดลองที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนของผู้สอนนั้น ไม่ว่าจะเป็นการทดลองจากสื่อต่างๆก็ตาม นั้น อุปกรณ์ที่มีหน้าตาแปลกใหม่ในชั้นเรียนศิลปะก็คือนั้น หรือในเรื่องของสื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงอวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างสรรค์งานศิลปะก็เช่นกัน

หากพิจารณารายละเอียดรายข้อเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นของด้านนี้จะเห็นได้ว่าผู้สอนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมมากที่สุดเมื่อเทียบกับรายข้ออื่น ในเรื่องการให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างสรรค์งานศิลปะที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบที่แนวคิดของกลุ่มโพลีโตโมเดิร์นนิสมีพยายามกระทำต่องานศิลปะของตน การไม่คาดคิดของสื่อที่นำมาแล้วเกิดผลลัพธ์แง่บวกเชิงการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิรุณ ตั้งเจริญ (2542) กล่าวว่าทฤษฎีแนวคิดโพลีโตโมเดิร์นนั้นเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่กระบวนการ (Style) ด้วยการแสดงเทคนิค ภาพของความคิดที่ปรากฏเป็นงานศิลปะ ทั้งนี้เชื่อว่าผลของการเลือกใช้การพัฒนารูปแบบของศิลปะที่ไม่ซ้ำซากด้วยสื่อมีผลต่อกระบวนการผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานศิลปะ โดยวิจัยของ Ran (2541) สนับสนุนด้านสื่อว่า ในทฤษฎีนิเวศวิทยาสื่อไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับวิธีที่เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลต่อแนวคิดทางวัฒนธรรมของศิลปะแต่ยังเกี่ยวข้องกับวิธีการที่งานศิลปะสื่อสารและมีผลกระทบต่อการรับรู้ความรู้สึก ความกังวล ความเข้าใจ และคุณค่าของมนุษย์

รายข้อที่พบว่าเกินครึ่งที่ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นว่าได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมน้อยที่สุดนั้น ในเรื่องของการจัดกิจกรรมโดยการเขียนภาพโดยวิธีการอื่นๆ นอกเหนือจากระนาบบนกระดาษและผืนผ้าใบ และในเรื่องของการเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่น บอดี้เพ้นท์ (Body Paint) เป็นต้น อาจจะเป็นเพราะว่าในการจัดกิจกรรมศิลปะนั้น นอกจากผู้สอนควรจะต้องดูวัยของผู้เรียนด้วยว่าผู้เรียนนั้นมีวุฒิภาวะ การพัฒนาการอยู่ในระดับใด ผู้สอนก็ควรจะต้องให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะในเรื่องของการนั้น

ทักษะไปด้วยไม่แพ้กัน ซึ่งการจัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมปลายนั้น ศรีเรือน แก้วกังวาน (2530) กล่าวไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะที่ตึ้นนั้น ควรคำนึงถึงพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีและเหมาะสม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ชั้น ม.4- ม.6 : อายุ 15-18 ปี) เป็นวัยที่ควรเรียนรู้ในการยอมรับความสามารถและสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดของตนเอง ซึ่งมีพัฒนาการทางด้าน ลักษณะทางร่างกาย (Physical Characteristics) ลักษณะทางสังคม (Social Characteristics) และลักษณะทางอารมณ์ (Emotional Characteristics) ทั้งนี้ อภรณ์ ใจเที่ยง (2540) กล่าวถึงหลักการจัดการปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในเรื่อง หลักการจัดการจัดการเรียนการสอนว่าควรคำนึงถึง จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และจากบทสัมภาษณ์ของ เตยงาม คุปตะบุตร (2550) กล่าวถึงการนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาประยุกต์ใช้ในการจัดเนื้อหากิจกรรมศิลปะนั้นผู้สอนต้องมีความรู้ มีความสร้างสรรค์ในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย เนรมิตวิชาที่น่าเบื่อให้ผู้เรียนสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ สมโภชน์ ทองแดง (2550) เรื่องการที่ผู้สอนสามารถสร้างสรรค์วิธีสอนให้กับผู้เรียน เป็นบทบาทการสอนของครูในยุคปัจจุบัน

ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 : โพสต์โมเดิร์นมีรูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะอยู่ที่ ความไม่เหมือนกัน การให้อิสระในการเลือกที่จะแสดงออกด้วยความเป็นปัจเจก เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ จากผลการวิจัยพบว่า ในแนวคิดโพสต์โมเดิร์นด้านนี้ เมื่อพิจารณาโดยรวมผู้สอนได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนมาก ในเรื่องของการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบเปิดกว้างให้ผู้เรียนมีความหลากหลาย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าในการจัดกิจกรรมทางศิลปะนั้นผู้สอนต้องการให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่น และเกิดการพัฒนานผลงานศิลปะที่ได้รับมอบหมาย เชื่อว่าผู้สอนพยายามให้ผู้เรียนได้ทำงานศิลปะในแบบที่ตนเองถนัดและสนใจ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544) เรื่อง การจัดการเรียนการสอนมาตรฐานสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และในเนื้อหาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ อภรณ์ ใจเที่ยง (2546) กล่าวว่าต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างความกระตือรือร้นจะเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าการเรียนรู้แบบอิสระจะสามารถทำให้เกิดความค้นหาความเป็นเอกลักษณ์ในตนเอง และหลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจในแบบที่โมเดิร์นเป็น

เมื่อพิจารณารายละเอียดรายข้อเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นของด้านนี้พบว่าอยู่ในระดับผู้สอนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมมากที่สุด ในเรื่องของการมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าเมื่อผู้สอนได้เปิดโอกาสทางเสรีภาพให้ผู้เรียนได้สร้างงานศิลปะที่หลากหลายแล้ว ผู้สอนก็ควรจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง คือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเป็นธรรมชาติของผู้เรียนมากที่สุด จากบทสัมภาษณ์ของสมโภชน์ ทองแดง (2550) กล่าวว่า แม้การจัดสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในระดับมัธยมปลายเมื่อนำมาพิจารณาดูแล้ว โครงสร้างที่ร่างไว้จะไม่ได้คาดหวังผลของงานศิลปะที่ต้องเน้นฝีมือ ความถูกต้องแม่นยำมาก แต่ก็เป็นเพียงการฝึกฝนการทดลองต่างๆ เพื่อผลที่คาดหวังจริงๆ ก็คือ การเรียนศิลปะเต็มไปด้วยความสนุก และเนื้อหาในหนังสือของ Efland, Freedman and Stuhr (2539) ว่ารูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะอยู่ที่ความไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความคิดที่เป็นจุดสำคัญของศิลปะ ในตัวบุคคลที่ซ่อนอยู่ในความปรารถนาและในพฤติกรรมของมนุษย์

ในด้านเดียวกันนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจว่า การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปินนั้น ผู้สอนมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ซึ่งถ้ามาพิจารณาดูแล้วเป็นข้อที่คิดเห็นต่ำที่สุดในด้านนี้ อย่างไรก็ตามการนำศิลปินเข้ามามีบทบาทร่วมกับผู้เรียนในชั้นเรียนก็ดี หรือ นอกชั้นเรียนก็ดีนั้นทางแนวคิดโพสต์โมเดิร์นไม่ได้ปฏิเสธกระบวนการนี้ ซึ่งจริงๆ แล้วเป็นวิธีของโมเดิร์น แต่เราควรจะพิจารณาถึงทางเลือกที่ผู้สอนสามารถให้กับผู้เรียนได้ นั่นก็คือการรับเอาเฉพาะวิธีการของต้นแบบ ไม่ได้หมายความว่าเราต้องคัดลอก หรือลอกเลียนแบบฉบับที่ศิลปินเป็น แม้โพสต์โมเดิร์นจะปฏิเสธการมองศิลปินเป็นพระเจ้า หรือมองว่าเป็นอัจฉริยะก็ตาม หากแต่โพสต์โมเดิร์นจะพยายามด้วยวิธีลอมซอมในการรับเอาแนวคิดต่างๆ มาบูรณาการเพื่อทำให้เกิดความเหมาะสม อย่างไรก็ตามบทความของ Szekely (2004) ได้กล่าวว่า การนำศิลปินมาทำงานร่วมกับนักเรียนและเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในโรงเรียน ไม่เพียงแต่จะมีผลทำให้มีการเชื่อมความรู้ของพวกเขาเองยังจะเป็นการเชื่อมโลกศิลปะมาสู่ผู้เรียนในชั้นเรียนด้วย ต่อเนื่องด้วยการวิจัยเชิงทดลองของ Meban (2545) ซึ่ง Margaret Meban ได้มีการจัดกิจกรรมทางศิลปะโดยใช้ศิลปินเป็นมาเข้าร่วมในชั้นเรียนศิลปะของเด็กประถม คือให้ศิลปินเป็นเสมือนผู้ถ่ายทอด(ผู้สอน) แต่เป็นผู้นำแนวความคิด นั่นก็คือเสนอแนวทาง วิธีการ รูปแบบทางทัศนศิลป์ให้เป็นตัวอย่างศึกษา จากวิธีของศิลปินให้แก่นักเรียนด้วย จากผลการวิจัยของเขาพบว่า การจัดองค์ประกอบทางการเรียนรู้ทางศิลปะหลักๆ นั้นแบ่งได้ 3 หัวข้อใหญ่ๆ นั่นก็คือ การถ่ายทอด(Transmission) การสานต่อ(Transaction) และ การเปลี่ยนแปลง (Transformation) คือผู้สอนนั้นจะเป็นเพียงผู้ที่มีความชำนาญเรื่องของทักษะและความรู้โดยถ่ายทอดเพียงสิ่งที่เป็นแก่นให้ผู้เรียนเท่านั้น และผู้เรียนจะเป็นผู้ที่ต้องค้นหาตัวเองและนำพาตนเองไปสู่จุดประสงค์ที่มุ่งหมายไว้ คือผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กล่าวได้ว่าวิธีนี้เป็นแนวคิดของโพสท์โมเดิร์นที่นำมุมมองจากสังคม และวัฒนธรรมมาเป็นจุดสนใจ และเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานนั่นเอง

ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ใน **แนวคิดโพสท์โมเดิร์นที่ 4** : โพสท์โมเดิร์นกล่าวถึงการฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะ คุณค่าของ วัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และการแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยในสังคม เน้นการจัด กิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ จากผลการวิจัยพบว่า ในแนวคิดโพสท์โมเดิร์นด้านนี้ เมื่อพิจารณา โดยรวมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของพบว่าผู้สอนคิดเห็นว่าได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมใน ชั้นเรียนในระดับมาก ในเรื่องการจัดกิจกรรมการฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะ และสุนทรียะ ซึ่งเป็น ข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ ศ.1.2 ซึ่งถ้ามองในมาตรฐาน สาระ ศ.1.2 ก็พบสิ่งที่คาดหวังว่า ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ชาบซึ่ง แม้คาดหวังมาก นึก แต่ในสาระนี้ มีความสำคัญมากในด้านของการวัดพฤติกรรมผู้เรียนด้านจิตพิสัย (Affective Domain) คือเน้นการพัฒนาทางด้านความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรม เจตคติ ความคิดเห็นในด้านนี้ยัง พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่าได้ปฏิบัติในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนมากที่สุด ใน เรื่องของการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าการที่ผู้สอน สามารถสร้างรูปแบบให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมทางทัศนศิลป์หรือการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยใช้ตัวกิจกรรมศิลปะที่ผู้สอนได้มีการออกแบบเนื้อหาไว้ให้ตรงตาม จุดประสงค์ ซึ่งส่วนของเนื้อหาที่ออกแบบมานั้นสำคัญมาก คือต้องทำเรื่องที่สอนเกี่ยวกับคุณค่า ความซาบซึ้งให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยอาจจะให้ผลงานศิลปะเป็นตัวอย่างที่ได้จากการจัดกิจกรรม นั้นๆ ซึ่งแนวการจัดกิจกรรมของผู้เรียนช่วงชั้นนี้ คือมัธยมปลายจะสอดคล้องกับ กรมวิชาการ(2544) คือมีการจัดการเรียนรู้นั้นมีรูปแบบเฉพาะทางมากขึ้น ศิลปะเป็นแบบการเรียนที่มีการวิเคราะห์ เทคนิคการจัดทัศนธาตุ ที่มีผลต่อความรู้สึกความคิด ฉะนั้นผู้สอนก็ควรจะต้องออกแบบเนื้อหา กิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อจะสามารถสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดกับผู้เรียนได้ควบคู่กันไป .

เรื่องที่รองลงมาเมื่อมองถึงประเด็นข้อคำถามที่น่าสนใจจะพบว่าผู้สอนมีความคิดเห็นมาก เช่นกัน ในเรื่องของการเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบโลกาภิวัตน์ เนื่องจากโลกในปัจจุบันมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมไปอย่างรวดเร็ว รวดเร็ว เป็นโลกที่มีการ รับข่าวสารถึงกันหมด เป็นโลกที่อินเทอร์เน็ตสามารถเชื่อมโยงหลายๆวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ผู้สอนควร จัดรูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เปิดกว้างในสิ่งใหม่ การรับเอาความเจริญในส่วนดีมา พัฒนาการจัดการเรียนการสอน กล่าวในบทความของ สันติ คุณประเสริฐว่า แนวความคิดโพสท์โม

เตรียมยอมรับเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างเช่นคอมพิวเตอร์เข้ามาเข้ามาสร้างความก้าวหน้า การเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่นการรับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายวัฒนธรรม ส่วนหนึ่งในระบบสังคมแบบโลกาภิวัตน์ก็ต้องมีความจำเป็นที่จะนำเอาวัฒนธรรมเหล่านี้เข้ามารวมไว้ในระบบการศึกษา ส่วน Efland, Freedman, and Stuhr (2539) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในชาติตะวันตกที่แสวงหามุมมองที่เป็นประโยชน์จากวัฒนธรรมอื่นๆที่ไกลออกไป หรือวัฒนธรรมของชาติตะวันออก (Cross-Cultural) แต่ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายละเอียดรายข้อที่มีค่าเจียนน้อยที่สุดนั้นจะพบว่าการอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันในชั้นเรียนถึงแนวโน้มศิลปะแบบมวลชน (Mass Art) เมื่อกล่าวถึงคำว่าศิลปะแบบมวลชน (Mass Art) อาจจะเป็นคำที่ไม่คุ้นเคยในระดับโรงเรียน แต่ที่จริงแล้วความหมายนั้นกล่าวถึงศิลปะที่สร้างการปรับเปลี่ยนทัศนคติ คือศิลปะที่ประมวลเอาความคิด ศิลปะ เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมในมุมมองของความประทับใจของการรับรู้ เหมือนงานปะติดของงานศิลปะเด็ก รายงานการวิจัยของ Chapman (2546) กล่าวถึงศิลปะแบบมวลชน (Mass Art) ว่าศิลปะแบบนี้เป็นผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ที่เกิดมาจากจินตนาการในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ช่วยให้เรามีพัฒนาการในการเรียนรู้ในกระบวนการทำงานศิลปะ วิธีการที่ใช้ในการสร้างงาน

2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้สอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้สอนศิลปศึกษาให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องของการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบันมากที่สุดประเด็นย่อยเรื่อง การจัดเนื้อหาที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน, การปรับเนื้อหาที่ทันสมัย, เน้นเนื้อหาที่หลากหลายโดยยึดสภาพท้องถิ่นเป็นตัวกำหนด, การจัดเนื้อหาร่วมกันกับผู้เรียน, การใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่ายต่อผู้เรียน, การเพิ่มเนื้อหาสาระทางงานประยุกต์ศิลป์, การเน้นเรื่องวิธีการสอน, การเน้นเรื่องทฤษฎีศิลปะ, การเพิ่มสาระการเรียนศิลปะในโปรแกรมกราฟิกต่างๆทางศิลปะ, การเน้นให้เป็นวิชาเฉพาะโดยตรง, มีเนื้อหาสาระที่ไม่แปลกใหม่ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความสนใจ, การจัดเนื้อหาตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน, การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลิน, เนื้อหาสาระขึ้นอยู่กับนโยบายการสนับสนุนจากผู้บริหาร, เนื้อหาไม่ตรงกับสภาพสังคมปัจจุบัน, การมีกรอบมากเกินไปและผู้สอนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยภาพรวมจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวพบว่าการจัดเนื้อหาของกิจกรรมนั้นก็ควรจะต้องกลับมาดูที่หลักสูตรเป็นสำคัญ สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือผู้เรียน การจัดกิจกรรมควรให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และเหมาะสมกับผู้เรียนทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งกรมวิชาการ (2544) ว่าการจัดการเรียนรู้กลุ่มศิลปะ ต้องการการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของทุกๆฝ่าย ตั้งแต่ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียนต้องเรียนให้ครบถ้วนด้วยสมอง กาย ใจ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยการจัดการให้ผู้เรียนชวนขวยหา

ความรู้ เพิ่มความรับผิดชอบกล้าแสดงออกและเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด สร้างแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นกลุ่มศิลปะจึงเพิ่มประสบการณ์การทำงานจริงตาม สถานการณ์ให้มากยิ่งขึ้นไปตามช่วงชั้น ส่วน Chapman กล่าวใน มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) ว่า "เนื้อหาศิลปะไม่ใช่เป็นข้อมูล และทักษะที่ตายตัว แต่เป็นความคิดเห็นที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ และเข้าใจถึงนัยสำคัญทางศิลปะ

2. อภิปรายความคิดเห็นของผู้เรียน

1) ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาคณะการศึกษาศึกษาต่อการศึกษาการศึกษาศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาคณะการศึกษาศึกษาต่อการศึกษาการศึกษาศิลปะ(ทัศนศิลป์)

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอในการอภิปรายผลการวิจัยในโครงสร้างการ จัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสต์โมเดิร์น ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาคณะการศึกษาศึกษาต่อการศึกษาการศึกษาศิลปะ(ทัศนศิลป์)ใน แนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 1 : การคิดแบบโพสต์โมเดิร์นมีอยู่หลากหลาย และให้เสรีภาพทาง ความคิด เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิดใน รายด้านนี้ของผู้เรียนเมื่อพิจารณารายละเอียดของความคิดเห็นค่อนข้างใกล้เคียงกับผู้สอนดังที่ กล่าวอภิปรายบ้างแล้วข้างต้น ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ในแนวคิดโพสต์โมเดิร์นด้านนี้ เมื่อพิจารณา โดยรวมพบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะในระดับมาก ซึ่งพิจารณาในรายข้อ ค่อนข้างมีใกล้เคียงกันมาก แต่มีข้อที่น่าสนใจคือเรื่องการให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่ มีอยู่หลากหลายนอกเหนือจากในชั้นเรียน เป็นเรื่องที่คุณเรียนมีความคิดเห็นมากที่สุด ทั้งนี้่าจะเป็น เพราะว่าการที่ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้สอนพยายามหารูปแบบการ บัณฑิตให้ในแบบที่ให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนได้เต็มทีนั้น จะเป็นการช่วยในการเสริมสร้างความคิดที่เป็น ธรรมชาติของผู้เรียนเอง บังเกิดให้มีจินตนาการหรือแรงบันดาลใจต่อไป

อ้างถึงผลของการตอบแบบสอบถามผู้เรียนในตอนที 1 พบว่า ผู้เรียนส่วนมากมักจะเลือกที่ จะหาแหล่งที่มาในการสร้างแรงบันดาลใจเมื่อต้องสร้างงานศิลปะขึ้นมา จำนวนผู้เรียนเกินครึ่งที่ ศึกษาจากสิ่งแวดล้อมที่พบเห็น และรองลงมาศึกษาจากสื่อต่างๆเช่นสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต และเราคงไม่ปฏิเสธโลกในยุคของพวกเขาที่ศึกษาวิถีคิดจากสิ่งเหล่านี้ จากบทความของอุษณีย์ อนุ รุทธ์วงศ์(โพธิ์สุข) ,(2545) กล่าวว่า กิจกรรมสร้างสรรค์นั้นจะประกอบด้วย 1)การฝึกความคิด คล่องตัว เป็นเรื่องของเทคนิคของความคิด 2) ฝึกในเรื่องความคิดยืดหยุ่น คือคิดได้หลายๆทาง 3)ฝึก ให้คิดแปลกใหม่ เกิดจากตัวแปรหลายๆอย่าง เช่นนิสัย ความซับซ้อนของความคิด ความกล้า เป็น

ต้น และ 4) ฝึกความละเอียดลออ คือฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสังเกต จุดจำสิ่งที่ผู้อื่นมองข้าม ทั้งนี้บทความของ สอน วัฒนสิน (2543) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะที่เอื้ออำนวยต่อความคล่องในการคิด, ความยืดหยุ่นในการคิด, ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ จะช่วยในการส่งเสริมพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าในแนวคิดแบบโพสโตโมเดิร์นเองนั้น ก็เน้นเรื่องความเข้าใจในเสรีภาพในตัวของตัวเองและปฏิเสธการเรียนรู้แบบลอกเลียนแบบ เพราะฉะนั้นในภาพรวมของการจัดกิจกรรมศิลปะก็จะเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเรื่องความคิดสร้างสรรค์เป็นสำคัญ เพราะวิธีการจำกัดอิสระทางความคิดของผู้เรียน ไม่ได้ทำให้เกิดการพัฒนาทางสมอง

ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์)ในแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ 2 : โพสโตโมเดิร์นปฏิเสธแนวความคิดที่มีรูปแบบที่จำเจตามกระบวนการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา การมองผลรวมของกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จที่เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์ เน้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การให้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะในระดับมาก ซึ่งมีรายชื่อที่ผู้เรียนเกินกว่าครึ่งคิดเห็นเรื่องของการจัดกิจกรรมที่ให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างงานศิลปะที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์เรียนรู้ และการจัดกิจกรรมที่มีการทดลองใช้เทคนิคที่หลากหลายอย่างไม่มีขีดจำกัด ซึ่งผู้วิจัยคิดเห็นว่า ในการจัดกิจกรรมศิลปะไม่ควรยึดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพราะศิลปะเป็นวิชาที่ไม่มีสูตรตายตัว และเป็นลักษณะของการร่วมกิจกรรม นอกจากผู้เรียนจะได้รับความหลากหลายในการทดลองแล้ว การจัดกิจกรรมศิลปะก็ควรดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน ด้วยการจัดรูปแบบวิธีสอนที่เป็นไปตามผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การให้ผู้เรียนมีอิสระที่สุด และคิดค้นได้เองผู้เรียนก็จะสามารถจดจำบทเรียนที่ผู้สอนให้ได้เป็นอย่างดี นั่นหมายถึงการให้ผู้เรียนได้ลองคิด ลองทำนั้นผู้เรียนก็จะจดเข้าใจและจำมันได้นาน ผลการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้จะดีกว่าการนำเอาทฤษฎีมาตั้งแล้วให้ผู้เรียนทำตาม หรือแม้กระทั่งการยึดรูปแบบเดิมๆที่เคยถ่ายทอดกันมาก็ดีนั้น เรียกได้ว่าเป็นวิธีที่ล้ำสมัยเสียมาก ธีรยุทธ บุญมี (2547) กล่าวว่า ศิลปะในโลกยุคโมเดิร์นทำให้มนุษย์ถอยห่างจากโลกความจริง ผู้วิจัยคิดเห็นว่า นั่นก็หมายถึงการบอกเป็นนัยว่าการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันต้องเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นจริง ซึ่งมีอยู่จริงนั่นก็คือการลบล้างวิธีเรียนแบบมีแบบแผนที่แน่นจนเกินไปของโมเดิร์น จากบทความของ Gude (2547) กล่าวไว้ว่า การเรียนศิลปะแบบแนวคิดโพสโตโมเดิร์นนั้น ผู้เรียนจะสามารถเลือกวัสดุที่มีความสำคัญอย่างไรในงานศิลปะของตนซึ่งจะเกิดเป็นงานศิลปะแบบร่วมสมัยได้ด้วย โดยใช้จินตนาการวางตำแหน่งของวัสดุที่ใช้ คือรู้จักการผสมผสาน ก็เหมือนกับการออกแบบไปในตัว

ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์)ในแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 3 : โพสต์โมเดิร์นมีรูปแบบของโพสต์โมเดิร์นจะอยู่ที่ ความไม่เหมือนกัน การให้อิสระในการเลือกที่จะแสดงออกด้วยความเป็นปัจเจก เน้นกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ จากผลการวิจัยพบว่าในแนวคิดโพสต์โมเดิร์นด้านนี้ เมื่อพิจารณาโดยรวมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณารายข้อนั้น เรื่องการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระ ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ และกิจกรรมสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผลและจินตนาการนั้นมีอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรายข้ออื่น ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้เรียนในยุคปัจจุบันควรมีนิสัยของการเปิดรับความรู้ให้กว้างที่สุด กระตือรือร้นที่จะรับความรู้อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ในงานศิลปะที่มีรูปแบบที่ทำให้เป็นแบบเฉพาะตน ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และในการประกอบอาชีพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ สันติ คุณประเสริฐ(2547) เสนอเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นว่า การจัดกิจกรรมทางศิลปะนั้น กิจกรรมควรจะเปิดกว้างทางความคิดและวิธีการปฏิบัติโดยไม่ยึดติดกฎระเบียบแบบแผน และวิชชุ์ วังวิญญู (2546) กล่าวในเรื่องของวิธีการสอนของครูว่าวิธีการที่จะใช้สอนกับเด็กนั้นจะต้องเป็นความรู้ที่เปิดกว้างด้วยสาระสำคัญของความรู้ที่มีอยู่ไม่มีขอบเขตที่ตายตัว ครูจะไม่ประกาศว่าเป็นผู้รู้ว่าเป็นเด็กเป็นอย่างไรและต้องการอะไร แต่ครูจะมีวิธีการที่จะเข้าสัมพันธ์ในชั้นเรียน เพื่อที่จะเสนอแนวทางการให้กิจกรรมเป็นไปด้วยการสำรวจร่วมกันกับผู้เรียน และจากเนื้อหาบางตอนของเขาก็กล่าวถึง นักเรียนซึ่งแสดงทรรศนะว่า ผู้เรียนนั้นไม่ต้องการอยู่ในสภาวะที่ถูกตั้งเงื่อนไขที่ไม่จำเป็น การให้ผู้เรียนมีอิสรภาพนั้นสามารถทำให้เขาสามารถทำงานได้มากกว่าในสภาพที่มีการตั้งข้อเรียกร้องอย่างเฉพาะเจาะจงที่เป็นทางการ เพราะในสภาพที่ถูกตั้งข้อเรียกร้อง คือตั้งข้อกำหนดการวางเงื่อนไขในการเรียนมากไป ผู้เรียนก็จะทำงานโดยให้มันผ่านไปเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ผู้เรียนก็จะไม่ได้เรียนรู้อะไรที่จริงจัง

ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์)ในแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่ 4 โพสต์โมเดิร์นกล่าวถึงการฟื้นฟูความร่วมมือของศิลปะคุณค่าของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และการแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยในสังคม เน้นการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะ พบว่าเมื่อพิจารณาโดยรวมผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายชื่อนั้นพบเรื่องที่มีความคิดเห็นที่เท่ากันในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ การจัดกิจกรรมมีการให้อิสระความเป็นประชาธิปไตยในการร่วมวิจารณ์งานร่วมกับผู้อื่น อาจจะถูกกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะนั้นผู้สอนพยายามที่จะปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนอยู่แล้ว นั่นก็อาจจะเป็นผลมาจากแนวคิดโพสโตโมเดิร์นที่ Appignansi and Garratt (2549) กล่าวว่าแนวคิดแบบโพสโตโมเดิร์นเกิดมาพร้อมกับการปฏิวัติอุตสาหกรรม สังคมแบบบริโภคนิยม ทุนนิยม เสรีนิยม ซึ่งก็เป็นแบบประชาธิปไตย และ (จอห์น ดิวอี้ อ้างใน วุฒิ วัฒนสิน, 2541) ได้ให้หลักการพัฒนาการศึกษาว่า เนื่องจากการศึกษาในยุคนี้เป็นแบบประชาธิปไตย การปลูกฝังในเรื่องของความเสรีทางความคิด จะสามารถทำให้เกิดความร่วมมือ และก่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ๆ เนื้อหาควรจะต้องให้มีกิจกรรมที่สามารถมองเห็นร่วมกันในเรื่องของความสัมพันธ์กับความคิดรวบยอด ส่วน Efland, Freedman and Stuhr (2539) กล่าวว่า การนำแนวคิดโพสโตโมเดิร์นมาเป็นจุดโฟกัส (Focus) ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนระดับมัธยม นั่นคือ การสร้างความเป็นประชาธิปไตย โดยการพิจารณาถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมที่หลากหลาย

ส่วนในประเด็นหนึ่งที่ว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดเช่นกัน คือเรื่องของกิจกรรมที่มีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าศิลปะเป็นเสมือนเครื่องมือในการเชื่อมศาสตร์ความรู้ (knowledge) กับ สภาพแวดล้อมภายนอก (surroundings) ที่จะต้องเผชิญ ปรับตัว และพัฒนาไปควบคู่กัน เชื่อว่าผู้ที่เรียนศิลปะจะมีความละเอียดอ่อนในการวิเคราะห์ เข้าใจตนเองและสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะผลของกระบวนการเรียนศิลปะจะช่วยปรับทัศนคติของตนเองให้มีความยืดหยุ่นขึ้น และจากเนื้อหาของวิรุณ ตั้งเจริญ (2542) ศิลปะตามแนวหลังสมัยใหม่เป็นเชิงกระแสดความคิดเชิงบูรณาการที่ผสมผสานความคิด ชีวิตธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศาสตร์ต่างๆ ไปด้วยกัน นั่นหมายถึงการคิดแบบองค์รวม ที่พึ่งพาอาศัยกันของวัฒนธรรมอื่นๆ ด้วย

2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้เรียนให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องของการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบันมากที่สุด ทั้งนี้ในประเด็นย่อยเรื่อง การจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลาย, เนื้อหาประยุกต์ใช้ได้จริง, ผู้สอนมีการสาธิตก่อนปฏิบัติกิจกรรมจริง, การเน้นเทคนิคหรือรูปแบบที่ทันสมัยในการสอน และมีความแปลกใหม่, การใช้เนื้อหาที่เข้าใจง่ายต่อผู้เรียน, การเพิ่มเนื้อหาสาระให้เข้มข้นไม่ง่ายจนเกินไป, การเน้นเรื่องวิธีการสอน, การเน้นเรื่องทฤษฎีศิลปะ, การจัดเนื้อหาทางอินเตอร์เน็ต, ผู้เรียนต้องการให้สอนเรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะ, ผู้เรียนต้องการให้สอนเรื่องออกแบบตกแต่งภายใน (ต้องให้สอบเข้ามหาวิทยาลัย), การจัดเนื้อหาตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน, การจัด

กิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลิน และการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวพบว่า ผู้เรียนมีความต้องการในการเรียนวิชาศิลปะมากพอสมควร ทั้งนี้พบว่า การดำเนินการสอนศิลปะในระดับโรงเรียนมัธยมยังประสบปัญหาความไม่พร้อมของหลายด้าน ซึ่งถ้าพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ปัญหาจากการจัดเนื้อหาศิลปะโดยมากเกิดกับการสอน ซึ่งผู้สอนควรมีรูปแบบกระบวนการสอนที่ทำให้กระบวนการเรียนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ ซึ่งลักษณะของกิจกรรมในห้องเรียนที่พัฒนาอย่างเหมาะสมสามารถช่วยให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนระดับอุดมศึกษาเข้าร่วมในการเดินทางแห่งการพัฒนาสู่ความเข้าใจของความรู้ในเชิงของความสัมพันธ์ พระพงศ์ กุลพิศาล (2531) กล่าวถึง บทบาททางด้านการสอนของครูสอนศิลปะในปัจจุบันว่าควรจะมีคุณสมบัติว่า ผู้สอนควรกำหนดกิจกรรมด้วยความพินิจพิจารณาไม่ว่าด้านเรื่องราวหรือเนื้อหา ตลอดจนวัสดุและเทคนิคที่ใช้

3. อภิปรายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1) อภิปรายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านต่างๆ ดังนี้ 1)แนวทางหลักสูตร, 2)ผู้สอนและผู้เรียน, 3)การจัดกิจกรรมศิลปะ, 4)องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 5 ด้าน โดยแยกเป็น 4.1) ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน, 4.2) ด้านเนื้อหาวิชา, 4.3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน, 4.4) ด้านสื่อและอุปกรณ์, 4.5) ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งประเด็นคำถามในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ ศ1.1 และ ศ1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้งนี้ผู้วิจัยของอภิปรายผลการวิจัยในส่วนของประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1.แนวทางของหลักสูตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีทรรศนะในเรื่องของการนำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาใช้เป็นแนวทางการปรับหลักสูตรศิลปะที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่า ควรมีการเปลี่ยนให้สอดคล้องกับปัจจุบันและมีความทันสมัย และเน้นการพัฒนาความคิดผู้เรียน ในประเด็นของเตงงาม คูตะบุตร (2550) กล่าวไว้ว่า แม้หลักสูตรในปัจจุบันจะยังไม่เกิดความทันสมัยต่อสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้สอนส่วนใหญ่ นั้น พยายามสอนโดยปรับเปลี่ยนวิธีที่ดูความสอดคล้องของความต้องการในสังคมและผู้เรียนไปแล้วโดยปริยาย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและผลในการเรียนรู้ที่ดีที่สุดให้กับผู้เรียน ทั้งนี้พัชริน สงวนผลไพโรจน์ กล่าวหาว่า นำแนวคิดโพสต์โมเดิร์นมาปรับใช้ในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปจัด

กิจกรรมในสาระศ.1.1 ได้มากกว่าศ.1.2 เพราะในศ.1.1 ทั้งนี้เพราะผู้สอน สอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแนวคิดโพสตีโมเดิร์นเป็นแนวคิดที่เปิดกว้างให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะสามารถทำอะไรที่เป็นตนเองและแสดงความคิดของตนเองกับกิจกรรมศิลปะที่ได้เต็มที่ แต่ในศ.1.2 หากนำแนวคิดนี้มาใช้จัดกิจกรรมจึงสามารถจัดได้ยาก เพราะเป็นเรื่องของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของความละเอียดอ่อน

2. ผู้สอนและผู้เรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีทรรศนะในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทผู้สอนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโพสตีโมเดิร์นว่า ผู้สอนต้องมีวิธีการกระตุ้นหรือปลุกเร้าผู้เรียน และผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติและความคิดแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนนั้นจะต้องสอนแบบปล่อยอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาตัวเอง ให้ผู้เรียนได้ลองคิดลองทำด้วยตนเอง เป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษา สร้างมุมมองให้ผู้เรียน มีวิธีการสอนแบบยืดหยุ่นไปตามความคิดของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอนแต่ละคนไม่เหมือนกันและผู้เรียนแต่ละคน ไม่เหมือนกันเช่นเดียวกัน การสอนโดยคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนเป็นหลัก จะทำให้สามารถดำเนินการสอนได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์และผู้สอนต้องเป็นผู้สร้างสรรค์ให้มีวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน แม้ในวิชาที่นำเนื้อโดยเนื้อแล้วก็ตาม ผู้สอนที่ดีควรจะสามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกคนไม่ว่าผู้เรียนจะมีลักษณะเช่นไรก็ตาม ทั้งนี้ผู้สอนศิลปะทุกคน ควรจะมีการฝึกฝนตนเองในการทำงานศิลปะอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับสันติ คุณประเสริฐ (2543) ที่กล่าวว่าครูผู้ที่มีความชำนาญการสอน ย่อมรู้ดีว่าควรกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนศิลปศึกษาตามความสนใจ

สำหรับในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทผู้เรียนศิลปะในปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดโพสตีโมเดิร์น พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีทรรศนะเกี่ยวกับผู้เรียนว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ใครรู้ตลอดเวลา ซึ่งผู้วิจัยคิดเห็นว่า การเรียนในยุคปัจจุบันผู้เรียนนั้นจะต้องมีบทบาทที่เป็นผู้อยากเรียนรู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ก่อนที่ผู้สอนจะมอบให้ คือมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับพีระพงศ์ กุลพิศาล (2531) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนต้องรู้จักกระตือรือร้น แสวงหาสิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

4.5 ด้านการวัดและประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีทรรศนะเกี่ยวกับการเรียนวิชาศิลปะว่า ไม่ควรมีการประเมินแบบให้เกรด เพราะวิธีเช่นนี้เป็นการประเมินที่วัดคุณค่าของผลงานและตัวผู้เรียนที่แท้จริงไม่ได้ ควรมีการประเมินโดยใช้แบบสำรวจกระบวนการคิด กระบวนการทำงานมากกว่า และ

หากจะต้องมีการวัดผลนั้น ควรที่จะพิจารณาผลที่จะวัดเพียงแค่ผ่านและไม่ผ่านเท่านั้น หรือควรมีการประเมินโดยดูพัฒนาการแบบภาพรวมของผู้เรียน ประเมินจากการประมวลผลรวม ผลพวงจากการเรียนศิลปะ สุเมธ พงศ์ชินฤทธิ์(2550) กล่าวถึงการประเมินผลวิชาศิลปะศึกษาว่า หากงานของผู้เรียนมีพัฒนาการเท่ากับผู้เรียนที่มีฝีมือดี ก็อาจจะวัดผล ให้เกรดที่เท่ากันได้ ทั้งนี้มะลิจิตร เชื้ออานันท์ (2545) กล่าวว่า การเรียนศิลปะไม่ควรมีการประเมินผล ผู้สอนไม่ควรพูดวิเคราะห์งานของผู้เรียน เพราะในเมื่อความคิดของเด็กไม่เหมือนผู้ใหญ่ งานของเด็กเป็นงานเฉพาะส่วนตัว ไม่ควรมีใครไปประเมินคุณค่า นอกจากผู้ทำผลงานนั้นคือตัวเด็กเอง และ สอดคล้องกับพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544) ที่กล่าวว่า ในการประเมินผลงานทางศิลปะการที่เชื่อว่า “กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญและมีค่ามากกว่าชิ้นงานที่สำเร็จ” ซึ่งมีกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดนี้คือกลุ่มทฤษฎีเกสตัลทอลท์(GestaltTheory) เสนอแนวความคิดที่ว่า “สภาพส่วนรวมมีค่ามากกว่าผลรวมของส่วนย่อยหรือความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อย”(The whole is more than the sum of its part or of the relations between its parts.)

2) ผลการอภิปรายผลการวิจัยจากข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโพสท์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอนศิลปะจากผู้บริหาร ทั้งนี้ สันติ คุณประเสริฐ (2547) กล่าวว่า การจัดการสอนศิลปะศึกษาในแนวโพสท์โมเดิร์นนั้นผู้บริหารควรรับรู้และเข้าใจคุณค่าของศาสตร์สาขาวิชาศิลปะศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสามัญอื่นๆ ในหลักสูตร ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนประชาสัมพันธ์ รวมทั้งติดต่อประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่อยู่ภายนอกโรงเรียน

ตอนที่ 2 อภิปรายเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สอน และ ผู้เรียน

อภิปรายเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสท์โมเดิร์นในด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์การให้เสรีภาพทางความคิดพบว่า ผู้สอนและผู้เรียนในการจัดกิจกรรมด้านนี้ มีความคิดเห็นในการปฏิบัติแตกต่างกันทุกข้อ และโดยระดับความคิดเห็นของผู้สอนทั้งหมดมากกว่าความคิดเห็นของผู้เรียน ทั้งนี้จากข้อคิดเห็นและเสนอแนะข้างต้นของทั้งสองฝ่ายอาจจะสรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะนั้น ผู้สอนไม่ควรจำกัดความคิดผู้เรียนจนเกินไปคือควรปล่อยให้

ผู้เรียนมีอิสระในความคิดของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) กล่าวว่า เด็กควรเรียนศิลปะโดยอิสระเสรีโดยไม่ถูกรบกวนจากอิทธิพลของครูหรือผู้ใหญ่ และครูมีหน้าที่เป็นเพียงแค่ผู้สร้างแรงกระตุ้นให้เด็กอยากทำงานเท่านั้น ส่วนหนึ่งปัญหาอาจจะรวมถึงเนื้อหาหรือการจัดรูปแบบการสอนของผู้สอนเองที่ไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจได้ หรือขาดผู้สอนที่มีความรู้ทางด้านศิลปะศึกษา ทั้งนี้ทั้งนั้นเมื่อมองถึงด้านผู้เรียนเอง ผู้เรียนบางคนก็ขาดพื้นฐานความสามารถและขาดความคิดสร้างสรรค์เองด้วย

อภิปรายเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะจำแนกตามกรอบทฤษฎีโพลต์โมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นความเป็นไปของกระบวนการทดลอง สื่อ อุปกรณ์ใหม่ๆ หรือแม้แต่การใช้เพียงแค่อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายตนเองสร้างงานศิลปะหรืองานศิลปะแบบสื่อประสม พบว่า ผู้สอนและผู้เรียนในการจัดกิจกรรมด้านนี้ มีความคิดเห็นในการปฏิบัติแตกต่างโดยระดับความคิดเห็นของผู้สอนทั้งหมดมากกว่าความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น กิจกรรมเกิดการวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนองเนื้อหาและรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง, กิจกรรมให้เสรีภาพในการเลือกสื่อสร้างงานศิลปะที่หลากหลายใช้เพื่อสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้, กิจกรรมมีการทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ๆตลอดเวลา, กิจกรรมมีการเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลกใหม่ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน และกิจกรรมมีการสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุต่างๆจากธรรมชาติรอบๆตัวนำมาสร้างผลงานเช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น จากข้อคิดเห็นและเสนอแนะข้างต้นของทั้งสองฝ่ายผู้วิจัยคิดเห็นว่า การเรียนศิลปะในปัจจุบันสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นประสบปัญหาการขาดสื่อและอุปกรณ์ในการดำเนินการเรียนการสอนศิลปะ สถานที่เรียนไม่มีความพร้อมและไม่มียุทธศาสตร์ปฏิบัติงานศิลปะ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะปัจจัยหลายๆด้านซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในรายละเอียดเฉพาะด้านของผู้สอนและผู้เรียน

อภิปรายเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพลต์โมเดิร์นในด้านการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ เปิดกว้างให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่หลากหลาย และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้เต็มที่ พบว่า ผู้สอนและผู้เรียนในการจัดกิจกรรมด้านนี้ มีความคิดเห็นในการปฏิบัติแตกต่างโดยระดับความคิดเห็นของผู้สอนทั้งหมดมากกว่าความคิดเห็นของผู้เรียน แต่มีข้อที่แตกต่าง โดยระดับ

ความคิดเห็นของผู้สอนน้อยกว่าความคิดเห็นของผู้เรียน ในเรื่องของการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน อาจจะสรุปได้จากข้อคิดเห็นและเสนอแนะข้างต้นของทั้งสองฝ่ายว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะของผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ได้เน้นในเรื่องการนำศิลปินมาเป็นเสมือนผู้ร่วมถ่ายทอดวิธีการทางศิลปะกับผู้เรียนเท่าไร อาจจะกล่าวได้ว่าผู้สอนก็ยังปฏิบัติการสอนตามแนวการสอนแบบโพสโตโมเดิร์นไม่มากนัก แต่ก็อาจจะไม่ได้หมายความว่าเช่นนั้นทั้งหมด ยังมีปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบเช่นกัน เช่นในเรื่องของผู้บริหารไม่สนับสนุนเป็นต้น แต่ในขณะที่ข้ออื่นๆที่แตกต่าง เช่นเรื่องของการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ให้มีลักษณะเฉพาะตน(individual), เรื่องของการจัดกิจกรรมการสร้างควมหลากหลายให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้สอนให้, เรื่องของการจัดกิจกรรมการทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกันและรู้จักการแก้ปัญหา, เรื่องของการจัดกิจกรรมการเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผู้เรียนด้วยกันและต่อผู้สอน และมีการกระตุ้นการแสดงออกถึงการยอมรับความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม, เรื่องของการจัดกิจกรรมการสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผลและจินตนาการ, เรื่องของการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียน และเรื่องของการจัดกิจกรรมการมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีที่อิสระให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ มีระดับความคิดเห็นของผู้สอนมากกว่าระดับความคิดเห็นของผู้เรียน อาจจะเป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมยังไม่เปิดกว้างพอให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้ในวิจัยของ Alice. (2534) กล่าวว่าลักษณะของกิจกรรมในห้องเรียนที่พัฒนาอย่างเหมาะสมสามารถช่วยให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าร่วมในการเดินทางแห่งการพัฒนาสู่ความเข้าใจของความรู้ในเชิงของความสัมพันธ์

อภิปรายเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จำแนกตามกรอบทฤษฎีโพสโตโมเดิร์น ในด้านการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสุนทรียะพบว่า ผู้สอนและผู้เรียนในการจัดกิจกรรมด้านนี้ มีความคิดเห็นในการปฏิบัติแตกต่างโดยครึ่งหนึ่งของจำนวนข้อ และระดับความคิดเห็นของผู้สอนทั้งหมดมากกว่าระดับความคิดเห็นของผู้เรียน โดยมีข้อที่แตกต่างในเรื่องของการจัดกิจกรรมการสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง, เรื่องของการจัดกิจกรรมที่เน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นงานศิลปะ, เรื่องของการจัดกิจกรรมมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจการเมืองและสิ่งแวดล้อม, เรื่องของการจัดกิจกรรมมีการนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัย หรือแบบผสมผสานเรื่องของการจัดกิจกรรมที่มีการเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแส

สังคมแบบโลกาภิวัตน์, เรื่องของการจัดกิจกรรมที่มีการพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach) และเรื่องของการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ กล่าวว่าการจัดกิจกรรมศิลปะนอกจากผู้เรียนจะได้รับผลของการฝึกทักษะความรู้แล้วเรื่องของการซาบซึ้งในคุณค่าก็เป็นผลที่คาดหวังไม่แพ้กันซึ่งเนื้อหาของ Brown (2537) กล่าวว่า ศิลปศึกษาในประเทศไทยควรมีความสมดุลระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ผู้เรียนควรมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีความรู้ความเข้าใจ และมีประเด็นของการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความรัก ความซาบซึ้ง เห็นคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง และควรให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในคุณค่า

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา ตามแนวคิดโพลต์โมเดิร์น ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาที่มีคุณภาพควรมีการจัดกลุ่มผู้เรียนให้มีจำนวนผู้เรียนต่อชั้นเรียนที่เหมาะสม และการมีผู้เรียนต่อห้องเรียนมากเกินไปนั้นไม่เหมาะสมและไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางศิลปะผู้สอนควรมีการวัดผล โดยพิจารณาภาพรวมของกระบวนการทำงาน กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการทดลอง กระบวนการปฏิบัติงาน มากกว่าประเมินจากผลสำเร็จของชิ้นงานที่สมบูรณ์

3. ผู้สอนควรมีบทบาทที่เป็นผู้นำทางความคิดที่ทันสมัยเพื่อเป็นแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน และเป็นผู้ที่มีความสนใจต่อความเคลื่อนไหวทางศิลปะรอบด้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงทดลองตามแนวคิดโพลต์โมเดิร์นต่อการจัดกิจกรรมทางศิลปะ ให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. ผู้สอนควรมีการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับการเรียนวิชาการจัดนิทรรศการศิลปะในรูปแบบที่ทันสมัยเช่น การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการศิลปะในพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติและสังคม ในท้องถิ่นที่ตนเองอยู่ เพื่อสร้างวัฏจักรการเรียนรู้แบบองค์รวม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือในระดับอุดมศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล ศรีวิชัยนันท์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.finearts.cmu.ac.th/library/abstractstaff.htm#kamon.1>. [20/03/50.]
- กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- กำจร สุนพงษ์ศรี, วิรุณ ตั้งเจริญ และสังคม ทองมี. สรุปการบรรยายเรื่องการเรียนการสอนศิลปะศึกษา: บนเส้นทางการพัฒนาศิลปะศึกษา. กรุงเทพมหานคร : นิสิตบัณฑิตศึกษา สาขา ศิลปะศึกษารุ่นที่ 2 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- เกษร ธิตะจारी. กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- เกษร ธิตะจारी. ความคิดสร้างสรรค์: ศิลปะศึกษา-ศึกษาศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- เกษร ธิตะจारी. เอกสารคำสอน: ศิลปะศึกษาขั้นนำ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- โกสุม สายใจ, ผดุง พรหมมูล และสุดารัตน์ เพชรรุจี. ชุดปฏิบัติการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-6) สาระที่ 1ทัศนศิลป์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2545.
- คณิงหา สุภานันท์. ความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาตามทฤษฎี DBAE ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544.
- จันทน์ เจริญศรี. โพสต์โมเดิร์นและสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิภาษา, 2544.
- ชมพันธุ์ ฤกษ์รณ อยุธยา. การพัฒนาระบบการสอน. วารสารศึกษาศาสตร์. ตุลาคม-มกราคม 2543 : 4-15.
- ฐิติสันต์ พากย์สุชี. ผลการสอนทัศนศิลป์โดยบูรณาการการจัดการศึกษานอกสถานที่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์

- ปริญญาหมาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ณัฐกานต์ ลิ้มสถาพร. POSTMODERN ดีกว่า แบนด์ ซึบ ซึบ กว่า โฆษณา. กรุงเทพมหานคร : เลิฟแอนด์ลิฟ, 2546.
- เต็มศักดิ์ คทวณิช. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส(1989), 2546.
- ทศนา แชมณี. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2548.
- เทวี ประสาท. ศิลปะ : รากฐานแห่งการศึกษา. แปลโดย อนิตรา พวงสุวรรณ-โมเซอร์. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์ : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก, 2546.
- ธัชชัย ยอดพิชัย. การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในหลักสูตรศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์ปริญญาหมาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: วี.อินเตอร์ พรีนซ์ , 2549.
- ธีรยุทธ บุญมี. ความคิดหลังตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2547.
- ธีรยุทธ บุญมี. โลก MODERN & POST MODERN . พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2547.
- นวลจิตต์ ชาวเกียรติพงศ์. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติสำหรับครูวิชาอาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิต วิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- นุติยาพร วงษ์เนร. ผลการสอนเรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะวัสดุต่างๆในวิชาศิลปศึกษาโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาหมาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ประคอง กรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประสานสุข สุชาติานนท์. สาระการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมวดวิชาศิลปะ ทักษะชีวิต หลักสูตรใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา, 2547.

- ผดุง พรหมมูล, โกลุสม สายใจและสุตารัตน์ เพชรจุฑา. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ทัศนศิลป์ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2545.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ธนรัชการพิมพ์, 2544.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ประมวล. การเรียนการสอนและการวิจัยระดับมัธยมศึกษา . จันทรเพ็ญ เอื้อพานิช, สร้อยสน สกุลรักษ์ บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542)
- พีระพงศ์ กุลพิศาล. มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2531
- ภรดี พันธภากร. การวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ก.การพิมพ์, 2544.
- มนชัย พิทยาวราภรณ์. การศึกษาแบบการเรียนรู้ศิลปะปฏิบัติ ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2547.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. ศิลปศึกษาแนวปฏิรูป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- มานพ ถนอมศรี. ศิลปะสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: เอมีเทรตติ้ง, 2546.
- ยุทธ ไถยวรรณ. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี , 2546.
- ลำพอง บุญช่วย. การสอนเชิงระบบ. ปทุมธานี : วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาการณ, 2530
- วรเทพ อรรถบุตร. "สาระสังเขปของ "ศิลปะหลังสมัยใหม่". เข้านอก/ ออกใน:รวมบทสัมภาษณ์และ บทความศิลปะร่วมสมัย. วรเทพ อรรถบุตร, บรรณาธิการ(กรุงเทพมหานคร:ไอคอนพรีนติ้ง) หน้า 266-287.
- วิชาการ,กรม. การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2544. กระทรวงศึกษาธิการ, 2544
- วิชาการ,กรม. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับกฎหมาย . พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพมหานคร:องค์การค้าของคุรุสภา, 2543.
- วิชาการ,กรม. คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กระทรวงศึกษาธิการ, 2544
- วิชาการ,กรม. รายงานสัมมนาระดับชาติ เรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษา.หลักสูตรศิลปศึกษาและ กิจกรรม .4 สิงหาคม 2530 : 46-140
- วิชาการ,กรม. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ทัศนศิลป์ศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์, 2548.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ทัศนศิลป์ศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: แสงศิลป์การพิมพ์, 2532.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พายัพ ออฟเซ็ท พรินท์, 2526.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะจินตทัศน์. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์, 2542.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะหลังสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์, 2547.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์, 2546.
- วิรุฬห์ ไทรทอง. นิทรรศการศิลปกรรมอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 1: ศิลปะศึกษา.
ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์, 2543.
- วีณา ธนาไชยสกุล. การศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาจิตรกรรม โดยบูรณาการวิธีการสอนศิลปะศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขา ศิลปะศึกษา. วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- วีระเดช เชื้อนาม. เจาะแก่น " Child Centered " การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคืออะไร. กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://web1.dara.ac.th/dara/cornerteacher /page /childcentered.html>. [27/2/49.]
- วุฒิ วัฒนสิน. ศิลปะระดับมัธยมศึกษา. ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.ปัตตานี, 2541.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ประกายพรึก, 2530.
ศูนย์วิจัยเพื่อการศึกษาและแรงงาน. รวบรวมบทความและคำบรรยายเนื่องในการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 : ศิลปะศึกษาในกระแสปฏิรูปการศึกษา. เชียงใหม่: ฉ.3, 2545.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม(CLASSSICAL TEST THEORY). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมเกียรติ ตั้งนโม , อุทิศ อติมานะ ,Hans de Crop และ Jan de Vleechauwer .ถอดเทปบทสนทนาเรื่องศิลปะและปรัชญาในยุคโพสท์โมเดิร์น.2543. [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <http://www.midnightuniv.org/univmidnight/newpage12.htm>. [27/2/49.]
- สมเกียรติ ตั้งนโม. บทความมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน:ทฤษฎีหลังสมัยใหม่. [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <http://www.midnightuniv.org>. [28/2/2549.]

- สมเกียรติ ตั้งนโม. แนวคิดของ Lyotard และคนดังหลังสมัยใหม่ (ลัทธิหลังสมัยใหม่และปรัชญา :Postmodernism and Philosophy) . [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <http://www.geocities.com/miduniv888/newpage3.html>. [28/2/2549.]
- สันติ คุณประเสริฐ. "การเรียนการสอนศิลปะศึกษาตามแนวคิดPostmodernism." ศิลปะศึกษา : จากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค. ปุณณรัตน์ พิชญไพบุลย์,บรรณาธิการ(กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2547), หน้า55-69
- สันติ คุณประเสริฐ. รูปแบบArt Propel: การจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาตามแกนสาระ ความรู้ P-P-R และการประเมินผลของแฟ้มสะสมผลงาน Portfolio. วารสารครุศาสตร์, ฉ.1: 81-87,2543.
- สาครินทร์ เครืออ่อน. หัวหน้าภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2549.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช , 2536.
- สุธี คุณาวิชยานนท์. จากสยามเก่าสู่ไทยใหม่:ยุคสมัยอะไรกันแน่.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:<http://www.tkc.go.th:8080/tvm/contemart/book.jsp?chapter=10§ion=1.2549>. [10/2/49].
- สุลักษณ์ ศรีบุรี. การประเมินผลศิลปะศึกษา . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย , 2548.(อัดสำเนา)
- สุวิทย์ – อรทัย มูลคำ. "19 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ". กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2545.
- สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2547.
- อดัม เดิล. การศึกษาเพื่อความเป็นไทย. แปลโดย วิศิษฐ์ วังวิญญู.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มูลนิธิเด็ก, 2546.
- อนุทิน วงศ์สรรคกร. บันทึกบรรยาย-10บทความเลขศิลปะศึกษาเชิงไปรเวท. กรุงเทพมหานคร: โฟล์ดอิมเมจพริ้นติง กรุ๊ป, 2543.
- อรสา ปราชญ์นคร. หลักสูตรและแบบเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ไทย วัฒนาพานิชจำกัด, 2525.
- อัญชลี คงพัฒน์. การจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, 2540.

อารี พันธุ์มณี. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ (จินตนาการสำคัญกว่าการเรียนรู้.

กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์, 2544.

อารี สุทธิพันธ์. 60 ปี อารี สุทธิพันธ์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2535.

อรุวดี รุจิเกียรติกำจร. ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535.

อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์(โพธิ์สุข). ฝึกเด็กให้เป็นนักคิด. หนังสือชุด"สร้างเด็กให้เป็นอัจฉริยะ".

กรุงเทพมหานคร: มุลนิธิสตรี-สุภาวดีวงศ์, 2545.

เอกวัฒน์ สุวันทโรจน์. ผลการสอนวิชาจิตกรรม1 (ศ015) เรื่องแสงและเงาโดยบูรณาการ

โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Appignanesi, Richard and Garratt and Chris. Introducing Postmodernism. Tien Wah Press, 2006.
- Brackett, Edmund C. Alternative Postmodern Perspective of Higher Education. [online] Available from: [http://proquest.umi.com/pqdweb?index=83&did=729794541&SrchMode=1&sid\[1/13/2007.\]](http://proquest.umi.com/pqdweb?index=83&did=729794541&SrchMode=1&sid[1/13/2007.])
- Brown, Ian. Comparing the Best of Both World : Culture Through Art . Art Education :47 (1),1994: 61-67.
- Butler, Christopher. Postmodernism, a very short introduction' by Christopher Butler. O.U.P.2002, pp. 13-15. แปลโดย สมิตีร์ บุญชูติมา. [online] Available from: <http://www.smithclub.com/chula/postmodern/index.htm>. [2/2/2006.]
- Cary, Richard. Critical Art Pedagogy Foundations For Postmodern Art Education, 1998.
- Chapman ,Laura H. Studies Of The Mess Arts. Studies in Art Education : V44.N:3,2003: 230-245.
- Delia, Mary Alice. Killer English :Postmodern theory and the high school classroom. [online] Available from: [http://proquest.umi.com/pqdweb?index=149&did =746942521 &SrchMode=1&sid.\[1/13/2007.\]](http://proquest.umi.com/pqdweb?index=149&did =746942521 &SrchMode=1&sid.[1/13/2007.])
- Efland ,Aruthur D.,Freedman,Kerry and Stuhr,Patricia. Postmodern Art Education:An Approach to Curriculum. The National Art Education Association, 1996.
- Efland ,Aruthur D. Art And Cognition. Intergrating The Visual Arts In The curriculum. The National Art Education Association, 2002.
- Griffiths ,Jenny Ann. The Influence of a Curriculum Shift Towards Postmodern Art Instruction on Student Empathy. [online] Available from: [http://proquest.umi.com/pqdweb?index=30&did=766811541&SrchMode=1&sid.\[1/13/2007.\]](http://proquest.umi.com/pqdweb?index=30&did=766811541&SrchMode=1&sid.[1/13/2007.])
- Hutchens ,James W. And Suggs, Marianne. Art Education Content and Practice in a Postmodern Era. The National Art Education Association, 1997.

- Ishibashi, Midiori Joy. Applications of Postmodern Pedagogy in a High School Art Class: A Qualitative Action Research Study. [online] Available from: [http://proquest.umi.com/pqdweb?index=51 &did=727201861&SrchMode=1&sid.\[1/13/2007.\]](http://proquest.umi.com/pqdweb?index=51&did=727201861&SrchMode=1&sid.[1/13/2007.])
- J.L.Lemke. Semiotics And The Deconstruction Of Conceptual Learning. [online] Available from: [http://academic.brooklyn.cuny.edu/education/jlemke/papers/jsalt.htm.\[18/10/2006.\]](http://academic.brooklyn.cuny.edu/education/jlemke/papers/jsalt.htm.[18/10/2006.])
- Kamhi ,Michelle Marder. Art in Today's Art Education?: Art Education Policy Review . V.104.2003: (4), 9-12.
- Klages ,Mary. Postmodernism . [online] Available from: <http://www.colorado.edu/English/ENGL2012/Klages/pomo.html.December 3, 1997.>
- Lanier ,Vincent. The World Of Art Education According To Lanier. National Art Education Association Drive Reston, Virginia 22091-1590, 1991.
- McFee ,June King. National Art Education Association : Cultural Diversity And The Structure And Practice Of Art Education, 1998.
- Meban ,Margaret. The Postmodern Artist in the School: Implication for Arts Partnership Programs. International Journal of Education & the Arts. V3(1), 2002.
- Michael, John A. Art and Adolescent: Teaching Art at the Secondary Level. New York; Teacher College Press Columbia University, 1983.
- Mizoeff ,Nicholas. What is Visual Culture. [online] Available from: [www.midnightuniv.org/midfrontpage/newpage78.html.\[5/8/2005\]](http://www.midnightuniv.org/midfrontpage/newpage78.html.[5/8/2005])
- Nurit Cohen-Evron. Why Do Good Teachers Find it Hard to Stay in the Public school System. Studies in Art Education : V44(1), 79-94.
- Ralph A. Smith. The New Pluralism Discipline-Based Art Education. Art Education Policy Review. 104(1), 2002 : 11-16.
- Ran, Faye. Technology, Time and Space in Modern and Postmodern Art From Cubism to Installation Art. [online] Available from: [http://proquest.umi.com/pqdweb?index=95&did=737993841&sid.\[1/13/2007.\]](http://proquest.umi.com/pqdweb?index=95&did=737993841&sid.[1/13/2007.])
- Schwartz ,Vanessa R. and Przyciyski ,Jeannene M. The Nineteen-Century Visual Culture Reader. Routledge. New York And London, 2004.
- Szekely, George. The Art Of Student : Teacher Art Education. V.57(3), 2004: 18-25,.

Tom Anderson. Art Education For Life. The International Journal of Art&Design Education. V.22 (1), 2003: 58-66.

Weggler, Karen Anne. Reconstructive Postmodernism: Alternative Paths for Art Education. [online] Available from: [http://proquest.umi.com/pqdweb?index=114&did=740461871&SrchMode=1&sid.\[1/13/2007.\]](http://proquest.umi.com/pqdweb?index=114&did=740461871&SrchMode=1&sid.[1/13/2007.])

Wolcott, Anne G. Aesthetic Experience, Postmodern Art, and Contemporary Art education. The Pennsylvania State University, 1991.



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ
อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปศึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะแสง จันทร์วงศ์ไพศาล
หัวหน้าสาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปศึกษา
3. อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน
หัวหน้าภาควิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอนศิลปะ และศิลปะแนวคิดโพสต์โมเดิร์น
4. อาจารย์สุจินต์ วัฒนะรัตน์
อาจารย์ประจำแผนกศิลปศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)
ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอนศิลปศึกษา
5. อาจารย์นรเศรษฐ์ ไวศยกุล
ศิลปินและ อาจารย์พิเศษ ภาควิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการสอนศิลปะ และศิลปะแนวคิดโพสต์โมเดิร์น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ในการขอสัมภาษณ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ ทองแดง
อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปศึกษา
2. อาจารย์พัชริน สงวนผลไพโรจน์
หัวหน้าแผนกศิลปศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)
ผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปศึกษา
3. อาจารย์สุเมธ พงศ์ชินฤทธิ์
อาจารย์แผนกจิตรกรรม วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนศิลปะทัศนศิลป์
4. อาจารย์เตยงาม คุปตะบุตร
อาจารย์ประจำภาควิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. คุณปรัชญา พิณทอง
ศิลปินอิสระระดับนานาชาติ และผู้บริหาร Gallery Ver.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
แบบสอบถามผู้สอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

“การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากทม.นครเขต2”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากทม.นครเขต2 ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ 1.1 และ 1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีโครงสร้างการจัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสต์โมเดิร์น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- | | |
|----------|---|
| ตอนที่ 1 | ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม |
| ตอนที่ 2 | ข้อมูลถามความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แยกเป็นข้อคำถามตามจุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทัศนศิลป์ |
| ตอนที่ 3 | ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย |

ตอนที่ ๑ สภาพทั่วไปของผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 30 ปี

() 31-40 ปี

() 41-50 ปี

() 51-60 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

()ปริญญาเอก

()ปริญญาโท

()ปริญญาตรี

()ต่ำกว่าปริญญาตรีโปรดระบุ.....

4. สาขาที่สำเร็จการศึกษา

()ศิลปศึกษา

()ศิลปกรรม

()ประยุกต์ศิลป์

()อื่นๆโปรดระบุ.....

5. ประสบการณ์ในการสอนศิลปศึกษา

() 1-5 ปี

() 6-10 ปี

() 11-15 ปี

() 16-20 ปี

() 20 ปีขึ้นไป

6. ระดับชั้นในการรับผิดชอบการสอนวิชาศิลปศึกษาของท่านในปัจจุบัน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4

() ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5

() ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 6

() อื่นๆโปรดระบุ.....

7. สาขาที่ท่านรับผิดชอบในรายวิชาศิลปศึกษา

()ทัศนศิลป์เท่านั้น

()ทัศนศิลป์-ดนตรี

()ทัศนศิลป์-นาฏศิลป์

()ทัศนศิลป์-ดนตรี-นาฏศิลป์

8. หน้าที่อื่นหรือรายวิชาอื่นๆนอกเหนือจากการสอนศิลปศึกษาที่ท่านต้องรับผิดชอบในโรงเรียน

() ไม่มี

() มี (โปรดระบุ).....

9. โครงการที่ท่านร่วมการอบรม ประชุม สัมมนา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทางศิลปศึกษา

() ไม่มี

() มี(สามารถระบุได้มากกว่า 1 ครั้ง โปรดระบุชื่อโครงการที่ร่วมการอบรม,ประชุม,สัมมนา)

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง โปรดพิจารณาตามข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเพียงช่องเดียวที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ที่ท่านปฏิบัติต่อการจัดกิจกรรมศิลปะในชั้นเรียนของท่าน ในแต่ละข้อคำถามดังกล่าว

ทั้งนี้ได้กำหนดความหมายของตัวเลือกไว้ดังนี้

การทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น

ระดับความคิดเห็น	5	หมายถึง	ให้ความสำคัญปฏิบัติมากที่สุด
ระดับความคิดเห็น	4	หมายถึง	ให้ความสำคัญปฏิบัติมาก
ระดับความคิดเห็น	3	หมายถึง	ให้ความสำคัญปฏิบัติปานกลาง
ระดับความคิดเห็น	2	หมายถึง	ให้ความสำคัญปฏิบัติน้อย
ระดับความคิดเห็น	1	หมายถึง	ให้ความสำคัญปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความสำคัญที่ปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
กิจกรรมที่ท่านปฏิบัติ					
1.การสร้างแรงบันดาลใจในการค้นหาตัวเองที่จะแสดงออกมาทางงานศิลปะ	✓				

หมายความว่า ท่านมีความคิดเห็นว่าการเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการค้นหาตัวเองที่จะแสดงออกมาทางงานศิลปะนั้น เป็นสิ่งที่ท่านได้ให้ความสำคัญปฏิบัติ ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนของท่าน มากที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความสำคัญที่ท่านปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4		2	1
กิจกรรมที่ท่านปฏิบัติ					
1. การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อแสดงออกมาเป็นงานศิลปะได้อย่างเต็มศักยภาพ					
2. การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายนอกเหนือจากในชั้นเรียน					
3. การกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ให้ถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยวิธีสร้างสรรค์					
4. การพัฒนาศักยภาพกระบวนการคิดของผู้เรียน (thinking process) ให้เกิดแนวทางใหม่ที่แปลก ออกไปจากรูปแบบเดิมๆ					
5. การเน้นทักษะกระบวนการคิดและสร้างสรรค์ที่ระบบมากกว่าคุณภาพของผลงานที่สมบูรณ์					
6. การสร้างความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างที่เป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม					
7. มีความยืดหยุ่นในกิจกรรมไม่จำกัดขอบเขตที่ต้องเป็นไปตามทฤษฎี					
8. เกิดการวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนองเนื้อหา และรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง					
9. การให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างงานศิลปะที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้					
10. การทดลองใช้เทคนิคที่หลากหลายอย่างไม่มีขีดจำกัด					
11. การเขียนภาพโดยวิธีการอื่นๆ นอกเหนือจากระนาบบนกระดาษ และ ผืนผ้าใบ					
12. การทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ๆตลอดเวลา					
13. การเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลกใหม่ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน					

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความสำคัญที่ท่านปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
14. การสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุต่างๆจากธรรมชาติรอบๆตัว นำมาสร้างผลงาน เช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น					
15. การเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่น บอดีเพ้นท์ (Body Paint) เป็นต้น					
16. การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน					
17. การสร้างเสริมภาพในการเลือกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างผลงานทางทัศนศิลป์ เช่น การใช้โปรแกรมกราฟิก (Graphic) ต่างๆโดยคอมพิวเตอร์					
18. การไม่เน้นการเรียนรู้เทคนิคทางศิลปะด้วยวิธีการถอดแบบงานต้นแบบ หรือที่เรียกว่า Reproduction มากจนเกินไป เช่น การเขียนรูปขึ้นมาใหม่ด้วยการสังเกตเทคนิคจากภาพของ Van Gogh เป็นต้น					
19. การที่ทำให้ผู้เรียนมีวิธีจัดสรรวิธีเรียนได้เอง โดยปราศจากผู้สอนคอยสั่งการ					
20. การไม่มุ่งเน้นการแสดงผลงานทางศิลปะแต่เพียงเฉพาะในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์เท่านั้น					
21. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ให้มีลักษณะเฉพาะตน (individual)					
22. การสร้างความหลากหลายให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้สอนให้					
23. การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกันและรู้จักการแก้ปัญหา					
24. การเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดต่อกันและกันและต่อผู้สอน และมีการกระตุ้นการแสดงออกถึงการยอมรับความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม					
25. การสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผลและจินตนาการ					
26. การมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์					
27. การพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียน					
28. การสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง					
29. การเน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นงานศิลปะ					

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความสำคัญที่ท่านปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
30. การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม					
31. การนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัย หรือแบบผสมผสาน					
32. การเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบโลกาภิวัตน์					
33. การมีเนื้อหาที่อธิบายถึงประวัติศาสตร์ศิลปะ หลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังโมเดิร์น (Modren Art)					
34. การพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach)					
35. จัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อเกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งรอบตัว					
36. การให้อิสระความเป็นประชาธิปไตยในการร่วมวิจารณ์งานร่วมกับผู้อื่น					
37. การวิจารณ์คุณค่าทางสุนทรียะโดยใช้เกณฑ์ที่ทันสมัย โดยใช้การเปรียบเทียบทางประวัติศาสตร์ และรูปแบบทางวัฒนธรรม					
38. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงคุณค่าศิลปะร่วมสมัยในแขนงต่างๆ					
39. การอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันในชั้นเรียนถึงแนวโน้มศิลปะแบบมวลชน (Mass Art)					
40. การเน้นให้มีประสบการณ์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างศิลปะประจำชาติและศิลปะสากล					
41. การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ตามแนว
สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....
.....

2. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนากิจกรรมทางศิลปศึกษาภายใต้แนวความคิดโพสต์โมเดิร์น
(Postmodern)

.....
.....
.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....

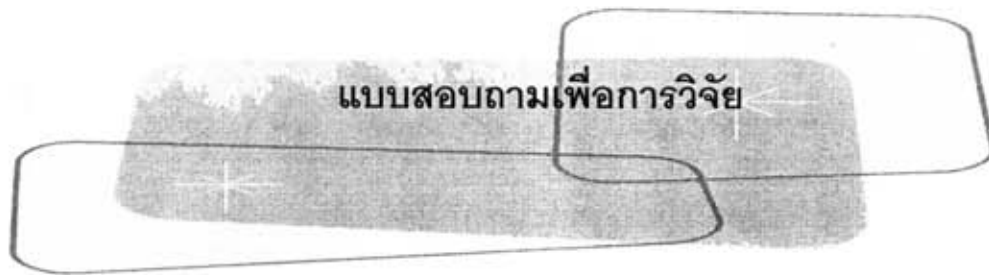
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการตอบแบบสอบถาม



ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
แบบสอบถามผู้เรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



เรื่อง

“การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต2”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดการเรียนการสอนศิลปะ
ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต2 ในด้านการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ.1.1 และ ศ.1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีโครงสร้างการ
จัดลำดับข้อคำถามตามกรอบบูรณาการแนวคิดโพสต์โมเดิร์น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- | | |
|----------|---|
| ตอนที่ 1 | ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม |
| ตอนที่ 2 | ข้อมูลถามความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปะศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แยกเป็นข้อคำถามตาม
จุดประสงค์มาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่ 1 : ทัศนศิลป์ |
| ตอนที่ 3 | ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการ
สอนศิลปะตามแนวสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย |

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้เรียนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 15 ปี () 16 ปี
() 17 ปี () 18 ปี

3. ท่านเรียนอยู่ในสายวิชาใด

() ศิลป์-ภาษา () ศิลป์-คำนวณ
() วิทยาศาสตร์-คณิต () อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. คะแนนเฉลี่ยสะสมของท่านคือ

5. ท่านมีความสนใจในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ประเภทใดมากที่สุด

() จิตรกรรม () ประติมากรรม
() สื่อประสม () ภาพพิมพ์

6. ประเภทของเทคนิคการใช้สีที่ท่านสนใจมากที่สุด

() สีน้ำ () สีน้ำมัน
() สีอะครายลิก () อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. ท่านเคยไปดูนิทรรศการศิลปะหรือไม่ หากเคยท่านไปบ่อยครั้งแค่ไหน

() เคย (โปรดระบุความบ่อยครั้งที่ท่านไปโดยประมาณ).....
() ไม่เคย

8. ท่านเคยส่งผลงานของท่านเข้าร่วมประกวดหรือไม่ หากเคยส่งผลงานโปรดระบุลักษณะผลงาน

() เคย มีลักษณะเป็นแบบ.....
() ไม่เคย

9. ท่านเคยได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตรทางศิลปะหรือไม่ อะไรบ้าง (โปรดระบุช่วงเวลาเช่น ปีพ.ศ.)

.....

10. ท่านหาแหล่งที่มาของการสร้างแรงบันดาลใจจากที่ใด เมื่อท่านได้รับมอบหมายงานศิลปะ

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() จากนิตยสาร สิ่งพิมพ์ () จากโทรทัศน์
() จากอินเทอร์เน็ต () จากการพูดคุยกับศิลปิน หรืออาจารย์
() จากนิทรรศการศิลปะ () จากสูจิบัตร
() จากสิ่งแวดล้อมที่พบเห็น () จากงานของศิลปินที่เป็นต้นแบบ
() จากการเข้าอบรมทางศิลปะ () อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง โปรดพิจารณาตามข้อความต่อไปนี้และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเพียงช่องเดียวที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ที่ท่านได้รับการจัดในกิจกรรมศิลปะ ในชั้นเรียนของท่าน ในแต่ละข้อคำถามดังกล่าว

ทั้งนี้ได้กำหนดความหมายของตัวเลือกไว้ดังนี้

การทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น

ระดับความคิดเห็น	5	หมายถึง	ได้รับการจัดในกิจกรรมมากที่สุด
ระดับความคิดเห็น	4	หมายถึง	ได้รับการจัดในกิจกรรมมาก
ระดับความคิดเห็น	3	หมายถึง	ได้รับการจัดในกิจกรรมปานกลาง
ระดับความคิดเห็น	2	หมายถึง	ได้รับการจัดในกิจกรรมน้อย
ระดับความคิดเห็น	1	หมายถึง	ได้รับการจัดในกิจกรรมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความสำคัญที่ปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
กิจกรรมที่ท่านปฏิบัติ					
1. การสร้างแรงบันดาลใจในการค้นหาตัวเองที่จะแสดงออกมาทางงานศิลปะ	✓				

หมายความว่า ท่านมีความคิดเห็นว่าการเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการค้นหาตัวเองที่จะแสดงออกมาทางงานศิลปะนั้น เป็นสิ่งที่ท่านได้รับการจัดในกิจกรรมในชั้นเรียนของท่าน มากที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เรียนศิลปศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความสำคัญที่ท่านปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4		2	1
กิจกรรมที่ท่านปฏิบัติ					
1. การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อแสดงออกมาเป็นงานศิลปะได้อย่างเต็มศักยภาพ					
2. การให้เสรีภาพในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายนอกเหนือจากในชั้นเรียน					
3. การกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน ให้ถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยวิธีสร้างสรรค์					
4. การพัฒนาศักยภาพกระบวนการคิดของผู้เรียน (thinking process) ให้เกิดแนวทางใหม่ๆที่แปลก ออกไปจากรูปแบบเดิมๆ					
5. การเน้นทักษะกระบวนการคิดและสร้างสรรค์ทั้งระบบมากกว่าคุณภาพของผลงานที่สมบูรณ์					
6. การสร้างความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างที่เป็นปรากฏการณ์จริงในสังคม					
7. มีความยืดหยุ่นในกิจกรรมไม่จำกัดขอบเขตที่ต้องเป็นไปตามทฤษฎี					
8. เกิดการวิเคราะห์ในการเลือกใช้วัสดุเพื่อตอบสนองเนื้อหา และรูปแบบตามแนวความคิดตนเอง					
9. การให้เสรีภาพในการเลือกใช้สื่อสร้างงานศิลปะที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้					
10. การทดลองใช้เทคนิคที่หลากหลายอย่างไม่มีขีดจำกัด					
11. การเขียนภาพโดยวิธีการอื่นๆ นอกเหนือจากระนาบบนกระดาษ และ ผืนผ้าใบ					
12. การทดลองประยุกต์ใช้วัสดุที่มีนากลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทำให้เกิดมีแนวคิดใหม่ๆตลอดเวลา					
13. การเลือกใช้วัสดุทางศิลปะที่แปลกใหม่ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน					

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความสำคัญที่ท่านปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
14. การสร้างแรงบันดาลใจจากการใช้วัสดุต่างๆจากธรรมชาติรอบๆตัว นำมาสร้างผลงาน เช่น ดิน, กิ่งไม้, ใบไม้, ทราย, เมล็ดพืช เป็นต้น					
15. การเปิดกว้างให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อฝึกฝนเทคนิคหรือรูปแบบนั้นๆ เช่น บอดีเพ้นท์ (Body Paint) เป็นต้น					
16. การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางศิลปะร่วมกับศิลปิน					
17. การสร้างเสริมภาพในการเลือกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างผลงานทางทัศนศิลป์ เช่น การใช้โปรแกรมกราฟิก (Graphic) ต่างๆโดยคอมพิวเตอร์					
18. การไม่เน้นการเรียนรู้เทคนิคทางศิลปะด้วยวิธีการถอดแบบงานต้นแบบ หรือที่เรียกว่า Reproduction มากจนเกินไป เช่น การเขียนรูปขึ้นมาใหม่ด้วยการสังเกตเทคนิคจากภาพของ Van Gogh เป็นต้น					
19. การทำให้ผู้เรียนมีวิธีจัดสรรวิธีเรียนได้เอง โดยปราศจากผู้สอนคอยสั่งการ					
20. การไม่มุ่งเน้นการแสดงผลงานทางศิลปะแต่เพียงเฉพาะในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์เท่านั้น					
21. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ให้มีลักษณะเฉพาะตน (individual)					
22. การสร้างความหลากหลายให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความเข้าใจในสถานการณ์ที่ผู้สอนให้					
23. การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกันและรู้จักการแก้ปัญหา					
24. การเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผู้เรียนด้วยกันและต่อผู้สอน และมีการกระตุ้นการแสดงออกถึงการยอมรับความเท่าเทียมกันในด้านรสนิยม					
25. การสร้างดุลยภาพในการใช้เหตุผลและจินตนาการ					
26. การมุ่งเน้นการฝึกฝนด้วยวิธีอิสระให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์					
27. การพัฒนาศักยภาพในการรับรู้สุนทรียศาสตร์ของผู้เรียน					
28. การสร้างองค์ความรู้ที่มีรากฐานชัดเจนที่ก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเรียนรู้ในสังคมของตนเอง					
29. การเน้นเนื้อหาเรื่องราวประเพณีในสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นงานศิลปะ					

กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับความสำคัญที่ท่านปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
30. การมีเนื้อหาสัมพันธ์กับสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม					
31. การนำเสนอความเป็นไทยแบบร่วมสมัย หรือแบบผสมผสาน					
32. การเสริมสร้างและส่งเสริมความคิดเป็นไปตามกระแสสังคมแบบโลกาภิวัตน์					
33. การมีเนื้อหาที่อธิบายถึงประวัติศาสตร์ศิลปะ หลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในยุคหลังโมเดิร์น (Modren Art)					
34. การพัฒนาทัศนคติผู้เรียน (Attitude Approach)					
35. จัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อเกิดการเรียนรู้ต่อสิ่งรอบตัว					
36. การให้อิสระความเป็นประชาธิปไตยในการร่วมวิจารณ์งานร่วมกับผู้อื่น					
37. การวิจารณ์คุณค่าทางสุนทรีย์โดยใช้เกณฑ์ที่ทันสมัย โดยใช้การเปรียบเทียบทางประวัติศาสตร์ และรูปแบบทางวัฒนธรรม					
38. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงคุณค่าศิลปะร่วมสมัยในแขนงต่างๆ					
39. การอภิปรายเสนอแนวคิดร่วมกันในชั้นเรียนถึงแนวโน้มศิลปะแบบมวลชน (Mass Art)					
40. การเน้นให้มีประสบการณ์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างศิลปะประจำชาติและศิลปะสากล					
41. การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ตามแนว
 สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระของกิจกรรมศิลปศึกษาในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมหรือดำเนินกิจกรรมศิลปศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนากิจกรรมทางศิลปศึกษาภายใต้แนวความคิดโพสต์โมเดิร์น
 (Postmodern)

.....

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการตอบแบบสอบถาม



ภาคผนวก จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

“การศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต2”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต2 ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้ มีลักษณะเป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง(Semi-Structure Interview) เป็นคำถามปลายเปิด โดยกำหนดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์มาแตกประเด็นเป็นคำถามย่อย โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลตามทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแยกเป็นประเด็นคำถามในเรื่องการจัดกิจกรรมศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ.1 และ ศ.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจักษ์คุณค่างาน

ทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะ อย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดก

ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

- 1.แนวทางของหลักสูตร
- 2.ผู้สอนและผู้เรียน
- 3.การจัดกิจกรรมศิลปะ
- 4.องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 5 ด้านดังนี้
 - 4.1 ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน
 - 4.2 ด้านเนื้อหาวิชา
 - 4.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4.4 ด้านสื่อและอุปกรณ์
 - 4.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโพสต์โมเดิร์น ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1.ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

2.เพศ

() ชาย

() หญิง

3.อายุ

() ต่ำกว่า 30 ปี

() 31-40 ปี

() 41-50 ปี

() 51-60 ปี

() 61 ปีขึ้นไป

4.วุฒิการศึกษา

()ปริญญาเอก โปรดระบุสาขาที่จบ.....

()ปริญญาโท โปรดระบุสาขาที่จบ.....

()ปริญญาตรี โปรดระบุสาขาที่จบ.....

()ต่ำกว่าปริญญาตรี โปรดระบุสาขาที่จบ.....

5.อาชีพ (ระบุได้มากกว่า 1 อาชีพ)

() อาจารย์

() นักวิชาการ

() ศิลปิน

() อื่นๆ โปรดระบุ.....

6.หน้าที่ความรับผิดชอบทางสายอาชีพของท่านในปัจจุบัน.....

.....

7.ท่านมีหน้าที่อื่นๆนอกเหนือจากงานประจำที่รับผิดชอบอยู่ในขณะนี้หรือไม่

() ไม่มี

() มี (โปรดระบุ).....

8.โครงการที่ท่านร่วมการอบรม ประชุม สัมมนา ที่เกี่ยวข้องกับทางศิลปะ

() ไม่มี

() มี (สามารถระบุได้มากกว่า 1 ครั้ง โปรดระบุชื่อโครงการที่ร่วมการอบรม,ประชุม,สัมมนา)

.....

.....

9.ประวัติประวัติดผลงาน

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลถามทรงระคะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ(ทัศนศิลป์)

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแยกเป็นประเด็นคำถาม ดังนี้

คำชี้แจง คำถามต่อไปนี้ ขอให้ท่านพิจารณาและแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสาระทัศนศิลป์ศ1.1และ ศ1.2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ภายใต้แนวคิดโฟลด์โมเดิร์น

การสัมภาษณ์ครั้งที่.....วัน/เดือน/ปี.....

เวลา.....ถึง.....

สถานที่ที่สัมภาษณ์.....

1.แนวทางของหลักสูตร

1.1 ท่านเห็นด้วยหรือไม่? อย่างไร? เกี่ยวกับการนำแนวคิดโฟลด์โมเดิร์นมาใช้เป็นแนวทางการปรับหลักสูตรศิลปะที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.ผู้สอนและผู้เรียน

2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร? เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนศิลปะในปัจจุบัน และท่านมองภาพบทบาทของผู้สอนภายใต้แนวคิดโฟลด์โมเดิร์นว่าควรเป็นเช่นไร?

2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร? เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนศิลปะในปัจจุบัน และท่านมองภาพบทบาทของผู้เรียนภายใต้แนวคิดโฟลด์โมเดิร์นว่าควรเป็นเช่นไร?

3.การจัดกิจกรรมศิลปะ

3.1 ท่านมีวิธีการจัดเนื้อหากิจกรรมศิลปะอย่างไร? หากนำแนวคิดโฟลด์โมเดิร์นมาประยุกต์ใช้ ให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประจำชาติตนเอง

4.องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 5 ด้านดังนี้

4.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร? และมีทิศทางการนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับองค์ประกอบการเรียนการสอนศิลปะอย่างไร โดยใช้แนวคิดโฟลด์โมเดิร์นข้างล่างนี้ประกอบความคิดเห็น

แผนภูมิแสดงมุมมองการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ ตามแนวคิดโพสต์โมเดิร์นในปัจจุบัน
ของ Arthur D. Efland, 2002.



4.1 ด้านวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

4.2 ด้านเนื้อหาวิชา

4.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

4.4 ด้านสื่อและอุปกรณ์

4.5 ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอนี้ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะภายใต้แนวคิดโพสต์โมเดิร์น ใน
หลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการตอบแบบสัมภาษณ์



ภาคผนวก จ

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มที่ใช้ทดลองเครื่องมือวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อกลุ่มที่ใช้ทดลองเครื่องมือวิจัย

1. ครูผู้สอนศิลปศึกษา และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร
2. ครูผู้สอนศิลปศึกษา
โรงเรียนสาธิตอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี
3. ครูผู้สอนศิลปศึกษา
โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
4. ครูผู้สอนศิลปศึกษา
โรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
5. ครูผู้สอนศิลปศึกษา
โรงเรียนบูรารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ
6. ครูผู้สอนศิลปศึกษา
โรงเรียนขอนแก่นวิเทศศึกษา จังหวัดขอนแก่น
7. ครูผู้สอนศิลปศึกษา
โรงเรียนเปลื้องน้อยศึกษา จังหวัดขอนแก่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาคผนวก ช

รายชื่อโรงเรียนที่ขอเก็บข้อมูลการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนที่ขอเก็บข้อวิจัย ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต :

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลครูผู้สอนศิลปศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ.

1. จันทร์หุ่นบำเพ็ญ
2. ดอนเมืองจตุรจินดา
3. ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
4. เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
5. เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
6. เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา
7. เทพลีลา
8. เทพศิรินทร์ร่มเกล้า
9. นวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
10. นวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา
11. นวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย
12. นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา ๒
13. นวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร
14. บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
15. บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๒
16. บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔
17. บางกะปิ
18. บางกะปิสุขุมนวพันธ์อุปถัมภ์
19. พรตพิทยพยัต
20. มัธยมวัดบึงทองหลาง
21. มัธยมวัดหนองจอก
22. รัตนโกสินทร์สมโภช บางเขน
23. รัตนโกสินทร์สมโภช ลาดกระบัง
24. ราชดำริ
25. ราชวินิตบางเขน

26. ฤทธิยะวรรณาลัย
27. ฤทธิยะวรรณาลัย ๒
28. ลาดปลาเค้าพิทยาคม
29. ศรีพฤฒา
30. เศรษฐบุศรบำรุงเพ็ญ
31. สตรีวิทยา ๒
32. สตรีเศรษฐบุศรบำรุงเพ็ญ
33. สารวิทยา
34. สีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์)
35. หอวัง

โรงเรียนมัธยมสังกัดเอกชน

36. ยูวทูตศึกษา
37. อรรถมิตร
38. โสมาภาพัฒนา
39. จัตุรวิทยา
40. ดลวิทยา
41. อมาตยกุล
42. ปราโมชวิทยารามอินทรา
43. เบญจมิตร
44. สตรีวรรณาทบางเขน
45. มาเรียลัย
46. พระฤทัยคอนเมือง
47. เพ็ญสมิทธิ์
48. อิสลามสันติชน
49. มินประสาทวิทยา
50. พระมารดานิจจานุเคราะห์
51. อุดมศึกษา

โรงเรียนมัธยมสังกัดกรุงเทพมหานคร

52. มัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์
53. มัธยมบ้านบางกะปิ
54. มัธยมประชานิเวศน์

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูลนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5

โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ.

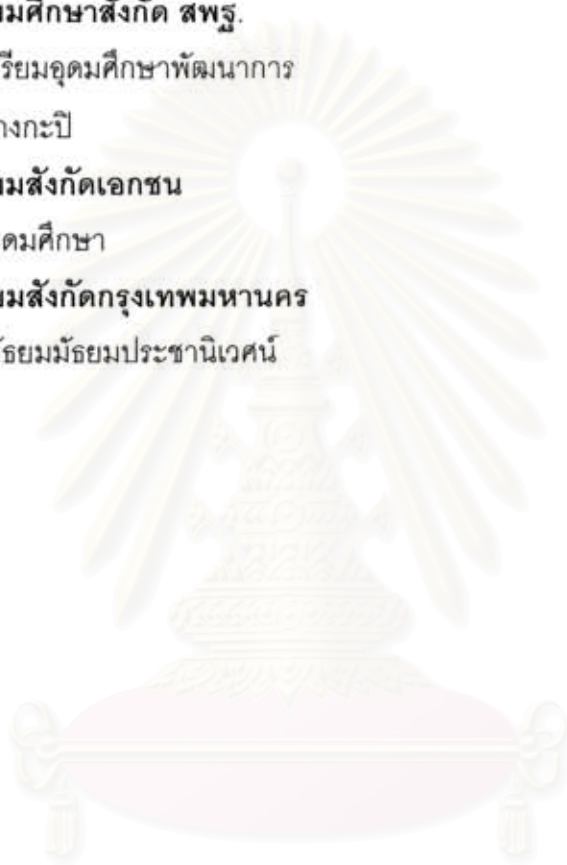
1. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
2. โรงเรียนบางกะปิ

โรงเรียนมัธยมสังกัดเอกชน

1. โรงเรียนอุดมศึกษา

โรงเรียนมัธยมสังกัดกรุงเทพมหานคร

1. โรงเรียนมัธยมมัธยมประชานิเวศน์



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

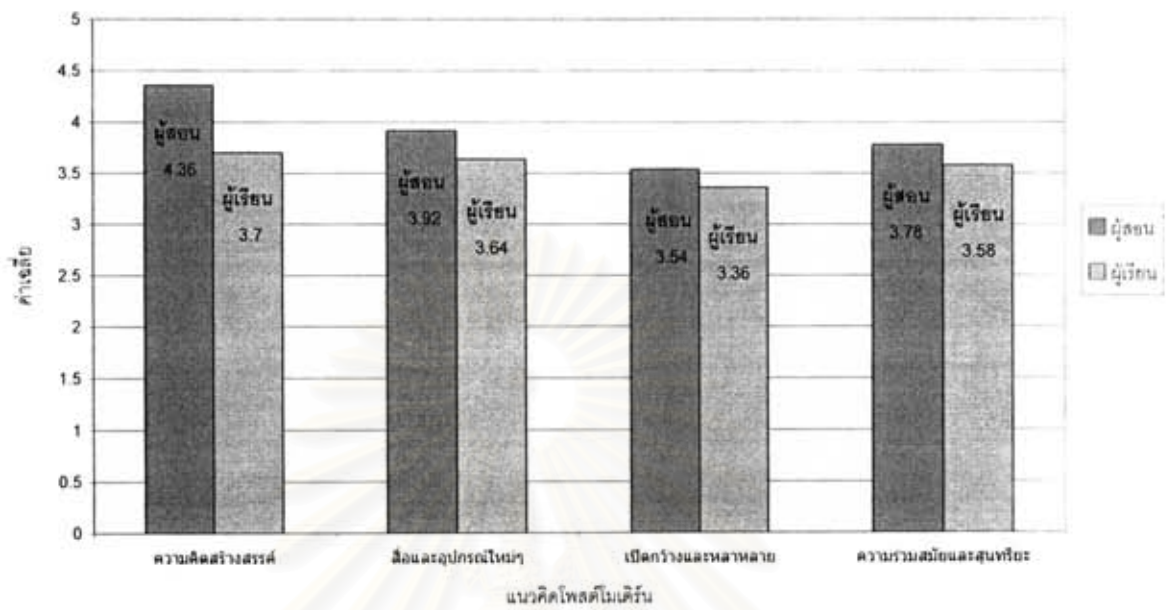


ภาคผนวก ซ

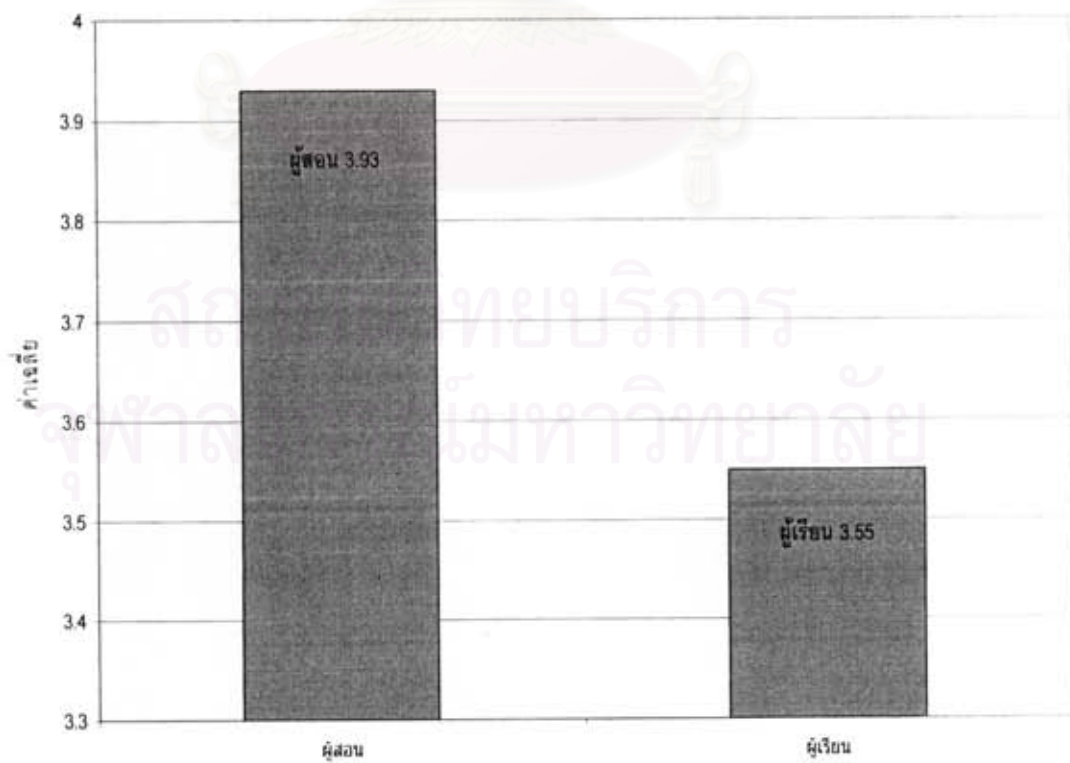
แผนภูมิภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ



ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เรียน



ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสลักโหม สุหงศกร เกิดเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2522 กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อปีการศึกษา 2545



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย